J.V. STALİN

ESERLER

CİLT 2

inter
yayınları

J.V. STALİN □ ESERLER Cilt 2

Bu kitap; 1980 yılı öncesi Ülke yayınları tarafından yapılan baskısı ile Dietz-Verlag-Berlin tarafından 1950 yılında yapılan baskısı karşılaştırılıp, düzeltilerek yayımlanmıştır.

1. Basım: Eylül 1989

Dizgi - Baskı: Teknografik Matbaacılık A.Ş.
Kapak Baskı: Anka Ofset

İNTER YAYINCILIK Tic. Ltd. Şti.
Babıali Cad. No: 14/3 Cağaloğlu - İSTANBUL

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ, BİRLEŞİNİZ!

J.V. STALİN

ESERLER - CİLT 2

1907 - 1913

SBKP(B) MK MARX-ENGELS-LENİN ENSTİTÜSÜ

Çeviren:
İsmail YARKIN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Önsöz 9

1907

K. Kautsky'nin, «Rus Devriminin İtici Güçleri ve Görünümü» broşürünün Gürcüce Baskısına Önsöz 11
Petersburg'da Seçim Mücadelesi ve Menşevikler 21
Kadetlerin Diktatörlüğü mü, Halkın Diktatörlüğü mü? 27
Proletarya Mücadele Ediyor, Burjuvazi Hükümetle İttifak Kuruyor ... 29
G. Teliya Yoldaşın Anısına 33
İleri Proletarya ve V. Parti Kongresi 37
Bir Karışıklık 40
Kafkasyalı Soytarılarımız 43
Duma'nın Dağıtılması ve Proletaryanın Görevleri 46
Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi Londra Kongresi (Bir Delegenin Notları) 50
I — Kongrenin Bileşimi 51
II — Gündem. Merkez komitesinin Raporu. Duma Fraksiyonunun Raporu 55
III — Proleter Olmayan Partiler Üzerine 61
IV — İşçi Kongresi Üzerine 68
III. Devlet Duması'ndaki Sosyal-Demokrat Temsilcilere Seçmenlerin Verdiği Görev, Bakû Kenti İşçi Kuryesi Temsilcilerinin 22 Eylül 1907'deki Toplantısında Kararlaştırılmıştır 76
Müzakere Boykot Edilmelidir 79

1908

Seçimlerden Önce 84
Bir Kez Daha Garantili Müzakere Üzerine 88
Son Zamandaki Grevlerimiz Ne İfade Ediyor? 93
Petrol Sanayicilerinin Taktiğinde Bir Değişiklik 96
Hazırlıklı Olalım! 100
İktisadi Terör ve İşçi Hareketi 103
İktisadi Terör Üzerine Petrol Sanayicileri 106
Basın 118

Uşak «Sosyalistler» 118
Riyakâr Zubatovcular 120
Müzakere ve İşçiler 123

1909

Parti Krizi ve Görevlerimiz 132
Önümüzdeki Genel Grev Üzerine 142
Partiden 147
«Proletari»nin Genişletilmiş Redaksiyonundaki Görüş Ayrılıkları Üzerine Bakû Komitesinin Kararı 148
Aralık Grevi ve Aralık Sözleşmesi Üzerine (Beşinci Yıldönümü Dolayısıyla) 151

1910

Kafkasya'dan Mektuplar 155
I — Bakû 155
Petrol Sanayiinde Durum 155
Petrol Alanlarında Özyönetim 158
Örgütün Durumu 160
«Legal Olanaklar» 162
II — Tiflis 166
Program Tasfiyeciliği 167
Taktik Tasfiyeciliği 170
Bakû Komitesince 22 Ocak 1910'da Alınan Kararlar (Önümüzdeki Tüm Parti Konferansına İlişkin) 174
I — Siyasi Ajitasyon ve Partinin Siyasi Birleşmesi Üzerine 174
II — Önümüzdeki Tüm Parti Konferansında Temsilcilik Normu Üzerine 176
August Bebel, Alman İşçilerinin Önderi 177
Solviçegodsk Sürgününden Parti Merkez Komitesine Mektup 184

1912

Parti İçin! 187
Yaşasın 1 Mayıs! 192
Yeni Bir Dönem 197

Sayfa

Liberal İkiyüzlüler 199
Partisiz Garip Yaratıklar 201
Yaşam Yeniyor! 203
İyi Çalışıyorlar 205
Harekete Geçti! 207
Seçimlere Nasıl Hazırlanıyorlar 209
Sonuçlar 212
Hedeflerimiz 216
Petersburglu İşçilerin İşçi Temsilcisine Verdikleri Görev 218
Temsilcilerin İradesi 221
Petersburg İşçi Kuryesindeki Seçim Sonuçları Üzerine 224
1 — Temsilcilerin Seçimi 224
2 — İkinci Seçmenlerin Seçimi 225
3 — İki Tür Birlik 226
4 — Milletvekilinin Seçimi 227
Seçim Günü 229

1913

Rusya'nın Tüm Kadın ve Erkek İşçilerine. 9 Ocak 232
Petersburg'da Seçimler (St. Petersburg'dan Mektup) 237
I — İşçi Kuryesi 238
1 — Seçimler Uğruna Mücadele 238
2 — Milletvekiline Seçmenlerin Verdiği Görev 239
3 — Maske Olarak Birlik, ve Milletvekili Seçimi 241
II — Şehir Kuryesi 244
III — Özet 247
Milliyetçilik Yolunda (Kafkasya'dan Mektup) 249
Marksizm ve Ulusal Sorun 253
I — Ulus 255
II — Ulusal Hareket 264
III — Sorunun Koyuluşu 271
IV — Ulusal-Kültürel Özerklik 278
V — «Bund», Onun Milliyetçiliği, Ve Ayrılıkçılığı 289
VI — Kafkasyalılar, Tasfiyecilerin Konferansı 301
VII — Rusya'da Ulusal Sorun 312
Sosyal-Demokrat Fraksiyonda Durum 319
Lena Katliamının Yıldönümü 323
Notlar 326
Kronolojik Biyografi (1907'den Mart 1917'ye dek) 351

ÖNSÖZ

J. V. Stalin'in eserlerinin ikinci cildinde bulunan yazıların çoğunluğu 1907'nin ikinci yarısından 1913 yılma kadarki süre içinde, yani Stalin yoldaşın 1917 Şubat'ına kadar kaldığı Turuçansk bölgesine sürülmesinden önce yazılmıştır. Bu yazılar Stalin yoldaşın devrimci çalışmalarının iki önemli dönemini, Bakû ve Petersburg dönemlerini kapsar.

1907'nin ilk yarısına ait olan yazılar, Bolşeviklerin ilk Rus Devrimindeki taktiklerine ayrılmıştır («K. Kautsky'nin 'Rus Devriminin İtici Güçleri ve Görünümü' Adlı Broşürünün Gürcüce Baskısına Önsöz», «Petersburg'da Seçim Mücadelesi ve Menşevikler» adlı makale, vb.). Bu dönem içinde yazılan makaleler, Gürcü Bolşevik gazeteler «Çveni Zhovreba» ve «Dro»da basılmıştır. Rusça ilk kez yayınlanmaktadır.

1907 Haziran'ından başlayarak —Stalin yoldaşın devrimci çalışmalarını öncelikle Bakû'da yürüttüğü dönem süresince— yazılan yazılarda, Bolşeviklerin tasfiyeci Menşeviklere karşı mücadelesi, illegal devrimci Marksist Partinin korunması ve sağlamlaştırılması için mücadelesi aydınlatılmaktadır («Parti Krizi ve Görevlerimiz», «22 Ocak 1910'da Bakû Komitesince Alınan Kararlar», «Kafkasya'dan Mektuplar»). «Son Zamanlardaki Grevlerimiz Ne İfade Ediyor?», «İktisadi Terör Üzerine Petrol Sanayicileri», «Müzakere ve İşçiler» vb. makaleler, devrimci işçi hareketinin önderliği ve sendikalar sorunlarını konu edinmektedir. «RSDİP Londra Parti Kongresi (Bir Delegenin Notları)» adlı yazı, RSDİP'nin V. Parti Kongresi'nin sonuçlarını konu edinmektedir. J. V. Stalin'in bu dönemden ikinci cildine alınmış olan makale-

leri, «Bakinski Proletari», «Gudok» ve «Sosyal-Demokrat»ta yayınlanmıştır.

1911'in ikinci yarısıyla birlikte, Stalin yoldaşın devrimci uğraşısının Petersburg dönemi başlar (1911 - 1913). Stalin yoldaş, Merkez Komitesi Rusya Bürosu'nun başında, Prag Parti Konferansı'nın kararlarını gerçekleştirmeye yönelmiş olan Partinin Rusya'daki çalışmalarını yönetti. Bu süre içindeki yazılar öncelikle, işçi hareketinin yeni devrimci şahlanışı ve IV. Devlet Duması seçimleriyle ilgili olarak, Bolşevik Parti'nin görevlerini konu edinmektedir. «Parti İçin» adlı bildiri, «Yeni Bir Dönem», «İyi Çalışıyorlar...», «Yola Koyuldu!...», «Petersburglu İşçilerin İşçi Temsilcilerine Verdikleri Görev», «Temsilcilerin İradesi», «Petersburg'da Seçimler» bunlardan bazılarıdır. Makaleler, Petersburg gazeteleri «Zvezda» ve «Pravda»da yayınlanmıştır.

İkinci ciltte, J. V. Stalin'in, içinde Bolşevik teorinin ve milli mesele programının geliştirildiği ünlü yazısı «Marksizm ve Milli Mesele» (1913) de bulunur.

Stalin yoldaşın Turuçansk sürgününde yazdığı «Ulusal-Kültürel Özerklik Üzerine» adlı makale ve daha birçok yazıları bugüne kadar hâlâ bulunamamıştır.

SBKP(B) Marx-Engels-Lenin Enstitüsü

K. KAUTSKY'NİN, «RUS DEVRİMİNİN İTİCİ GÜÇLERİ VE GÖRÜNÜMÜ»[1] BROŞÜRÜNÜN GÜRCÜCE BASKISINA ÖNSÖZ

Karl Kautsky adı yeni bir ad değildir. Uzun zamandan beri sosyal-demokrasinin değerli bir teorisyeni olarak tanınır. Kautsky salt bu yanıyla bilinmekle kalmaz, taktik sorunların sağlam ve esaslı bir araştırıcısı olarak da sivrilir. Bu münasebetle yalnız Avrupalı yoldaşlar arasında değil, bizde de büyük itibar kazanmıştır. Bunda şaşılacak bir yan yoktur. Çünkü taktik düşünce ayrılıklarının Rus sosyal-demokrasisini iki fraksiyona böldüğü, karşılıklı eleştirilerin çoğu zaman hırgüre dönüşerek durumu keskinleştirdiği, gerçeğin aydınlanmasının son derece zorlaştığı bugün, K. Kautsky gibi tarafsız ve deneyimli bir yoldaşı dinlemekte büyük yarar vardır. İşte bu nedenle yoldaşlarımız, Kautsky'nin «Devlet Duması», «Moskova Ayaklanması», «Tarım Sorunu», «Rus Köylülüğü ve Devrim», «Rusya'da Yahudi Katliamları» vb. adlı taktik makalelerini büyük bir şevkle incelemeye koyuldular. Fakat yoldaşlar en büyük önemi elinizdeki bu broşüre verdiler. Çünkü bu broşürde, sosyal-demokrasiyi iki fraksiyona bölen bütün temel sorunlara değinilmiştir. Mesele şudur: Aktüel sorunlarımıza açıklık getirmek için yabancı yoldaşlara başvuran Plehanov, anlaşıldığına göre, aynı sorularla Kautsky'ye de başvurmuş ve gerekli cevapların verilmesini istemiştir. Bunun üzerine Kautsky, sözlerinden anlaşılacağı gibi, elinizdeki broşürle cevap vermiştir. Bundan dolayı, yoldaşların sözkonusu broşüre büyük önem vermele-

rinin zorunluluğu anlaşılıyor. Bu broşürün bizim için daha da büyük önemi olduğu açıktır.

Bunun için, görüş ayrılıklarımızın sorunlarını hiç olmazsa genel hatlarıyla hatırlamamız, bunun yanısıra şu veya bu sorun üzerine Kautsky'nin görüşlerini açıklamamız yararlı olacaktır.

Kautsky kimden yana, kimi destekliyor; Bolşevikleri mi, Menşevikleri mi?

Rus sosyal-demokrasisini ikiye ayıran ilk sorun, devrimimizin genel karakteri üzerinedir. Devrimimizin sosyalist devrim değil, burjuva-demokratik devrim olduğu, kapitalizmin değil, feodalizmin yıkılmasıyla sonuçlanacağı açıktır. O zaman şu soru ortaya çıkıyor: Devrimi kim yönetecek, halkın hoşnutsuz unsurlarını kim çevresinde birleştirecek, proletarya mı, burjuvazi mi? Fransa'da olduğu gibi, proletarya burjuvazinin arkasına mı takılacak, yoksa burjuvazi proletaryayı mı izleyecek?

Martinov'un ağzından Menşevikler, devrimimizin Fransız Devrimi'nin tekrarı olan bir burjuva devrimi olduğunu ve bir burjuva devrimi olarak Fransız Devrimi burjuvazi tarafından yönetildiğinden, bizim devrimimizin de burjuvazi tarafından yönetilmesinin zorunlu olduğunu açıklıyorlar. «Proletaryanın hegemonyası zararlı bir ütopyadır...» «Proletarya burjuvazinin aşırı muhalefetini izlemek zorundadır...» (bkz. **Martinov**, «İki Diktatörlük»).

Buna karşı Bolşevikler diyorlar ki: Devrimimiz elbette bir burjuva devrimidir, fakat bu kesinlikle, onun Fransız Devrimi'nin bir tekrarı olduğu, Fransa'da olduğu gibi mutlaka burjuvazi tarafından yönetilmek zorunda olduğu anlamına gelmez. Fransa'da proletarya, sınıf bilinci az ve örgütlenmemiş bir güç oluşturuyordu. Devrimde hegemonyanın burjuvazide kalışının nedeni buydu. Bizde ise proletarya görece daha sınıf bilinçli ve örgütlü bir güçtür. Bu nedenle, burjuvazinin arkasına takılmakla yetinmemekte, en devrimci sınıf olarak bugünkü hareketin en önünde yer almaktadır. Proletaryanın hegemonyası ütopya değil, canlı bir gerçektir. Proletarya, hoşnutsuz unsurları gerçekten etra-

fında toplamaktadır. Kim ona «burjuva muhalefetini izleme»yi sâlık veriyorsa, onu bağımsızlığından alıkoyuyor, Rusya proletaryasını burjuvazinin aleti haline dönüştürüyor demektir (bkz. **Lenin,** «İki Taktik»).

Kautsky'nin bu sorun üzerine görüşü nedir?

«Çoğu kez onlar (Liberaller), Büyük Fransız Devrimi'ni anımsarlar. Bunda her zaman haklı değildirler. Bugünkü Rusya'nın durumu 1789 Fransa'sının durumundan tamamen farklıdır» (bkz. Broşürün 3. Bölümü)... «Rusya'nın liberalizminin karakteri Batı Avrupa'nınkinden tamamen farklıdır. Yalnız bu nedenle bile, Büyük Fransız Devrimi'ni şimdiki Rus Devrimi'ne örnek göstermek kesinlikle yanlıştır. Batı Avrupa'da devrimci hareketin yönetici sınıfı **küçük-burjuvazi** idi, öncelikle büyük şehirlerin küçük-burjuvazisi idi.» (Bkz. 4. Bölüm) ... **«Burjuva** devrimleri çağı, yani burjuvazinin, devrimlerin itici gücünü oluşturduğu devrimler çağı, artık Rusya için de kapanmıştır. Rusya'da da proletarya artık, burjuva devrimlerinde olduğu gibi burjuvazinin kuyruğu ve aleti değil, bağımsız devrimci hedefleri olan bağımsız bir sınıftır» (bkz. 5. Bölüm).

Kautsky, Rus Devrimi'nin genel karakteri üzerine bunları söylüyor ve bugünkü Rus Devrimi'nde proletaryanın rolünü böyle görüyor. Burjuvazi Rus Devrimi'ni yönetemez - dolayısıyla devrimin lideri olarak proletarya meydana çıkmak zorundadır.

Görüş ayrılıklarımızın ikinci sorunu şöyledir: Liberal burjuvazi şimdiki devrimde proletaryanın hiç olmazsa müttefiki olabilir mi?

Bolşevikler olamayacağını söylüyorlar. Fransız Devrimi'nde *liberal burjuvazi elbette* devrimci bir rol oynamıştır. Ama Fransa'da sınıf mücadelesi bu kadar keskinleşmediği, proletaryanın sınıf bilinci az olduğu ve liberal burjuvazinin arkasına takılmakla yetindiği için bu böyle olmuştu. Rusya'da ise sınıf mücadelesi olağanüstü keskinleşmiştir, proletarya çok daha sınıf bilinçlidir ve liberal burjuvazinin peşine takılmakla yetinmemektedir. Proletarya nerede bilinçli savaşıyorsa, orada liberal burjuvazi devrimci olmaktan çı-

kar. Proletaryanın mücadelesinden korkan Kadet liberalleri, işte bunun için, gericiliğin pençesi altında himaye arıyor, bunun için gericiliğe karşı olduğundan daha fazla devrime karşı savaşıyor. İşte bunun için Kadetler[2], devrimle ittifaktan ziyade, devrime karşı gericilikle ittifak yapacaktır. Evet, liberal burjuvazimiz ve onun savunucusu Kadetler, gericiliğin müttefikidir, onlar devrimin «aydın» düşmanlarıdır. Yoksul köylülüğün durumu ise tamamen farklıdır. Bolşevikler, yalnız yoksul köylülüğün devrimci proletaryaya el uzatacağını, bugünkü devrimin tüm dönemi boyunca yalnız onun proletarya ile sağlam bir ittifak kurabileceğini söylüyorlar. İşte tam da bu [yoksul köylülük —ÇN], proletarya tarafından gericiliğe ve Kadetlere karşı desteklenmelidir. Ve eğer bu iki ana güç arasında ittifak kurulur, işçiler ve köylüler birbirlerini desteklerse, devrimin zaferi sağlamlanacaktır. Bu olmaksızın devrimin zaferi imkansızdır. İşte bunun için Bolşevikler, seçimlerin ilk aşamasında Kadetleri ne Duma'da ne de Duma dışında desteklemiyor. İşte bunun için Bolşevikler, köylülüğün yalnız devrimci temsilcilerini hem seçimlerde hem de Duma'da gericiliğe ve Kadetlere karşı destekliyor. İşte bunun için Bolşevikler, geniş halk kitlelerini **tüm** Duma'nın etrafında değil, Duma'nın devrimci **kesimi** etrafında birleştiriyor. İşte bunun için Bolşevikler, bir Kadet kabinesinin tayini talebini desteklemiyorlar (bkz. **Lenin**, «İki Taktik» ve «Kadetlerin Zaferi»).

Menşeviklerin yargılamaları bambaşka. Elbette liberal burjuvazi, gericilikle devrim arasında yalpalamaktadır. Fakat son tahlilde [Menşeviklerin —ÇN] görüşüne göre [liberal burjuvazi —ÇN] buna rağmen devrime katılacak ve devrimci bir rol oynayacaktır. Neden? Çünkü Fransa'da liberal burjuvazi devrimci bir rol oynamıştır, çünkü o eski düzene karşıdır, bundan dolayı devrime katılmak zorunda kalacaktır. Menşeviklere göre, liberal burjuvaziyi ve onun savunucusu Kadetleri şimdiki devrimin hainleri olarak adlandırmamak gerekir, onlar devrimin müttefikidir. Menşeviklerin, Kadetleri hem seçimlerde hem de Duma'da desteklemelerinin nedeni budur. Menşevikler sınıf mücadelesinin genel

mücadeleyi hiçbir zaman gölgelememesi gerektiğini iddia ediyorlar. İşte bunun için halk kitlelerini Duma'nın yalnız devrimci **kesimi** etrafında değil, **bütün** Duma etrafında toplanmaya çağırıyorlar. İşte bunun için, bir Kadet kabinesinin tayini talebini bütün güçleriyle destekliyorlar. İşte bunun için Menşevikler, Kadetleri kendilerinden uzaklaştırmamak aşkına azami programı unutulmaya bırakmaya, asgari programı kırpmaya ve Demokratik Cumhuriyet'i reddetmeye hazırlar. Belki bazı okurlar Menşeviklere iftira edildiğini düşünerek, bizden olgular talep edeceklerdir. İşte olgular.

Tanınmış Menşevik yazar **Malişevski**, kısa zaman önce şunları yazıyordu:

«Bizim burjuvazimiz Cumhuriyet istemiyor, bundan dolayı bizde Cumhuriyet kurulamaz...», öyle ki, «... devrimimizin sonucunda Demokratik Cumhuriyet değil, meşrutiyetçi bir düzen kurulmak zorundadır.» Bunun için Malişevski, «yoldaşlara», «Cumhuriyet hayalleri»nden vazgeçmeyi sâlık veriyor (bkz. «Pervi Sbornik» [3], s. 288, 289).

Bu birincisi.

Seçimler arifesinde Menşevik lider **Çerevanin** şunları yazıyordu:

«Kimilerinin önerdiği gibi köylülükle birlikte hem hükümete hem de burjuvaziye karşı mücadeleyi ve tam iktidarla donanmış, tüm halk tarafından taşınan bir Kurucu Meclis için mücadeleyi başlatmayı denemek, proletarya için saçmalık ve çılgınlık olurdu» (bkz. «Naşe Dyelo» [4], No. 1).

Bu ikincisi.

Ancak bunların tümü sadece yazıda kalmıştı. Menşeviklerin bir başka lideri, **Plehanov** için bu yeterli değildi. O, yazılanları gerçekleştirmek istiyordu. Parti içinde seçim taktiği üzerine şiddetli bir tartışma sürdürülürken, herkes seçimlerin ilk aşamasında Kadetlerle bir anlaşma doğru olur mu diye sorarken, Plehanov böyle bir **anlaşmanın** bile yetersiz olduğu görüşündeydi ve Kadetlerle bir blok oluşturmayı, geçici olarak **kaynaşmayı** vaazetmeye başladı. «Tovarişç» [5] gazetesinde 24 Kasım'da (1906) Plehanov'un yavın-

ladığı kısa makaleyi hatırlayalım. Bir «Tovarişç» okuru, Plehanov'a soruyor: Sosyal-Demokratlarla Kadetler arasında bir ortak platform mümkün müdür, eğer mümkünse, «bu ortak platform ne olabilir...?» Plehanov yanıtında, bir ortak platformun **zorunlu** olduğunu ve bu platformun «tam iktidarla donanmış Duma» olması gerektiğini söylüyor. «Başka bir yanıt yoktur, olamaz da» (bkz. «Tovarişç», 24 Kasım 1906). Plehanov'un sözlerinin anlamı nedir? Bu sözlerin tek anlamı vardır. Proleterlerin partisinin, yani Sosyal-demokrasinin, seçimler sırasında patronların partisine, yani Kadetlere **iltihak etmesi**, onlarla birlikte işçiler için ajitasyon yazıları çıkarması, bütün halk tarafından taşınan bir Kurucu Meclis şiarından ve sosyal-demokratik asgari programdan fiilen vazgeçmesi, bunun yerine tam iktidarla donanmış Duma Kadet şiarını koyması demektir. Gerçekte bu, Kadetler lehine ve onların gözünde yükselmek için, asgari programımızdan vazgeçilmesi demektir.

Bu üçüncüsü.

Bununla beraber, Plehanov'un yeterince cesaretle söyleyemediğini, Menşeviklerin üçüncü bir lideri, **Vasilyev**, dikkate değer bir cüretle dile getirmiştir. Dinleyin:

«Önce bütün toplum, tüm vatandaşlar... meşruti bir iktidar oluştursun. Bu iktidar bir kez halk iktidarı haline geldi mi, bundan sonra halk, ayrıldığı sınıf ve çıkar gruplaşmalarına uygun olarak ... tüm sorunların kararlaştırılmasına geçebilir. O zaman sınıfların ve grupların mücadelesi sadece yerinde değil, bilakis gereklidir de... Buna karşılık şimdi şu anda bu mücadele **hunharca ve canice bir şeydir...»** Bunun için çeşitli sınıflar ve gruplar **«bir süre için 'en iyi programlarmdan' ayrılmak ve tek bir meşrutiyetçi partide** kaynaşmak zorundadırlar...» «Ben ortak bir platform öneriyorum. Bu ortak platformun temeli, **tam iktidarla donanmış** bir toplum için esaslı bir temelin oluşturulmasıdır, ve bunu da yalnızca bir Duma sağlayabilir...» «Bu platformun içeriği ... halk temsilciliği önünde sorumlu olan bir kabine, ... söz ve basın özgürlüğüdür...»vb. (bkz. «Tovarişç», 17 Aralık 1906). Tüm halk tarafından taşınan Kurucu Meclis'e ve

bizim asgari programımıza gelince, Vasilyev'in düşüncesine göre, bunların hepsinden «ayrılmak» zorunludur.

Bu dördüncüsü.

Yukarıda sözü edilen makaleye kibirle sövüp sayan Menşeviklerin dördüncü bir lideri, **Martov**, Menşevik Vasilyev ile kuşkusuz aynı düşüncede değil (bkz. «Otkliki»[6] No. 2). Buna karşılık Plehanov Vasilyev'den övgüyle sözediyor. Plehanov'a göre Vasilyev, «İsviçreli işçilerin yorulmaz ve sevilen bir sosyal-demokrat örgütleyicisidir» ve «Rus işçi davasına birçok hizmetler verecektir» (bkz. «MirBoşi»[7], Haziran 1906). Bu iki Menşevikten hangisine inanmalı, Plehanov'a mı, Martov'a mı? Ayrıca, kısa zaman önce Martov'un kendisi değil miydi «Burjuvazi ile proletarya arasındaki düşmanlık, diktatörlüğün durumunu güçlendiriyor ve böylece halkın kurtuluşunun başarısını frenliyor» diye yazan? (Bkz. **Elmar**, «Halk ve Devlet Duması», s. 20.) Bu Marksist olmayan görüşün, Vasilyev tarafından ortaya atılan liberal «öneri»nin gerçek temeli olduğunu kim bilmez?

Görüldüğü gibi Menşevikler, liberal burjuvazinin «devrimci karakteri»ne öylesine tutkunlar, onun «devrimci karakteri»ne öylesine umut bağlıyorlar ki, bu uğurda bütün Sosyal-Demokrat programı terketmeye hazırlar.

K. Kautsky liberal burjuvazimiz üzerine ne düşünüyor, proletaryanın gerçek müttefiki olarak kimi görüyor, bu sorun üzerine neler söylüyor?

«Orada da (yani şimdiki Rus Devrimi'nde) proletarya artık, burjuva devrimlerinde olduğu gibi, burjuvazinin kuyruğu ve aleti değil, bağımsız devrimci hedefleri olan bağımsız bir sınıftır. Fakat proletarya nerede bu biçimde ortaya çıkarsa, **orada burjuvazi devrimci bir sınıf olmaktan çıkar.** Rus burjuvazisi eğer liberalse ve liberal olduğu ve bağımsız bir sınıf politikası güttüğü ölçüde, mutlakiyetten nefret eder, ama devrimden daha çok nefret eder... ve siyasi özgürlük talep ettiği ölçüde, bunu her şeyden önce, devrime son vermenin biricik çaresini bunda bulduğuna inandığı için yapar. **O halde burjuvazi Rusya'da bugünkü devrimci hareketin itici güçlerine dahil değildir...** Bütün devrimci savaşım

döneminde, sağlam bir çıkar birliği **yalnız proletarya ile köylülük arasında** mevcuttur. Rus sosyal-demokrasisi bütün devrimci taktiğinin temelini bu birlikten almak zorundadır. Köylülük olmadan Rusya'da yakın zamanda zafer bekleyemeyiz» (bkz. 5. Bölüm).

Kautsky böyle diyor.

Yorumun gereksiz olduğu kanısındayız.

Görüş ayrılıklarımızın üçüncü sorunu şöyledir: Devrimimizin zaferinin sınıfsal özü nedir veya, devrimimizde hangi sınıflar zafer kazanacak, iktidarı hangi sınıflar ele geçirecektir?

Bolşevikler, şimdiki devrimimizin ana güçleri proletarya ve köylülük olduğundan ve zafer bunların karşılıklı desteği olmadan imkansız olduğundan, iktidarı tam da proletarya ve köylülüğün ele geçireceğini ve bu yüzden devrimin zaferinin **proletarya ve köylülüğün diktatörlüğü** anlamına geleceğini ileri sürüyorlar. (bkz. **Lenin**, «İki Taktik» ve «Kadetlerin Zaferi»).

Buna karşılık Menşevikler, proletarya ve köylülüğün diktatörlüğünü reddediyorlar, proletarya ve köylülüğün iktidarı ele geçireceğine inanmıyorlar. Onlara göre iktidarın Kadetçi Duma'nın eline geçmesi zorunludur. Bundan dolayı Menşevikler, Kadetçi 'sorumlu kabine' şiarını olağanüstü bir coşkuyla destekliyorlar. Böylece Menşevikler bize, proletarya ve köylülüğün diktatörlüğü yerine Kadetlerin diktatörlüğünü öneriyorlar (bkz. **Martinov**, «İki Diktatörlük», ve «Golos Truda»[8], «Naşe Dyelo» vb. adlı gazeteler).

Bu sorun üzerine K. Kautsky'nin görüşü nedir?

Bu sorun üzerine Kautsky doğrudan şöyle diyor: «Rus Sosyal-Demokrasisinin devrimci gücü ve zaferinin olasılığı, sanayi proletaryası ile köylülüğün çıkar birliğinde yatmaktadır» (bkz. 5. Bölüm). Bu demektir ki, devrim ancak proletarya ve köylülüğün ortak zafer için birlikte mücadele etmesiyle zafere ulaşacaktır. Kadetlerin diktatörlüğü devrime karşıdır!

Görüş ayrılıklarımızın dördüncü sorunu şöyledir: Dev-

rimci fırtınalar zamanında, doğal olarak, geçici devrimci hükümet kurulacaktır - Sosyal-Demokrasinin devrimci hükümete katılması doğru olur mu?

Bolşevikler, böyle bir hükümete katılmanın sadece ilkeler açısından doğru olmakla kalmadığını, pratikte de, Sosyal-Demokrasinin geçici devrimci hükümette proletaryanın ve devrimin çıkarlarını layık bir biçimde temsil edebilmesi için zorunlu olacağını söylüyorlar. Sokaktaki mücadelede eski düzeni köylülerle birlikte yıkan, onlarla birlikte kanını akıtan proletaryanın, devrimi istenilen sonuçlara götürmek için onlarla birlikte geçici devrimci hükümete katılması doğaldır (bkz. **Lenin**, «İki Taktik»).

Menşevikler ise, geçici devrimci hükümete katılmayı reddediyorlar. Sosyal-Demokrasinin bunu kabul edemeyeceğini, bunun bir sosyal-demokrata yakışmadığını, bunun proletaryayı mahvedeceğini söylüyorlar (bkz. **Martinov**, «İki Diktatörlük»).

K. Kautsky ne diyor bu nokta üzerine?

«Devrimin seyri içinde zaferin Sosyal-Demokrat Partiye düşmesi elbette bal gibi mümkündür...» Fakat bu, «Rusya'nın şimdiki devriminin, **geçici olarak Sosyal-Demokrasiyi dümene geçirse bile**, sosyalist üretim tarzını başlatacağı anlamına gelmez» (bkz. 5. Bölüm).

Görüldüğü gibi, Kautsky'ye göre, bir geçici devrimci hükümete katılmak sadece doğru olmakla kalmaz, hatta öyle olabilir ki, Sosyal-demokrasi tek başına «geçici olarak dümene» geçebilir.

Görüş ayrılıklarımızın en önemli sorunları üzerine K. Kautsky'nin görüşleri bunlardır.

Görüldüğü gibi, Sosyal-Demokrasinin büyük teorisyeni Kautsky, Bolşevikler ile tamamen aynı fikirde.

Bunu Menşevikler de inkâr etmiyor, elbette ki Kautsky'nin broşürünü bile muhtemelen görmemiş olan bazı «damgalı» Menşevikler hariç. Örneğin Martov, doğrudan şunu açıklıyor: «Kautsky, çıkardığı sonuçta, proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünü ilan eden Lenin yoldaş ve fikirdaşlarıyla **hemfikirdir.**»

Fakat bu, Menşeviklerin K. Kautsky ile **hemfikir olmadıkları**, veya daha doğru söylersek, Kautsky'nin Menşeviklerle **hemfikir olmadığı** anlamına gelmektedir.

Peki, Menşeviklerle kim hemfikir, ve nihayet, Menşevikler kimle hemfikirler?

Bu konu üzerine tarihi konuşturalım. 27 Aralık'ta (1906) Solyanoi Grodok'ta (Petersburg'da) bir tartışma toplantısı yapıldı. Tartışmada, Kadetlerin lideri P. Struve şu açıklamayı yaptı: «Siz hepiniz Kadet olacaksınız... Menşeviklere şimdiden yarı-Kadetler deniyor, Plehanov'u birçok kişi Kadet olarak görüyor. Gerçekten de, Plehanov'un bugün söylediklerinin çoğunu Kadetler selamlayabilir, üzücü olan tek şurasıdır ki, Plehanov bunları Kadetler yalnız başlarınayken söylemedi» (bkz. «Tovarişç», 28 Aralık 1906).

İşte Menşeviklerle kimin hemfikir olduğu görülüyor.

Menşevikler de onlarla hemfikir olduklarını açıklayıp, liberalizm yolunda yürüselerdi, bunda şaşılacak ne olurdu?...

10 Şubat 1907.
Broşürün metnine göre.
İmza: K o b a.
Gürcüceden yapılan yetkili
Rusça çeviriye göre.

PETERSBURG'DA SEÇİM MÜCADELESİ VE MENŞEVİKLER

Hiçbir yerde seçim mücadelesi Petersburg'daki kadar keskin geçmedi. Hiçbir yerde partiler arası çatışma Petersburg'daki boyutlara ulaşmadı. Sosyal-Demokratlar, Halkçılar, Kadetler, Kara Yüzler, Sosyal-Demokrasi içinde Bolşevikler ve Menşevikler; Halkçılar arasmda Trudovikler[9], Sosyal-Devrimciler ve Halkçı Sosyalistler; Kadet partisinde sol ve sağ Kadetler - bunların hepsi insafsız bir mücadele sürdürdü...

Buna karşılık, partilerin fizyonomisi hiçbir yerde Petersburg'da olduğu kadar net gün yüzüne çıkmadı. Böyle olması da zorunluydu. Seçim mücadelesi canlı bir eylemdir ve partiler ancak eylem halinde tanınabilir. Mücadele amansızlaştıkça, mücadele edenlerin fizyonomisinin o oranda açıkça ortaya çıkmak zorunda olduğu açıktır.

Bu konuda, seçim mücadelesi boyunca Bolşeviklerin ve Menşeviklerin tutumu çok ilginçtir.

Menşeviklerin gevezeliklerini hatırlıyorsunuzdur. Daha seçimlerden önce, Kurucu Meclis'in ve Demokratik Cumhuriyet'in gereksiz safra olduğunu, her şeyden önce bir Duma'nın ve Kadet kabinesinin gerektiğini ve bunun için de Kadetlerle bir seçim anlaşmasının zorunlu olduğunu, aksi halde Kara Yüzlerin kazanacağını açıkladılar. Menşevik lider **Çerevanin**'in seçim arifesinde neler yazdığını görelim:

«Kimilerinin önerdiği gibi köylülükle birlikte hem hükümete hem de burjuvaziye karşı mücadeleyi ve tam ikti-

darla donanmış, tüm halk tarafından taşınan bir Kurucu Meclis için mücadeleyi başlatmayı denemek, proletarya için saçmalık ve çılgınlık olurdu» (bkz. «Naşe Dyelo» No. 1).

Menşeviklerin başka bir lideri, **Plehanov,** Çerevanin'in anlayışına evet ve amin diyordu; o da tüm halk tarafından taşman Kurucu Meclis'i reddediyor ve yerine Kadetler ve Sosyal-Demokratlar için «ortaklaşa platform» oluşturacak olan «bir tam iktidarla donanmış Duma» öneriyordu (bkz. «Tovarişç», 24 Kasım 1906).

Tanınmış Menşevik **Vasilyev,** açıkça, sınıf savaşımının «şu anda hunharca ve canice» [bir şey —ÇN] olduğunu, çeşitli sınıfların ve grupların «bir süre için 'en iyi programlarını' tümüyle bırakmak ve tek bir meşrutiyetçi parti içinde erimek» zorunda olduğunu söylüyordu (bkz. «Tovarişç», 17 Kasım 1906).

Menşevikler böyle diyorlardı.

Bolşevikler, Menşeviklerin bu tür bir tavır takınmalarını başından itibaren mahkûm ettiler. Kadetlerle yapılacak bir anlaşmanın sosyalistlere yakışmadığını, sosyalistlerin seçim mücadelesine bağımsız katılmak zorunda olduğunu söylediler. Seçimlerin ilk basamağında anlaşmalar, sadece istisna olarak, o da yalnızca tüm halk tarafından taşınan Kurucu Meclis'i, tüm çiftlik topraklarına el konulmasını, sekiz saatlik iş gününü vb. günün parolası yapan partilerle doğrudur. Ancak Kadetler bütün bunları reddediyor. «Kara Yüzler tehlikesi», liberallerin kimi saf insanları korkutmak için kullandığı bir uydurmadır. Kara Yüzler Duma'yı «ele geçiremezler». Menşevikler, «Kara Yüzler tehlikesi»nden sözettiklerinde, liberallerin sözlerini tekrarlıyorlar. Bunun yerine, bir «Kadet tehlikesi» vardır ve bu, gerçek bir tehlike oluşturmaktadır. Bizim görevimiz, tüm devrimci ögeleri çevremizde toplamak ve devrime karşı gericilikle birleşen Kadetlere karşı mücadele yürütmektir. Aynı anda çifte mücadele vermek zorundayız: hem gericiliğe karşı, hem de liberal burjuvaziye ve onun savunucularına karşı.

Bolşevikler böyle diyorlardı.

Sonunda Sosyal-Demokratların Petersburg Konferansı-

nın[10] açılış günü geldi. Burada, bu konferansta proletaryaya iki taktik sunulacaktı: Kadetlerle anlaşma taktiği, ve Kadetlere karşı mücadele etme taktiği... Proletarya bu konferansta, Bolşeviklerin ve Menşeviklerin şimdiye dek söyledikleri üzerine bir yargıya varmak zorundaydı. Ancak Menşevikler, kendilerini bir yenilginin beklediğinin kokusunu aldılar, konferansın kendi taktiklerini mahkum edeceğini hissettiler ve böylece konferansı terketmeye, Sosyal-Demokrasi ile bağları koparmaya karar verdiler. Menşevikler, Kadetlerle anlaşma uğruna bölünmeye gittiler. Kadetlerle anlaşarak Duma'ya «kendi adamlarını» sokmak istiyorlardı.

Bolşevikler bu karaktersizce tavrı kararlılıkla mahkum ettiler. Sayılarla bir «Kara Yüzler tehlikesi»nin olmadığını kanıtladılar. Sosyal-Devrimcileri ve Trudovikleri acımasız bir eleştiriye tabi tutup, onları açıkça karşı-devrime ve Kadetlere karşı proletaryanın etrafında toplanmaya çağırdılar.

Bolşevikler proletarya etrafında devrimci unsurları birleştirirken, proletaryanın uzlaşmaz taktiğini yılmadan gerçekleştirirken, Menşevikler işçilerin ardında Kadetlerle görüşmeler yürüttüler.

Fakat Kadetler yavaş yavaş sağa eğilim gösteriyordu. Stolipin, Kadet lideri **Milyukov**'u «görüşmeler amacı» ile kendisine çağırıyordu. Kadetler Milyukov'u «Parti adına» gericilikle görüşmeleri yürütmesi için görevlendirdiler. Kadetlerin devrime karşı gericilikle anlaşmaya varmak istediği açıktır. Aynı anda bir başka Kadet lideri **Struve** doğrudan şunu açıklıyordu: «Kadetler, bir anayasa elde edebilmek amacıyla çar ile anlaşmak istiyorlar» (bkz. «Reç»[11], 18 Ocak 1907). Kadetlerin gericilikle bir ittifaka gittiği gözle görülüyordu.

Ancak Menşevikler buna rağmen Kadetlerle görüşmeler yürüttüler, onlarla bir ittifak aradılar. Zavallılar! Kadetlerle yaptıkları bir anlaşma ile aslında gericilikle anlaşmaya vardıkları kafalarına girmiyordu!

Bu sırada resmi makamlarca izinli tartışma toplantıları başladı. Burada, bu mitinglerde, «Kara Yüzler tehlikesi»nin bir fantezi olduğu, esas mücadelenin Kadetlerle Sosyal-De-

mokratlar arasında yürütüldüğü ve Kadetlerle anlaşmaya varan herkesin Sosyal-Demokrasiye ihanet ettiği açıkça ortaya çıktı. Menşevikler mitinglerde artık görülmüyorlardı: iki-üç kez Kadetlere arka çıkmayı denediler, ama itiraz edilemeyecek biçimde rezil oldular ve sıvıştılar. Kadetlere yaltaklananlar —Menşevikler— artık kredilerini yitirdi. Tartışma arenası Bolşeviklere ve Kadetlere kaldı. Mitingleri onlar arasındaki mücadele doldurıyordu. Sosyal-Devrimciler ve Trudovikler, Kadetlerle görüşmeleri reddediyor. Halkçı Sosyalistler sallanıyor. Bolşevikler seçim mücadelesinin başına geçiyorlar.

Bunlar olurken Menşevikler neredeydi?

Kadetlerle üç temsilci sandalyesi için görüşüyorlardı. İnanılmaz, fakat bu bir olgudur, ve bizim görevimiz açıkça doğruyu söylemektir.

Bolşevikler açıklıyor: Kahrolsun Kadet hegemonyası!

Buna karşılık Menşevikler **bu şiarı reddediyor** ve dolayısıyla Kadet hegemonyası altına giriyor, onların peşi sıra tırıs gidiyorlar.

Bu arada işçi kuryesinde seçimler oluyor.* **Menşevik semtlerde işçilerin hemen hemen her yerde temsilci olarak**

---

* *Rusya'daki seçimler eşit, genel oy hakkına dayalı, tek dereceli seçimler değildir. Yapılan seçimlerde nüfusun önemli bir bölümünün oy kullanma hakkı yoktur. Oy kullanma hakkı olanlar da kendi aralarında «kurye»lere ayrılmış; her «kurye»ye belli sayıda —katılan seçmen sayısına göre değil, ülke içinde hakimiyetteki rolüne göre— «milletvekili» seçme hakkı tanınmıştır.*

Kurye'ler Şehir Kuryesi; Köy Kuryesi; İşçi Kuryesi'dir.

Şehir Kuryesi'nde burjuvazi; Köy Kuryesi'nde toprak ağaları, beylerinin kesin hakimiyeti yasalarla, kontenjanlarla vb. sağlanmış durumdadır. İşçi Kuryesi'ne ayrılan pay, kesinlikle işçi sınıfının niceł ve nitel ağırlığına uygun değildir. İşçi Kuryesi'nde yalnızca büyük şehir, büyük işletmelerde seçim mümkün olmakta; onda da beğenilmeyen seçim sonuçlarını geçersiz kılmak için her türlü yasal ön tedbir alınmaktadır! vb. vb.

Seçimler üç derecelidir. İlk seçmenler, «temsilcileri»; temsilciler genel toplantısı «ikinci seçmenleri», ikinci seçmenler de «milletvekillerini» seçmektedir. —ÇN.

Sosyal-Devrimcileri seçtikleri ortaya çıkıyor. Anlaşılan işçiler, «Biz Kadetlerle anlaşanların lehine oy veremeyiz, Sosyal-Devrimciler ne de olsa onlardan biraz iyicedir» dedi. İşçiler sosyal-demokratları liberal olarak niteliyor ve burjuva-demokratları, Sosyal-Devrimcileri izlemeyi yeğliyor. İşte Menşeviklerin oportünizmi buraya götürdü!

Bolşevikler, uzlaşmaz taktiklerini izlemeyi sürdürüyorlar ve tüm devrimci ögelerin proletarya etrafında toplanmasını talep ediyorlar. Sosyal-Devrimciler ve Trudovikler Bolşevik şiara alenen katılıyorlar: Kahrolsun Kadet hegemonyası! Halkçı Sosyalistler Kadetlerle bozuşuyor. Herkes açıkça görebilir ki, Sosyal-Demokratlar, Sosyal-Devrimciler ve Trudovikler arasında bir anlaşma, oyları hiçbir şekilde Kara Yüzlerin kazanabileceği kadar bölmez. Ya Kadetler ya da aşırı sol kazanmak zorundadır. «Kara Yüzler tehlikesi» bir fantezidir.

Bu sırada, Kadetler Menşeviklerle görüşmeleri kesti. Görüldüğü kadarıyla iş şapa oturmuştu. Buna karşın Bolşevikler, Sosyal-Devrimcilerle, Trudoviklerle ve Halkçı Sosyalistlerle bir anlaşma yapmıştı, Kadetleri tecrit etmiş, gericiliğe ve Kadetlere karşı genel bir saldırı düzenlemişti. Petersburg'da üç seçim listesi açıklandı: Kara Yüzlerin, Kadetlerin ve aşırı solcuların. Böylece Menşeviklere karşı, Bolşeviklerin üç liste üzerine sözleri gerçek oluyordu.

Proletarya tarafından reddedilen, Kadetlerce elleri boş eve gönderilen, Sosyal-Devrimciler ve Trudovikler tarafından kahkahalara maruz bırakılan, tarih tarafından rezil edilen Menşevikler, şimdi silahlarını çatıp, **Kadetlere karşı** aşırı solun listesi için oy veriyor. Menşeviklerin Viborg semt komisyonu, Menşeviklerin Kadetlere karşı, aşırı sol lehine oy vereceğini açıkça bildiriyor.

Fakat bu, Menşeviklerin artık bir «Kara Yüzler tehlikesi»nin varlığını kabul etmediği, Kadetlerle yapılan anlaşmayı reddettiği ve Bolşevik şiarı desteklediği anlamına gelir: Kahrolsun Kadet hegemonyası!

Avrıca bu, Menşeviklerin kendi taktiklerini bir kenara atıp, Bolşeviklerin taktiğini alenen tanıdığı anlamına gelir.

Son olarak bu, Menşeviklerin, Kadetlerin ardısıra dolanmayı bıraktığı ve şimdi Bolşeviklerin ardısıra dolanmaya başladığı anlamına gelir.

Nihayet seçimler yapıldı ve Petersburg'da tek bir Kara Yüz'lü bile seçilmedi!

Böylece Bolşevik taktik, Petersburg'da değerini kanıtladı.

Böylece Menşevikler bir yenilgiye uğradı.

«Çveni Zhovreba» («Yaşamımız») [12] *No. 1,*
18 Şubat 1907.
İmzasız makale.
Gürcüceden yapılan yetkili / Rusça çeviriye göre.

KADETLERİN DİKTATÖRLÜĞÜ MÜ, HALKIN DİKTATÖRLÜĞÜ MÜ?

Devrim sırasında kim iktidarı ele almalı, hangi sınıflar toplumsal ve politik yaşamda dümen başına geçmelidir? Bolşevikler bu soruya: Halk, proletarya ve köylülük! diye cevap vermişti ve şimdi de bu cevabı veriyor. Bolşeviklere göre, devrimin zaferi, 8 saatlik iş gününü gerçekleştirmek, tüm çiftlik sahiplerinin topraklarına el konulması ve demokratik yapıların oluşturulması amacıyla proletarya ve köylülüğün diktatörlüğüdür. Menşevikler halkın diktatörlüğünü reddediyorlar ve iktidarı kimin eline alması gerektiği sorusuna bugüne kadar doğru bir cevap vermediler. Bugün açıkça Kadetlere çarkeden Menşevikler, daha büyük bir cüretle, iktidarı proletarya ve köylülüğün değil, Kadetlerin almasının zorunlu olduğunu söylüyorlar. Dinleyin:

> «Proletarya ve köylülüğün diktatörlüğü ... bir paradokstur» (uygunsuzluktur) ... Bu, «Sosyal-Devrimci görüşlere eğilimdir» (bkz. Menşevik organ «Na Oçeredi» [13] No. 14, s. 4/5, *Potressov*'un makalesi).

Gerçi seçkin Marksist K. Kautsky açıkça proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünün zorunlu olduğunu söylüyor, fakat K. Kautsky Potressov'la nasıl boy ölçüşsün: Kautsky'nin değil de Potressov'un gerçek Marksist olduğunu herkes biliyor!

Bir başka Menşevik ekliyor:

«Bir sorumlu kabine şiarı, iktidar için mücadelenin, iktidarın bürokrasinin elinden halkın eline geçmesi için mücadelenin şiarı olacaktır» (aynı yerde, s. 3, *Kolzov*'un makalesi).

Görüldüğü gibi, Kolzov'a göre bir sorumlu kabine şiarı, halkın mücadelesinin şiarı olacaktır, yani proletarya ve köylülük bu şiar altında savaşmalı ve Demokratik Cumhuriyet için değil, bir Kadet kabinesi için kanını akıtmalıdır.

Menşeviklerin, iktidarın halk tarafından ele geçirilmesi dedikleri şey budur işte!

Düşünün: Proletarya ve köylülüğün diktatörlüğünün zararlı, fakat Kadetlerin diktatörlüğünün yararlı olduğu ortaya çıkıyor! Biz, diyorlar, halkın diktatörlüğünü değil, Kadetlerin diktatörlüğünü istiyoruz!

Evet, evet! Halk düşmanı Kadetler, Menşevikleri boşuna övmüyor!...

«Dro» («Zaman») [14] *No. 2,*
13 Mart 1907.
İmzasız makale.
Gürcüceden yapılan yetkili
Rusça çeviriye göre.

PROLETARYA MÜCADELE EDİYOR, BURJUVAZİ HÜKÜMETLE İTTİFAK KURUYOR

«Başından beri halka ihanet etmeye ve eski toplumun taçlı temsilcileriyle anlaşmaya eğilimli ... Prusya burjuvazisi (1789 Fransız burjuvazisinden farklı olarak) bir zümre derekesine düştü...»

K. Marx, Prusyalı liberaller üzerine böyle yazıyordu.

Ve gerçekten, Alman liberalleri «hükümet» ile pazarlığa başladığında, devrim daha doğru dürüst gelişmemişti. Daha sonra liberaller Hükümetle beraber, işçi ve köylülere karşı savaş alanına çıkmak için, bu pazarlığı hemen sonuçlandırdılar. Liberallerin bu ikiyüzlü karakterini Karl Marx'ın nasıl yakıcı ve isabetli bir şekilde teşhir ettiği biliniyor:

«... Kendine inançsız, halka inançsız, yukarıya karşı hırlayarak, aşağıya karşı titreyerek, iki yana karşı da egoistçe ve kendi egoizminin bilincinde, tutuculara karşı devrimci, devrimcilere karşı tutucu, kendi şiarlarına karşı güvensiz... dünya fırtınasınca korkutulmuş, dünya fırtınasını sömüren, - her yöne karşı enerjisiz, tüm yönlere doğru çalıntı, orijinal olmadığı için bayağı, bayağılıkta orijinal, - kendi arzularıyla bezirgânca oynayan, inisiyatifsiz,... dünya tarihi içinde mesleksiz, - bir içi geçmiş ihtiyar... - gözsüz! kulaksız! dişsiz, herbirşeysiz - Prusya burjuvazisi kendini Mart Devrimi'nden sonra Prusya devletinin dümeninde böyle buldu» (bkz. «Neue Rheinische Zeitung»).[15]

Buna benzer bir şey şimdi bizde, Rus devriminin gidişatında cereyan ediyor.

Bizim burjuvazimiz de aynı şekilde, 1789'un Fransız burjuvazisinden ayrılıyor. Bizim liberal burjuvazimiz, Alman burjuvazisinden daha çabuk ve dolaysız olarak, işçilere ve köylülere karşı. «hükümetle anlaşmaya gideceğini» açıkladı. Liberal burjuvazinin partisi, yani Kadetler, halkın arkasında Stolipin'le gizli görüşmeler yürütmeye çoktan başladı. Bu görüşmeler neyi amaçlıyor, Kadetler gerçekte halkın çıkarlarına ihanet etmiyorsa, «Olağanüstü Hal» Bakanıyla görüşecek nesi var? Kısa süre önce bu nokta üzerine Fransız ve İngiliz gazeteleri, hükümetin ve Kadetlerin devrimi dizginlemek için ittifak kurduğunu yazdı. Bu gizli ittifakın koşulları şöyle: Kadetler muhalif taleplerinden vazgeçecek, buna karşılık hükümet bazı Kadetlere bakanlık görevi verecek. Kadetler incinmiş gibi göründüler - bunun doğru olmadığını söylediler. Fakat doğruluğu sonra ortaya çıktı; ortaya çıktı ki, Kadetler, sağcılar ve hükümetle bir ittifak kurmuştur.

Duma'daki son oylama, Kadetlerin hükümetle ittifakından değil de ya neden sözediyor? Olgular hatırlanmalı. Sosyal-Demokratlar açlık çeken köylüler için bir komisyon kurulmasını öneriyor. Halkın açlık çekenlere yardım çalışmalarını, temsilcileri ve bürokratları bir yana bırakarak kendi eline almasını ve Gurko-Lidval'in[16] «kahramanca davranışlarını» gene halkın kendisinin teşhir etmesini istiyor. Bu iyidir, arzu edilir bir şeydir, çünkü bunların hepsi temsilcilerin halkla bağını kuvvetlendirir, çünkü bunların hepsi halkın boğuk homurtusuna bilinçli bir karakter verir. Gerçekten halkın çıkarlarına hizmet eden bir kimsenin, Sosyal-Demokratların önerisini halka yararlı bir araç olarak kesinlikle destekleyeceği açıktır. Peki ama Kadetler nasıl hareket ettiler, Sosyal-Demokratları desteklediler mi? Hayır! Oktobristler[17] ve Kara Yüzler'le birlikte Sosyal-Demokratların önerisini düşürdüler. Sizin önerinizin gerçekleşmesi bir halk hareketine neden olacak, bunun için zararlıdır - Kadet lideri **Hessen** Sosyal-Demokratlara böyle cevap veriyordu (bkz. «Parus»[18] No. 24). Ben sizinle tümüyle hemfikirim Bay Kadetler, haklısınız - **Stolipin** takdirini Kadetlere böyle su-

nuyordu (aynı yerde). Sonuçta Sosyal-Demokratları sadece Sosyal-Devrimciler, Halkçı Sosyalistler ve Trudoviklerin çoğunluğu destekledi.

Bununla Duma iki kampa bölündü: Halk hareketi düşmanlarının kampı, ve halk hareketi taraftarlarının kampı. İlkine Kara Yüzler, Oktobristler, Stolipin, Kadetler vb. dahildir. İkincisi içinde ise Sosyal-Demokratlar, Sosyal-Devrimciler, Halkçı Sosyalistler, Trudoviklerin çoğunluğu vb. vardır.

Bu, Kadetlerin hükümetle ***halihazırda*** bir ittifak kurmuş olduğundan başka ne anlama gelebilir?

Görüldüğü gibi, halka ihanet edenlere —Kadetlere— karşı güvensizlik yayan ve onlara karşı mücadeleye çağıran Bolşevik taktik yararlılığını kanıtlamıştır.

Ama hepsi bu değil. Esas mesele, yukarıda değindiğimiz, Fransız ve İngiliz gazetelerince yayılan dedikoduların eksiksiz doğrulanmasıdır. Başkent gazeteleri son günlerde, «inanılır kaynaklardan» aldıkları bilgilere göre, Kadetlerin hükümetle yaptığı pazarlığın çoktan sonuçlandığını bildiriyor. Bu pazarlığın koşullarının hatta en ince ayrıntılarına dek yayınlandığı haberi geliyor, düşünün bir kez. Elbette Kadetler bunu inkâr ediyor, ancak bu ikiyüzlülükten başka birşey değildir. Dinleyin:

> «'Zevodinya'[19], en güvenilir kaynaklardan, Stolipin'in dünkü Duma konuşmasının Kadetleri ve Oktobristleri hiçbir şekilde şaşırtmadığını bildiriyor. Başbakan, Kutler ... ve sağın merkezini temsil eden Fyodorov, bütün bir gün boyunca bunun üzerine ön görüşmeler yürüttüler. Bu kişiler arasındaki tayin edici anlaşma, Kont Vitte'nin de gitmeye niyetli olduğu ... 'Slovo'nun[20] redaksiyonunda meydana geldi. Anlaşma genel hatlarıyla şuraya varıyor: 1. Kadetler sol partilerle bütün ilişkileri alenen koparıyor ve Duma'da sıkı merkezi bir konum alıyor. 2. Kadetler tarım programının bir kısmından feragat ediyor ve Oktobristlerin programına yaklaşıyor. 3. Kadetler milliyetlerin hak eşitliği üzerinde diretmekten geçici olarak vazgeçiyor. 4. Kadetler bir dış borçlanmayı destekliyor. Kar-

şılığında Kadetlere şu vaatlerde bulunulmuştur: 1. Kadet partisinin hemen legalize edilmesi. 2. Toprak Düzeni ve Ziraat, Halk Eğitim, Ticaret ve Sanayi, ve Adalet Bakanlıklarının Kadetlere teklif edilmesi. 3. Kısmi bir af. 4. Askeri mahkemelerin kaldırılması üzerine Kadet yasa tasarısının desteklenmesi» (bkz. «Parus» No. 25).

Durum budur.

Gericiliği altetmek için halk savaşırken, işçiler ve köylüler kanlarını dökerken, Kadetler halk devrimini dizginlemek için gericilikle ittifak kuruyor!

Burada, Kadetlerin nasıl kişiler olduğu görülüyor!

Burada, Duma'yı ne için «esirgemek» istedikleri görülüyor!

Burada, Sosyal-Demokratların açlık çekenler için bir komisyon kurulması tasarısını [Kadetlerin —ÇN] neden desteklemediğinin sebebi yatıyor!

Böylece, Menşeviklerin Kadet demokrasisi üzerine tezleri yıkılıyor.

Böylece, Kadetlerin desteklenmesi Menşevik taktiği yıkılıyor: buna göre Kadetleri desteklemek, hükümeti desteklemek demektir!

Bolşeviklerin, ciddi bir anda bizi yalnızca köylülüğün bilinçli temsilcilerinin, örneğin Sosyal-Devrimciler vb. gibilerinin destekleyeceği biçimindeki görüşü doğrulanıyor.

Bizim de onları Kadetlere karşı desteklemek zorunda olduğumuz açıktır.

Yoksa Menşevikler Kadetleri desteklemeye devam etmeyi mi düşünüyorlar hâlâ?...

«Dro» («Zaman») No. 6,
17 Mart 1907.
İmzasız makale.
Gürcüceden yapılan yetkili
Rusça çeviriye göre.

G. TELİYA YOLDAŞIN ANISINA[21]

Parti çevrelerimizde, ölen yoldaşların ardından aşırı bir övgüyle sözetmek âdet olmuştur. Olumsuz yanları gizlemek, olumlu yanları abartmak günümüzdeki anma yazılarının belirleyici özelliğidir. Bu elbette ki akıllı bir âdet değildir. Biz bu âdeti gütmek istemiyoruz. Biz G. Teliya yoldaş hakkında, yalnızca doğruyu söylemek, onu okura gerçekte olduğu haliyle tanıtmak istiyoruz. Ve gerçek bize, ileri bir işçi ve bir Parti işçisi olarak G. Teliya yoldaşın sonuna kadar kusursuz ve Parti için paha biçilmez bir kişi olduğunu söylüyor. Sosyal-Demokrat Parti'yi en isabetli biçimde karakterize eden niteliklerin tümü —öğrenme isteği, bağımsızlık, sürekli ileriye gitme, sebat, çalışkanlık, ahlâki güç— tüm bunlar, Teliya yoldaşın kişiliğinde toplanmıştı. Teliya, proletaryanın en iyi özelliklerini bireyinde cisimlendiriyordu. Bunun bir abartma olmadığını, bize onun kısa biyografisi gösterecektir.

Teliya yoldaş «aydınlar»dan değildi. Okuma-yazma sanatına kendi çabasıyla hakim olmuş ve sınıf bilincine varmıştı. Çagani kasabasından çıktıktan sonra (Teliya, Kutais ilinin Çagani kasabasında doğmuştu), Tiflis'te bir ailenin yanında hizmetçi olarak çalışmaya başlamış ve Rusçayı da burada öğrenerek, kitapların tutkun bir dostu olmuştu. Çok geçmeden Teliya hizmetçilik mesleğinden usanarak demiryolu atölyelerinin marangozluk kısmına girdi. Bu atölyeler, Teliya yoldaşa büyük hizmette bulundular. Onun okulu oldular, Teliya burada Sosyal-Demokrat oldu, burada çelikleşerek sağlam bir savaşçı haline geldi, burada yetenekli ve sınıf bilinçli bir işçi olarak sivrildi.

Daha 1900-1901 yıllarında ileri işçiler arasında sayılan bir lider olarak öne çıkan Teliya yoldaş, Tiflis'teki 1901 gösterisinden[22] itibaren durup dinlenmeden çalıştı. İşten arta kalan bütün zamanını ateşli bir propagandaya, örgütler kurmaya, sorumlu toplantılara katılmaya, kendi çabasıyla sosyalist bir eğitim edinmek için inatla çalışmaya hasretti. Polis onu izliyor, «elde fenerle» arıyordu. Fakat bu onun enerjisini ve mücadele isteğini sadece artırıyordu. 1903'te (Tiflis'te)[23] yapılan gösterinin ilham kaynağı Teliya yoldaştı. Polis peşinde olduğu halde, bayrağı yükseltti ve bir konuşma yaptı. Bu gösteriden sonra Teliya tamamen illegaliteye geçti ve bu yıldan itibaren örgütün verdiği görevle Transkafkasya'nın birçok şehirlerini «dolaştı». Aynı yıl içinde, örgütün verdiği görev üzerine bir illegal basımevi kurmak için Batum'a gitti. Fakat Batum istasyonunda bu basımevinin teçhizatı ile tutuklandı ve bir zaman sonra Kutais hapishanesine gönderildi. Bu Teliya'nın «duraksız» yaşamında yeni bir dönemin başlangıcıydı. Bir buçuk yıl süren mahpusluk, Teliya'da iz bırakmadan geçmedi. Hapishane onun ikinci bir okulu oldu; Teliya burada sosyalist kitapları okuyarak, tartışmalara katılarak durmadan öğrendi ve bilgi hazinesini genişletti. Teliya'nın yoldaşlarının birçoğunun gıpta ettiği o eğilmez devrimci karakteri de burada kesin olarak oluştu. Fakat ona ölüm damgasını vuran da bu aynı hapishane oldu, en iyi yoldaşlarımızı mezara götüren ölümcül hastalık (verem) onu bu hapishanede yakaladı.

Teliya, sağlığının vahim durumunu biliyordu, fakat onu endişelendiren bu değildi. Onu endişelendiren sadece, «boş ve işsiz oturmak»tı. «Kendimi istediğim gibi geliştirebileceğim, halk kitlelerini yeniden görebileceğim, onların göğüslerine yaslanacağım ve onlara hizmet edeceğim günleri ne zaman göreceğim?» - hapse tıkılan yoldaş bunu düşlüyordu. Bu düşü gerçekleşecekti. Tutuklanmasından bir buçuk yıl sonra «küçük» Kutais hapishanesine nakledilince, derhal buradan kaçtı ve Tiflis'te ortaya çıktı. Bu sırada Parti bölünüyordu. Teliya yoldaş o sıralar Menşeviklere katıldı, fa-

kat o, Menşevizmi «Kuran», kendilerini «mümin», Bolşevikleri ise «gâvur» ilan eden bazı «damgalı» Menşeviklere benzemiyordu. Teliya, kendilerini «doğuştan Sosyal-Demokrat» gösteren ve kara cahil oldukları halde ahmakça: Bilgiye ihtiyacımız yok, biz işçiyiz, diye bağıran «ilerici» işçilere de benzemiyordu. Teliya'nın bir karakter özelliği, fraksiyon fanatizmini reddetmek, körü körüne taklitçiliği tüm yüreğiyle aşağılamak ve herşeyin kendi aklıyla künhüne (özüne) varmaktı. İşte bunun için, hapishaneden kaçtıktan sonra derhal kitaplara gömüldü: «II. Parti Kongresi Protokolü», **Martov**'un «Sıkıyönetim»i, **Lenin**'in «Ne Yapmalı?» ve «Bir Adım İleri, İki Adım Geri»si. Kurumuş, sararmış, ısrarla kitapların üzerine çömelip gülerek: «Görüyorum ki, Bolşevik mi yoksa Menşevik mi olmaya karar vermek hiç de öyle kolay değil; şu kitapları iyice incelemediğim sürece, benim Menşevizmim kum üzerine inşa edilmiştir» diyen Teliya'yı görmek gerekirdi. Teliya yoldaş gerekli literatürü inceledikten, Bolşeviklerle Menşeviklerin çatışmaları üzerine iyice kafa yorduktan sonra her şeyi bir kez daha tarttı ve ancak bundan sonra şöyle dedi: «Yoldaşlar, ben Bolşeviğim; görüşüme göre, Bolşevik olmayan, Marksizmin devrimci ruhuna hiç şüphesiz ihanet etmektedir.»

Bunun üzerine o, devrimci Marksizmin (Bolşevizmin) bir havarisi oldu. 1905 yılında, örgütün kararıyla Bakû'ya gitti. Basımevini kurmak, semt örgütlerinin çalışmalarını örgütlemek, yönetici örgüte katılmak, «Proletariatis Brdsola» [24] için makaleler göndermekle uğraştı Teliya yoldaş Bakû'da. Bilinen «yakalanma»da Teliya da tutuklandı, fakat burada da «kaçtı» ve tekrar Tiflis'e döndü. Bir süre Tiflis yönetici örgütünde çalıştıktan sonra, 1905 yılında Tammersfors'ta yapılan Tüm-Rusya Bolşevik Konferansına katıldı. Bu konferans hakkındaki izlenimleri ilginçtir. Teliya, Partinin geleceğine umutla bakıyordu ve parıldayan gözlerle, bu Parti için son gücünü esirgemeyeceğini söylerdi. Fakat şanssızlık bu ya, Rusya'dan döndüğü gibi yatağa düştü, bir daha da kalkamadı. Asıl bundan sonra ciddi bir edebi faaliyete başladı. Hastalığı sırasında şunları yazdı: «İhtiyacımız

Olan Şey» (bkz. «Akhali Zhovreba»[25]), «Eski ve Yeni Ölüler» (Arç. Corcadze'ye bir yanıt), «Anarşizm ve Sosyal-demokrasi»*, «Bize Niçin Blanquistler Deniyor» vb.

Son günlerde bize, Kafkasya Sosyal-Demokrasisinin tarihi üzerine bir broşür hazırladığını yazmıştı, fakat acımasız ölüm, yorulmaz yoldaşın kalemini elinden zamansız çekti.

Teliya yoldaşın, kısa fakat fırtınalarla dolu yaşamının resmi budur.

Şaşılacak yetenekler, bitmez tükenmez enerji, bağımsızlık, davaya derin sevgi, kahramanca eğilmezlik, havari yeteneği - bunlardır Teliya yoldaşı karakterize eden.

Teliya gibi insanlara sadece proletaryanın saflarında rastlanır, yalnız proletarya Teliya gibi kahramanlar çıkarır, ve proletarya da, yoldaşımızın —**işçi G. Teliya'nın**— kurbanı olduğu kahrolası düzenden öç almak için çaba harcayacaktır.

«Dro» («Zaman») No. 10,
22 Mart 1907.
İmza: K o . . .
Gürcüceden yapılan yetkili
Rusça çeviriye göre.

---

* *Son iki broşür, bir ev aramasında polis tarafından müsadere edildiğinden, yayımlanamamıştır.*

İLERİ PROLETARYA VE BEŞİNCİ PARTİ KONGRESİ

Parti kongresi için hazırlıklar sona eriyor.[26] Fraksiyonların güçler dengesi giderek belirginleşiyor. Sanayi bölgelerinin büyük oranda Bolşevikleri desteklediklerini ortaya çıkıyor. Petersburg, Moskova, merkezî sanayi bölgesi, Polonya, Baltık denizi bölgesi, Urallar - buralarda Bolşeviklerin taktiğine güven duyuluyor. Menşevik yoldaşlar ise güçlerini, Kafkasya, Hazar ötesi bölgesi, Güney Rusya, «Bund»un[27] etki alanındaki bazı şehirler ve «Spilka»nın[28] köylü örgütlerinden alıyorlar. Menşeviklere güven duyan tek sanayi bölgesi, Rusya'nın güneyidir. Menşevizmin diğer üsleri ise büyük çoğunlukla küçük üretim merkezleridir.

Menşeviklerin taktiklerinin esasen, devrimin gelişmesine ve sınıf bilincinin yükselmesine eğri bakan geri kalmış şehirlerin taktiği olduğu ortaya çıkıyor.

Bolşeviklerin taktiklerinin esasen, devrimin derinleşmesine ve sınıf bilincinin yükselmesine büyük dikkat gösteren sanayi merkezlerinin, ilerlemiş şehirlerin taktiği olduğu ortaya çıkıyor...

Bolşeviklerin taktiklerinin esasen, devrimin derinleşmesine ve sınıf bilincinin yükselmesine büyük dikkat gösteren sanayi merkezlerinin, ilerlemiş şehirlerin taktiği olduğu ortaya çıkıyor...

Rusya Sosyal-Demokrasisinin sadece bir avuç üyesinin olduğu bir dönem vardı. O zamanlar Rusya Sosyal-Demokrasisi aydın bir karakter taşıyordu ve proletaryanın müca-

delesine damgasını basmaya muktedir değildi. Bu dönemde yalnız birkaç kişi parti politikası yapıyor, proleter parti kitlelerinin sesi ise duyulmuyordu... Bugün durum tamamen değişmiştir. Bugün önümüzde, saflarında 200 000'e yaklaşan üyesiyle proletaryanın mücadelesine damgasını vuran, bütün Rusya'nın devrimci demokrasisini çevresinde toplayarak «bu dünyanın kudretlilerine» korku veren muazzam bir parti —**Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi**— var. Ve bu muazzam partinin dümeni birkaç «aydın kişi» tarafından değil, fakat parti kitlesi tarafından yönetildiği için, daha muazzam ve fevkalâdedir. Bu en iyi şekilde, parti kitlesinin «otorite» Plehanov'un önerisini bir kenara fırlatıp, Kadetlerle birlikte bir «ortak platform» çıkarmayı istemediği Duma seçimleri sırasında ortaya çıktı. Buna rağmen, Menşevikler partimizi aydınlar partisi olarak adlandırıyorlar, fakat herhalde bu, partinin çoğunluğu Menşevik olmadığı için söyleniyor. Eğer 18 milyon proleter içinden 400 000 üye çıkaran Alman sosyal-demokrat partisi kendisine proleter partisi demek hakkına sahipse, 9 milyon proleter içinden 200 000 üye çıkaran Rusya sosyal-demokrat partisinin de aynı şekilde bir proleter partisi olarak görülmeye hakkı vardır.

Böylece, Rusya sosyal-demokrat partisi, geleceğe doğru yürüyen gerçek bir proleter partisi olduğu ve eski «lider»lerin kulağına fısıldadığı şeylere karşı eleştirici bir tavır aldığından dolayı da büyüktür.

Bu açıdan, Petersburg ve Moskova'daki son konferanslar karakteristiktir.

İki konferansta da işçiler ağırlıklarını koydular. Toplam delege sayısının onda dokuzu, burada olduğu gibi orada da işçiydi. İki konferans da, Plehanov tipi «eski liderler»in eskimiş ve yersiz «direktif»lerini reddetti.

İki konferans da yüksek sesle, Bolşevizmin gerekli olduğunu tanıdı. Böylece Moskova ve Petersburg, Menşevik taktiklere güvensizliklerini ifade ettiler, şimdiki devrimde proletaryanın hegemonyasının zorunlu olduğunu tanıdılar.

Moskova ve Petersburg'un ağzından tüm sınıf bilinçli proletarya konuşuyor. Moskova ve Petersburg tüm diğer şe-

hirlere önderlik ediyor. Ocak ve Ekim eylemleri sırasında direktifler Moskova ve Petersburg'dan çıkmış, hareketi şanlı Aralık günlerine onlar götürmüşlerdi. Önümüzdeki devrimci taarruz için işareti de onlar vereceklerdir.

Petersburg ve Moskova ise Bolşevizmin taktiğini izliyor. Bolşevizmin taktiği tek proleter taktiktir - bu şehirlerin işçileri Rusya proletaryasına bunu söylüyor...

«Dro» («Zaman») No. 25,
8 Nisan 1907.
İmzasız makale.
Gürcüceden yapılan yetkili
Rusça çeviriye göre.

BİR KARIŞIKLIK...

«Lahvari»nin[29] «yazarları» taktiklerini hâlâ saptayamıyor. Birinci sayıda, biz Kadetlerin kendilerini değil, Kadetlerin yalnızca «ilerici adımlarını» destekliyoruz, diye yazıyorlardı. Biz bunun eğlendirici bir sofizm olduğunu anlamıştık. Çünkü Menşevikler Kadetlerin «ilerici adımları» için değil, onların Duma'ya seçilmesi için oy kullandılar. Kadetleri Duma'ya getirdiler, onun yalnız «ilerici adımları»nı değil. Bir Kadet'i Duma başkanı yapmaya yardım ettiler, yalnız «adımlarını» değil. Tüm bunlar, Kadetlerin Menşeviklerce desteklendiği olgusunu elle tutulacak şekilde doğruluyor. Bu o kadar açıktır ki; Menşevikler Kadetlerin desteklenmesinden o kadar çok sözetmişlerdir ki, bu olgunun yadsınması yalnızca kahkahalara yolaçtı...

Şimdi biraz daha «düşünceli» oldular ve başka bir şey iddia ediyorlar: «Biz seçimlerde Kadetleri destekledik» (bkz. «Lahvari» No. 3), fakat bu yalnız seçimlerdeydi, buna karşılık [şimdi —ÇN] Duma'da Kadetleri değil, sadece onların «adımlarını» destekliyoruz. Siz ise, diyorlar, «Duma içindeki taktik ile seçimlerdeki taktiği ayırt etmiyorsunuz». Birincisi; seni sadece Duma'da aptallıktan koruyan, fakat seçimlerde sana aptallık getiren bir «taktik» çok gülünçtür. İkincisi; Menşeviklerin, Duma başkanı olarak bir Kadet'e oy verdikleri doğru değil midir? Bir Kadet başkan için oy vermeyi hangi taktiğe saymak gerekir: «Duma içindeki taktiğe» mi, yoksa Duma dışındaki taktiğe mi? Biz, Golovin'in

Duma içinde Duma başkanı yapıldığına inanıyoruz, sokakta sokak başkanı değil.

Menşeviklerin Duma dışında olduğu gibi, Duma içinde de aynı taktiği izledikleri açıktır. Bu, Kadetleri destekleme taktiğidir. Menşevikler şimdi bunu kabul etmiyorlarsa, bir karışıklığın kurbanı oldukları içindir.

Kadetleri desteklemek, onlara ün sağlamak demek değildir, aksi halde siz de Sosyal-Devrimcileri destekleyerek onlara ün sağlıyorsunuz, diyor «Lahvari». Gerçekten çok şakacı şu «Lahvarist»ler! Kafalarına bir türlü girmiyor: Sosyal-Demokrasi tarafından her destek, destek gören partiye ün sağlar! Bu yüzden onlar da, akla gelen her «destek» üzerine etrafa cömertçe vaatler dağıttılar... Evet sevgili yoldaşlar, Sosyal-Demokrasi Sosyal-Devrimcileri destekleyerek onlara halkın gözünde ün sağlıyor; ve işte tam da bunun için böyle bir destek, **yalnızca bir istisna** ve **Kadetlerin yenilgisine yolaçmak için bir araç olarak** doğrudur. Sosyal-Devrimcilerin desteklenmesi kesinlikle bir ideal değildir. Kadetleri dizginlemek için yararlanılan kaçınılmaz bir kötülüktür. Siz ise tam da işçi ve köylüleri satan Kadetleri destekliyorsunuz; Sosyal-Devrimcilerin bunlardan üstünlüğü, devrime bağlanmalarıdır...

«Diyelim ki, Kadetler genel seçim hakkı talep etti. Demek ki bu büyük bir kötülüktür, çünkü bu Kadetçi bir taleptir» (aynı yerde).

Amma da şakacılar! Görüyor musunuz, genel seçim hakkı bir «Kadetçi talep»miş! Demek ki, Tiflisli Menşevikler, genel seçim hakkının bir Kadetçi talep değil, Sosyal-Demokrasi tarafından en tutarlı biçimde temsil edilen devrimci demokrasinin talebi olduğunu bilmiyorlar! Hayır yoldaşlar, Kadetlerin devrimci demokrat olmadığını bile kavrayamıyorsanız; onlara karşı mücadelemizin, proletaryanın hegemonyasının güçlendirilmesi için güncel bir sorun olduğunu bile kavrayamıyorsanız; dün söylediklerinizle bugün söylediklerinizin arasında yolunuzu bile bulamıyorsanız - şimdilik kalemi bırakmanız, önce kendinizi bu karışıklıktan kurtar-

manız ve sonra «eleştiri»ye oturmanız sizin için daha iyi olur...

Duma nezdinde yemin ederiz ki, böylesi daha iyi olacaktır...

«Dro» («Zaman») No. 26,
10 Nisan 1907.
İmzasız makale.
Gürcüceden yapılan yetkili
Rusça çeviriye göre.

KAFKASYALI SOYTARILARIMIZ

Menşevik gazete «Lahvari», makalemiz üzerine ateş püskürüyor - suçlama demek ki tam isabet kaydetmiş. Bu tabii ki çok eğlendirici bir manzaradır...

Neydi mesele?

Biz, Duma'nın sağa çarketmesinin bizi şaşırtmadığını yazmıştık. Niçin? Çünkü Duma'da işçi ve köylülere sırt çevirerek hükümetle ittifaka giden bir burjuvazi, liberal burjuvazi egemendir. Duma'nın güçsüzlüğü bundan kaynaklanmaktadır. Eğer işçiler ve devrimci köylüler, anti-devrimci Duma'nın peşine takılmaz ve Duma çoğunluğundan koparlarsa, bu, halkımızın 18. yüzyıl Fransa halkından daha yüksek bilinçte olduğunu gösterir. Ve yine, Duma'nın güçsüzlüğü bundan kaynaklanmaktadır. Biz, Duma'nın güçsüzlüğünü ve sağa çarkını böyle açıklamıştık.

Şimdi bu açıklamadan sonra, Menşeviklerimizin yüreği oynuyor ve korku içinde sızlanıyorlar:

> «Hayır, eğer Bolşeviklerin açıklaması doğru olsaydı, bütün umutlarımızdan vazgeçerek Rus Devriminin sonunun geldiğini söylemek zorunda kalırdık» (bkz. «Lahvari» No. 6).

Zavallılar! Kendi devrimci karakterlerine, Kadetlerinkine inandıkları kadar inanmıyorlar! Liberaller devrime ihanet ediyor - bundan dolayı devrim güçsüzleşmiştir! Yani, işçiler ve devrimci köylüler bir sıfırdır. Yazık size, eğer öngörünüz bu kadarcıksa!

Onlar kendi kendilerine bile sadık değiller. Aynı Menşevikler, örneğin bir buçuk yıl önce «S'hivi» [30] gazetesinde başka şeyler yazıyorlardı:

> «Aralık grevleri burjuvaziyi devrimden uzaklaştırdı ve onu *tutucu yaptı*. Devrimin bundan sonraki gelişimi, *liberallere karşı olmak* zorundadır. Devrim bunun için yeterince güçlü müdür? Bu, devrimin itici gücünün kim olacağına bağlıdır. *Devrimin lideri, burada da tabii ki proletaryadır*. Eğer proletaryanın güçlü ve sadık müttefikleri olmazsa, devrimi tek başına sonuna kadar götüremez. Böyle bir müttefik *yalnızca köylülüktür*» (bkz. «S'hivi» No. 12).

Evet, Menşevikler sosyal-demokrat görüşleri benimsiyorlarken, böyle diyorlardı...

Fakat, Sosyal-Demokrasiye sırt çevirdikleri bugün, yeni bir türkü tutturdular ve devrimin merkezi, onun kurtarıcısı olarak liberalleri görüyorlar.

Ve bütün bunlardan sonra, Kafkasyalı Menşevikler soytarı olmadıklarını, Kadetçiliklerini sosyal-demokrat maske altında gizlemediklerini bize büyük bir cüretle temin ediyorlar. Menşevikler diyorlar ki:

> «Nasıl oldu da Kadetler, birinci Duma'da daha cüretli davrandılar, Duma'ya karşı sorumlu bir kabine talep ettiler vb.? Duma'nın dağıtılmasından sonra Kadetlerin Viborg çağrısını imzalaması nasıl açıklanır?
>
> Kadetler bugün neden böyle davranmıyorlar?
>
> Bu soruyu Bolşeviklerin politik felsefesi *cevaplamıyor ve cevaplayamaz*» (aynı yerde).

Siz, korkuya kapılan yoldaşlar, kendinizi boşuna teselli ediyorsunuz. Biz bu soruyu çoktan cevapladık: Bugünkü Duma daha renksizdir, çünkü proletarya bugün birinci Duma döneminde olduğundan daha bilinçli ve örgütlüdür. Zaten, liberal burjuvaziyi gericiliğe iten de budur. Siz liberalleşen yoldaşlar, şunu kulağınıza küpe yapın: **Proletarya ne kadar**

bilinçli savaşıyorsa, burjuvazi o kadar karşı-devrimcileşecektir. Bizim açıklamamız budur.

Fakat siz, saym yoldaşlar, ikinci Duma'nın renksizliğini nasıl açıklıyorsunuz?

Örneğin, «Lahvari»nin 4. sayısında, Duma'nın güçsüz ve renksiz oluşunda suçun, «halkın bilinç yetersizliğinde ve örgütlenmemişliğinde» olduğunu yazıyorsunuz. Birinci Duma, sizin söylediğiniz gibi, daha cüretliydi - bundan dolayı halk o zaman «bilinçli ve örgütlüydü». İkinci Duma daha renksizce - bundan dolayı halk, bu yıl geçen yıl olduğundan daha az «bilinçli ve örgütlüdür». Bundan dolayı, devrim davası ve halkın bilincinin gelişimi gerilemiştir! Söylemek istediğiniz bu değil miydi yoldaşlar? Kadetlere doğru çaba harcamanızı bununla haklı göstermek istemiyor muydunuz, sayın baylar?

Eğer gelecekte de soytarı kalmak niyetindeyseniz, yazıklar olsun size ve şaşkın «mantığınıza»...

«Dro» («Zaman») No. 29,
13 Nisan 1907.
İmzasız makale.
Gürcüceden yapılan yetkili
Rusça çeviriye göre.

DUMA'NIN DAĞITILMASI VE PROLETARYANIN GÖREVLERİ

İkinci Duma dağıtıldı.[31] Hem de basit bir şekilde değil, velveleyle dağıtıldı - tıpkı birinci Duma gibi. Burada da ikiyüzlü çarın dağıtma üzerine «içten üzüntüsü»nü belirten bir «Dağıtma Manifestosu» var. Burada da, işçilerin ve köylülerin seçim hakkını yok eden bir «yeni seçim yasası» var. Rusya'yı «yenileme» sözleri bile veriliyor - tabii ki kurşuna dizmeler ve bir üçüncü Duma yardımıyla. Tek kelimeyle, kısa zaman önce birinci Duma'nın dağıtılmasında olan herşey, burada da var. Çar, birinci Duma'nın dağıtılmasını kısaca tekrarladı...

Fakat çar, ikinci Duma'yı düşüncesizce ve amaçsız olarak dağıtmadı. O, Duma yardımıyla köylülükle bağlantı kurmak, onu proletaryanın müttefiki olmaktan çıkarıp hükümetin müttefiki haline getirmek ve böylece proletaryayı yalnız bırakarak, onu tecrit ederek, devrim davasını dağıtmak ve zaferini imkansızlaştırmak istiyordu. Hükümet bu amaç için köylülüğün aydınlanmamış kitleleri üzerinde şimdilik hâlâ hayli etki sahibi olan liberal burjuvazinin yardımından yararlandı, ve sayıları milyonları bulan köylülükle tam da bu liberal burjuvazi aracılığıyla bağlantı kurmak istiyordu. İkinci Duma'dan böyle yararlanmak istiyordu.

Fakat tam tersi oldu. İkinci Duma'nın daha ilk oturumlarında köylü temsilcilerinin yalnız hükümete karşı değil, liberal burjuvaların temsilcilerine karşı da güvensizlikleri açığa çıktı. Bu güvensizlik bir dizi oylama dolayısıyla büyü-

dü ve sonuçta liberal burjuvazinin temsilcilerine karşı açık düşmanlığa dönüşmeye kadar vardı. Böylece hükümetin, köylü temsilcilerini liberaller çevresinde ve onlar aracılığıyla eski iktidarın [çarlığın —ÇN] etrafında toplama amacı gerçekleşmedi. Hükümetin Duma aracılığı ile köylülükle bağlantı kurma ve proletaryayı tecrit etme arzusu yerine gelmedi. Tersine; köylü temsilcileri proleter temsilciler etrafında, Sosyal-Demokratlar etrafında gittikçe daha çok birleştiler. Liberallerden, Kadetlerden uzaklaştıkları ölçüde, sosyal-demokrat temsilcilere daha bir kararlılıkla yakınlaştılar. Bu ise Duma dışında köylülerin proletarya etrafında birleşmelerini önemli ölçüde kolaylaştırıyordu. Yani öyle oldu ki, proletarya tecrit olmadı, tersine liberal burjuvazi ve hükümet köylülerden tecrit oldu; proletarya milyonlarca köylünün liderliğini garanti altına aldı - böylece dağılan, hükümetin istediği gibi devrim davası değil, karşı-devrimin davası oldu. Bundan dolayı ikinci Duma'nın varlığı hükümet için gittikçe tehlikeli hale geldi. O böylece Duma'yı «feshetti».

Fakat hükümet, köylülerin proletaryaya yakınlaşmasını başarıyla engellemek, köylülerin aydınlanmamış kitleleri arasında Sosyal-Demokratlara karşı düşmanlık yaratmak ve onları kendi çevresinde toplayabilmek için iki tedbir almıştır.

Birincisi, Sosyal-Demokratların Duma fraksiyonuna saldırarak, onun üyelerini, derhal başlayacak bir ayaklanmaya çağrı yapmakla suçladı ve Duma'nın dağıtılmasında baş suçlu olarak onları gösterdi. Biz, sevgili köylüler, «Duma'cığınızı» dağıtmazdık, fakat Sosyal-Demokratlar bizi ayaklanma ile tehdit ediyorlardı ve biz de Duma'yı «feshetmek» zorunda kaldık, demek istiyordu.

İkincisi, hükümet «yeni bir yasa» çıkardı. Bu yasaya göre, köylü ikinci seçmenlerin sayısı yarı yarıya indirilirken, çiftlik sahibi ikinci seçmenlerin sayısı aynı oranda artırıldı; bunun yanısıra hükümet, köylü temsilcilerinin genel toplantılarda seçme hakkını bu sonunculara bıraktı; işçiler tarafından seçilecek ikinci seçmen sayısını nerdeyse yarı yarıya indirdi (237 yerine 124 ikinci seçmen); ve seçmenleri

«beldelere, onlarla ilgili sayımların* türüne ve milliyetlere göre» yeniden ayırma hakkını kendine tanıdı; özgür bir seçim ajitasyonu için her imkânı kaldırdı vs. vb. Ve bunların tümü; üçüncü Duma'ya işçilerin ve köylülerin devrimci temsilcilerini sokmamak; Duma'yı çiftlik sahipleri ve fabrikatörlerin liberal ve gerici temsilcileri ile doldurmak; köylülerin arzularına rağmen en tutucu köylü temsilcilerinin seçilme imkânını yaratarak köylü temsilciliğini çarpıtmak; ve böylece köylülüğün geniş kitlelerini açıkça çevresinde toplamak imkânını proletaryanın elinden almak ve köylülüğe açık bir yaklaşım için kendisine imkân yaratmak içindi.

İkinci Devlet Duması'nın dağıtılmasının anlamı budur.

Liberal burjuvazi bunların tümünü bariz şekilde kavradı ve temsilcileri Kadetler aracılığıyla hükümete kolaylık gösteriyor. Liberal burjuvazi daha ikinci Duma'da eski iktidarla pazarlığa girişmiş, köylü temsilcilerine göz kırparak proletaryayı tecrit etmeye uğraşmıştı. Duma'nın dağıtılmasının arifesinde Kadet lideri Milyukov, partisini, herşeyi ve herkesi «Stolipin hükümeti» etrafında toplamaya, onunla bir anlaşma yapmaya ve devrime, aslında proletaryaya savaş ilan etmeye çağırıyordu. İkinci bir Kadet lideri, Struve ise, Duma'nın dağıtılmasının hemen ardından, Sosyal-Demokrat temsilcilerin «hükümete teslim edilmesi düşüncesi»ni geliştirdi; Kadetleri açıkça devrime karşı mücadele yolunda yürümeye, karşı-devrimci Oktobristlerle kaynaşmaya ve huzursuz proletaryanın tecrit edilmesinden sonra ona karşı mücadele etmeye çağırıyordu. Kadet partisi susuyor - demek ki liderleriyle aynı düşüncede.

Liberal burjuvazi şimdiki anın bütün önemini bariz şekilde kavrıyor.

Böylece, proletaryanın önünde daha büyük bir açıklıkla şu görev duruyor: Çarlık iktidarını devirmek. Düşünün bir kez; birinci Duma toplandı, sonra da ikinci Duma. Fa-

---

* *«Zensus»: Varlık bildirimi; vergi; nüfus sayımı; şahsi durum ve varlık sayımı; siyasi hakların belirli bir (asgari) mal varlığına bağlanması. Burada sonuncu anlamda kullanılıyor. —ÇN.*

kat ne biri ne de diğeri, devrimin sorunlarından bir tekini bile «çözmedi» ve zaten «çözemezdi» de. Eskiden olduğu gibi: Köylüler yine topraksız, işçilerin sekiz saatlik iş günü talebi yine gerçekleşmedi ve bütün vatandaşlar politik özgürlüklerden yine yoksun. Neden? Çarlık iktidarı ölmemiştir, o hâlâ ayaktadır. Birinci Duma'dan sonra, ikinci Duma'yı da dağıtıyor, karşı-devrimi örgütlüyor, devrimin güçlerini şaşırtmaya ve sayıları milyonları bulan köylülüğü proleterlerden koparmaya yönelik kumpaslar kuruyor. Bu sırada devrimin yeraltı güçleri işleyişini sürdürüyor —kentlerde kriz ve köylerde açlık—, işçilerin ve köylülerin geniş kitlelerini daha güçlü sarsıyor ve her gün daha ısrarla, devrimimizin temel sorunlarının çözümünü talep ediyor. Çarlık iktidarının marifetleri krizi sadece keskinleştiriyor. Liberal burjuvazinin köylüleri proletaryadan koparma çabaları sadece devrimi güçlendiriyor. Çarlık iktidarı yıkılmadan, tüm halk tarafından taşınan bir Kurucu Meclis toplanmadan, geniş işçi ve köylü kitlelerini hoşnut etmenin imkânsız olduğu açıktır. Ve yine açıktır ki, devrimin temel sorunları yalnızca, Çarlık iktidarına ve liberal burjuvaziye karşı köylülükle ittifak yapılarak çözülecektir.

Çarlık iktidarının yıkılması ve tüm halk tarafından taşınan bir Kurucu Meclis'in toplanması - ikinci Duma'nın dağıtılması bizi buraya götürüyor.

Hain liberal burjuvaziye karşı savaş ve köylülükle sıkı bir ittifak - ikinci Duma'nın dağıtılması bize bundan sözediyor.

Proletaryanın görevi, bilinçli olarak bu yolu tutmak ve devrimin önderi olarak rolünü lâyık bir biçimde yerine getirmektir.

«Bakinski Proletari» («Bakü'lu İşçi») No. 1,
20 Haziran 1907.
İmzasız makale.
Rusça gazete metnine göre

RUSYA SOSYAL DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİ LONDRA KONGRESİ

(Bir Delegenin Notları) [32]

Londra Kongresi sona erdi. Liberal kâtip efendilerin, tüm bu Vergeşki[33] ve Kuskova'ların[34] beklentilerinin tersine, kongre bize bölünmeyi değil, bilakis Partinin daha da bütünleşmesini, tüm Rusya'nın ileri işçilerinin tek bir bölünmez partide birleşmesini getirdi. Bu kongre, gerçekten bir Tüm-Rusya Birlik Kongresi oldu: Çünkü Polonyalı, Bundcu ve Letonyalı yoldaşlarımız ilk kez bu kongrede en kapsamlı ve tam bir şekilde temsil edildiler, ilk kez bu kongrede bir parti kongresi çalışmalarına aktif olarak katıldılar ve böylece ilk kez örgütlerinin kaderini doğrudan doğruya bütün partinin kaderine bağladılar. Bu anlamda Londra Kongresi Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin birleştirilmesi ve sağlamlaştırılması eserini önemli ölçüde ileriye götürdü.

Bu, Londra Kongresinin ilk önemli sonucudur.

Fakat Londra Kongresinin önemi bununla bitmiyor. Mesele şudur: Kongre, liberal kâtip efendilerin arzularına rağmen, «Bolşevizmin», devrimci Sosyal-Demokrasinin, Partimizin oportünist kanadı «Menşevizm» üzerinde zaferiyle sonuçlandı. Devrimimizde çeşitli sınıfların ve partilerin rolleri ve bizim bunlara karşı tavrımız sorununda, görüş ayrılıklarımız herkesçe biliniyor. Bileşimi itibariyle Menşevik olan resmi Parti merkezinin, bir dizi olayda bir bütün ola-

rak Parti ile çelişkili tavırları da herkes tarafından biliniyor. Merkez Komitesinin birinci Duma döneminde ortaya attığı ve Parti tarafından reddedilen bir sorumlu Kadet kabinesi şiarı; aynı Merkez Komitesinin birinci Duma'nın dağıtılmasından sonra ileriye sürdüğü ve Parti tarafından yine reddedilen «Duma'nın yeniden toplanması» şiarı; Merkez Komitesinin birinci Duma'nın dağıtılması dolayısıyla yaptığı, fakat Parti tarafından yine reddedilen, bilinen genel grev çağrısı hikâyeleri hatırlansın... Bu anormal duruma bir son vermek gerekiyordu. Fakat bunun için, Partinin oportünist Merkez Komitesi üzerindeki fiili zaferlerinden, Partimizin iç gelişiminin tarihini geçen yıl boyunca dolduran zaferlerden sonuç çıkarmak gerekiyordu. Londra Kongresi, **devrimci** Sosyal-Demokrasinin bütün bu zaferlerinden sonuç çıkardı, onun zaferini pekiştirdi ve bu Sosyal-Demokrasinin taktiğini kabul etti.

Dolayısıyla, Parti bu andan itibaren, sosyalist proletaryanın sımsıkı tutarlı sınıf politikasını uygulayacaktır. Proletaryanın kızıl bayrağı, liberalizmin ukalâ hatipleri tarafından artık aşağı çekilemeyecektir. Proletaryaya yakışmayan aydın yalpalamalarına ölümcül bir darbe indirilmiştir.

Bu, Partimizin Londra Kongresinin daha az önemli olmayan ikinci sonucudur.

Tüm Rusya'nın ileri işçilerinin **devrimci** Sosyal-Demokrasi bayrağı altında tek bir tüm Rusya partisinde gerçekten birleşmesi - Londra Kongresinin anlamı budur, bu onun genel karakteridir.

Şimdi de Kongrenni daha etraflı bir şekilde betimlenmesine geçelim.

I
KONGRENİN BİLEŞİMİ

Kongrede toplam olarak 330 civarında delege hazır bulundu. Bunlardan 302'si —150.000'den fazla Parti üyesinin temsilcileri— karar verici oya, diğerleri istişarî oya sahipti.

Delegelerin fraksiyonlara dağılımı aşağı yukarı şöyleydi (yalnız karar verici oylar): 92 Bolşevik, 85 Menşevik, 54 Bundcu, 45 Polonyalı, 24 Letonyalı.

Parti delegelerinin sosyal konumları (işçi ve işçi olmayan) bakış açısıyla Parti Kongresi şu resmi sergiliyordu: Kol işçileri, toplam 116; büro ve ticaret memurları, 24; diğerleri ise işçi değildi. Kol işçilerinin fraksiyonlara dağılımı şöyleydi: Bolşevik fraksiyona 38 (yüzde 36); Menşevik fraksiyona 30 (yüzde 31); Polonyalılarda 27 (yüzde 61); Letonyalılarda 12 (yüzde 40); Bundcularda 9 (yüzde 15). Meslekten devrimcilerin fraksiyonlara dağılımı ise şöyleydi: Bolşevik fraksiyonda 18 (yüzde 17); Menşeviklerde 22 (yüzde 22); Polonyalılarda 5 (yüzde 11); Letonyalılarda 2 (yüzde 6); Bundcularda 9 (yüzde 15).

Bu istatistik üzerine hepimiz «şaşırdık». Nasıl olurdu? Menşevikler, Partimizin aydınlardan oluştuğunu ne kadar çok haykırmışlardı; Bolşevikleri aydınlıkla suçlayarak gece gündüz küfretmişlerdi, bütün aydınları partiden atmakla tehdit etmişler, profesyonel devrimcileri durmadan horlamışlardı - şimdi birden, kendi fraksiyonlarında, «aydınlarda», Bolşeviklerde olduğundan daha az işçi olduğu ortaya çıkmıştı! Onlarda, Bolşeviklerde olduğundan daha çok profesyonel devrimci olduğu ortaya çıkmıştı! Fakat biz, Menşevik feryatları şu atasözüyle açıkladık: «Dil, ağrıyan dişe gider...»

Delegelerin «bölgelere dağılımı» bakış açısıyla Parti Kongresinin bileşimi üzerine rakamlar daha da bilgi vericidir. Menşevik delegelerin büyük gruplarının, esas olarak köylü ve zanaatçı bölgelerinden gönderildiği ortaya çıktı: Gurien'den (9 delege), Tiflis'ten (10 delege), Küçük Rusya köylü örgütü «Spilka»dan (tam 12 delege), Bund'dan (ki büyük çoğunluğuyla Menşeviktir) ve istisna olarak Donetz Havzasından (7 delege). Buna karşılık Bolşevik delegelerin büyük grupları yalnız büyük sanayi bölgelerinden gönderilmişti: Petersburg'dan (12 delege), Moskova'dan (13 veya 14 delege), Urallar'dan (21 delege), İvanovo-Voznesensk'ten (11 delege) ve Polonya'dan (45 delege).

Aşikâr ki, Bolşeviklerin taktiği büyük sanayi proleterlerinin taktiğidir, sınıf çelişkilerinin özellikle açık ve sınıf mücadelesinin özellikle keskin olduğu bölgelerin taktiğidir.

Öte yandan, Menşeviklerin taktiğinin daha ziyade zanaatkârların ve köylü yarı-proleterlerin taktiği olduğu, sınıf çelişkilerinin tam açık olmadığı ve sınıf mücadelesinin su yüzüne çıkmadığı bölgelerin taktiği olduğu da aynı ölçüde aşikârdır. Menşevizm, proletaryanın yarı-burjuva unsurlarının taktiğidir.

Rakamlar bunu göstermektedir.

Ve bunun anlaşılması zor değildir: Lodzlu, Moskovalı ya da İvanovo-Voznesenskli işçiler arasında, mensupları kendilerine karşı şiddetli bir mücadele yürüten, kısmi işten çıkarma ve kitle lokavtları ile kendilerini «cezalandıran» liberal burjuvazi ile bir blok oluşturmaktan ciddi olarak sözedilemez - orada Menşevizm sempati bulmayacaktır, orada Bolşevizme, uzlaşmaz proleter sınıf savaşımının taktiklerine gerek vardır. Tersine, sınıf mücadelesinin sert darbelerini sistemli olarak üzerinde duymayan ve bu nedenle «ortak düşman»a karşı her çeşit anlaşmaya hazır olan bir Gurienli köylüye veya herhangi bir Şkloverli zanaatkâra sınıf mücadelesi düşüncesini aşılamak çok zordur - orada şimdilik Bolşevizme gerek yoktur, orada Menşevizme gerek duyuluyor, çünkü orada anlaşma ve uzlaşma havası herşeyin içine işlemiştir.

Kongrenin ulusal mensubiyet bakış açısıyla bileşimi daha az bilgi verici değildir. İstatistikler, Menşevik fraksiyonda Yahudilerin çoğunluğu oluşturduğunu gösterdi (tabii ki buna Bundcular dahil değildir), sonra Gürcüler geliyor, onları Ruslar izliyor. Buna karşılık Bolşevik fraksiyonun büyük çoğunluğu Ruslardan oluşuyor, sonra Yahudiler (Polonyalılar ve Letonyalılar dahil değildir), onlardan sonra da Gürcüler vb. geliyor. Bu nedenle Bolşeviklerden birisi (sanıyorum, Aleksinski yoldaş[35], şakayla, Menşeviklerin Yahudi, Bolşeviklerin ise gerçek bir Rus fraksiyonu olduğunu ve biz Bolşeviklerin Parti içinde bir pogrom düzenlememizin fena olmayacağını söyledi!

Ancak, fraksiyonların bu bileşimini açıklamak zor değildir: Bolşevizmin kaleleri, Polonya istisna olmak üzere, saf Rus olan esas olarak büyük sanayi bölgeleridir. Menşevizmin bölgeleri ise, küçük üretim bölgeleri ve aynı zamanda Yahudilerin, Gürcülerin vb. bölgeleridir.

Parti Kongresinde çatışan önemli akımlara gelince; Kongrenin biçimsel olarak beş fraksiyona bölünmesinin (Bolşevikler, Menşevikler, Polonyalılar vb.), ilkesel karakterdeki sorunların (proleter olmayan partiler sorunu, İşçi Kongresi sorunu vb.) ele alınmasına kadar, belirli fakat önemsiz ölçüde yürürlükte kaldığını belirtmek gerekir. İlkesel sorunların ele alınışında, biçimsel gruplaşma gerçekte terkedildi ve oylamalarda Parti, Menşevikler ve Bolşevikler olmak üzere genelde ikiye ayrıldı. Kongrede merkez denilen birşey ya da bir bataklık yoktu. Troçki'nin «güzel bir lüzumsuzluk» olduğu görüldü. Bütün Polonyalılar bariz bir şekilde Bolşeviklere katıldılar. Letonyalıların büyük çoğunluğu da Bolşeviklere katıldı. Delegelerinin büyük çoğunluğu fiilen hep Menşevikleri destekleyen «Bund», şekil itibariyle bir tarafta tebessüme yolaçan, diğer tarafı tahrik eden, son derece müphem bir politika izledi. Rosa Luxemburg yoldaş, «Bund»un politikasının, kitle etkisine sahip olan olgun bir siyasi örgütün politikası değil, durmadan gözleriyle arayan ve durmadan 'belki yarın şeker ucuzlar' umuduyla bekleyen çerçici politikası olduğunu söyleyerek, bu siyaseti ustalıkla ve isabetli bir biçimde değerlendirdi. Bundculardan yalnız 8-10 delege Bolşevikleri destekledi, o da her zaman olmamak üzere.

Üstünlük, hem de önemli bir üstünlük, genel olarak Bolşeviklerin tarafmdaydı.

Böylece bu kongre, sıkı bolşevik olmadıysa bile, bolşevik bir Parti Kongresi oldu. Menşeviklerin kararlarından yalnız partizan eylemleri üzerine olan kabul edildi, o da tesadüfen: Bolşevikler burada mücadeleye girmediler, daha doğrusu, bu mücadeleyi sonuna kadar sürdürmek istemediler. Salt, «Menşevik yoldaşları da bir kez sevindirmek» arzusundan dolayı...

II

GÜNDEM
MERKEZ KOMİTESİNİN RAPORU
DUMA FRAKSİYONUNUN RAPORU

Kongredeki politik akımlar bakış açısıyla Kongrenin çalışmaları iki bölüme ayrılabilir.

Birinci bölüm: Kongrenin gündemi, Merkez Komitesinin raporları ve Duma fraksiyonunun raporu gibi, derin politik anlam taşıyan, ve fakat şu ya da bu fraksiyonun «şerefiyle», şu ya da bu fraksiyonu «sakın ha gücendirmemek», «sakın ha bölünmeye yolaçmamak» düşüncesiyle bağlantılı, bu nedenle biçimsel sorunlar diye tanımlanan, biçimsel sorunlar üzerine tartışmalar. Kongrenin bu bölümü çok şiddetli geçti ve en uzun zamanı aldı. Fakat bu, ilkesel düşünceler «moral» düşüncelerin arkasına itildiği («sakın ha gücendirmemek»), etrafı keskin hatlarla çizilmiş gruplaşmalar oluşmadığı için «kimin üstünlüğü ele geçireceğinin» tahmin edilemediği, ve fraksiyonlar «tarafsızları ve dürüstleri» kendi yanına çekmek umuduyla üstünlük uğruna şiddetli bir mücadeleye çekildiği için böyle oldu.

İkinci bölüm: Proleter olmayan partiler, İşçi Kongresi vb. ilkesel sorunlar üzerine tartışmalar. Bu bölümde artık «moral» düşünceler vb. yoktu, etrafı sımsıkı çevrelenmiş ilkesel akımlara göre kesin gruplaşmalar ortaya çıktı, fraksiyonlar arası güçler dengesi derhal açıklık kazandı; ve bu nedenle Kongrenin en sakin ve en verimli bölümü bu bölüm oldu. Tartışmalarda ilkelere bağlılığın, Kongrenin verimli ve sakin çalışması için en iyi garanti olduğunun açık bir kanıtıdır bu.

Şimdi Kongrenin birinci bölümünün çalışmalarının kısa bir betimlemesini yapalım.

Parti Kongresini açan ve konuşmasında «durumdan duruma» burjuva toplumunun «ilerici unsurları» ile anlaşma yapmanın gerekli olduğunu açıklayan Plehanov yoldaştan sonra Kongre, (her fraksiyondan bir kişi olmak üzere) beş

yoldaştan oluşan bir Prezidyum ve bir Delege Denetleme Komisyonu seçerek, gündemin saptanmasına geçti. Güncel durumun değerlendirilmesi ve devrimimizde proletaryanın sınıfsal görevleri sorunlarının gündeme alınması için Bolşeviklerin yaptıkları önergelere, geçen yıl Partinin Birlik Kongresinde olduğu gibi bu kongrede de Menşeviklerin şiddetle karşı çıkmaları karakteristiktir. Devrim gelişme durumunda mıdır, yoksa gerileme durumunda mıdır, dolayısıyla devrim «tasfiye» mi edilmelidir, yoksa sonuna kadar götürülmeli midir; proletarya ile, Rus toplumunun diğer sınıfları arasına keskin bir ayrım çizgisi çeken, devrimimizde proletaryanın sınıfsal görevleri nelerdir? - Menşevik yoldaşları korkutan sorunlar bunlardır. Bu sorunlardan, gölgenin güneşin önünden kaçtığı gibi kaçıyorlar; görüş ayrılıklarımızın köklerini gün ışığına çıkarmak istemiyorlar. Neden? Çünkü bizzat Menşeviklerin fraksiyonu içinde bu sorunlar üzerine derin görüş ayrılıkları bulunuyor; çünkü Menşevizm homojen bir akım değildir, Menşevizm - Bolşevizme karşı mücadele sırasında farkedilmeyen, fakat güncel durumun ve taktiklerimizin sorunları ilkesel olarak konulduğu anda ortaya çıkan çeşitli akımların bir karışımıdır. Menşevikler, fraksiyonlarının bu iç zaafının gün ışığına çıkmasını istemiyorlar. Bolşevikler bunu biliyorlardı ve tartışmaların mümkün olduğu kadar ilkesel karakterde olabilmesi için yukarıda sözü edilen sorunların gündeme alınmasında direttiler. Sorunların ilkesel konuluşunun kendilerini mahvedeceğini gören Menşevikler dikleştiler ve «dürüst yoldaşlara», «güceneceklerini» sezdirdiler; Kongre güncel durum sorununu vb. gündeme almadı. Sonunda şu gündem kabul edildi: Merkez Komitesinin raporu, Duma fraksiyonunun raporu, proleter olmayan partilere karşı tavır üzerine, Duma üzerine, İşçi Kongresi üzerine, sendikalar üzerine, partizan eylemleri üzerine, krizler, lokavtlar ve işsizlik, Stuttgart Enternasyonal Kongresi[36], örgüt sorunları.

Merkez Komitesinin raporu, raportör olarak (Menşevik-

lerden) Martov yoldaş ve (Bolşeviklerden) Ryadovoi[37] yoldaş tarafından sunuldu. Martov'un raporu aslında olayları ciddi olarak aydınlatan bir rapor değil, masum Merkez Komitesinin nasıl Partiyi ve sonra da Duma fraksiyonunu yönetmek istediği, ve «korkunç» Bolşeviklerin nasıl onu «ilkelere bağlılıkları» ile rahatsız ederek her işte engellediği üzerine bir iç dökmeydi. Merkez Komitesinin öne sürdüğü ve sonradan Parti tarafından reddedilen bir sorumlu Kadet kabinesi ve «Duma'nın yeniden açılması» vs. vb. şiarlarını Martov, o sıralar durumun anlaşılmaz olduğunu ve bir durgunluk zamanında başka bir şiarın koyulamadığını söyleyerek haklı göstermeye çalıştı. Birinci Duma'nın dağıtılmasının hemen ardından, Merkez Komitesinin genel greve ve daha sonraları kısmi eylemlere isabetsiz çağrısını Martov, yine durumun anlaşılmaz olduğu ve kitlelerin hissiyatını tam olarak saptamanın imkânsızlığıyla haklı göstermeye çalıştı. Petersburg örgütünün bölünmesinde[38] Merkez Komitesinin rolü üzerinde çok az durdu, buna karşılık Bolşeviklerin belirli bir grubunun inisiyatifi üzerine gerçekleştirilen ve Martov'a göre Parti örgütüne dağınıklık ve anarşi getiren askeri örgütlerin ve savaş örgütlerinin konferansı üzerinde çok uzun konuştu. Raporunun sonunda, durumun özellikle karmaşık ve karışık olması sonucu Parti yönetiminin zor şartlar altında çalışmak zorunda kaldığını söyleyen Martov, Kongreye, bu şartları gözönünde bulundurmasını ve Merkez Komitesine yumuşak davranmasını istediği bir çağrı yöneltti. Merkez Komitesinin çok kötü günahlar işlemiş olduğunu bizzat Martov da anlıyordu şüphesiz.

Ryadovoi yoldaşın raporu ise bambaşka bir karakter taşıyordu. Ona göre, Parti Merkez Komitesi: 1. Parti programını savunmak ve onu uygulamak, 2. Parti Kongresinden aldığı taktik direktiflere uymak, 3. Partinin birliğini korumak, 4. Partinin olumlu çalışmalarını toparlamakla yükümlüdür. Oysa Merkez Komitesi bu yükümlülüklerin hiçbirini yerine getirmedi. Parti programını savunacağı ve uygulayacağı yerde, birinci Duma'nın tarım sorunu[39] üzerine ünlü çağrısı dolayısıyla Merkez Komitesi, Sosyal-Demokrat Du-

ma fraksiyonuna şu talimatı verdi: Muhalefetin birliği ve Kadetlerin yakınlaştırılması için, tarım programımızın ünlü, çiftlik sahiplerinin bütün topraklarına el konulması maddesini Duma çağrısına önerge olarak koymaktan vazgeçmek ve bunun yerine topraklara el konulması üzerine —tazminat ödenip ödenmeyeceğini açık bırakarak— basit bir açıklamayla yetinmek.

Düşünün bir: Parti Merkez Komitesi, Parti programının, topraklara el konulması üzerine son derece önemli maddesinden vazgeçilmesini emretmiştir. Merkez Komitesi, Parti programını ihlâl etmiştir! Parti programını ihlâl eden bir Merkez Komitesi - böyle bir alçaklık düşünülebilir mi?

Devam edelim. En azından Birlik Kongresinin direktiflerini uygulamak yerine; Duma dışında sınıfların mücadelesine daha yüksek bir bilinçlilik vermek için Duma içinde partilerin mücadelesini sistemli bir biçimde derinleştirmek yerine; proletaryanın bağımsız ve sımsıkı tutarlı sınıf politikasını uygulamak yerine; Merkez Komitesi, bir sorumlu Kadet kabinesi gibi, «Duma'nın yeniden açılması», «Duma için ve kamarillaya* karşı» vs. vb. şiarlar ileri sürdü. Bu şiarlar, Partimizin Duma içindeki mücadelesini körelten, Duma dışındaki sınıf karşıtlıklarını örten, proletaryanın mücadele politikası ile liberal burjuvazinin anlaşmacı politikası arasındaki tüm ayrım çizgilerini silen, birincisini ikincisine uyduran şiarlardır. Merkez organın Yazı Kurulu üyesi olan Plehanov yoldaş —demek ki aynı zamanda MK üyesidir—, Kadetlerle anlaşma yolunda daha da ileriye gidip, Partiye liberal burjuvazi ile bir blok oluşturmayı ve Kurucu Meclis şiarını bırakıp Kadetler tarafından kabul edilebilecek bir «tam iktidarla donanmış Duma» şiarını koymayı önerdiğinde - Merkez Komitesi, Plehanov yoldaşın Partiyi küçük düşüren bu saldırısını yalnız protesto etmemekle kalmamış, bilakis hatta kendi rızasını resmen dile getirmeye cesaret edemeden, Plehanov'a rıza göstermiştir.

Parti Merkez Komitesi böylece proletaryanın bağımsız

---

* *Kamarilla: Hükümdar üzerinde etkili olan saray çevresi; (genelde) klik iktidarı. —ÇN.*

bir sınıf politikasının en temel gereklerini ve Parti Birlik Kongresinin kararlarını hiçe saydı!

Proletaryanın sınıf bilincini bulandıran bir Merkez Komitesi; proletaryanın politikasını liberal burjuvazinin politikasına tabi kılan bir Merkez Komitesi; proletaryanın bayrağını Kadetçi liberalizmin şarlatanları önünde aşağı çeken bir Merkez Komitesi - Menşevizmin temsilcileri, oportünistler bizi buraya kadar getirdi!

Merkez Komitesinin, Partinin disiplinini ve birliğini korumadığı gibi, Petersburg örgütünün bölünmesinde inisiyatif kullanarak [disiplini ve birliği —ÇN] nasıl sistemli olarak yaraladığından söz bile etmiyoruz.

Merkez Komitesinin, Parti çalışmasını toparlamadığı üzerinde uzunca ve genişçe sözetmek de istemiyoruz - bu tamamen açıktır.

Bütün bunların, Merkez Komitesinin bütün bu hatalarının açıklaması nedir? Merkez Komitesinde birarada olan «korkunç» insanlarla değil tabii ki, fakat o sıralar Merkez Komitesinde yayılmış olan Menşevizmin, Partiyi yönetmeye muktedir olmadığıyla açıklanır bu. Menşevizm politik akım olarak kesinlikle iflas etti. Bu açıdan Merkez Komitesinin bütün tarihi, Menşevizmin başarısızlığının tarihidir. Ve Menşevik yoldaşlar bizi suçlayıp, bizim Merkez Komitesini «engellediğimizi», Merkez Komitesini «rahatsız ettiğimizi» vs. vb. söylerlerse, bu ahlâk dersi veren yoldaşlara cevap vermeden geçemeyiz: Evet yoldaşlar, Merkez Komitesinin programımızı ihlâl etmesine «engel» olduk, proletaryanın taktiğini liberal burjuvazinin zevkine uydurmasına «engel» olduk ve gelecekte de engel olacağız, çünkü bu bizim kutsal yükümlülüğümüzdür...

Ryadovoi yoldaşın söyledikleri aşağı yukarı bunlardı.

Tartışma sonunda, yoldaşların çoğunluğunun, hatta birkaç Bundcunun bile Ryadovoi yoldaşın görüşlerine katıldıkları ortaya çıktı. Ve buna rağmen Bolşeviklerin, Merkez Komitesinin hatalarını tespit eden kararları kabul edilmediyse, «sakın ha bölünmeye yol açmamak» düşüncesi yoldaşları kuvvetle etkilediği içindir. Tabii ki Menşeviklerin, Merkez Ko-

mitesine güveni dile getiren kararları da kabul edilmedi. Merkez Komitesinin faaliyetlerinin bir değerlendirmesi yapılmadan, gündemin bir sonraki maddesine geçmeye karar verildi.

Duma fraksiyonunun raporu üzerine tartışmalar genelde bir önceki sorun üzerine tartışmaların bir tekrarıydı. Bu da anlaşılırdır: Duma fraksiyonu, Merkez Komitesinin dolaysız yönetimi altında faaliyet gösteriyordu ve Merkez Komitesinin eleştirilmesi ya da savunulması tabii ki aynı zamanda Duma fraksiyonunun eleştirilmesi ya da savunulmasıydı.

İkinci raportör Aleksinski yoldaşın (birinci raportör Tsereteli yoldaştı) söyledikleri ilginçti: Çoğunluğu Menşevik olan Duma fraksiyonunun şiarı —Duma muhalefetinin birliği, muhalefetin bölünmesinden kaçınılması ve Kadetlerle işbirliği yapmanın zorunluluğu şiarı—, bu Menşevik şiar, Aleksinski yoldaşın tabiriyle, Duma'da tamamiyle iflas etmiştir: çünkü bütçe, ordu vb. gibi en önemli sorunlarda Kadetler, Stolipin ile işbirliğine geçiyorlar ve Menşevik Sosyal-Demokratlar, köylü temsilcileri ile omuz omuza hükümete ve Kadetlere karşı mücadele etmek zorunda kalıyorlardı. Menşevikler, pozisyonlarının fiilen iflas ettiğini saptamak ve Duma'da sağcılara ve Kadetlere karşı mücadelede köylü temsilcilerini kazanmanın zorunlu olduğunu ifade eden Bolşeviklerin şiarını uygulamak zorunda kalıyorlardı.

Polonyalı yoldaşların, Polonyalı sosyalistlere birçok kez katliam uygulamış olan ve bugün de uygulayan Halk Partililerle[40], bu Polonyalı Kara Yüzler'le ortak toplantılar yapmanın Duma fraksiyonu açısından kabul edilemeyeceği şeklindeki sözleri daha az ilginç değildi. Bunun üzerine Kafkasyalı Menşeviklerin iki lideri[41] arka arkaya cevap verdiler ve Duma fraksiyonu için partilerin kendi yurtlarında yaptıklarının değil, onların Duma'daki tavırlarının önemli olduğunu ve Halk Partililerin de Duma içinde az-çok liberal tavır takındıklarını söylediler. Bu demek oluyor ki, partiler Duma dışında **yaptıkları** ile değil, Duma'daki **laflarına**

bakılarak değerlendirilmelidir. Oportünizm gerçekten bundan öte gidemez...

Konuşmacıların çoğu Aleksinski yoldaşın görüşlerine katıldılar, fakat buna rağmen bu sorun üzerine de yine «kimseyi gücendirmemek» düşüncesiyle, karar alınmadı. Kongre karar sorununu erteleyerek, sonraki maddeye geçti.

III
PROLETER OLMAYAN PARTİLER ÜZERİNE

Biçimsel sorunlardan ilkesel sorunlara, görüş ayrılıklarımızın sorunlarına geçiyoruz.

Taktik görüş ayrılıklarımızın sorunları, devrimimizin olası kaderi ve devrimde Rus toplumundaki çeşitli sınıf ve partilerin rolleri üzerine sorunlardır. Devrimimizin bir burjuva devrimi olduğu, kapitalist düzeni değil feodal düzeni ortadan kaldıracağı üzerinde Partimizde görünürde herkes aynı fikirdedir. Ayrıca devrimimizin genelde gerileme durumunda değil, kabarış durumunda olduğu ve görevimizin devrimi «tasfiye» etmek değil, onu sonuna kadar götürmek olduğu üzerinde en azından biçimsel olarak herkes aynı fikirdedir, çünkü fraksiyon olarak Menşevikler hiçbir yerde tersini açıklamamışlardır. Fakat devrimimiz nasıl sonuna kadar götürülecektir? Bu devrimde proletaryanın, köylülüğün, liberal burjuvazinin rolleri nelerdir? Devrim, savaşan güçlerin hangi terkibi altında sonuna kadar götürülebilir? Kiminle birlik olunmalı, kim mağlup edilmelidir vs. vb.? Bizde görüş ayrılıkları burada başlıyor.

Menşeviklerin görüşü: Devrimimiz bir burjuva devrimi olduğundan, devrimin lideri ancak ve yalnız burjuvazi olabilir. Fransa'da büyük devrimin ve başka Avrupa devletlerinde devrimlerin lideri burjuvaziydi — Rus devriminde de burjuvazi lider olmak zorundadır. Devrimin ana savaşçısı proletaryadır, fakat o burjuvaziyi izlemek ve onu ileriye it-

mek zorundadır. Keza köylülük de devrimci bir güçtür, fakat bünyesinde çok fazla gericilik taşıdığı için, proletarya onunla, liberal-demokrat burjuvaziyle olduğundan daha seyrek olarak birlikte sahneye çıkacaktır. Burjuvazi, proletarya için köylülükten daha güvenilir bir müttefiktir. Bütün savaşan güçler, liderleri olarak liberal demokrat burjuvazinin etrafında toplanmak zorundadırlar. Bu nedenle, burjuva partilerine karşı tavrımız şu devrimci ilke tarafından belirlenmemelidir: Başta proletarya, köylülerle birlikte hükümete ve liberal burjuvaziye karşı. Fakat şu oportünist ilke tarafından belirlenmelidir: Başta liberal burjuvazi, bütün muhalefetle birlikte, hükümete karşı. Liberallerle anlaşma taktiği bundan kaynaklanmaktadır.

Menşeviklerin görüşü budur.

Bolşeviklerin görüşü: Devrimimiz gerçekten bir burjuva devrimidir, fakat bu, liberal burjuvazinin devrimin lideri olacağı anlamına gelmez. Onsekizinci yüzyılda Fransız burjuvazisi, Fransız devriminin lideriydi ama neden? Çünkü Fransız proletaryası güçsüzdü, bağımsız olarak ortaya çıkmıyor ve kendi sınıf taleplerini ileri sürmüyordu, ne sınıf bilincine ne de örgüte sahipti; o dönemde burjuvazinin ipinde yürümüş ve burjuvazi tarafından kendi burjuva amaçları için alet olarak kullanılmıştı. Görüldüğü gibi, o zaman burjuvazi proletaryaya karşı çarlık iktidarı şeklinde bir müttefike ihtiyaç duymamıştı —proletarya bizzat onun [burjuvazinin —ÇN] müttefiki idi, hizmetçisi idi—, ve bu yüzden o zaman devrimci olabilmiş ve hatta devrimin başında yürüyebilmişti. Rusya'da ise durum tamamen farklıdır. Rus proletaryasına hiçbir şekilde güçsüz denemez; birkaç yıldan beri tamamen bağımsız olarak sahneye çıkıyor ve kendi sınıf taleplerini ileri sürüyor; kendi sınıf çıkarlarını anlayabilmek için yeterli sınıf bilincine sahip; kendi partisinde birleşmiş; kendi programı, kendi taktik ve örgütsel ilkeleri olan Rusya'nın en güçlü partisine sahip; o, bu parti önderliğinde, şimdiden, burjuvaziye karşı parlak zaferler kazandı... Bu şartlar altında proletaryamız, liberal burjuvazinin kuyruk-

çusu rolüyle, bu burjuvazinin elinde zavallı bir alet rolüyle yetinebilir mi? Proletarya bu burjuvaziyi izleyerek onu lideri yapabilir mi, yapmalı mıdır? Proletarya, devrimin lideri olmaktan başka birşey yapabilir mi? Liberal burjuvazimizin kampında ne olup bittiğine bakalım: Proletaryanın devrimci enerjisinden korkan burjuvazimiz, devrimin başında yürüyeceğine, kendisini karşı-devrimin kollarına atıyor ve proletaryaya karşı onunla ittifak yapıyor. Ve onun partisi olan Kadet partisi, bütün dünya önünde, Stolipin'le açıkça anlaşıyor, halk devrimine karşı, çarlığın yararına bütçe ve ordu için olumlu oy kullanıyor. Burada Rus liberal burjuvazisinin devrime karşı bir güç oluşturduğu ve ona karşı acımasız bir mücadele yürütülmesinin zorunlu olduğu açık değil midir? Ve Kautsky yoldaş, proletarya nerede bağımsız ortaya çıkarsa, orada burjuvazinin devrimci olmaktan çıktığını söylediğinde haklı değil miydi?...

Bundan şu sonuç çıkıyor: Rus liberal burjuvazisi devrime karşıdır; o, devrimin motoru olamaz, hele lideri hiç olamaz; o, devrimin yeminli düşmanıdır ve ona karşı inatçı bir mücadele verilmelidir.

Rusya'nın devrimci güçlerini çarlık otokrasisine karşı saldırıya geçirebilecek ve bunda çıkarı olan devrimimizin tek önderi proletaryadır. Ülkenin devrimci unsurlarını yalnız proletarya kendi etrafında toplayabilir, yalnız proletarya, devrimimizi sonuna kadar götürecektir. Proletaryayı devrimin liderliğine hazırlamak için elinden geleni yapmak Sosyal-Demokrasinin görevidir.

Bolşevik anlayışın belkemiği budur.

Devrimi sonuna kadar götürmek sözkonusu olduğunda, proletaryanın güvenilir müttefiki kim olabilir sorusunu Bolşevikler şöyle yanıtlıyor: Proletaryanın bir hayli güvenilir ve güçlü tek müttefiki devrimci köylülüktür. Feodal düzenin temellerine karşı proletarya ile birlikte, liberal burjuvazi değil, devrimci köylülük mücadele yürütecektir.

Buna uygun olarak, burjuva partilerine karşı tavrımız şu ilke tarafından belirlenmelidir: Başta proletarya, devrimci köylülükle birlikte, çarlığa ve liberal burjuvaziye karşı.

Kadetçi burjuvazinin hegemonyasına (önder rolüne) karşı mücadelenin zorunluluğu ve bundan dolayı Kadetlerle anlaşmanın kabul edilemeyeceğinin nedeni budur.

Bolşeviklerin görüşü budur.

Diğer konuşmacıların olduğu gibi, raportörler Lenin ve Martinov'un konuşmaları da bu iki pozisyon çerçevesinde hareket etti.

Martinov yoldaş, proletaryanın hegemonyasının doğru olduğunu kategorik olarak reddederek ve yine kategorik olarak Kadetlerle bir blok düşüncesini geliştirerek, Menşeviklerin görüşünü kesinlikle «derinleştirdi».

Diğer konuşmacılar büyük çoğunlukla Bolşeviklerin aldığı tavır doğrultusunda konuştular.

Kongreyi Alman Sosyal-Demokratları adına selamlayan ve Alman yoldaşlarımızın bizim görüş ayrılıklarımız üzerine görüşünü açıklayan konuşmacı Rosa Luxemburg yoldaşın konuşmaları özellikle aydınlatıcıydı. (Biz burada, R. L.'un farklı zamanlarda yaptığı iki konuşmayı özetliyoruz.) Rosa Luxemburg, proletaryanın devrimin önderi olarak rolü ve liberal burjuvazinin devrime karşı bir güç olarak rolü vs. vb. sorunları üzerinde Bolşeviklerle aynı fikirde olduğunu açıkladı, oportünist olarak tanımladığı ve tutumlarını Fransa'daki Jaurèscilerle karşılaştırdığı Menşevik liderler Plehanov ve Akselrod'u eleştirdi. Bolşeviklerin de bazen hedefi şaşırdıklarını, bazen garip ve çok çok katı olduklarını biliyorum, diyordu, fakat onları çok iyi anlıyorum ve hak veriyorum: Menşevik oportünizmin eriyen ve jöle gibi kütlesine karşı katı olmak zorunludur. Aynı şekilde, Fransa'daki Guesdeciler de[42] çok çok katı idiler, liderleri yoldaş Guesde, ünlü seçim pankartında şunu bildirmemiş miydi: «Hiçbir burjuva bana oy vermeye cesaret etmesin, çünkü parlamentoda sadece proletaryanın çıkarlarını, tüm burjuvalara karşı savunacağım». Ve biz Alman Sosyal-Demokratları, bunları, bu sertlikleri önemsemeden, Marksizme ihanet edenlere, Jaurèscilere karşı verdikleri mücadelede daima Guesdecilerin yanında olduk. Aynı şey, biz Alman Sosyal-Demokratlarının oportünistlere, Menşeviklere karşı mücadelelerinde destekleyeceğimiz Bolşevikler için de söylenmelidir...

Rosa Luxemburg yoldaş aşağı yukarı böyle konuştu.

Alman Sosyal-Demokrat Partisi yönetim kurulunun Parti Kongresine gönderdiği ve Rosa Luxemburg'un okuduğu ünlü mektup daha da ilginçtir. Partiye, liberalizme karşı **mücadele etmeyi** salık vermesi ve Rus devriminde lider olarak Rus proletaryasının özel rolünü tanıması dolayısıyla, aynı zamanda Bolşevizmin tüm temel ilkelerini tanıdığı için ilginçtir.

Yani artık, Avrupa'nın en denenmiş ve en devrimci sosyal-demokrat partisinin, Alman Sosyal-Demokrasisinin, gerçek Marksistler olarak Bolşevikleri, Marksizme ihanet edenlere, Menşeviklere **karşı** mücadelesinde açık seçik desteklediği belli olmuştur.

Polonya delegasyonunun prezidyumdaki temsilcisi Tişko yoldaşın konuşmasının bazı yerleri de dikkate değer. İki fraksiyon da, diyordu Tişko yoldaş, kesinlikle Marksizmin görüş açısında durduklarını bize temin ediyorlar. Onun için herkes kolayca anlayamaz: Gerçekten de kim bu görüş açısında duruyor, Bolşevikler mi yoksa Menşevikler mi?... Bazı Menşevikler «sol taraftan» «Marksizmin görüş açısında duran biziz» diye araya giriyorlar. «Hayır yoldaşlar», diye yanıtlıyor Tişko onları, «siz [Marksizmin görüş açısında —ÇN] durmuyor, onun üstünde **yatıyorsunuz**: çünkü proletaryanın sınıf savaşımını yönetmedeki acziniz, yüce Marx'ın anlamlı sözlerini ezberlemeyi bilme fakat uygulamayı anlayamamanız olgusu — tüm bunlar şunu gösteriyor: Siz Marksizmin görüş açısında durmuyor, onun üstünde yatıyorsunuz.»

Bu çok isabetliydi.

Gerçekten de! Sadece şu olguyu alalım. Menşevikler sık sık, Sosyal-Demokrasinin görevinin, her zaman ve her yerde proletaryayı bağımsız bir siyasi güç yapmak olduğunu söylüyorlar. Bu doğru mudur? Kesinlikle doğrudur! Bunlar, her Marksistin sürekli aklında olması gereken, Marx'ın derin anlamlı sözleridir. Fakat Menşevik yoldaşlar bu sözleri nasıl uyguluyorlar? Proletaryanın, kendini çevreleyen

burjuva unsurlar kitlesinden gerçekten bağımsız, kendi başına bir sınıf olarak belirginleşmesine katkıda bulunuyorlar mı? Devrimci unsurları proletaryanın etrafına topluyor ve proletaryayı devrimin önderliği rolüne hazırlıyorlar mı? Olgular, Menşeviklerin böyle birşey yapmadığını gösteriyor. Aksine: Menşevikler proletaryaya, liberal burjuvaziyle mümkün olduğu kadar anlaşmaya gitmesini sâlık veriyor — ve bununla, proletaryanın bağımsız bir sınıf olarak belirginleşmesine değil, bilakis onu burjuvaziyle kaynaştırmaya katkıda bulunuyorlar; Menşevikler proletaryaya, devrimin önderliği rolünden feragat etmesini, bu rolü burjuvaziye bırakmasını, burjuvaziyi izlemesini sâlık veriyor — ve bununla, proletaryanın bağımsız bir siyasi güç olmasına değil, bilakis burjuvazinin yamağı olmasına katkıda bulunuyorlar... Yani Menşevikler, doğru Marksist ilkelerden yola çıkarak yapmak zorunda olduklarının tam tersini yapıyorlar.

Evet, Tişko yoldaş, Menşevikler Marksist görüş açısında durmuyor, onun üstünde yatıyorlar, derken haklıydı...

Tartışmalar bittikten sonra, Menşeviklerden ve Bolşeviklerden olmak üzere iki karar taslağı sunuldu. Bolşeviklerin taslağı büyük bir oy çoğunluğuyla temel alındı.

Taslağa daha sonra değişiklik önerileri geldi. Yaklaşık 80 değişiklik önerisi getirildi. Bunlar taslağın esas olarak iki noktası ile ilgiliydi: devrimin önderi olarak proletarya, ve ikinci nokta olarak, devrime karşı bir güç olarak Kadetler. Bu, tartışmaların en ilginç bölümüydü, çünkü burada fraksiyonların yüzü özellikle açıkça ortaya çıktı. İlk önemli değişiklik önerisi Martov yoldaş tarafından getirildi. O, «devrimin **önderi** [Führer] olarak proletarya» sözcükleri yerine «**öncü** [Avantgarde] olarak proletarya» sözcüklerini geçirmek istiyordu. Gerekçe olarak, «**öncü**» kelimesinin düşünceyi daha tam aktardığını söyledi. Aleksinski yoldaş buna karşı çıktı. Burada sorunun tamlık [dakiklik —ÇN] olmadığını, esas sorunun bu konuda baş gösteren iki karşıt görüş üzerinde toplandığını, çünkü «öncü» ve «önder»in birbirinden tamamen farklı iki ayrı kavram olduğunu açıkladı. Öncü olmak, en ön sıralarda savaşmak, en

kuvvetli ateş altında yatan mevzileri alarak kanını akıtmak, bunun yanısıra **başkaları tarafından**, verili olayda burjuva demokratları tarafından, **sevk ve idare edilmek** demektir; öncü, mücadelenin tümünü hiçbir zaman yönetmez, bilakis her zaman kendisi yönetilir. Ve tersine: önder olmak, sadece ön sıralarda savaşmak değil, bilakis **tüm mücadeleyi de yönetmek**, onu kendi hedefi **doğrultusuna yöneltmek** demektir. Biz Bolşevikler, proletaryanın burjuva demokratları tarafından sevk ve idare edilmesini istemiyoruz; biz, halkın tüm mücadelesinin önderliğini proletaryanın yapmasını ve bu mücadeleyi Demokratik Cumhuriyet [hedefine —ÇN] yöneltmesini istiyoruz.

Sonuçta Martov'un değişiklik önerisi yenilgiye uğradı.

Aynı türden diğer değişiklik önerilerinin hepsi aynı şekilde reddedildi.

Bir başka değişiklik önerileri grubu, Kadetler üzerine olan noktaya karşı yönelmişti. Menşevikler, Kadetlerin henüz karşı-devrim yoluna girmediklerinin açıklanmasını öneriyorlardı. Ancak Kongre bu öneriyi kabul etmedi ve bu tür değişiklik önerilerinin hepsi reddedildi. Menşevikler ayrıca, belirli durumlarda Kadetlerle hiç olmazsa teknik anlaşmalar yapılmasına izin verilmesini önerdiler. Kongre bu öneriyi de kabul etmedi ve aynı türden değişiklik önerilerini reddetti.

Sonunda kararın tümü üzerinde oylama yapıldı; Bolşeviklerin kararı lehine 159 oy ve ona karşı 104 oy verildiği ortaya çıktı, diğer delegeler çekimser kaldı.

Kongre çok büyük bir oy çoğunluğuyla Bolşeviklerin kararını kabul etti.

Bu andan itibaren, Bolşeviklerin görüşü Partinin görüşü haline gelmiştir.

Bunun dışında bu oylama iki önemli sonuç doğurdu:

Birincisi; Kongrenin biçimsel, yapay bir şekilde beş fraksiyona (Bolşevikler, Menşevikler, Polonyalılar, Letonyalılar ve Bundcular) ayrılmasına bir son verdi ve Bolşevikler (tüm Polonyalıların ve Letonyalıların katılmasıyla) ve Menşevikler (hemen hemen tüm Bundcuların katılmasıyla) şeklinde yeni bir ilkesel ayrılığın başlangıcı oldu.

İkincisi; bu oylamadan, işçi delegelerin fraksiyonlara dağılımı üzerine tam istatistik ortaya çıktı. Bolşevik fraksiyonda 38 değil 77 işçi (38 artı 27 Polonyalı artı 12 Letonyalı) ve Menşevik fraksiyonda 30 değil 39 işçi (30 artı 9 Bundcu) olduğu görüldü. Menşevik fraksiyonun, aydınlar fraksiyonu olduğu anlaşıldı.

IV
İŞÇİ KONGRESİ ÜZERİNE

İşçi Kongresi sorunu üzerine tartışmaların betimlemesini yapmadan önce sorunun tarihçesini öğrenmek kaçınılmazdır.* Mesele bu sorunun son derece karmaşık ve aydınlanmamış olmasıdır. Partideki görüş ayrılıklarımızı oluşturan diğer noktalar hakkında —Bolşevik ve Menşevik olmak üzere— keskin bir şekilde belirginleşmiş iki akım olduğu halde, İşçi Kongresi sorununda iki değil, bir dolu son derece aydınlanmamış ve çelişkili akımlar vardır. Fakat Bolşeviklerin tutumu homojen ve belirgindir: Onlar genelde bir İşçi Kongresine karşıdırlar. Buna karşılık Menşevikler arasında en büyük kaos ve karışıklık hüküm sürmektedir. Diğerlerini dinlemeden, herkesin kendi türküsünü öttürdüğü sayısız gruplara bölünmüş durumdadırlar. Başta Akselrod, Petersburglu Menşevikler, İşçi Kongresini **bir parti kurmak** için önerirken; başta El, Moskovalı Menşevikler, parti kurulması doğrultusunda değil de **partisiz «Tüm Rusya İşçi Birliği»ni kurmak amacıyla** öneriyorlar bunu. Güneyin Menşevikleri daha da ileri gidiyorlar ve Larin'in[44] önderliğin-

---

* *Burjuva gazetelerinin redaksiyon odalarına iltihak etmiş olan Menşevik yoldaşlar, bu sorunun geçmişte nasıl durduğu ve bugün nasıl durduğu hakkında uyduruk masallar anlattıklarından, bu bir o kadar zorunludur. (Bkz. «Tovarişç»te ünlü bir Menşeviğin kaleminden çıkan ve «Bakinski Den»de[43] aynen basılan, «İşçi Kongresi» üzerine makale.)*

de, bir parti ve bir «işçi birliği» için değil, tüm proleter unsurların dışında Sosyal-Devrimcileri, yarı-burjuva, «emekçi» unsurları kapsayabilecek bir «Emekçiler Birliği»nin kurulmasına çağrıda bulunuyorlar. Burada, daha az etkili diğer grup ve kişilerin, örneğin Odesalı ve Hazar ötesi grupların, veya gülünç broşürlerin, kendilerine «Brodyaga» ve «Şura»[45] diyen ebleh «yazarları»nın sözünü bile etmiyorum.

Menşeviklerin saflarında böylesine bir karışıklık egemendir.

Fakat İşçi Kongresi nasıl toplantıya çağrılmalı, nasıl örgütlenmeli, çağrının nedeni ve zamanı ne olmalı, Kongreye kimler çağrılmalı, toplantıya çağırma inisiyatifini kim ele almalı?

Menşeviklerde, Kongrenin amacı sorununda olduğu gibi, tüm bu sorunlarda da aynı karışıklık hakimdir.

Menşeviklerden bazıları, İşçi Kongresi seçimlerini Duma seçimleriyle birleştirmeyi ve böylece İşçi Kongresini «kendine özgü yöntemlerle» örgütlemeyi önerirken, diğerleri hükümetin «müsamahasına» güvenmeyi ve son çare olarak onun «muvafakatını» rica etmeyi öneriyorlar; yine daha başkaları, sayıları 3-4 bini de bulsa, delegeleri yurtdışına göndermeyi ve İşçi Kongresini orada illegal yapmayı sâlık veriyorlar.

Bazı Menşevikler, Kongrede sadece muntazam işçi örgütlerinin temsil edilmesini önerirken, diğerleri Kongreye, saflarında 10 milyondan az mensubu olmayan bütün örgütlü ve örgütsüz proletaryanın temsilcilerini çekmeyi tavsiye ediyorlar.

Bazı Menşevikler İşçi Kongresini Sosyal-Demokrat Partinin inisiyatifi ile ve aydınların katılmasıyla toplamayı önerirlerken, diğerleri gerek Partiyi gerekse aydınları bir yana bırakmayı ve Kongreyi aydınların hiçbir katılımı olmaksızın, yalnız işçilerin kendi inisiyatifleriyle toplantıya çağırmayı sâlık veriyorlar.

Bazı Menşevikler İşçi Kongresinin derhal toplantıya çağrılmasında ısrar ederken, diğerleri bunu belirsiz bir zamana ertelemeyi ve kendilerini önce İşçi Kongresi fikri için ajitasyonla sınırlamayı öneriyorlar.

O halde, birkaç yıldan beri proletaryanın mücadelesini yöneten, saflarında 150.000 üyeyi birleştiren, daha şimdiden 5 kongre düzenlemiş olan vs. vb. mevcut Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'ni ne yapmalı? Onu «cehenneme mi yollamalı» ne?

Buna Akselrod'dan Larin'e kadar tüm Menşevikler, **bizim bir proletarya partisine sahip olmadığımız** yolunda tek sesli bir cevap veriyorlar. Kongrede Menşevikler bize, «Tüm mesele, bizim bir partiye sahip olmadığımızdır» diyorlardı, **«biz sadece küçük burjuva aydınlarının bir örgütüne sahibiz»** ve bunun yerine, İşçi Kongresi yardımıyla, bir parti geçirilmek zorundadır. Bunu Kongrede, Menşeviklerin raportörü Akselrod yoldaş açıkladı.

Fakat, izninizle soralım, niçin? Bu demek olurdu ki, Partimizin ilkinden (1898) sonuncusuna değin (1907) bütün kongreleri, düzenlenmesine Menşevik yoldaşların da bütün güçleriyle katıldıkları bu kongreler; bu kongrelerin düzenlenmesi için gerekli olan, Menşeviklerin de Bolşevikler kadar sorumlu olduğu, proletaryanın para ve güç harcamaları — bütün bunlar yalnızca bir sahtekârlık ve ikiyüzlülüktü?!

Bu demek olurdu ki, Partinin proletaryayı mücadeleye çağırdığı bütün çağrılar, Menşeviklerin de imzaladıkları bu çağrılar; 1905, 1906, 1907 yıllarında Parti önderliğinde olan ve çoğunlukla Partinin inisiyatifiyle meydana gelen bütün grevler ve ayaklanmalar; Partimizin önderliğinde proletaryanın bütün zaferleri; **Parti adına ve Parti bayrağı altında** Petersburg, Moskova vs. sokaklarında düşen, Sibirya'da sararıp solan, zindanlarda mahvolan proletaryanın verdiği binlerce kurban — tüm bunlar bir komedi ve sahtekârlıktı?

Ve bu demek olurdu ki, bizim bir partimiz yok? Sadece «küçük burjuva aydınlarının bir örgütüne» sahibiz?

Bu tabii ki doğrudan doğruya bir yalandı, öfkelendirici ve utanmazca bir yalandı.

Akselrod'un yukarıda sözü edilen açıklamalarının, Petersburglu ve Moskovalı işçi delegeler arasında yolaçtığı sı-

nırsız öfke de bundan ileri geliyor. Onlar yerlerinden fırlayarak, raportör Akselrod'u enerjik bir biçimde yanıtladılar: «Burjuva olan, yurtdışında oturan sensin, biz değil; biz işçiyiz ve kimsenin onu aşağılamasına izin vermeyeceğimiz bir Sosyal-Demokrat Partiye sahibiz»...

Fakat biz diyelim ki İşçi Kongresi yapılacak; onun halihazırda yapılmış olduğunu varsayalım. Yani mevcut Sosyal-Demokrat Parti eski eşyalar arasına atılmış, İşçi Kongresi şu veya bu şekilde toplantıya çağrılmış ve bu kongrede bir «İşçi Birliği» ya da bir «Emekçiler Birliği»nin —burası pek belli değil— örgütlenmesi istenmiş olsun. Şimdi ne olacak? Bu Kongre hangi programı kabul edecek? İşçi Kongresi hangi damgayı taşıyacak?

Bazı Menşevikler yanıt olarak, İşçi Kongresinin Sosyal-Demokrasinin programını —elbette biraz yontulmuş olarak— benimseyebileceğini söylüyorlar; fakat hemen arkasından, İşçi Kongresinin bu programı benimsemeyebileceğini de ekliyorlar. Onlara göre bu da proletarya için özel bir talihsizlik olmaz. Diğerleri daha kesin yanıtlıyorlar: Proletaryamızın içine büyük ölçüde küçük-burjuva eğilimler işlediği için, İşçi Kongresi büyük olasılıkla Sosyal-Demokrat programı değil, **küçük-burjuva, demokratik bir programı** benimseyecektir. Proletarya İşçi Kongresinde Sosyal-Demokrat programı yitirecektir, fakat buna karşılık bütün işçileri **bir** birlikte toplayacak olan bir işçi örgütü kazanacaktır. Örneğin, Moskovalı Menşeviklerin lideri N. Çerevanin böyle konuşuyor (bkz. «Taktiğin Sorunları»).[46]

Yani: «Sosyal-Demokrat program olmaksızın bir işçi derneği» — İşçi Kongresinin olası sonucu bu olurdu.

En azından Menşeviklerin kendileri böyle düşünüyorlar.

İşçi Kongresinin toplantıya çağrılmasının hedefleri ve yöntemleri gibi bazı sorunlarda kendi aralarında birlik olmayan Menşevikler, «bir partiye değil, **eski eşyalar arasına atılması zorunlu olan** küçük-burjuva aydınlarının bir örgütüne sahip olduğumuz» görüşünde apaçık birlik içindedirler.

Akselrod'un raporu da bu çerçeve içinde hareket ediyordu.

Akselrod'un raporundan, İşçi Kongresi için ajitasyonun, pratikte kaçınılmaz olarak Partiye **karşı** ajitasyonla, ona karşı bir savaşla sonuçlanacağı anlaşıldı.

Keza İşçi Kongresinin toplantıya çağrılması için pratik çalışma da kaçınılmaz olarak —bugün olduğu gibi— Partinin dağıtılması [dezorganizasyon] ve çözülmesi için pratik çalışmayla sonuçlanacaktır.

Bu arada Menşevikler —raportörlerinin ağzından ve de karar taslaklarında— Parti Kongresinden, İşçi Kongresini örgütleme çabalarına karşı, yani partinin dağılmasına yol açan çabalara karşı **ajitasyonun yasaklanmasını** istiyorlardı.

Menşevik konuşmacıların açıklamalarında (İşçi Kongresi üzerine hiçbir şey söylemeyen Plehanov'un konuşması istisna olmak üzere), kahrolsun parti, kahrolsun sosyal-demokrasi, yaşasın partisizlik, yaşasın sosyal-demokrat olmayan «İşçi Birliği» şiarlarının kırmızı bir şerit gibi geçmesi ilginçtir. Bu şiarlar konuşmacılar tarafından açıkça dile getirilmemekle birlikte, konuşmalarından bunlar çıkıyordu.

Boşuna değil, sendikalistlerden ve Sosyal-Devrimcilerden, Kadetlere ve Oktobristlere kadar bütün burjuva yazarların tutkuyla İşçi Kongresi lehine konuşmaları! Bunların hepsi Partimizin kesin düşmanlarıdır, ve İşçi Kongresinin toplanması için pratik çalışma Partimizi önemli ölçüde güçsüzleştirebilir ve dağıtabilirdi. Bu durumda «İşçi Kongresi fikrini» nasıl selamlamasınlar?

Bolşeviklerin konuşmacıları tamamen farklı konuştular.

Bolşeviklerin raportörü Lindov[47] yoldaş, Menşeviklerin kendi aralarındaki ana akımların kısaca betimlemesini yaptıktan sonra, bir İşçi Kongresi düşüncesini ortaya çıkaran şartların aydınlatılmasına geçti. İşçi Kongresi için ajitasyon 1905 yılında, Ekim günlerinden önce, misillemeler zamanında başladı. Ekim ve Kasım günlerinde kesildi. Sonraki aylarda, yeni misilleme aylarında, bir İşçi Kongresi için ajitasyon yeniden canlandı. Birinci Duma zamanındaki görece özgürlük günlerinde yatıştı. Daha sonra, birinci Duma'nın dağıtıldığı günlerde ise tekrar güçlendi vb. Çıkarılacak sonuç açıktır: Görece özgürlük günlerinde, Partinin

özgürce yayılma olanağı varken, «geniş bir partisizler Partisi» oluşturma amacını güden İşçi Kongresi için ajitasyon doğal olarak zemin yitiriyor; ve tersine, Partiye üye akınının yerine sızıntının geçtiği misilleme günlerinde, dar Partinin genişletilmesi veya Partinin yerine «geniş partisizler» partisinin geçirilmesi için yapay bir önlem olarak bir İşçi Kongresi için ajitasyon, belirli bir zemin kazanıyor. Fakat soruna hiçbir yapay önlemle yardım edilemeyeceği kendiliğinden anlaşılıyor; çünkü Partinin gerçekten genişlemesi için bir İşçi Kongresine değil, onun da gereksinme duyduğu siyasi özgürlüğe gerek vardır.

Ayrıca, bir İşçi Kongresi fikri, somut şekliyle alındığında, temelden yanlıştır: çünkü o olgulara değil, «bir partiye sahip olmadığımız» yolunda yanlış iddialara dayanıyor. Fakat olgu şudur ki, bizim yüksek sesle ve anlaşılır biçimde varlığını ilan eden, kendisini proletaryanın düşmanlarına ısrarla hissettiren bir proleter partisine sahibiz. Menşeviklerin kendileri de bunu çok iyi biliyorlar, ve tam da böyle bir partiye halihazırda sahip olduğumuz için, tam da bunun için, bir İşçi Kongresi düşüncesi temelden yanlıştır. 150.000'den fazla ileri işçiyi kucaklayan ve yüzbinlerce savaşçının başında duran bir Partiye sahip olmasaydık, geçen yüzyılın 60'larındaki Alman Sosyal-Demokratları ya da 70'lerindeki Fransız sosyalistleri gibi az nüfuzu olan, küçük bir kümecik insan olsaydık, bu durumda bizzat kendimiz, içinden bir Sosyal-Demokrat Parti çıkarmak amacıyla bir İşçi Kongresi toplamak için uğraşırdık. Fakat sözkonusu olan tam da; bizim şimdiden bir Partiye, kitleler arasında muazzam nüfuzu olan gerçek bir proleter partisine sahip olduğumuz; ve bir İşçi Kongresi toplamak üzere bir «partisizler partisi» fantezisi kurmak için, kaçınılmaz olarak, her şeyden önce mevcut Parti ile «bozuşmak», her şeyden önce onu yıkmak zorunda olduğumuzdur.

Bir İşçi Kongresinin toplanması çalışmasının, pratikte kaçınılmaz olarak Parti örgütlenmesinin dağıtılması için çalışmakla sonuçlanacağının nedeni budur. Fakat onun yerine herhangi bir zamanda «geniş partisizler partisi» yara-

tılabilecek mi, onun yaratılması kesinkes zorunlu mu, esas soru budur.

Partimizin düşmanlarının, bütün bu Kadetlerin ve Oktobristlerin, Menşeviklere İşçi Kongresi lehine yaptıkları ajitasyon için böyle gayretkeş övgü dağıtmalarının nedeni budur.

İşçi Kongresinin toplanması çalışmasının tehlikeli ve zararlı olduğu yolundaki Bolşeviklerin görüşünün nedeni budur: çünkü o, kitlelerin gözünde Partiyi itibardan düşürüyor ve kitleleri burjuva demokrasisinin etkisi altına sokuyor.

Lindov yoldaşın açıklamaları aşağı yukarı bunlardı.

İşçi Kongresinden yana, Sosyal-Demokrat Partiye karşı mı — yoksa Partiden yana, İşçi Kongresine karşı mı?

Kongrede sorun böyle kondu.

Bolşevik işçi delegeler, sorunu hemen kavradılar ve enerjik bir şekilde «Partiyi savunmak üzere» ayaklandılar: «Biz, Partinin patriotlarıyız», dediler, «Partimizi seviyoruz ve Partimizin yılgın aydınlar tarafından gözden düşürülmesine izin veremeyiz.»

Alman Sosyal-Demokrasisinin temsilcisi Rosa Luxemburg yoldaşın Bolşeviklerle tamamen aynı düşüncede olduğunu açıklaması ilginçtir. Rosa Luxemburg açıklamasında, «Biz Alman Sosyal-Demokratları» dedi, «kitleler kendiliğinden Partiyi arar ve durdurulmaz biçimde ona doğru akarken, el yordamıyla kitleleri arayan Menşevik yoldaşların gülünç kafasızlığını anlayamıyoruz»...

Tartışmalardan, konuşmacıların büyük çoğunluğunun Bolşevikleri desteklediği ortaya çıktı.

Tartışmaların kapanmasından sonra, biri Bolşeviklerden ve biri Menşeviklerden olmak üzere iki karar tasarısı oylamaya sunuldu. Bolşeviklerin taslağı temel olarak benimsendi. İlkesel nitelikteki hemen hemen bütün değişiklik önerileri reddedildi. Yalnız, İşçi Kongresi sorununda tartışma özgürlüğünün kısıtlanmasına yönelen bir tek az-çok önemli değişiklik önerisi kabul edildi. Bir bütün olarak karar şunları ifade ediyor: «İşçi Kongresi düşüncesi, Parti örgütlerinin dağılmasına yol açar», «geniş işçi kitlelerinin burju-

va demokrasisinin etkisine tabi kılınmasına yol açar» ve bu nedenle proletarya için zararlıdır. Bunun yanısıra karar, İşçi Kongresi ile; Parti örgütlerinin dağılmasına sadece neden olmamakla kalmayan, onunla sadece rekabet etmemekle kalmayan, bilakis tam tersine Partiyi güçlendiren ve onu izleyen, devrimci kabarış dönemlerinde pratik sorunları çözmede ona yardımcı olan İşçi Temsilcileri Sovyetleri ve onların kongreleri arasında keskin bir ayrım yapıyor.

Sonunda kararın bütünü 94 oya karşı 165 oyla çoğunlukla kabul edildi. Diğer delegeler çekimser kaldılar.

Böylece Kongre, İşçi Kongresi fikrini zararlı ve Parti düşmanı olarak reddetti.

Bu sorunda oylama şu önemli görünümü ortaya çıkardı: Oylamaya katılan 114 işçi delegeden sadece 25'inin İşçi Kongresi lehine oy kullandığı görüldü. Diğerleri karşı oy kullandılar. Yüzdelerle ifade edilirse, işçi delegelerinin yüzde 22'si İşçi Kongresi lehine, yüzde 78'i ise aleyhte oy kullandılar. Fakat özellikle önemli olan şudur ki, İşçi Kongresi lehine oy kullanan 94 delegeden sadece yüzde 26'sı işçi idi ve yüzde 74'ü aydındı.

Fakat Menşevikler durmadan, İşçi Kongresi fikrinin işçilerin düşüncesi olduğunu, sadece «aydınların», Bolşeviklerin Kongrenin toplanmasına karşı çıktıklarını vs. vb. bağırmışlardı. Bu oylamaya göre yargılanacak olursa, tersine İşçi Kongresi düşüncesinin daha çok aydın hayalcilerin düşüncesi olduğunu saptamak gerekir...

Menşevikler arasında bile işçilerin İşçi Kongresi lehine oy kullanmadıkları göze çarpıyor: 39 işçi delegeden (30 Menşevik artı 9 Bundcu) sadece 24'ü lehte oy kullandılar.

Bakû 1907.

İlk kez «Bakinski Proleteri»de («Bakû'lu İşçi») yayınlandı
No. 1 ve 2, 20 Haziran ve 10 Temmuz 1907.
İmza: Koba İvanoviç.

III. DEVLET DUMASI'NDAKİ SOSYAL-DEMOKRAT TEMSİLCİLERE SEÇMENLERİN VERDİĞİ GÖREV

Bakû kenti işçi kuryesi temsilcilerinin 22 Eylül 1907'deki toplantısında kararlaştırılmıştır[48]

Devlet Duması'ndaki Sosyal-Demokrat temsilciler ayrı bir fraksiyon oluşturmak, Parti örgütlerinden biri olarak Parti ile en sıkı biçimde bağlı bulunmak, onun önderliğine ve Parti Merkez Komitesinin direktiflerine tabi olmak zorundadır.

Devlet Duması'ndaki Sosyal-Demokrat fraksiyonun ana görevi, emekçilerin kapitalist sömürüden kurtulması için olduğu kadar, proletaryanın Rusya'da bugünkü burjuva-demokratik devrimde oynamakla yükümlü olduğu siyasi önderlik rolüne de yaraşacak biçimde proletaryanın sınıf eğitimini ve sınıf mücadelesini teşvik etmektir.

Bu amaçla fraksiyon, Sosyal-Demokrasiyi Kadetlerden başlayıp Sosyal-Devrimcilerle biten bütün diğer örgütlerden ve devrimci partilerden ayıran proleter sınıf politikasını her durumda uygulamak zorundadır. O bu görevi hiçbir şekilde, Duma'daki ne tür olursa olsun herhangi bir siyasi parti veya gruplarla yapılan muhalif eylem ortaklığını korumak uğruna feda etmemelidir.

Temsilcilerimiz Duma'da, gerek çiftlik sahiplerinin ve Kara Yüzlerin partilerinin, gerekse hain liberal-monarşist

burjuva Kadet partisinin tüm karşı-devrimci özünü durmadan teşhir etmelidirler. Diğer yandan küçük-burjuva köylü partilerini (Sosyal-Devrimciler, Halkçı Sosyalistler ve Trudovikler) liberallerden koparmaya ve onları Kara Yüzlere olduğu gibi Kadet burjuvazisine karşı da mücadelesine kazanarak tutarlı bir demokratik-devrimci politika yoluna sokmaya çalışmalıdırlar. Aynı zamanda Sosyal-Demokrat fraksiyon, Sosyal-Devrimcilerin, Halkçı Sosyalistlerin ve diğerlerinin özünde küçük-burjuva olan taleplerini büründürdükleri ve bunlar yardımıyla işçi sınıfının saf sınıfsal proleter-sosyalist bilincini bulandırdıkları gerici sahte-sosyalist ütopyalara karşı mücadele yürütmek zorundadır. Fraksiyonumuz, Duma tribününden, şimdiki devrim üzerine bütün doğruları tüm halka anlatmak zorundadır. Halka yüksek sesle ve anlaşılır bir şekilde, barışçıl yoldan halkın kurtuluşuna ulaşmanın imkânsız olduğunu, özgürlüğe giden tek yolun tüm halkın çarlık iktidarına karşı mücadelesi olduğunu söylemelidir.

Sosyal-Demokrasinin, kitleleri Sosyal-Demokrasi adına yeniden açık savaşa çağırırken kullanmak zorunda olduğu şiar, genel, doğrudan, eşit ve gizli seçim hakkı temelinde tüm halk tarafından özgürce seçilen; çarlık otokrasisine nihai olarak son verecek ve Rusya'da Demokratik Cumhuriyet'i kuracak olan Kurucu Meclis'tir. Liberal burjuvazinin proleter şiarlara karşı bir karşı ağırlık olarak koyduğu sorumlu kabine vs. biçiminde herhangi bir başka şiar, Sosyal-Demokrat fraksiyonca benimsenemez ve desteklenemez.

Devlet Duması'nın günbegünkü yasa koyuculuk ve diğer faaliyetlerine katıldığında Sosyal-Demokrat fraksiyon, gerçek iktidar tamamıyla ve bütünüyle mutlakiyetçi hükümetin elinde kaldığı sürece bu yasamanın ne kadar çürük ve sonuçsuz olduğunu halka anlatarak, dolaysız yasa koyuculuk amacını değil, sürekli görevleri olan eleştiri ve ajitasyon amacını gütmelidir.

Sosyal-Demokrat fraksiyon III. Devlet Duması'nda bu tarzda çalıştığında, proletaryanın ve onunla birlikte köylü-

lüğün bugün Duma dışında çarlık otokrasisine karşı sürdürdükleri devrimci mücadeleyi ilerletecektir.

Eylül 1907'de
özel bildiri olarak yayınlandı.
Bildirinin Rusça metnine göre.

MÜZAKERE BOYKOT EDİLMELİDİR![49]

Petrol sanayicileri ile müzakereye katılma veya onu boykot etme sorunu, bizim için bir ilke sorunu değil, pratik amaca uygunluk sorunudur. Biz, bazı hiddetli ve pek normal olmayan bazı «bireyler»in önerdiği gibi, ilk ve son olarak tüm ve her türlü müzakereleri boykot edemeyiz. Ve tersine, Kadet'vari yoldaşlarımızın yapma becerisini gösterdikleri gibi, sorunu her zaman müzakerelere katılmak lehine sonuçlandıramayız. Katılma veya boykot sorusuna yaşayan olgular ve yalnızca olgular bakış açısından yaklaşmalıyız. Burada öyle olabilir ki, kitleleri birleştirme görevimiz belirli olgular karşısında belirli koşullar altında katılma zorunluluğuna götürebilir - ve o zaman mutlaka katılmak zorundayız. Ve tersine, başka koşullar altında aynı görev boykot zorunluluğuna götürebilir - ve o zaman müzakereyi mutlaka boykot etmek zorundayız.

Ayrıca, herhangi bir karışıklığı önlemek için, kullandığımız kavramları peşinen tespit etmemiz gerekir. Müzakereye «katılmak» ne demektir? Müzakereyi «boykot etmek» ne demektir? Toplantılarda genel talepler formüle edersek, temsilciler seçersek vs. vb., müzakereleri boşa çıkarmayı amaçlamıyorsak, bilakis tersine müzakere kurallarını tanıyarak ve ona dayanarak petrol sanayicileri ile görüşmeler yürütmek ve sonunda şu veya bu anlaşmaya varmak için müzakerelere gidersek, bu tutumumuzu müzakerelere katılma olarak nitelendirmemiz gerekir. Fakat talepler hazırlarsak ve bu talepleri daha iyi formüle etmek için temsilciler seçersek, hazırlanmış talepleri popüla-

rize eder ve yayınlarsak, petrol sanayicileri ile müzakere çalışmalarına katılmayı değil de bilakis bütün müzakereyi boşa çıkarmayı ve **mücadeleden önce** petrol sanayicileriyle yapılacak her bir anlaşmayı boşa çıkarmayı amaçlıyorsak (**mücadeleden sonra**, özellikle de başarılı bir mücadeleden sonra bir sözleşmeyi gerekli görüyoruz), bu tutumumuzu müzakereyi boykot olarak adlandırmamız gerekir; tabii ki aktif boykot, çünkü müzakerenin boşa çıkarılmasıyla sonuçlanıyor.

Burada, Duma'ya ilişkin taktikle müzakereye ilişkin taktik asla birbirine karıştırılmamalıdır. Müzakereye katılmanın veya onu boykot etmenin amacı, **petrol bölgesinde** hüküm süren koşulların iyileştirilmesinin koşullarını hazırlamaktır, buna karşılık Duma'ya katılmak veya onu boykot etmek, **ülkedeki** tüm koşulları **iyileştirmeyi** amaçlar. Müzakerenin kaderi bütünüyle ve tamamıyla **yalnızca** ilgili yörenin proletaryası tarafından belirlenir, çünkü proletarya katılmazsa müzakere kendiliğinden düşer; oysa Duma'ya katılmanın veya onu boykot etmenin kaderi yalnızca proletarya tarafından değil, köylülük tarafından da belirlenir. Son olarak, müzakerenin aktif boykot edilmesi (onun boşa çıkarılması) rahatlıkla aktif eylemler olmaksızın gerçekleştirilebilir, ama aynı şey Duma'yı boykot etmenin sonuçları için söylenemez.

Bu genel düşüncelerden sonra, önümüzdeki müzakerenin boykotu somut sorununa geçelim.

Bakû işçilerinin iktisadi mücadelesinin tarihi iki döneme ayrılabilir:

Birinci dönem — bu dönem, fabrika işçilerinin baş aktör olarak ön plana çıktığı, petrol sahaları işçilerinin[50] fabrika işçilerini basit bir şekilde ve güvenerek kendi önderleri olarak izledikleri, petrol işçilerinin üretimde muazzam bir role sahip olduklarının bilincine henüz varmadıkları, son zamanlara kadar süregelen mücadele dönemidir. Bu dönemde petrol sanayicilerinin taktiği, fabrika işçileri ile cilveleşme taktiği, fabrika işçilerine sistemli olarak ödünler verme ve

petrol işçilerini bir o kadar sistemli olarak görmezden gelme taktiği olarak nitelendirilebilir.

İkinci dönem, petrol işçilerinin uyanmasıyla, bağımsız olarak sahneye çıkışı ve bununla eşzamanlı olarak fabrika işçilerinin arka plana itilmesiyle açılır. Ne var ki bu çıkış son derece karikatürleşmiştir, çünkü 1. utanç verici primlerden öteye gitmiyor ve 2. fabrika işçilerine karşı son derece vahim bir güvensizlik havası taşıyor. Petrol sanayicileri durumdaki bu değişikliği kullanmayı deniyorlar ve taktiklerini değiştiriyorlar. Artık fabrika işçileriyle cilveleşmiyorlar, fabrika işçilerini rüşvetle kandırmaya çalışmıyorlar —çünkü petrol işçilerinin şimdi onları artık sürekli izlemeyeceklerini çok iyi biliyorlar—, tersine, bizzat petrol sanayicileri fabrika işçilerini **petrol işçileri olmaksızın** bir greve kışkırtmaya, böylece fabrika işçilerinin görece güçsüzlüğünü sergilemeye ve onları uysallaştırmaya uğraşıyorlar. Buna paralel olarak, önceleri petrol işçilerine hiçbir dikkat göstermeyen petrol sanayicileri şimdi onlara prim ikramında bulunarak onlarla küstahça cilveleşiyorlar. Bununla petrol işçilerini fabrika işçilerinden kesin olarak koparmayı, onları tamamen bozmayı, onlara petrol sanayicilerine kölece güveni aşılamayı, uzlaşmaz mücadele ilkesi yerine pazarlık ve uşakça dilenme «ilkesini» koymayı ve böylece herhangi bir ciddi iyileşmeyi olanaksız kılmayı deniyorlar.

Önümüzdeki müzakere de aynı amaçlarla «tertiplendi».

Buradan açık şekilde görülüyor ki, ileri yoldaşların en yakın görevi, petrol işçileri uğruna inatçı bir mücadele, petrol işçilerini fabrika işçisi arkadaşları etrafında birleştirme mücadelesidir, ve bunun yolu, **onların bilinçlerine petrol sanayicilerine karşı sınırsız bir güvensizlik aşılamak, kafalarından pazarlık ve dilenciliğin, bu zararlı önyargıların kökünü kazımaktır.** Sahneye ilk kez ve böylesine beceriksizce ve karikatürümsü çıkan («bahşiş»[51] vb.) petrol işçilerinin kütlesine, yaşamda iyileşmelerin yukarıdan bahşedilmediğini ve pazarlıkla kazanılmadığını, bilakis aşağıdan, fabrika işçileri ile ortaklaşa mücadele ile alındığını yüksek sesle ve

sert bir şekilde söylemeliyiz (sadece sözlerle değil, olgularla da göstermeliyiz!).

Müzakere sorununu, ancak bu görevi gözönünde bulundurduğumuzda doğru şekilde çözebiliriz.

Kısmi mücadelenin devam ettiği, genel mücadelenin ise henüz önümüzde durduğu, petrol sanayicilerinin petrol işçilerini fabrika işçilerinden koparmak ve onların genç bilincini bozmak için sağa sola prim dağıttığı yerde şimdi genel mücadeleden önce önümüzdeki müzakereye katılmanın, bağlayıcı bir sözleşme hazırlamak amacıyla petrol sanayicileriyle işçileri ortaklaşa çalışmaya çağırmanın, böyle bir anda **«müzakereye gitmenin»**, kitlenin kafasındaki «bahşiş» önyargılarının kökünü kazımak değil, bunu pekiştirmek anlamına geldiğini düşünüyoruz. Bu, kitlenin bilincine petrol sanayicilerine karşı güvensizlik değil, bilakis güven aşılamak anlamına gelir. Petrol işçilerini fabrika işçileri etrafında toplamak, onları fabrika işçilerine yakınlaştırmak değil, bilakis onları geçici olarak ortada bırakmak, onları kapitalistlerin pençesine geri fırlatmak anlamına gelir.

Tabii ki «her kötülüğün kucağında bir iyilik yatar», şu anda yapılacak bir müzakere de aynı şekilde örgütlenme için, Koçegar[52] yoldaşın ifade ettiği gibi, «mücadelenin yayılması» için **belirli** bir yarar getirebilir. Ama eğer müzakerenin sebep olduğu zarar bu **belirli** yararı aşarsa, o zaman müzakereyi lüzumsuz eşya gibi kenara atmamız kuşkusuz zorunludur. Çünkü eğer yoldaş **Koçegar esas olarak** «örgütlediği» ve «mücadeleyi yaydığı» için «müzakereye gidiyorsa, kabarma sırasında, genel mücadelenin arifesinde, hazırlanmakta olan genel mücadelenin başlangıcında niçin «müzakereye gidilmemesi» gerektiği hiç mi hiç anlaşılmazdır. Korkulacak ne var? «Genel örgütlenme», «mücadelenin yayılması» o zaman özellikle gereklidir? O zaman kitlelerin yukarıdan verilen ödünler için en az yatkın olmaları gerekir? Ama mesele tam da şudur ki, temsilci seçmek demek, kitleleri örgütlemek demek değildir. Örgütlemek (tabii ki Gapon'un anlayışıyla değil, **bizim** anladığımız anlamda) **her şeyden önce**, kapitalistlerle işçiler arasında **uzlaşmaz**

karşıtlık bilincini geliştirmektir. Keşke böyle bir bilinç olsaydı, o zaman gerisi kendiliğinden gelirdi.

Önümüzdeki müzakere ama tam da bunu veremez.

Bundan dolayı, verili koşullar altında görevimize uygun olan biricik taktik sadece müzakereyi boykot taktiği olabilir.

İşçiler ile petrol sanayicileri arasındaki uzlaşmak karşıtlık bilincini en iyi şekilde boykot taktiği geliştirir.

«Bahşiş» önyargılarını sarsan ve petrol işçilerini petrol sanayicilerinden koparan boykot taktiği, petrol işçilerini fabrika işçileri etrafında birleştirir.

Petrol sanayicilerine karşı güvensizlik aşılayan boykot taktiği, yaşamın iyileştirilmesinin biricik aracı olarak mücadelenin zorunluluğunun kitlelerin gözünde altını çizer.

Bundan dolayı bir boykot kampanyası açmalıyız: işletme toplantıları düzenlemeli, talepler hazırlamalı, ortak taleplerin en iyi şekilde formüle edilmesi amacıyla temsilciler seçmeli, talepleri basım yoluyla yaymalı, onları açıklamalı, kesin onay için bir kez daha kitlelere dağıtmalı vs. vb. ve tüm bunları, ortak talepler popüler hale gelip «legal imkânlar»dan iyice yararlanıldığında, müzakereyi boykot yoluyla boşa çıkarmak, onu kahkahalara boğmak ve böylece ortak talepler için mücadele zorunluluğunun altını çizmek için boykot şiarı altında yapmalıyız.

O halde, müzakereyi boykot edelim!

«Gudok» («Siren») No. 4,
29 Eylül 1907.
İmza: K o . . .
Rusça gazete metnine göre.

SEÇİMLERDEN ÖNCE

Petrol sanayicisi baylar ricata geçtiler. Kısa süre önce gazeteleri «Neftyanoye Dyelo»nun[53] redaktörünün ağzından, Bakû'da sendikaların «işçiler dışında duran yabancı bir öge» olduğunu açıkladılar. Resmi makamlar onların iradesini yerine getirerek işçileri bir örgütleme komisyonu için temsilciler seçmeye çağıran bir ilan astılar; bununla sendikaları kampanyanın önderliğinden uzaklaştırmak istediler. Dün durum buydu. Fakat bugün, 7 Ocak'ta, fabrika müfettişi, petrol sanayicilerinin bir toplantı yaptığını, bu toplantıda sendikalara petrol alanlarında ve fabrikalarda toplantılar düzenleyebilme hakkı veren izin kağıtları vermesini bay Merkez Komutanına teklif etme kararı aldıklarını sendika sekreterlerine bildirdi.

Kapitalist baylar, sendikaların etkisinin güçlenmesinden korkuyorlar, işçileri dağınık ve örgütsüz bir durumda görmek istiyorlar, ve bu nedenle petrol alanı ve fabrika komisyonlarını bile tanımak istemiyorlar. Ama biz onları şimdi, işçi yaşamının en önemli sorunlarından birinin, müzakere ve toplu sözleşme sorununun çözümünün sendikalar tarafından yönetilmek zorunda olduğunu ve yönetileceğini kabullenmeye zorladık.

Taşnakzakanlı[54] baylar ve Sosyal-Devrimciler petrol sanayicisi baylara ve resmi makamlara işçi örgütlerine karşı mücadelelerinde yardım ettikleri halde, onları sendikaların yönetici önemini kabullenmeye zorladık.

Taşnakzakanlı baylar merkez komutanının çağrısına derhal uydular, vakit geçirmeksizin seçimlere gittiler, el-

bette ki kendi amaçları için — yani kampanyanın yürütülmesi için sendikalar tarafından koyulan şartların, her şeyden önce de bunlardan en önemlisinin —işçi örgütlerinin tanınmasının — akim kılınması için.

Ne var ki petrol sanayicisi baylar, Taşnakzakanların çabuk çalışmasından hoşnut değiller. Taşnakzakanların ardından sadece Abiyanz, Raduga, Ararat, Faros vb. küçük firmalar gitti ve büyük Ermeni firmalarından sadece iki ya da üçünde seçimler yapıldı.

Hazar - Karadeniz şirketinin, Nobel'in, Kokorev'in, «Borns»un, Şibayev'in, Assadullayev'in, Moskova - Kafkasya şirketinin ve diğer firmaların işçileri aldıkları kararlarda böyle seçimleri protesto ettiler ve sendikalara izin kâğıdı verilene dek bu seçimlere katılmayı reddettiler.

En büyük ve en nüfuzlu firmaların işçileri iradelerini açık ve kararlı bir şekilde dile getirdiler ve bununla sadece petrol sanayicisi baylara değil, boş lakırdı etmekten hoşlanan «dost»larına da cevap verdiler.

İşçiler aldıkları kararlarda, sendikalar tarafından koyulan koşulların, Sosyal-Devrimcilerin «Müzakereye niçin gitmiyoruz» broşürlerinde iddia ettikleri gibi, «önderler» tarafından uydurulmadığını açık ve kesin olarak doğruladılar.

Resmi makamlar, petrol sanayicileri ve Taşnakzakanlar, sendikaların etkisinin yaygınlaşmasına karşı mücadele ediyorlar. İşçiler sendikalara güvenlerini dile getiriyorlar ve sendikalar tarafından koyulan koşullarla dayanışmalarını gösteriyorlar.

«Müzakere» ve «görüşme» sözcükleri işçiler için ürkütücü bir hayalet değildir ve olmaması da gerekir, tıpkı işçiler bir grev arifesinde görüşmeler yürütmekten ve talepler koymaktan korkmadıkları gibi. Bazen, taleplerin ileri sürülmesi, anlaşmazlığın grev yoluyla çözülmesi zorunluluğunu ortadan kaldırıyor. Çoğunlukla tersi oluyor. «Müzakereler»in bugünkü durumu olduğu gibi işçilerin önüne sermesi için, müzakere dolayısıyla yürütülen kampanyanın işçi yaşamı üzerine tüm sorunların geniş çapta ortaya atılması ve âlenen tartışılması yoluyla işçilere paha biçilmez hizmetlerde

bulunması için, sendikalar tarafından koyulan ve seçilecek temsilcilere yöneltilen seçmen taleplerinin içinde bulunacak olan koşulların gerçekleştirilmesi gerekir.

Tüm işçi kitlesinin gözü önünde yapıldığı taktirde, hiçbir müzakereden «korkmamak» gerekir. Koyulan koşullar, müzakereyle ilgili tüm sorunların tartışılmasında bütün işçilere geniş ölçüde katkıda bulunma olanağı sağlıyor.

Hüzünlü bir anı bırakmış olan Şendrikov tipi müzakereler, ilelebet mezara gömüldü.

Makine İşçileri Birliği'ne «katılan» arkadaşların bizi izlemelerini ve «ne pahasına olursa olsun müzakere» şiarını terketmelerini sağladık. Onlar da temel koşulun olmadığı seçimleri, sendikaların yönetici öneminin tanınmadığı seçimleri boykot etmeyi kararlaştırdılar. «Ne pahasına olursa olsun boykot» taraftarlarının da kalmamasını sağlayacağız. Müzakere, ve esas olarak da müzakere dolayısıyla kampanya, gerekli koşullar sağlamlanırsa, işçilerce kabul edilebilir.

İşçiler son kararlarında bizim görüşümüzün doğruluğunu onayladılar.

İzin kâğıtları bizlere verildi. Yani resmi makamları ve petrol sanayicilerini, sendikaların yönetici rolünü tanımaya zorladık.

En büyük firmaların işçilerinin çoğunluğu, bizim tarafımızdan koyulan koşullar altında seçimlere katılmaktan yana olduklarını bildirdiler.

Şimdi sakin ve emin bir şekilde, kendilerine şu görevin verilmesini tavsiye edeceğimiz temsilcilerin seçimine geçebiliriz: Örgütleme Komitesinde görüşmelerin yürütülmesi için zorunlu koşul olarak **her şeyden önce** şu noktaların tanınmasını talep edecek olan 16 delege seçin:

1 — Müzakere tarihi, işçi ve işveren temsilcileri tarafından eşit haklara sahip görüşme tarafları olarak, yani karşılıklı anlaşma sonucu saptanmak zorundadır.

2 — Her biri 100 işçi tarafından seçilen tüm temsilcilerin toplantısı, müzakerenin sonuna kadar var olmalı ve işçilerin, müzakereye katılanlarm ve delegelerin raporlarını

tartışmak ve onlara yetkili talimat vermek için periyodik olarak ve ihtiyaca göre toplanmalıdır.

3 — Temsilciler fabrikalarda, petrol alanlarında ve atölyelerde, talep edilen ve önerilen sözleşme koşullarını tartışmak için toplantı düzenleme hakkına sahiptir.

4 — Petrol işçileri ve makine işçileri sendikalarının yönetim kurulları, kendi delegelerini karar alıcı oy hakkına sahip olmaksızın petrol sanayicileriyle müzakereye direkt gönderme hakkı elde edecektir, ayrıca tüm müzakere komisyonlarında, temsilciler toplantılarında, işletme toplantılarında ve petrol alanlarındaki toplantılarda vs. konuşmalar yapma hakkı elde edecektir.

5 — Örgütleme Komisyonunun delegeleri Temsilciler Konseyi tarafından, üretim dallarına göre ayrılmaksızın, birleşik bir bütün olarak seçilir. Örgütleme Komisyonundaki görüşmeler de aynı şekilde birleşik bir bütün olarak yürütülür (tüm işçiler için aynı sözleşme).

«Gudok» («Siren») No. 14,
13 Ocak 1908.
İmzasız makale.
Rusça gazete metnine göre.

BİR KEZ DAHA GARANTİLİ MÜZAKERE ÜZERİNE

Müzakere dolayısıyla yürütülen kampanya son hızla sürüyor. Temsilciler seçimi sonuna yaklaşıyor. Yakın gelecekte Temsilciler Konseyi toplanacak. Bir müzakerenin yapılıp yapılmayacağı, hangi garantiler (koşullar) altında bir müzakerenin arzu edilir olduğu, bu garantilerin nasıl anlaşılması gerektiği — Temsilciler Konseyi her şeyden önce bu sorunlarla uğraşacaktır.

Temsilciler Konseyi'ndeki tutumumuzda hangi çizgiyi izlemeliyiz?

Petrol sanayicileriyle müzakerelerin bizim için yeni bir şey olmadığını tekrarlayalım. 1905 yılında böyle bir müzakere olmuştu. 1906 yılında ikinci bir müzakere oldu. Bu müzakereler bize ne verdi, onlardan ne öğrendik, yararlılıklarını kanıtladılar mı?

Gerek o sıralar gerekse kısa bir süre önce bize, hiçbir koşul olmaksızın **tek başına** müzakerenin kitleleri birleştirdiği söylendi. Ancak olgular, önceki müzakerelerden hiçbirinin kitleleri birleştirmediğini ve birleştiremeyecek olduğunu gösterdi: sadece seçimler yapıldı ve tüm «birleşme» bununla bitti.

Neden?

Çünkü önceki müzakerelerin örgütlenmesinde **konuşma ve toplantı özgürlüğünün** izi bile yoktu, çünkü kitleleri fabrikalarda, petrol alanlarında ve barakalarda toplama, verili her sorunda seçmenlerin verdikleri görevleri hazırlama ve genelde müzakerenin tüm işlerine aktif müdahale etme

olanağı yoktu. Yani o sıralar kitle edilgen olmaya zorlandı, ve işçi kitlelerinden uzakta, sadece delegeler etkindi. Fakat biz uzun zamandır biliyoruz ki, kitleler ancak bizzat eylemler içinde örgütlenir...

Devamla, tüm müzakere dönemi boyunca özgürce etkinlikte bulunan, tüm firmaların ve semtlerin işçilerini kendi etrafında birleştiren, bu işçilerin taleplerini hazırlayan ve bu talepler temelinde işçi delegeleri kontrol eden sürekli bir organ olarak bir **Temsilciler Konseyi** olmadığı için. Petrol sanayicileri böyle bir .Temsilciler Konseyi'nin oluşturulmasına izin vermek istemiyorlardı, ve müzakereye önayak olanlar bunu âcizane kabul ettiler.

Temsilciler Konseyi'ni kendi etrafında birleştirip onu sınıf mücadelesi yoluna yöneltebilecek hareketin merkezlerinin —**sendikaların**— o zaman olmadığından söz bile etmiyoruz.

Bir zamanlar bize, **tek başına** müzakerenin, işçilerin taleplerini bile karşılayabileceği söyleniyordu. Ama ilk iki müzakere deneyimi bu varsayımı da çürüttü. Çünkü delegelerimiz ilk müzakerede işçilerin taleplerinden sözetmeye başladığında, petrol sanayicileri «bunun müzakere gündemini ilgilendirmediğini», müzakerenin «sanayiye akaryakıt sağlamak» için çağrıldığını, birtakım talepleri görüşmek için çağrılmadığını söyleyerek araya girdiler. Delegelerimiz ikinci müzakerede, işsizlerin delegelerinin de [müzakereye —ÇN] katılmasını talep ettiklerinde, petrol sanayicileri bu defa da araya girerek, bu tür talepleri karşılamaya yetkili olmadıklarını söylediler. Böylece delegelerimiz kapı dışarı edildi. Ve bazı yoldaşlar delegelerimizin genel bir mücadele yoluyla desteklenmesi sorununu ortaya attıklarında, böyle bir mücadelenin imkansız olduğu ortaya çıktı, çünkü her iki müzakere de kapitalistler tarafından işlerin sönük olduğu, kendileri için elverişli bir zamanda yapılıyordu — kışın, Volga'nın buz tuttuğu, petrol ürünlerinin fiyatının düştüğü, yani işçilerin zaferini salt düşünmenin bile doğrudan akılsızlık olacağı bir zamanda.

Önceki iki müzakere değerini böyle «kanıtladı».

Tek başına müzakerenin, özgür bir Temsilciler Konseyi'nin olmadığı bir müzakerenin, sendikaların katılımı ve önderliğinin olmadığı bir müzakerenin, üstelik de kışın çağrılması — kısacası **garantisiz bir müzakerenin** boş bir seda olduğu açıktır. Böyle bir müzakere sadece birleştirmemekle, sadece taleplerimizin elde edilmesini ilerletmemekle kalmıyor, bilakis, tam tersine, hiçbir şey vermeksizin işçileri boş vaatlerle doldurduğu için, örgütsüzleştirici bir rol oynuyor ve taleplerimizin karşılanması anını da erteliyor.

Geçmiş iki müzakereden öğrendiklerimiz bunlardır.

Sınıf bilinçli proletaryanın Kasım 1907'deki üçüncü müzakereyi boykot etmesinin nedeni budur.

Geçmiş müzakerelerin tüm deneyimlerine rağmen, petrol proletaryasının çoğunluğunun iradesine rağmen, **nihayet sendikalar arasında varılan mutabakata rağmen, garantisiz** bir müzakere için ajitasyon yapan Makine İşçileri Sendikasından bazı yoldaşlar bunu anlasınlar.

Bunu anlasınlar ve bu mutabakatı bozmasınlar.

Ama bu, bizim tüm müzakerelerden umutuzca vazgeçmemiz gerektiği mi demektir?

Hayır, bu demek değildir!

Sosyal-Devrimci boykotçuların itirazı, müzakereye gitmemeliyiz, çünkü bizi oraya düşmanlarımız, burjuvalar davet ediyor — bu itiraza sadece gülmekle yanıt verilebilir: çünkü fabrikalara, sanayi işletmelerine ve petrol alanlarına çalışmaya da bizi aynı düşmanlar, burjuvalar davet ediyor. Bu yüzden biz fabrikayı, sanayi işletmesini ya da petrol alanını, bizi oraya düşmanlarımız, burjuvalar davet ettiği gerekçesiyle, salt bu gerekçeyle boykot mu etmeliyiz? Bu suretle açlıktan geberebilir insan! Ve bu, burjuvaların daveti üzerine işe gitmeyi kabul ettiklerine göre, tüm işçilerin akıllarını yitirdiği anlamına gelir!

Taşnakzakanların açıklamasına, bir burjuva kuruluşu olduğu için müzakereye gitmemeliyiz açıklamasına — böylesine gülünç bir açıklamaya aslında hiçbir dikkat göstermek gerekmez: çünkü bugünkü toplumsal yaşam da aynı şekilde bir burjuva «kuruluşu»dur, fabrika, sanayi işletmesi,

petrol alanları — tüm bunlar burjuvazinin «tıpkıresmine göre», burjuvazinin yarar ve çıkarları için örgütlenmiş burjuva «kuruluşlar»dır — bütün bunları, salt burjuva oldukları için boykot mu edeceğiz? Böyle bir durumda nereye yerleşeceğiz, Merih'e, Jüpiter'e veya belki de Taşnakzakanların ve Sosyal-Devrimcilerin hayali şatolarına mı?...*

Hayır, yoldaşlar! Burjuvazinin pozisyonuna sırt çevirmemeli, bilakis oraya saldırmalıyız! Pozisyonları burjuvaziye bırakmamalı, bilakis onları adım adım kurtarmalı ve burjuvaziyi oralardan dışarı atmalıyız! Sadece hayali şato sakinleri bu basit gerçeği kavrayamaz!

Eğer talep ettiğimiz garantileri önceden elde etmezsek, müzakereye gitmeyeceğiz, — ama talep edilen garantileri alırsak, bu garantilere dayanmak, müzakereyi dilenciliğin bir silahından mücadeleye devam etmenin bir silahı yapmak için müzakereye gideceğiz — tıpkı, bazı gerekli koşulların kabul edilmesinden sonra fabrikayı, sanayi işletmesini, petrol alanını kölelik arenasından kurtuluş arenasına dönüştürmek için işe gitmeyi reddetmediğimiz gibi.

İşçilerce kazanılan garantilerle müzakereyi örgütlemek ve elli bin kişilik işçi kitlesini temsilciler konseyi seçimine ve taleplerimizin hazırlanmasına çağırmakla, Bakû'daki işçi hareketini yeni, onlar için elverişli bir mücadele yoluna yöneltiyoruz: kendiliğinden (dağınık) ve sadaka dilenen bir hareket yoluna değil, örgütlü ve bilinçli hareket yoluna yöneltiyoruz.

Aslında garantili bir müzakereden beklediğimiz budur, **ya garantili bir müzakere, ya da müzakere yok!** [55] dememizin nedeni budur.

Varsın eski müzakereciler garantilere karşı ajitasyon yapsınlar, varsın garantisiz müzakereyi övsünler, varsın Zu-

---

* *Taşnakzakanlı ve Sosyal-Devrimci bayların boykot görüşünün ne kadar tamamiyle gayri-ciddi ve gerçek dışı olduğu, onların bizzat kendilerinin, basım işçilerinin işverenleriyle müzakeresine ve onlar arasındaki toplu sözleşmeye hayırhah bir tavır takınmalarıyla da tanıtlanabilir. Üstelik, bu partilerin tek tek bireylerinin bu işe katılmaları da yasaklanmış değil.*

batov bataklığının dibine gömülsünler — proletarya onları bataklıktan çıkaracak ve onlara sınıf mücadelesinin geniş alanına adım atmayı öğretecektir!

Varsın Taşnak ve Sosyal-Devrimci baylar «çırpınsınlar», varsın işçilerin örgütlü eylemlerini havadar yüksekliklerinden boykot etsinler — sınıf bilinçli proletarya onları günahkâr dünyamıza indirecek ve başlarını garantili müzakere önünde eğmeye zorlayacaktır!

Hedefimiz açıktır: genel taleplerimize ulaşmak ve yaşamımızı iyileştirmek için proletaryayı Temsilciler Konseyi etrafında toplamak ve Temsilciler Konseyini sendikalar etrafında birleştirmek.

Yolumuz açıktır: garantili bir müzakereden, petrol sanayii proletaryasının canalacı önemdeki gereksinimlerinin tatmin edilmesine.

Uygun bir zamanda Temsilciler Konseyi'ni, bataklıktaki müzakere taraftarlarına olduğu kadar Sosyal-Devrimci Taşnakçı boykotçuların masal' fantezilerine karşı da mücadele etmeye çağıracağız.

Ya belirli garantilerle bir müzakere, ya da müzakereye ihtiyacımız yok!

«Gudok» («Siren») No. 17,
3 Şubat 1908.
İmzasız makale.
Rusça gazete metnine göre.

SON ZAMANDAKİ GREVLERİMİZ NE İFADE EDİYOR?

Ocak ve Şubat grevlerinin karakteristik bir çizgisi, hareketimize yeni unsurlar taşıyan belirli yeni özelliklerdir. Bu özelliklerden birinden —grevlerin defansif karakterinden— «Gudok»ta[56] halihazırda sözedilmiştir. Ama bu dışsal bir özelliktir. Hareketimizin gelişimine parlak bir ışık saçan diğer, içsel bazı özellikler önemli derecede daha ilginçtir. Taleplerin karekterinden, grev yönetiminin yöntemlerinden, yeni mücadele yöntemlerinden vs. sözediyoruz.

Göze çarpan ilk şey, taleplerin içeriğidir. Karakteristik bir biçimde, grevlerin önemli bir bölümünde prim talep edilmemektedir (Nobel, Motoviliça, Molot, Mirzoyevler, Adamovlar vs.). Prim talep edilen yerlerde ise işçiler bunu taleplerinin sonuna koymaya çalışıyorlar, çünkü yalnız «bahşiş» için mücadele etmeye utanıyorlar (Pitoyev vs.). Eski bahşiş önyargılarından ciddiye alınması gereken bir kopuş oluyor. İşçiler küçük-burjuva taleplerden (prim) proleter taleplere geçiyorlar: en küstah idarecilerin işten uzaklaştırılması (Nobel, Molot, Adamovlar), işten çıkarılan arkadaşların yeniden işe alınması (Mirzoyev), petrol alanı ve işletme komisyonunun haklarının genişletilmesi (Nobel, Mirzoyev). Mirzoyev işçilerinin grevi bu bakımdan özellikle ilginçtir.[57] Firmanın gelecekte Komisyonun rızası olmadan bir tek işçi bile çıkarmayacağının garantisi olarak, Komisyonun tanınmasını ve işten çıkarılan arkadaşların yeniden işe alınmasını talep ediyorlar. Grev iki haftadan beri sürüyor ve ender görülen bir birlik içinde yürütülüyor. Bu işçileri görmek ge-

rekir, onların gururla: «Biz prim veya sabun ve havlu için değil, işçi komisyonunun hakları ve onuru için mücadele ediyoruz» deyişlerini görmek gerekir, bunları bilmek gerekir ki, diyorum, işçilerin kafasında nasıl bir değişmenin meydana geldiği kavranabilsin.

Son grevlerin ikinci özelliği, petrol alanlarındaki işçi kitlesinin uyanışı ve faaliyetidir. Mesele şudur: Petrol işçileri şimdiye değin fabrika işçilerini izlemek zorunda kaldılar, onları her zaman severek izlemediler, fakat kendi başlarına da yalnız primler için ayağa kalktılar. Onlar arasında, petrol sanayicilerinin kışkırtıcı bahşiş politikasının yarattığı, **fabrika işçilerine** karşı belirli bir düşmanlık vardı (geçen yıl Bibi-Aybat şirketinde, yakın geçmişte ise Lapşin'de). Son grevler, petrol işçilerinin edilgenliğinin geçmişe ait olmaya başladığını gösteriyor. Nobel'deki grevi (Ocak'ta) onlar başlattılar ve fabrika işçilerini peşlerinden sürüklediler; Mirzoyev grevi de (Şubat'ta) aynı şekilde petrol işçileri tarafından canlandırıldı. Petrol işçilerinin eylemliliğinin uyanmasıyla elbette fabrika işçilerine karşı düşmanlık da giderek kayboluyor. Petrol işçileri, fabrika işçileri ile kolkola yürümeye başlıyor.

Üçüncü özellik daha da ilginçtir - grevcilerin bizim sendikamıza karşı dostça tutumları ve grevlerin genelde görece daha örgütlü yönetimi. Karakteristik olan, her şeyden önce, davanın başarıyla yürütülmesini engelleyen destan gibi taleplerin olmamasıdır (geçen yılki Hazar şirketi hatırlansın); şimdi sadece kitleleri birleştirmeye uygun birtakım önemli talepler ileri sürülüyor (Nobel, Mirzoyevler, Motoviliça, Molot, Adamovlar). İkincisi, bu grevlerden hemen hemen hiçbiri, sendikanın aktif müdahalesi olmaksızın meydana gelmiyor: işçiler, sendika temsilcilerini davet etmeyi gerekli görüyorlar (Kokorev, Nobel, Molot işçileri, Mirzoyevler vb.). Petrol alanı ve fabrika komisyonları bir yana, sendika bir yana şeklindeki eski karşı karşıya koyma geçmişe ait olmaya başlıyor. Sendika kendi davası olarak görülmeye başlanıyor. Petrol alanı ve fabrika komisyonları, sendikanın rakibi olmaktan çıkıp, sendikanın bir dayanağı haline gel-

meye başlıyorlar. Son zamanlardaki grevlerin büyük örgütlülüğü burdan geliyor.

Dördüncü özellik de buradan geliyor - son grevlerin görece başarısı, ya da daha doğrusu, kısmi grevlerin sık sık ve hep tamamen boşa çıkmaması olgusu. Her şeyden önce Kokorev grevini kastediyoruz. Mücadele yöntemlerimizin gelişiminde, Kokorev grevinin bir dönüm noktası olduğuna inanıyoruz. Bu ve birtakım başka grevler (Pitoyev, Motoviliça), 1. meselenin örgütlü yönetimi, 2. sendikanın aktif müdahalesi, 3. belirli bir dayanıklılık ve 4. mücadele için uygun bir anın seçilmesi ile, kısmi grevlerin hiç de hep sonuçsuz kalmasının gerekmediğini gösterdi. En azından, «ilkesel» «Kahrolsun kısmi grevler» çağrısının, son hareketin olgularında kendisini yeterince haklı çıkaramayan, cüretkâr bir şiar olduğu açığa çıktı. Tersine biz, kısmi grevlerin, sendikanın önderliğinde olması ve zamanın uygun seçilmesi halinde, proletaryanın birleştirilmesinde çok önemli bir faktör olabileceğine inanıyoruz.

Görüşümüze göre, son zamanlardaki grevlerin en önemli içsel özellikleri bunlardır.

«Gudok» («Siren») No. 21,
2 Mart 1908.
İmza: K. Kato.
Rusça gazete metnine göre.

PETROL SANAYİCİLERİNİN TAKTİĞİNDE BİR DEĞİŞİKLİK

Pek uzun bir zaman önce değil —daha birkaç ay önce— petrol sanayicilerimiz, işçiler ile patronlar arasında «Avrupaî» ilişkilerden «sözediyorlardı».

O zaman uzlaşıcı bir tavır almayı deniyorlardı. Bu anlaşılırdı da: «zeki» Rin'in toplu sözleşmenin tanrısal kökeni üzerine yorulmak bilmez vaazları, gittikçe kabaran kısmi grevler dalgası, petrol sanayicilerinin «Avrupaî» bir müzakere yoluyla «üretimin düzenlenmesi» umutları, resmi makamlardan belirli bir baskı - işte bütün bunlar, petrol sanayicilerini uzlaşıcı, «Avrupaî» yapıyordu.

«Kahrolsun grev anarşisi!» diye bağırıyordu Rin.

«Yaşasın nizam ve intizam!» diye onaylıyordu onu petrol sanayicileri.

Böylece «nizam ve intizam» varlığını sürdürüyor gibi görünüyordu. Patronlar tarafından verilen disiplin cezaları sayıca azalıyor gibi görünüyordu. Grevlerin sayısı da azalıyordu. Petrol sanayicileri «bir anlaşmaya varmayı gerekli buluyorlardı» (bkz. «Neftyanoye Dyelo», Aralık).

Ne var ki kampanya açılmıştı. İşçiler eski, kulisler arkasında yürütülen müzakereleri kararlılıkla reddediyorlardı. Muazzam bir bölümü, garantili müzakereden yana tavır takındı. İşçiler bununla, müzakereden tamamıyla istifade etmek, onu örgütlü, bilinçli mücadelenin bir silahına dönüştürmek belirgin arzusunu dile getirdiler.

Fakat ne görüyoruz?

«Avrupaî» ilişkiler üzerine nutuklar artık duyulmuyor.

«Üretimin düzenlenmesi» «umudu» üzerine tek sözcük yok. «Grev anarşisi» petrol sanayicilerini artık korkutmuyor, tam tersine, işçilere saldırarak, kazanımları geri alarak, ileri arkadaşları işten çıkararak vs. vb. bizzat kendileri işçileri «anarşi»ye itiyor.

Petrol sanayicilerinin, bir anlaşmaya varmayı artık gerekli bulmadıkları görülüyor. Saldırmayı tercih ediyorlar.

Daha, Ocak sonundaki petrol sanayicileri kongresinde işçilere karşı saldırıya geçmişlerdi. Sendika temsilcilerinin ağzını açmasını yasakladılar. Mesken sorununu gömdüler. Okul, tıbbi yardım vb. sorunları «silmeyi» kararlaştırdılar. İşçilerin elinden, halkevlerinin idaresine katılma hakkını aldılar.

Petrol sanayicileri tüm bunlarla, «yeni», «Avrupaî olmayan» bir yolda, işçilere açık saldırı yolunda yürüdüklerini hissettirdiler.

Kongre konseyi, kongrenin «eserini» sürdürüyor. «On kopek hastalık kesintisi» uygulayarak işçilere saldırdı. Konseyin, petrol sanayicilerinin taktiğindeki değişikliğin damgasını taşıyan küçük kararlarının sözünü bile etmiyoruz.

Ayrıca, petrol alanlarındaki ve fabrikalardaki işçileri önceden kazanılmış haklarından mahrum bırakmak, işçi sayısını kısıtlamak, ileri işçileri işten çıkarmak, lokavtlar vb. biçiminde, cezaların olağan «derinleştirilmesi» var.

Petrol alanı ve fabrika komisyonları bir hiçe indirgendi. Komisyon yüzünden Rotşild'de (Balahany), Hazar şirketinde, Şibayev'de (Balahany), «Born»da (Balahany), Biering, Mirzoyev, Naftalan şirketindeki çatışmalar bunu bütün açıklığıyla kanıtlıyor.

«Çalışanların sayısının kısıtlanması» görünümü altında, nüfuzlu işçiler, özellikle müzakere temsilcileri «dışarı atıldı». Hazar şirketinde, «Born»da, Muhtarov (Balahany), Şibayev (Balahany), Lapşin (Bibi-Aybat), Malnikov'da kaydedilen olgular bu konuda hiçbir kuşkuya yer bırakmıyor.

Votan'daki lokavt, petrol sanayicilerinin «yeni» taktiğinin zirvesidir.

Bütün bunlarla işçileri, kendilerini yıpratan kendiliğinden anarşik patlamalar yoluna itiyorlar.

Grevcilerle hesaplaşmanın biçimleri daha da karakteristiktir. Mirzoyev firmasını, daha doğrusu, berdan tüfekleriyle silahlanmış müslümanları grevci Ermenilerin üzerine kışkırtan ve bu şekilde Ermeniler ile Tatarlar arasında çatışmaların şartlarını yaratan bu firmanın yöneticisi Bay Markarov'u düşünüyoruz.

Petrol sanayicilerinin taktiğindeki değişiklik bu tarzda bir değişikliktir.

Besbelli ki petrol sanayicileri artık «Avrupaî ilişkiler» istemiyorlar.

Artık müzakerenin «başarısına» inanmayan, işçilerin temel taleplerini karşılamaksızın, yalnız müzakere yoluyla «üretimin düzenlenmesi» olasılığı umutlarını yitiren, müzakerenin dağınıklığın silahı iken, nasıl sayısı 50 bini bulan bir kitlenin örgütlenmesinin silahı haline geldiğini gören petrol sanayicileri, müzakereyi belirsiz bir zamana erteleyerek ya da onu en azından güçsüzleştirerek, ondan şu veya bu şekilde kurtulmak istiyorlar.

Bu amaçla bir tedbirler sistemine başvuruyorlar: İşçileri zamansız eylemlere kışkırtıyorlar, oluşma halindeki genel hareketi tek tek kısmi hareketlere bölüyorlar ve işçileri sınıf savaşımının geniş bulvarından grup grup çatışmaların dolambaçlı patikalarına itiyorlar.

Bütün bunlarla işçilerin dikkatini garantili müzakereden ayırmak, onları birleştirebilecek olan Temsilciler Konseyi'nin önemini işçilerin gözünde yok etmek, işçilerin birleşmesini önlemek, yani onlara, taleplerini kabul ettirmek için hazırlanma olanağını vermemek istiyorlar.

Onlar böyle davranarak kendilerine, işçilerin gücünü «kesin» olarak kırma ve «kesintisiz» petrol çıkarımını uzun süre garanti altına alma olanağını verebilecek olan, henüz örgütlenmemiş işçileri zamansız bir genel eyleme kışkırtmaya çalışıyorlar.

Petrol sanayicilerinin taktiğindeki değişikliğin anlamı budur.

Bütün söylenenlerden sonra, bizim taktiğimiz ne olmalıdır?

Petrol sanayicileri, örgütsüzlüğümüzden istifade ederek bize saldırıyorlar — o halde görevimiz, kendi sendikamız etrafında birleşmek ve kendimizi eldeki bütün araçlarla darbelere karşı savunmaktır.

Bizi kendiliğinden kısmi patlamalara kışkırtmak istiyorlar, çünkü genel hareketimizi darmadağın etmek istiyorlar — o halde görevimiz, petrol sanayicilerinin ipinde oynamamak, mümkün olduğunca kısmi grevlerden sakınmak ve genel hareketi parçalamamaktır.

Müzakereyi belirsiz bir zamana erteleyerek ve bizi zamansız bir toplu eyleme iterek, birlik silahımızı, Temsilciler Konseyi'ni elimizden almak istiyorlar — o halde görevimiz, Temsilciler Konseyi'nin derhal toplanmasını talep etmek, işçi taleplerinin hazırlanmasiyla uğraşmak ve bu çalışmanın seyri içinde kitleleri Temsilciler Konseyi'nin etrafında birleştirmektir.

Eğer Temsilciler Konseyi'ni güçlendirir ve sayısı elli bini bulan kitleyi onun etrafında birleştirirsek, petrol sanayicisi bayların Avrupaî olmayan marifetleriyle lâyık biçimde başa çıkmamız zor olmayacaktır.

«Gudok» («Siren») No. 22,
9 Mart 1908.
İmzasız makale.
Rusça gazete metnine göre.

HAZIRLIKLI OLALIM!

Petrol işçileri sendika yönetim kurulu, Temsilciler Konseyi'nin en kısa zamanda toplantıya çağrılması için tedbirler almayı kararlaştırdı.[58]

Yönetim kurulu böyle davranırken, artık daha fazla beklemek istemeyen ve Temsilciler Konseyi'nin derhal toplantıya çağrılmasını talep eden işçilerin çok sayıda dilekçesinden yola çıkmıştır.

Makine İşçileri Sendikası da aynı doğrultuda hareket etmeyi kararlaştırdı.

İki sendika bu günlerde Fabrika Baş Müfettişine bu yönde bir dilekçe sundular.

Sorunun yakında şu ya da bu yönde karara bağlanacağı varsayılmalıdır.

İktidardakilerin ve sermaye kodamanlarının, sendikaların dilekçesine nasıl bir cevap vereceğini tabii ki henüz bilmiyoruz.

Onların işçilere kolaylık göstererek Temsilciler Konseyi'ni vakit geçirmeksizin toplantıya çağırmaları olasıdır, o zaman müzakere işleri büyük ihtimalle «normal seyrini» izleyecektir.

Fakat, şimdilik doğrudan bir cevap vermeyerek, işi sürüncemeye bırakmaları da olasıdır.

Her iki halde de, petrol sanayicilerinin elinden işçileri aldatma imkânını almak için her şeye hazırlıklı olmalıyız.

Petrol sanayicilerinin önüne tam hazırlıklı olarak çıkmaya her an hazır olmalıyız.

Ama bunun için, derhal taleplerin hazırlanması ile uğraşmamız gerekmektedir.

Garantili bir müzakereye gidiyoruz. Fakat petrol sanayicilerinin önüne, petrol proletaryasının tüm kitlesi tarafından onaylanmış taleplerle değil de ne ile çıkacağız? O halde iş ücreti, iş günü, mesken, halkevleri, hastalık yardımı vb.ne ilişkin işçi taleplerini hazırlayalım.

Sendikamız şimdiden işe girişti. «Gudok»ta, mesken, hastalık yardımı, halkevleri, okul sorunları üzerine görüşlerini açıkladı. Bu talepler sendika tarafından özel bir broşür olarak «Müzakere için materyaller» adı altında yayınlanmış bulunuyor.

Fakat bu henüz yeterli değil.

Bu talepleri kitlenin tartışarak kendisi için tek bağlayıcı şey olan kendi görüşünü açıklayabilmesi için, bütün bu talepleri kitleye iletmek gerekmektedir.

Kaldı ki, iş ücreti ve iş günü sorunları sendika tarafından henüz hazırlanmamıştır — dolayısıyla bu sorunlarda da derhal taleplerin hazırlanmasına geçmek gerekmektedir.

Bu amaçla sendikamız, taleplerin hazırlanması için özel bir komisyon seçmektedir.

Bu komisyon, yaşamımızın yakıcı sorunlarını ortaklaşa hazırlamak için, müzakere temsilcileri ve dört semtin petrol alanı ve fabrika komisyonları ile ilişkiye geçecektir.

Devamla, işletmelerde, petrol alanlarında ve barakalarda, talepleri kesin olarak onaylamak için genel toplantılar yapılacaktır.

Garantili müzakereye hazırlık olarak çalışmalarımızın planı bu olmalıdır.

Kitleleri Temsilciler Konseyi etrafında birleştirmeyi, ancak talepleri hazırlar ve onları kitlelerin ortak malı yaparsak başarabiliriz.

Ama kitleleri Konsey'lerinin etrafında birleştirdiğimizde, onları petrol sanayicilerinden gelecek sürprizlere karşı koruma olanağı elde ederiz.

Garanti maddelerinin «somutlaştırılması» üzerine miskince felsefe yapmak değil (bkz. «Promislovi Vestnik» [59]

ve «bahar başlangıcı» üzerine düşüncesizce çığlıklar değil (Sosyal-Devrimciler hatırlansın), bilakis işçi taleplerinin hazırlanması için ısrarlı çabalar — yaklaşan olaylar karşısında uğraşmak zorunda olduğumuz her şeyden önce budur.

O halde, garantili bir müzakere için son adamına kadar hazırlıklı olalım!

«Gudok» («Siren») No. 23,
16 Mart 1908.
İmzasız makale.
Rusça gazete metnine göre.

İKTİSADİ TERÖR VE İŞÇİ HAREKETİ

İşçilerin mücadelesi her zaman ve her yerde bir ve aynı biçimi almaz.

İşçilerin, patronlara karşı mücadelelerinde makineleri parçaladıkları ve işletmeleri yaktıkları bir dönem vardı. Makine — sefaletin kaynağı odur! İşletme — köleleştirme yeridir! O halde parçalayın onu, yakın onu, diyordu işçiler o zamanlar.

Bu, örgütlenmemiş, **anarşik-isyancı çatışmalar** dönemiydi.

İşçilerin, kundakçılık ve yıkıp parçalamanın gücü konusunda hayal kırıklığına uğrayarak «daha sert biçimlere» geçtikleri başka durumları da biliyoruz — direktörlerin, idarecilerin, müdürlerin vb. öldürülmesi. Bütün makineleri ve işletmeleri yok etmek olanaksızdır, diyorlardı işçiler o dönemde, hem de işçiler için faydalı değildir, fakat idarecilere gözdağı vermek ve yıldırmak terörün yardımıyla daima mümkündür — o halde dövün onları, korkutun!

Bu, iktisadi mücadele zemininde tek tek bireyleri kapsayan **terörist çatışmalar** dönemiydi.

İşçi hareketi bu iki mücadele biçimini de sert bir biçimde mahkum etti ve bunları geçmişin çöplüğüne attı.

Bu anlaşılırdır da. İşletmenin gerçekten de işçinin sömürüldüğü yer olduğuna ve makinenin bugüne değin hâlâ bu sömürüyü güçlendirmekte burjuvaziye yardım ettiğine kuşku yok; ama bu, bizzat makine ve işletmenin sefaletin kaynağı olduğu demek değildir. Tam tersine, tam da işletme ve tam da makine, proletaryaya, kölelik zincirlerini par-

çalamak, sefaleti yok etmek, her türlü köleleştirmeyi kaldırmak olanağını verecektir — gerekli olan, sadece, bunların tek tek kapitalistlerin özel mülkiyetinden, halkın toplumsal mülkiyeti haline getirilmesidir.

Öte yandan, gerçekten de makinelerin, işletmelerin, demiryollarının parçalanması ve kundaklanmasıyla uğraşsaydık, yaşam ne olurdu? Bu durumda yaşam, sefil bir çöle benzerdi, ve bir parça ekmeklerinden olacak olanlar ilkönce işçiler olurlardı!...

Eğer gerçekten sefaleti yok etmek hedefini güdüyorsak, o zaman makineleri ve fabrikaları yok edemeyeceğimiz, **bilakis onları mümkün olduğu kadar çabuk ele geçirmemiz gerektiği** açıktır.

İşçi hareketinin anarşik-isyancı çatışmaları reddetmesinin nedeni budur.

Burjuvaziye korku vermek için kullanıldığı taktirde, iktisadi terörün de belirli, görünürde «haklılık payı» olduğuna kuşku yok. Ama böyle bir korku anlık ve geçici olursa, bunun hükmü nedir? Ama bu korkunun sadece anlık olabileceği şundan bile açıktır ki, ekonomik terörün daima ve her yerde uygulanması imkânsızdır. Bu birincisi. İkincisi, eğer arkamızda işçi talepleri uğruna her zaman mücadeleye hazır ve kazanılan tavizleri koruyabilecek, işçilerin güçlü bir kitle örgütü yoksa, burjuvazinin anlık korkusu ve bu korkudan dolayı ortaya çıkan tâviz bize ne verebilir? Ama oysa olgular, öyle görünüyor ki, iktisadi terörün böyle bir örgüte olan ihtiyacı öldürdüğünü ve işçilerin birleşme ve bağımsız olarak sahneye çıkma şevkini kırdığını söylüyor, çünkü onların yerine sahneye çıkacak terör kahramanları var. İşçilerde bağımsız faaliyet ruhunu geliştirmeli miyiz? İşçilerde birleşme arzusunu geliştirmeli miyiz? Elbette evet! Ama iktisadi terör işçilerde bunların ikisini de öldürüyorsa, onu uygulayabilir miyiz?

Hayır, yoldaşlar! Pusuya yatarak burjuvaziye tek tek baskınlarla gözdağı vermek bize yakışmaz, böylesi «eylem»lerle uğraşmayı ünlü baskın kahramanlarına bırakalım. Burjuvaziye karşı **açıktan** ortaya çıkmalı, onu **nihai zafere**

kadar tüm zaman boyunca korku içinde tutmalıyız! Ama bunun için iktisadi teröre değil, işçileri mücadeleye sevkedebilecek güçlü bir kitle örgütüne gerek vardır.

İşçi hareketinin iktisadi terörü reddetmesinin nedeni budur.

Bu söylenenler karşısında Mirzoyev grevcilerinin kundakçılığa ve «iktisadi» öldürmelere karşı yönelen son kararı özel bir ilgi kazanıyor. 1500 Mirzoyev işçisinin birleşik komisyonu bu kararda, kazan dairesinin ateşe verilmesini (Balahany'de) ve bir idarecinin iktisadi temel üzerinde öldürülmesini (Surahany) kaydettikten sonra, «öldürme ve kundakçılık gibi böylesi mücadele yöntemlerini protesto ettiğini» açıklıyor (bkz. «Gudok» No. 24).

Böylece Mirzoyev işçileri eski terörist isyancı eğilimlerden kesin olarak kopuyorlar.

Böylece gerçek işçi hareketinin yolunda kararlılıkla yürüyorlar.

Mirzoyev'li işçi yoldaşları selamlıyor ve tüm işçileri aynı kararlılıkla proleter kitle hareketinin yolundan yürümeye çağırıyoruz.

«Gudok» («Siren») No. 25,
30 Mart 1908.
İmzasız makale.
Rusça gazete metnine göre.

İKTİSADİ TERÖR ÜZERİNE PETROL SANAYİCİLERİ

İktisadi terör sorunu «kamuoyunu» meşgul etmeye devam ediyor.

Bu sorun üzerine düşüncelerimizi daha önce açıklamış ve iktisadi terörü işçi sınıfı için zararlı ve bu nedenle işe yaramaz bir mücadele yöntemi olarak mahkûm etmiştik.

Petrol alanlarındaki ve fabrikalardaki işçiler de yaklaşık olarak aynı düşünceleri dile getirdiler.

Tabii ki petrol sanayicileri de görüşlerini açıklıyorlar. Onların «görüşlerinin» işçilerin görüşlerinden temelli ayrıldığı anlaşılıyor, çünkü «işçilerden kaynaklanan» iktisadi terörü damgalarken, petrol sanayicilerinden kaynaklanan aynı teröre karşı hiçbir şey söylemiyorlar. Petrol sanayicilerinin tanınmış organında iktisadi terör üzerine çıkan ünlü başyazıyı düşünüyoruz (bkz. «Neftyanoye Dyelo» No. 6, Bay K-sa'nın[60] makalesi).

Bu başyazıdan söz etmek istiyoruz. Bu yazı sadece petrol sanayicilerinin «görüşlerinin» gerekçelendirilmesi olarak değil, bilakis işçilere karşı mücadelelerinin verili anında onların ruh halinin ifadesi olarak da ilginçtir. Kolaylık olması için bu yazıyı üç bölüme ayırmak gerekir: Bay K-sa'nın işçilere ve onların örgütlerine karşı bazı münferit olaylar getirdiği birinci bölüm; iktisadi terörün nedenlerinden söz edildiği ikinci bölüm; ve buna karşı mücadelede alınacak önlemleri konu edinen üçüncü bölüm.

Münferit olaylarla başlamak istiyoruz. İlkönce Mirzoyev işçileri. Surahany'de idarecinin öldürülmesinden ve kazan

dairesindeki yangından hemen sonra, 1500 işçi adına Mirzoyev işçilerinin birleşik komisyonunun böyle bir mücadele yöntemini oybirliğiyle protesto ettiğini ve kundakçılığın ve adam öldürmenin grevle bir ilişkisinin olmadığını ileri sürdüğünü herkes biliyor. Bu protestonun içtenliğinden kuşku duymak için bir neden olmadığı düşünülebilir. Ama K-sa farklı düşünüyor. Kavgacı bir «eleştirmen» olarak o yine de «komisyonun yanıldığını», kundakçılığın ve adam öldürmenin grevle doğrudan ilişki içinde olduğunu söyleyerek işçilerin içtenliğinden kuşkulanmayı gerekli görüyor. Ve bunu, 1500 işçinin temsilcilerinin hep bir ağızdan protestosundan sonra yapıyor! Bu, olguları çarpıtma, işçileri karalama ve iftiralar yardımıyla da olsa işçileri «teşhir» etme arzusundan başka nedir? Ve bundan sonra, makalesinde «insanın caniyane iradesinin asilleştirilmesi»nden o kadar çok sözeden Bay K-sa'nın içtenliğine inanılabilir mi?

Bay K-sa, Mirzoyev işçilerinden sendikamıza geçiyor. Sendikamızın hızla büyüdüğünü herkes biliyor. İşçiler arasındaki muazzam nüfuzu hakkında, tüm müzakere kampanyasının onun doğrudan önderliği altında yürüdüğüne bakarak bir yargıya varılabilir. Ve «Gudok» şu açıklamayı yaptığında, sadece herkesçe bilinen bir olguyu saptıyordu: «Sendikanın nüfuzu ve önemi her geçen gün artıyor. İşçi kitlelerinin en geri, en kültürsüz katmanlarının gözünde bile yavaş yavaş ona, iktisadi mücadelenin doğal yöneticisi rolü düşüyor.» Evet, tüm bunlar herkesçe bilinen olgulardır. Ancak bizim insafsız «eleştirmenimizin» olgularla hesap-kitabı yoktur, o tüm ve her şeyden «kuşkulanmak» zorundadır, hatta o, okurların nazarında işçi sendikasının prestij ve haysiyetini düşürmek için olguları bile yadsımaya hazırdır! Ve Bay K-sa tüm bunlardan sonra kendisinden, sendikamızın taraftarı ve «iktisadi mücadelenin asilleştirilmesi»nin savunucusu olarak sözedecek kadar cüretkârdır!

A diyen, B demeye de mecburdur, sendikamıza söven, gazetemize de sövmek zorundadır — böylece Bay K-sa «Gudok»a geçiyor. «Gudok»un «iktisadi mücadelenin atmosferini gereksiz hiddet, tehlikeli gerginlik, lüzumsuz sinirlilik

ve kültürsüz kinden temizlemek için kendisine düşen herşeyi yerine getirmediği», «Gudok»un «diğer örgütlere, partilere, sınıflara, gazetelere ve tek tek kişilere ve hatta kendi fikir arkadaşlarına, 'Promislovi Vestnik'e karşı» sürekli «hücumlara» girişmekten başka bir şey yapmadığı anlaşılıyor.

Bay K-sa işte böyle kaval çalıyor. Ünlü «eleştirmen»in tüm bu gevezeliklerini kulak ardı edebilirdik — bir sermaye uşağının, efendisine yaranabilmek umuduyla gevezeledikleri bizi ne ilgilendirir! Ama böyle de olsa, Bakû'lu büyük eleştirmene bu kez birkaç söz ithaf etmek istiyoruz. Demek «Gudok» «mücadele atmosferini gereksiz hiddet, tehlikeli gerginlik... ten temizlemiyor». Tüm bunların doğru olduğunu varsayalım. Ama kutsal sermaye uğruna söyleyin: Ne daha fazla hiddet ve gerginlik getirebilir, «Gudok»un basılmış sözü mü, yoksa işçileri sistemli olarak sokağa atan, on kopeklik hastalık kesintisini yürürlüğe koyan, işçilerin elinden halkevlerini alan, «Koçi»lerin[61] hizmetinden yararlanan, işçileri dövdürten vb. petrol sanayicilerinin canlı eylemi mi? «İktisadi mücadelenin asilleştirilmesi»nin «feragatkâr» savunucusu Bay K-sa, petrol sanayicilerinin tahrik edici ve hiddetlendirici hareketleri üzerine bir tek kelime bile sarfetmeyi neden gerekli görmüyor? Çünkü iktisadi teröre girişebilecek «karanlık» unsurlar, bizim gazetelerimizi okumuyorlar, oysa petrol sanayicilerinin cezaları ve şirretlikleriyle en kolayca tahrik olan ve hiddetlenen onlardır — o halde «Gudok»a karşı bu kadar çok laf söyleyen Bay K-sa, petrol sanayicisi bayların «karanlık eylemleri» üzerine niçin tamamen susmaktadır? Ve buna göre, Bay K-sa'nın küstahlığının sınır tanımadığı açık değil midir?

İkincisi, Bay K-sa, «Gudok»un «iktisadi mücadelenin havasını gereksiz hiddet ve tehlikeli gerginlikten temizlemek» için uğraşmadığını nereden çıkardı? Ve «Gudok»un iktisadi teröre ve İtalyan grevine karşı, anarşik-isyancı greve karşı örgütlü grevden yana, kısmi eylemlere karşı öz çıkarların tüm sınıf tarafından savunulmasından yana ajitasyonu — bu, «mücadele atmosferini gereksiz hiddet ve tehlikeli gerginlikten temizlemek»ten başka nedir ki? Bay K-sa

gerçekte tüm bunları bilmiyor mu? Yoksa sermayenin hatipliğini yaparak, bunları bilmezlikten gelmeyi mi gerekli görüyor? O zaman tüm bu «ahlak» ve «insan vicdanı» üzerine güzel laflar niye?

«Gudok» «diğer örgütlere, partilere, sınıflara, gazetelere ve tek tek kişilere ve hatta kendi fikir arkadaşlarına, 'Promislovi Vestnik'e karşı hücumlara» girişiyor, diye sürdürüyor Bay K-sa suçlamasını. Çok doğru, Bay K-sa, yanlışlıkla doğruyu söylediniz, «Gudok» gerçekten de diğer sınıflara ve onların organlarına karşı mücadele ediyor! Ama, tüm diğer sınıflar ve gruplar tarafından sömürülen işçilerin gazetesinden başka bir şey talep edilebilir mi? «Masum melek» rolünü oynamayı bırakın ve yüz hareketleri yapmadan dosdoğru söyleyin: Petrol sanayicilerinin organı olan «Neftyanoye Dyelo»nun, ve onun mutasarrıfı Kongre Konseyinin tam da işçi sınıfına karşı, işçilerin partisine karşı, işçilerin gazetesine karşı «hücumlar» için kurulduğunu gerçekten bilmiyor musunuz? On kopek kesintisine ilişkin, porsiyon fiyatlarının yükselmesine ilişkin, okul ve barakaların kısıtlanmasına ilişkin, işçilerin elinden halkevlerinin alınması vb.ne ilişkin Kongre Konseyinin son emirlerini gerçekten hatırlamıyor musunuz? Ve petrol sanayicilerinin organı «Neftyanoye Dyelo» yoksa bu Asyaî emirleri haklı göstermeye çalışmıyor mu? Yoksa bunlar acaba işçilere karşı «hücumlar» değil de, «caniyane iradenin asilleştirilmesi», iktisadi mücadelenin düzenlenmesi vb. mi? Ama size göre, bir işçi gazetesi, işçileri sömüren petrol sanayicileri karşısında, onların işçileri dolandıran örgütleri karşısında, onların işçileri bozan organı karşısında, örneğin, petrol sanayicilerinin Asyaî-barbar **adımlarını** «felsefi olarak» gerekçelendirmek için gülünç çabalarda bulunan Bay K-sa karşısında nasıl davranmalıdır? Bay K-sa, işçiler ile patronlar arasında sınıf savaşımının zorunluluğunu gerçekten kavramıyor mu? Oh tabii! Bay K-sa tüm bunları mükemmel kavrıyor: proletaryaya ve onun örgütüne karşı mücadelenin başını bizzat kendisi çekiyor! Ama birincisi, o, genel olarak mücadeleye karşı değil, işçilerin verdiği mücadeleye karşı çıkıyor;

ikincisi, petrol sanayicileri mücadele etmiyor, sadece «mücadeleyi asilleştiriyor»; üçüncüsü, K-sa işçilere karşı değil ki — o, petrol sanayicileri yararına... her şeyiyle işçiler içindir; dördüncüsü, K-sa zaten kendisine ait olanı «alıyor» — biliyor musunuz, bunu da hesaba katmak gerekir...

Görüldüğü gibi, Bay K-sa'nın cüreti, zorunluluğa göre genişleyebilme yeteneğinde, onun «vicdan»ıyla başarılı bir şekilde rekabet edebilir.

Bay K-sa'nın başyazısında proletaryaya ve onun örgütüne karşı getirilen münferit olayların durumu böyle.

★

Şimdi makalesinin ikinci bölümüne geçelim.

Yazar, makalesinin bu bölümünde iktisadi terörün nedenlerinden sözediyor. Burada nedenin, işçi sınıfının geri kalmış katmanlarının «karanlık kafaları» ve «caniyane iradesi» olduğu «açıklığa kavuşturuluyor». «Karanlık» ve «caniyane karakter» ise işçi sendikalarının ve işçi gazetelerinin, işçilerin aydınlatılması ve asilleştirilmesi için yeterince enerjik çalışmamalarından ileri geliyor. Tabii ki, diye ekliyor Bay K-sa, «(sendikalarm?) programlar(ı) iktisadi terörü onaylamıyor», ama salt bir «programatik onaylamama, yaşamın yanlış bir yol tuttuğunu gördüğümüzde, yetersizdir». Burada, «başgösteren kötülüğe karşı» «tüm partilerin ve birliklerin [sendikaların —ÇN] ... aktif mücadelesi gerekiyor.» Bay K-sa düşüncelerini açmaya devam ediyor: «Ancak ... işçilerin tüm dostları, bağlı oldukları parti gruplarına bakmaksızın ... iktisadi teröre karşı enerjik bir mücadele başlattıklarında, **ancak o zaman** adam öldürme son bulacaktır» vs.

Yani, işçiler bilgisizler ve çoğu kez bundan ötürü adam öldürmeye karar veriyorlar; bilgisizlikleri ise şu yüzden ki, sendikaları ve gazeteleri onları «aydınlatmaya ve asilleştirmeye» uğraşmıyorlar, dolayısıyla tüm suç işçi birliklerinde ve işçi gazetelerinde.

Bay K-sa böyle kaval çalıyor.

Bay K-sa'nın kafasında iktisadi terör üzerine hüküm süren karışıklık üzerinde durmak istemiyoruz — onun, iktisadi terörün bir program sorunu olduğu şeklindeki cahil açıklaması üzerinde duracağız. Bir tek şey belirtmek istiyoruz: 1. Bay K-sa, «programatik terör»den sözettiği yerde sendikaları kastediyorsa, bilmelidir ki Rusya'da sendikaların hiçbir programı yoktur — bunu her işçi bilir! 2. Eğer partileri kastediyorsa, her liselinin bildiği şeyi, iktisadi terörün programatik bir sorun değil, taktik bir sorun olduğunu bilmesi gerekir! O halde program üzerine bu kadar söz yağmuru niye? Petrol sanayicisi bayların neden daha iyi, en azından daha az cahil bir «ideolog»u hizmetlerine almayı bilmediklerine şaşıyoruz.

Bay K-sa'nın ikinci, tamamen anlamsız (sadece cahilce değil) açıklaması üzerinde, iktisadi terörle ilgili olarak «yaşamın yanlış bir yol tuttuğu» ve «bizim» yaşama karşı mücadele etmek zorunda olduğumuz şeklindeki açıklaması üzerinde de durmak istemiyoruz. Sadece, **yaşamın gerisinde kalmış tek tek kişiler değil de** gerçekten de yaşam yanlış bir yol tutmuş olsaydı, davamızın kötü durumda olacağını belirtelim. Ajitasyonumuzun gücü tam da, bizzat yaşamın, her şeye muktedir olan, gelişen yaşamın, iktisadi teröre karşı mücadele talep etmesinde yatmaktadır. Eğer Bay K-sa bunu kavramıyorsa, ona herhangi bir başka gezegene yerleşmesini tavsiye ederiz, belki gelişen yaşama karşı mücadele üzerine anlamsız teorisini uygulamayı orada başarır...

İyisi mi biz Bay K-sa'nın «tahliline» geçelim.

Her şeyden önce şunu sormak istiyoruz: Bay K-sa, iktisadi teröre işçilerin birlik ve gazetelerinin neden olduğuna gerçekten inanıyor mu?

İşçileri «aydınlatmak» ne demek? Bu, işçileri bilinçli, planlı mücadeleye eğitmek demektir! (Bay K-sa bununla hemfikirdir!) Fakat işçi birliklerinin ve gazetelerinin örgütlü mücadele için sözlü ve yazılı ajitasyonundan başka, kim bu meseleyle uğraşabilir?

İktisadi mücadeleyi «asilleştirmek» ne demek? Bu, onu kesinlikle **kişilere** karşı değil, **koşullara** karşı yöneltmek de-

mektir! (Bay K-sa da bununla hemfikirdir!) Ama işçi birlikleri ve işçi gazeteleri dışında kim bu meseleyle uğraşıyor?

Ve petrol sanayicileri, en sınıf bilinçli işçileri seçip kaldırıma atarak, işçi sınıfına karşı mücadeleyi tek tek işçilere karşı mücadeleyle sonuçlandırmıyorlar mı?

Ve eğer Bay K-sa, işçi birliklerine ve işçi gazetelerine karşı suçlamasının doğruluğundan gerçekten eminse, tavsiyesini neden tam da bu birlik ve gazetelere yöneltiyor? «Diğer sınıflara, gazetelere, kişilere karşı hücumlara girişen» örgütlerin, Bay K-sa'nın tavsiyesine göre hareket etmeyeceklerini gerçekten bilmiyor mu? Öyleyse neden elekle su taşımaya çabalıyor?

Apaçık ki, suçlamasına kendisi bile inanmıyor.

Ve eğer Bay K-sa buna rağmen yine de sendikalara karşı konuşuyorsa, bu, okuyucunun dikkatini gerçek nedenden çelmek ve esas «suçluları» gizlemek için yapılmaktadır.

Fakat hayır, Bay K-sa! İktisadi terörün gerçek nedenlerini okuyucudan gizlemeyi başaramayacaksınız!

«İktisadi cinayet»in gerçek nedeni, işçiler ve onların örgütleri değil, bilakis petrol sanayicisi bayların gerginleştirici ve hiddetlendirici davranışlarıdır.

Proletaryanın belirli katmanlarının «karanlığına» ve «bilgisizliğine» işaret ediyorsunuz. Ama bu «karanlığa» ve «bilgisizliğe» karşı okullarda ve konferanslarda değil de nerede mücadele edilecek? O halde petrol sanayicisi baylar, okulların ve konferansların sayısını neden azaltıyorlar? Ve siz, «karanlığa» karşı mücadelenin «dürüst» yandaşı olan siz, işçilerin elinden okulları ve konferansları alan petrol sanayicilerine karşı sesinizi neden yükseltmiyorsunuz?

Siz, âdetlerin «asilleştirilmesinden» sözediyorsunuz. Ama siz, sayın bay, petrol sanayicisi baylar işçilerin elinden Halkevlerini, bu halk kültür merkezlerini [Zentren der Volksunterhaltungen] alırken neden sustunuz?

«İktisadi mücadelenin asilleştirilmesi» kavalını çalıyorsunuz. Fakat sermayenin paralı askerleri işçi Çanlar'ı [82] (Naftalan şirketi) öldürdüğünde, «Born», Hazar Şirketi, Şi-

bayev, Mirzoyev, Molot, Biering, Motoviliça, Muhtarov, Malnikov ve diğer firmalar en ileri işçileri işten çıkardıklarında, Şibayev, Muhtarov, Molot, «Runo», Bibi-Aybat'taki Kokorev'de vb. işçilere kötü muamele yapıldığında neden sustunuz?

İşçilerin «caniyane iradesinden», «gereksiz hiddetten» vb. sözediyorsunuz. Fakat, petrol sanayicisi baylar, işçiler arasında en hassas olan, en kolay alevlenenleri —belirli bir firmaya mensup olmayanları ve işsizleri— sıkboğaz ettiğinde, nerede saklanıyordunuz? Ama biliyor musunuz, sayın bay, şu ünlü on kopek hastalık kesintisi ve Kongre müşavirliğinin yemek salonlarında porsiyon fiyatlarının artmasıyla, işçilerin tam da bu kesiminin açlığa mahkum edildiğini?

İktisadi terörün yarattığı «kan ve gözyaşı» korkusundan sözediyorsunuz. Ama biliyor musunuz. Kongre müşavirliğinin hastanelerinde yer bulamayan sakatlanan işçi kitlesi için ne kadar kan ve gözyaşı döküldüğünü? Petrol sanayicisi baylar, barakaların sayısını neden azaltıyor? Ve siz, işçi birlikleri ve işçi gazetelerine karşı kopardığınız yaygaranın aynısını niçin bu vesileyle de koparmıyorsunuz?

Siz «vicdan»dan vb. dem vuruyorsunuz. Camdan vicdanınız, petrol sanayicilerinin bütün bu misillemeleri karşısında niye susuyor?

Siz diyorsunuz ki, ... ama yeter! «İktisadi cinayet»in ana nedeninin, işçiler ve onların örgütleri değil, bilakis petrol sanayicisi bayların tahrik edici ve hiddetlendirici davranışları olduğu gayet açıktır.

Bay K-sa'nın, herşeyi işçi örgütleri üzerine yıkan ve bu şekilde efendilerinin fiillerini «kamuoyu»nun gözünde haklı göstermeye çalışan, onların zavallı bir paralı askeri olduğu da en azından o kadar açıktır.

★

Şimdi Bay K-sa'nın makalesinin üçüncü bölümüne geçelim.

Bay K-sa, makalesinin üçüncü bölümünde, iktisadî te-

röre karşı mücadele önlemlerinden sözediyor; bu «önlemleri» de onun iktisadi mücadelenin «nedenleri üzerine» «felsefesi» ile tam bir uyum içindedir.

Bakû'lu büyük filozofu dinleyelim.

«Başgösteren kötülüğe karşı aktif mücadele zorunludur — bu mücadelenin şiarı ilan edilmelidir. Böyle bir şiar, tüm parti ve örgütler, sendika ve çevreler için şu anda: 'Kahrolsun iktisadi terör!' olmalıdır. Ancak böyle bir şiarla temiz bir beyaz bayrak çekilirse, ancak o zaman... cinayet son bulacaktır.»

Bay K-sa böyle felsefe yapıyor.

Görüldüğü gibi, Bay K-sa tanrısına —sermayeye— sonuna kadar sadık kalıyor.

İlkin, petrol sanayicilerini «iktisadi cinayet» konusunda tüm «suç»tan aklamakta (felsefi olarak aklamakta!) ve onu işçilere, onların birliklerine ve gazetelerine yıkmaktadır. Bununla petrol sanayicisi bayların asyaî-saldırgan taktiğini sözümona «kibar dünya»nın gözünde tamamıyla ve bütünüyle «haklı çıkarmaktadır».

İkincisi, ki bu, petrol sanayicilerinin gözünde en önemli olan şeydir, «cinayete» karşı, petrol sanayicilerinden hiçbir harcama talep etmeyen en ucuz çareyi bulmaktadır — sendikaların ve gazetelerin iktisadi teröre karşı daha güçlü ajitasyonu. O bununla bir kez daha, petrol sanayicilerinin işçilere hiçbir ödün vermemesi gerektiğinin, kendilerine «masraf çıkarmaması» gerektiğinin altını çizmektedir.

Petrol sanayicisi baylar, Bay K-sa'yı duyduklarında, ucuz olduğu kadar da güzel! diye haykırabileceklerdir.

Elbette ki sözümona «kibar dünya»nın ne düşündüğü, petrol sanayicisi baylara «rahatlıkla vız gelebilir». Fakat K-sa diye biri, «insan vicdanı» adına onları «kibar dünyanın» gözünde haklı göstermeye çalıştığında, buna ne diyecekleri olabilir?

Ve tersine, aynı K-sa, böyle bir haklı çıkarmadan sonra, iktisadi teröre karşı «en emin» ve en ucuz çareyi öneriyorsa, nasıl memnun olmasınlar? Petrol sanayicilerinin cepleri sırf dolsun da, sendikalar ve gazeteler özgürce ve en-

gellenmeden istedikleri kadar ajitasyon yapsınlar. Eh, bu da liberal değilse!... Ve bundan sonra «kavalcı»larını, Bay K-sa'yı edebi sahnede nasıl bırakmasınlar!

Oysa, Bay K-sa tarafından önerilen önlemlerin bütün gülünçlüğünü kavramak için, sadece birazcık düşünmek, sadece, kendini sınıf bilinçli işçilerin bakış açısına yerleştirmek yeter.

Burada sözkonusu olan sadece sendikalar ve gazeteler değildir — sendikalar ve gazeteler uzun zamandan beri iktisadi teröre karşı ajitasyon yapıyorlar, ve buna rağmen yine de «cinayet» durmuyor. Burada daha da önemli ölçüde sözkonusu olan, bizi meşgul eden «iktisadi cinayet»i besleyen ve besleyecek olan petrol sanayicisi bayların tahrik edici ve hiddetlendirici davranışları, iktisadi misillemeler, şirretlikler, petrol sanayicisi bayların **asyaî**-saldırgan taktiğidir.

Söyleyin lütfen: Ne kadar etkili olursa olsun, sendikaların ve gazetelerin **salt ajitasyonu**, işçilerin elinden kazanımlarını birbiri ardına alan ve böylece onlar arasındaki en az sınıf bilinçli olanlarını «iktisadi cinayete» iten petrol sanayicisi bayların **tahrik edici davranışları karşısında** ne yapabilir? Tek başına anti-terörist bir ajitasyonun, «temiz bir beyaz bayrak»la yürütülse de, bunu yeryüzünden silecek durumda olmadığı açıktır.

Eğer «iktisadi cinayet»in «ortadan kalkması» isteniyorsa, basit bir ajitasyondan daha derine inen önlemlerin gerekli olduğu, her şeyden önce, petrol sanayicilerinin şirretliklerden ve cezalardan vazgeçmesi, işçilerin haklı taleplerinin tatmin edilmesi gerektiği açıktır... Ancak petrol sanayicileri **asyaî**-saldırı taktiklerinden; iş ücretinin düşürülmesi; Halkevlerinin alınması, okul ve barakaların kısıtlanması, on kopek hastalık kesintisi, porsiyon fiyatlarının yükseltilmesi, ileri işçilerin sistemli olarak işten atılması, dövülmesi vb. **asyaî**-saldırgan taktiklerinden vazgeçtiklerinde, ancak petrol sanayicileri, işçi kitlelerini ve onların birliklerini «eşit haklara sahip» bir güç olarak tanıyarak, onlarla kültürlü Avrupaî ilişkiler yoluna girdiğinde, ancak o zaman, «cinayet»in «ortadan kalkması»nın zemini yaratılacaktır.

Bütün bunlar o kadar açıktır ki, tanıtlanmasına gerek bile yoktur.

Fakat Bay K-sa bunu kavramıyor, evet kavrayamaz da, aslında kavramak da istemiyor, çünkü bu, petrol sanayicisi baylar için «elverişli» değildir, çünkü bu, onlardan bazı masraflar gerektirecektir, çünkü bu, iktisadi «cinayet»in «suçluları» hakkında işin doğrusunu açığa çıkaracaktır...

Bir tek sonuç çıkıyor: K-sa sermayenin bir uşağıdır.

Ama buradan, K-sa'nın uşaklık rolünden çıkan sonuç nedir?

Şu çıkıyor: Bay K-sa'nın söyledikleri, kendisine değil, ona «ilham veren» petrol sanayicilerine aittir. Dolayısıyla K-sa'nın makalesi kendi felsefesi değil, petrol sanayicisi bayların felsefesidir. Besbelli ki, K-sa'nın ağzından petrol sanayicilerinin kendileri konuşuyorlar, K-sa sadece onların «düşüncelerini, arzularını ve ruh halini» yansıtıyor.

Bay K-sa'nın burada incelediğimiz makalesinin anlamı burada, ve yalnızca burada görülmelidir.

Kosa [keçi] olarak K-sa, «şahsiyet» olarak K-sa bizim için bir hiçtir, hiçbir değeri olmayan, tartıya gelmez bir maddedir. Ve Bay K-sa, güya kendi «şahsiyetine» karşı «hücumlara» girişen «Gudok»tan haksız olarak şikayet ediyor: Bay K-sa'yı, «Gudok»un onun sözümona «şahsiyeti» ile hiçbir zaman ilgilenmediğine temin edebiliriz.

Ama şahsiyetsiz bir şey olarak K-sa, bir «şahsiyet» eksikliği olarak K-sa, petrol sanayicisi bayların düşüncelerinin ve ruh halinin basit bir ifadesi olarak K-sa bizim için mutlaka belirli bir değer temsil ediyor. Gerek K-sa'yı ve gerekse makalesini işte bu bakış açısından inceliyoruz.

K-sa'nın boşuna kaval çalmadığı aşikâr. Makalesinin ilk bölümünde, onları itibardan düşürmek için öfkeyle sendikalara saldırıyorsa, makalenin ikinci bölümünde, petrol sanayicilerinin asyaî emirlerini tek kelimeyle anmadan, sendikaları iktisadi terörü beslemekle suçluyorsa, makalenin üçüncü bölümünde de «cinayet»e karşı biricik önlem olarak teröre karşı ajitasyonu gösteriyor ve bunu yaparken efendilerinin saldırı taktiğini bir yana bırakıyorsa, bu, pet-

rol sanayicilerinin, işçi kitlelerine ödün verme yolunu tutmayı düşünmediği anlamına gelir.

Petrol sanayicileri saldıracaktır, petrol sanayicileri saldırmak zorundadır, fakat siz, işçiler ve sendikalar, lütfen geri çekilin — Bay K-sa'nın makalesi bize bunu söylüyor, petrol sanayicileri, «kavalcı»larının ağzından bize bunu söylüyorlar.

Bay K-sa'nın makalesinin kıssadan hissesi budur.

Biz işçilere, örgütlerimize ve gazetelerimize, petrol sanayicisi bayları dikkatle gözlemek, onların meydan okuyan davranışlarının tuzağına düşmemek ve önceden olduğu gibi sağlam ve sakin bir şekilde, kendiliğinden mücadelemizin sımsıkı sınıfsal, planlı, belirli bir hedefe götüren mücadeleye dönüştürülmesi yolunu izlemek görevi kalıyor.

Buna karşılık, sermayenin çeşitli paralı askerlerinin ikiyüzlü figânlarına gelince, bunları dikkate almayabiliriz.

«Gudok» («Siren»), No. 28, 30 ve 32, 21 Nisan, 4 ve 18 Mayıs 1908.

İmza: K. Kato.

Rusça gazete metnine göre.

BASIN[63]

UŞAK «SOSYALİSTLER»

Tiflis'te yayımlanan diğer gazetelerin yanısıra, kendisini «Napertskali»[64] olarak adlandıran bir Gürcü gazetesi de var. Bu yeni, ama aynı zamanda pek de eski bir gazetedir, çünkü o, 1905 yılında «S'hivi»den başlayarak bugüne kadar Tiflis'teki tüm menşevik gazetelerin bir devamıdır. «Napertskali», menşevik oportünistlerin eski bir grubu tarafından yayınlanmaktadır. Ama sözkonusu olan tabii ki yalnız bu değildir. Asıl sözkonusu olan, bu grubun oportünizminin özel birşey, efsanevi birşey olmasıdır. Oportünizm, ilkesizliktir, siyasi karaktersizliktir, ve belirtelim ki, menşevik grupların hiçbiri, Tiflisliler gibi böyle utanmazca bir karaktersizlikle ün salmamıştır. 1905 yılında bu grup, **proletaryanın** devrimde önder rolünü tanıyordu (bkz. «S'hivi»). 1906 yılında, «İşçilere güvenilemez..., inisiyatif ancak **köylülerden** gelebilir» diyerek (bkz. «S'hivi») «pozisyonunu» değiştirdi. 1907 yılında bir kez daha «pozisyonunu» değiştirerek şöyle dedi: «Devrimde önder konum liberal burjuvazinin olmalıdır» (bkz. «Asri»[65]) vs. vb.

Fakat sözü edilen grubun ilkesizliği, hiçbir zaman, şimdi 1908 yazında olduğu gibi böylesine bir arsızlığa varmamıştı. Yoksullara ideolojik baskı uygulayan, egzark* denilen kişinin öldürülmesiyle ilgili «Napertskali» sütunlarındaki değerlendirmeyi düşünüyoruz. Bu öldürmenin hikâyesi

---

* *Egzark: «Exarch»; Doğu kilisesinde başpiskopos. —ÇN.*

herkesçe biliniyor. Egzark'ı vuran herhangi bir grup, «cinayet yerinden» zabıt tutanağıyla geri dönen bir jandarma yüzbaşısını da öldürmüş ve sonra da egzark'ın cenazesine refakat eden, zorbalardan oluşan cenaze alayına saldırmıştı. Saldırıyı yapan grubun zorbalardan oluşmadığı açık, fakat bunların devrimci olmadıkları da açıktır, çünkü hiçbir devrimci grup, güçlerin toparlandığı bu anda böyle bir eyleme karar vermez ve proletaryanın birleşmesini âkim kılma riskine girmez. Sosyal-Demokrasinin bu gibi gruplara bakış açısı herkesçe bilinmektedir: Sosyal-Demokrasi, bu tür grupların oluşma koşullarını aydınlatır, ve bu koşullara karşı mücadele eder, ama aynı zamanda bizzat bu gruplara karşı da ideolojik ve örgütsel olarak mücadele eder, onları proletaryanın gözünde itibardan düşürür ve proletarya ile bu gruplar arasına sınır çeker. «Napertskali» farklı davranıyor. Herhangi birşeyi açıklığa kavuşturmadan ve birşey vermeden, bu gazete bir bütün olarak teröre karşı bazı bayağı liberal laflar kusuyor ve okuyuculara, bu grupları **polise ihbar etmekten, onları** polise **teslim etmekten** ne daha azını, ne de daha fazlasını yapmayı öğütlüyor, sadece öğütlemiyor, aynı zamanda yükümlendiriyor da! Bu bir alçaklıktır, fakat ne yazık ki olgudur. «Napertskali»yi dinleyelim:

«Egzark'ın katillerini mahkeme önüne çıkarmak — bu lekeyi ilelebet silmenin biricik aracı budur... İleri unsurların görevi budur» (bkz. «Napertskali» No. 5).

Sosyal-demokratlar, gönüllü muhbir rolünde — Tiflisli menşevik oportünistler bizi buraya kadar getirdi!

Oportünistlerin siyasi karaktersizliği gökten düşmüyor. Kendisini burjuvazinin zevkine uyarlama, «efendilerce» beğenilme ve onlardan bir övgü koparabilme önüne geçilemez çabasından kaynaklanıyor. Oportünist uyarlama taktiğinin psikolojik temeli budur. Ve şimdi «efendiler»in önüne ak çıkabilmek, onlarca beğenilmek, en azından egzark'ın öldürülmesine duydukları öfkeden kaçınmak için — menşevik oportünistlerimiz onların önünde uşakça eğiliyorlar ve polis hafiyesi rolünü üstleniyorlar!

Kendini uyarlama taktiği bundan öteye gidemez!

RİYAKÂR ZUBATOVCULAR

Orijinal oportünizm tipleri sunan Kafkasya şehirlerine Bakû da dahildir. Bakû'da da böyle bir grup var, Tiflis'teki gruptan daha da sağcı ve bu yüzden daha da ilkesiz bir grup. Burjuva «Zevodinya» ile gayri meşru ilişkiye girmiş olan «Promislovi Vestnik»i kastetmiyoruz — basınımızda onun üzerine yeterince yazıldı. Bakû'lu menşeviklerin soy anası Şendrikov grubu «Pravoye Dyelo»dan sözediyoruz. Doğrusu, bu grup Bakû'da uzun zamandan beri yok — Bakûlu işçiler ve onların örgütleri tarafından kovalanan bu grup, Petersburg'a taşınmaya zorlanmıştı. Fakat küfürnamelerini Bakû'ya gönderiyor, salt Bakû'da olup bitenler üzerine yazıyor, tam da Bakû'da taraftar arıyor, Bakû proletaryasını «fethetmeye» uğraşıyor. Bu nedenle, ondan sözetmek yerinde olacaktır. Önümüzde «Pravoye Dyelo» No. 2/3 duruyor. Bu sayının sayfalarını karıştırıyoruz, ve önümüze Bay Şendrikov'ların[66] o eski temiz topluluğunun eski resmi seriliyor. İşte İlya Şendrikov, Bay Junkovski'nin ünlü «el sıkıcısı», kulis arkasındaki eski vurguncu. Eski Sosyal-Devrimci, eski menşevik, eski «Zubatovcu», şimdi ise emekli olan Gleb Şendrikov da burada. Ayrıca, ünlü söz ebesi, «tertemiz» Klavdiya Şendrikov da burada, her bakımdan hoş bir bayan. Bir zamanlar hareket içinde rol almış, ama şimdi artık yaşamın gerisinde kalmış ve yalnız anılarla yaşayan Groşev ve Kalinin tipinden çeşitli «taraftarlar» da eksik değil. Hatta müteveffa Lyova'nın gölgesi bile hortluyor önümüzde... Kısaca, manzara bütündür!

Fakat bütün bunlara kim gerek duyuyor, karanlık bir geçmişin yüzükara gölgeleri işçi sınıfına hangi amaçla zorla kabul ettirilmek isteniyor? Acaba, işçilerin sondaj kulelerini ateşe vermeleri mi talep ediliyor? Yoksa partiye küfredilmesi ve çamur atılması mı? İşçiler olmaksızın müzakereye gidilmesi ve sonra da Bay Junkovski ile işlerin kıvrılması mı?

Hayır! Şendrikov'lar Bakûlu işçileri «kurtarmak» istiyor! 1905'ten, yani Şendrikov'ların işçiler tarafından ko-

vulmasından sonra, «işçilerin uçurumun kenarına geldiğini» (bkz. «Pravoye Dyelo», s. 80) görüyorlar, ve işte Şendrikov'lar «Pravoye Dyelo»yu işçileri «kurtarmak», onları «çıkmaz sokaktan» düze çıkarmak için yazdılar. Onlar bu amaçla, eskiye dönmeyi, son üç yılın kazanımlarından vazgeçmeyi, «Gudok» ve «Promislovi Vestnik»e sırt çevirmeyi, varolan sendikaları bırakmayı, Sosyal-Demokrasinin köküne kibrit suyu dökmeyi ve işçi komisyonlarından Şendrikovcular dışında herkesi kovduktan sonra **uzlaştırma kamarası** etrafında birleşmeyi öneriyor. Artık grevlere ihtiyaç yoktur, artık illegal örgütlere de ihtiyaç yoktur — işçilerin ihtiyacı olan tek şey, Şendrikov ve Gukassov'ların[67], Bay Junkovski'nin izniyle «sorunları karara bağlayacakları» bir uzlaştırma kamarasıdır...

Bakû işçi hareketini «çıkmaz sokaktan» işte böyle çıkarmak istiyorlar!

Tıpkı, «Neftyanoye Dyelo»nun bukalemunu Bay K-sa gibi (bkz. «Neftyanoye Dyelo» No. 11).

Ama örneğin Moskova'da Zubatov, Petersburg'ta Gapon, Odessa'da Şayeviç, işçileri tam da böyle «kurtarmadı» mı? Ve bunların tümünün, işçilerin yeminli düşmanları oldukları görülmedi mi?

Bu ikiyüzlü «kurtarıcılar» güpegündüz kimi çarpmak istiyorlar?

Hayır, bay Şendrikov'lar, Bay K-sa ile birlikte, Bakû proletaryasının henüz «olgunlaşmadığını», henüz «olgunluk sınavı vermek» (kimin önünde vermek?) zorunda olduğunu iddia etseniz de (bkz. «Pravoye Dyelo», s. 2) — buna rağmen onu dolandıramayacaksınız!

Bakû proletaryası, sizin maskenizi düşürecek ve size lâyık olduğunuz yeri gösterecek kadar sınıf bilinçlidir!

Kimsiniz, nerden geliyorsunuz?

Sizler Sosyal-Demokrat değilsiniz, çünkü Sosyal-Demokrasiye karşı mücadele içinde, parti ilkesine karşı mücadele içinde serpildiniz ve onun içinde yaşıyorsunuz!

Sizler sendikacı da değilsiniz, çünkü tabii ki Sosyal-De-

mokrasi ruhuyla dolu olan işçi birliklerini çamura tekmeliyorsunuz!

Sizler, ikiyüzlüce «halkın dostları» maskesi ardına saklanan Gaponcular ve Zubatovcularsınız!

Sizler, proletaryanın iç düşmanları, ve bu yüzden de en tehlikeli düşmanlarısınız!

Kahrolsun Şendrikovcular! Şendrikovculara sırt çevirin!

«Pravoye Dyelo»nuzu böyle yanıtlıyoruz, baş Şendrikov'lar!

Bakû proletaryasının, kendisiyle cilveleşme ikiyüzlü çabalarınıza yanıtı bu olacaktır!...

«Bakinski Proletari» («Bakû'lu Proleter») No. 5,
20 Temmuz 1908.
İmza: K o ...
Rusça gazete metnine göre.

MÜZAKERE VE İŞÇİLER

Müzakere kampanyası durduruldu. Taraflar arasında görüşmeler kesintiye uğradı.[68] Eski, fakat ebedi yeni müzakere bir kez daha akim bırakıldı. Temsilciler konseyi, örgütleme komisyonu, taleplerin hazırlanması, kitlelerle konuşmalar, işçilerin kendi komisyonları çevresinde ve komisyonların sendikalar, sendikaların Sosyal-Demokrasi çevresinde **geniş kapsamlı** birleşmesi — bütün bunlar kesintiye uğradı ve geçmişin eski eşyalar odasına atıldı. Müzakere yoluyla «üretimin düzenlenmesi», işçiler ile patronlar arasındaki «ilişkilerin asilleştirilmesi» üzerine eski ikiyüzlü konuşmalar da unutuldu. Tiflis'in ihtiyar soytarısı Bay Junkovski, «temsilin» bittiğini açıklıyor. Bay Kara-Mursa, sermayenin bu sefil uşağı, onu alkışlıyor. Perde iniyor ve önümüzde çoktan beri bilinen manzara görünüyor: Petrol sanayicileri ve petrol işçileri, yeni saldırılar ve yeni çatışmalar bekleyişi içinde, eski pozisyonlarında kalıyorlar.

Yalnız şu biraz «anlaşılmıyor»: Petrol sanayicileri daha dün, müzakereye gitmeleri, «kısmi grev anarşisini» bırakmaları, kendileriyle «bir anlaşmaya varmaları» için işçilere yalvarıyorlardı ve resmi makamlar, kötü ünlü Junkovski'nin şahsında, etkili işçileri ayağına çağırıyor, onlarla resmi tartışmalar yapıyor, onları toplu sözleşmenin yararları üzerine ikna etmeye uğraşıyorlardı — ve aniden çok hızlı bir değişiklik: Müzakerenin gereksiz, toplu sözleşmenin zararlı ve «kısmi grev anarşisi»nin arzu edilir olduğu açıklanıyor!

Bu ne anlama geliyor; bu «gariplik» ne ile açıklanabilir, sonuç olarak müzakerenin akim kılınmasında «suçlu» kimdir?

Tabii ki suç işçilerin, diye yanıtlıyor Bay Junkovski: Daha görüşmelere başlamadık, ama onlar [işçiler —ÇN] sendikalara ilişkin ültimatif taleple geliyorlar; işçiler sendikadan vazgeçsinler, o zaman müzakere olur, aksi halde müzakereye ihtiyacımız yok!

Petrol sanayicileri Junkovski'yi koro halinde onaylıyorlar: tabii ki işçiler suçludur, sendikalardan vazgeçsinler, bizim sendikaya ihtiyacımız yok!

Ve, evet, onlar haklı, gerçekten de işçiler suçlu, diye tekrarlıyor işçisiz sendika, «Makine İşçileri Sendikası», işçi düşmanlarının ardından: İşçiler gerçekten de neden sendikalardan vazgeçmesinler; ilkönce bezirgânlık yapmak, taleplerden vazgeçmek, daha sonra sözü taleplere getirmek daha iyi olmaz mıydı?

Doğru, doğru! diye onaylıyor işçisiz sendikayı, okuyucusuz gazete, «Promislovi Vestnik»: Akıllı-uslu işçiler ilkönce bezirgânlık yapar, ondan sonra ültimatomlardan sözederler, ilkönce pozisyonları bırakır, ondan sonra tekrar ele geçirirler. Fakat Bakûlu işçilerde bu akıllı-usluluk yoktur, onların çok akılsız-ussuz, nerdeyse boykotçu olduğu görüldü.

Ama biz bunların tümünü biliyorduk, çok önceden söylemiştik, diye akıllıca açıklıyorlar Taşnaklar ve Sosyal-Devrimciler. İşçiler boykot ilan etselerdi, sendikalardan tamamıyla kopsalardı, geniş kitleleri hazırlamaksızın ve birleştirmeksizin grevi tezgâhtan bıraksalardı, böylece «toprak ve özgürlük» olmaksızın bir müzakere olamayacağını ve «hakların mücadele içinde kazanıldığını» [69] kavrarlardı...

Bakû proletaryasının «dostları» ve düşmanları böyle konuşuyorlar.

Bakû proletaryasına karşı yönelen bu suçlamaların dipsiz olduğunu kanıtlamaya gerek var mı? Sözkonusu suçlamaların tüm anlamsızlığını ve yalanlığını kavrayabilmek için, işçileri müzakereyi **sevmekle** suçlayan Taşnaklar ve Sosyal-Devrimciler ile, aynı işçileri müzakereyi **boykot etmekle** suçlayan makine işçileri ve petrol sanayicilerini karşılaştırmak, bu birbirini dışlayan görüşleri karşı karşıya koymak yeter...

Fakat böyle bir durumda, müzakerenin akim kılınmasında gerçek «suçlu» kimdir?

Müzakerenin tarihçesine kısaca bir göz atalım. Petrol sanayicileri işçileri müzakereye ilk kez davet etmiyorlar; dördüncü müzakereyi yaşıyoruz (1905, 1906, 1907, 1908). Petrol sanayicileri hep ilkönce müzakere talep eden taraf oluyordu ve resmi makamlar onlara, «işçilerle bir anlaşmaya varmak için», bir toplu sözleşme yapmak için hep yardım ediyorlardı. Petrol sanayicileri kendi hedeflerini izliyorlardı: Küçük tavizlerle greve karşı güvence elde etmek ve kesintisiz bir petrol çıkarımını güvencelemek istiyorlardı. Resmi makamlar daha çok, petrol imparatorluğunda «huzur ve sükûn»la ilgileniyorlardı. Birçok hükümet üyesinin en büyük petrol firmalarının hissedarları olduğundan, petrol sanayiine yüklenen vergilerin, devlet bütçesinin en önemli gelir kaynaklarından birini oluşturduğundan, Bakû mazotunun «anavatan sanayiini» beslediğinden, dolayısıyla petrol sanayiinde en küçük bir duraklamanın, Rusya sanayiinin durumunu etkilediğinden sözetmiyoruz.

Fakat hepsi bu değil. Yukarıda söylenenlerden başka, Bakû'da barış, hükümet için bir de şu bakımdan önemlidir: Bakû proletaryasının, petrol sanayii işçileri olduğu kadar, bununla bağıntılı gemi işletmesi proletaryasının da, kitle eylemlerinin diğer şehirlerin proletaryasına bulaşıcı etki yapmasıdır. Olgular anımsansın. 1903 baharında, Bakû'daki ilk genel grev, Rusya'nın güney kentlerindeki Temmuz grevlerini ve gösterilerini[70] başlatıyordu. 1904 Ekim ve Kasımındaki ikinci genel grev [71], bütün Rusya'da şanlı Ocak -Şubat eylemleri için işaret olmuştu. Ermeni-Tatar katliamından sonra kendisini çabuk toparlayan Bakû proletaryası, 1905 yılında yeniden mücadeleye atılıyor ve coşkusunu «tüm Kafkasya'ya» bulaştırıyordu. Nihayet, Bakû 1906 yılından bu yana, yani Rus devriminin geri çekilmesinden beri, hâlâ «sakinleşmedi»; gerçekten de, bugüne kadar bazı özgürlüklerden faydalanıyor, her yıl proleter Mayıs bayramını Rusya'nın başka yerlerinde olduğundan daha iyi kutluyor ve diğer şehirlerde soylu bir imrenme duygusu uyandırıyor...

Bütün bunlardan sonra, resmi makamların neden petrol sanayicilerini her defa işçilerle müzakere, onlarla «bir anlaşmaya varma», bir toplu sözleşme yapma isteklerinde destekleyerek, Bakûlu işçileri tahrik etmemeye uğraşmasını kavramak zor değildir.

Fakat biz Bolşevikler her defasında boykot ile cevap verdik.

Neden?

Çünkü petrol sanayicileri, kitlelerle, kitlelerin gözü önünde değil, fakat bir avuç kişi ile kitlelerin arkasında müzakereye oturmak ve onlarla bir anlaşma yapmak istiyorlardı: binlerce petrol işçisini ancak bu yolla dolandırabileceklerini çok iyi biliyorlar.

Bizim müzakeremizin özü nerede yatmaktadır? Müzakeremiz, petrol proletaryası ile petrol burjuvazisi arasındaki, talepler üzerine görüşmelerdir. Eğer görüşmeler bir anlaşmaya varırsa, müzakere belirli bir zaman için geçerli, iki taraf için de yükümlülük getiren bir toplu sözleşme ile son bulur. **Genel olarak söylenirse,** biz müzakereye karşı değiliz, çünkü belirli önkoşullarda, genel talepler bazında, işçileri yekpare bir bütün halinde birleştirebilir. Fakat müzakere işçileri ancak: 1. kitleler en aktif biçimde katıldığında, taleplerini özgürce tartıştığında, delegelerini denetlediğinde vb.; 2. kitleler gerektiğinde taleplerini bir genel grev ile destekleme olanağına sahip olduğunda birleştirebilir. Petrol alanlarında ve işletmelerde belirli bir toplantı özgürlüğü olmaksızın, temsilciler konseyi özgürce toplanamazken, önderlik sendikanın elinde değilken, işçiler müzakereye aktif olarak katılabilir ve taleplerini tartışabilir mi vb.? Tabii ki hayır! Gemi sevkiyatının tatil edildiği ve petrol ihracının kesildiği, patronların genel greve başka zamanlardan çok daha uzun karşı koyabilecekleri kışın, işçiler taleplerini destekleyebilir mi? Yine hayır! Oysa şimdiye kadar çağrılan müzakerelerin tümü kışa ertelendi ve taleplerin görüşülme özgürlüğü, özgür bir temsilciler konseyi ve sendikanın müdahalesi olmaksızın önerildi, işçi kitleleri ve onların örgütleri dikkatle sahneden uzak tutuldu ve mesele Şendrikov

okulundan bir avuç «birey»e bırakıldı. Delegelerinizi seçin, bay işçiler, deniyordu, ve sonra eve gidebilirsiniz! İşçiler olmaksızın bir müzakere, işçileri dolandırmak için bir müzakere — üç yıl boyunca bize bu önerildi. Böyle müzakereler ancak boykot edilmeye layıktır, ve biz Bolşevikler onlara boykot ilan ettik...

İşçiler tüm bunları hemen kavramadılar ve bu nedenle 1905'te birinci müzakereye gittiler. Fakat müzakereyi terk etmek ve berhava etmek zorunda kaldılar.

İşçiler 1906'da ikinci müzakereye gittiklerinde de yanıldılar. Fakat bir kez daha müzakereden vazgeçmek ve onu bir kez daha berhava etmek zorunda kaldılar.

Bütün bunlar, bizzat yaşamın kendisinin, işçileri boykot yoluna kulisler arkasında yapılan ve dolandırmaya yönelik, Şendrikov tipi tertip edilmiş müzakereleri boykot yoluna iterek, işçilerin hatalarını mahkum ettiğini ve düzeltiğini söylüyordu.

İşçileri bu tür müzakerelere davet eden Menşevikler, işçilerin dolandırılmasında petrol sanayicilerine bilmeden destek oluyorlardı...

Ancak 1907 yılında sorun bir başka yön tuttu. Bir yandan iki müzakerenin deneyimleri, öte yandan Bolşeviklerin güçlü ajitasyonları görevini yaptı: Resmi makamların ve petrol sanayicilerinin müzakereye gitme önerilerini (üçüncü müzakereye!) işçiler kararlı bir redle yanıtladılar.

Bununla Bakû işçi hareketinde yeni bir dönem başlar...

Fakat bu, işçilerin müzakereden korktuğu anlamına mı gelmektedir? Tabii ki hayır! «Aralık sözleşmesi»ni yaşayan işçiler mi toplu sözleşmeden korkacaklar?

İşçiler 1907 Kasımında müzakereyi boykot ederek, işçi düşmanlarının kulis arkalarında yürüttükleri Şendrikov müzakereleri ile kendilerini kandırmalarına artık izin vermeyecek olgunlukta olduklarını kanıtladılar.

Resmi makamlar ve petrol sanayicileri, boykot hayaletini görüp, sonuçta hangi şartlarla müzakereye oturabileceğimizi sorduklarında, biz bunun ancak en geniş işçi kitlelerinin ve onların sendikalarının müzakerenin tüm gidi-

şatına katılmalarıyla olabileceğini söyledik. İşçiler ancak: 1. taleplerini özgürce görüşme, 2. gelecekteki temsilciler konseyinin özgürce toplanabilmesi, 3. sendikalarının yardımından özgürce istifade etme, 4. müzakerenin açılma zamanını özgürce seçme olanağı verildiğinde, ancak o zaman işçiler müzakereye gideceklerdir. Burada, sendikaların tanınması üzerine madde, ana nokta ve belkemiği olarak görülüyordu. Maddelerin kendisi ise garanti olarak adlandırıldı. Ünlü formül ilk kez burada dolaşıma konuldu: **Ya garantili bir müzakere, ya da müzakere yok!**

Biz bununla, eski işçisiz Şendrikov müzakerelerini boykot taktiğine ihanet mi ediyoruz? Asla. Eski müzakerelerin boykotu tamamen dokunulmadan kaldı — sadece yeni bir müzakere, garantili bir müzakere ve yalnızca böyle bir müzakere ilan ettik.

Bu taktiğin doğruluğunu kanıtlamaya, müzakereyi, işçilerin dolandırılmasının silahından, onları sendikalar etrafında, sayısı binlerce olan yekpare bir ordu halinde birleştirmenin silahı haline ancak bu taktikle dönüştürebileceğimizi kanıtlamaya gerek var mıdır?

Bizzat Menşevikler, Makina İşçileri Sendikası, «Promislovi Vestnik» bile bu görüşe karşı koyamadılar, bilakis bizim peşimizden, sendikalar üzerine olan noktanın ültimatif karakterini açıkladılar. Elimizde, sendikalar üzerine olan nokta çözülmeden, sendikalar için izin kâğıtları tanzim edilmeden, Menşeviklerin sadece müzakereyi değil, aynı zamanda temsilci seçimini de onaylamayacaklarını açıkladıklarına dair belgeler var. Bütün bunlar örgütleme komisyonunda görüşmelerden, temsilciler konseyinden temsilcilerin seçiminden **önce** olmuştu. Tabii ki şimdi, «ültimatif karakterin görüşmelerin ancak **sonunda** ortaya çıkması gerektiğini», kendilerinin **«baştan beri taleplerin ültimatif karakterine** karşı mücadele ettiklerini» (bkz. «Promislovi Vestnik» No. 21) açıklayabilirler, fakat bu, taktiğimizin tutarlı karakterini bir kez daha tanıtlayan, Menşevik kamptan karaktersiz oportünistlerin alışılmış ve çoktan beri bilinen «takla»larıdır!

«Müzakere ile bağıntılı her şeyi» lanetleyen Sosyal-Devrimciler ve Taşnaklar bile, müzakereyi hazırlama çalışmalarına katılma kararı alarak, bizim taktiğimiz önünde «baş eğdiler»!

İşçiler görüşümüzün doğruluğunu kavradılar ve ezici bir çoğunlukla onayladılar. Danışılan 35.000 işçiden, Sosyal-Devrimciler ve Taşnaklar lehine (şartsız boykot) yalnız 8000 kişi, Menşevikler lehine (şartsız müzakere) 8000 kişi, buna karşılık bizim taktiğimiz lehine, garantili müzakere taktiği lehine 19.000 kişi oy verdi.

Böylece işçiler, Menşeviklerin işçiler olmaksızın, garanti olmaksızın müzakere taktiğini benimsemediler. İşçiler aynı şekilde Sosyal-devrimcilerin ve Taşnakların havalarda uçan boykot ve örgütlenmemiş genel grev taktiğini de benimsemediler. İşçiler garantili müzakereden, tüm müzakere sürecinden genel grevin örgütlenmesi amacıyla planlı biçimde yararlanılmasından yana tavır takındılar.

Müzakerenin boşa çıkmasının gizi buradadır!

Petrol sanayicileri, bir ağızdan, garantisiz müzakere lehine tavır takındılar. Böylece Menşeviklerin taktiğini onayladılar. Biz bunun, Menşeviklerin görüşünün yanlışlığının en iyi kanıtı olduğunu açıklıyoruz.

Fakat işçiler garantisiz bir müzakereyi kabul etmedikleri için, petrol sanayicileri taktik değiştirdiler ve... müzakereyi akim kıldılar, onu boykotla boşa çıkardılar. Böylece Taşnakların ve Sosyal-Devrimcilerin taktiği ile dayanışmalarını dile getirdiler. Biz bunun, Taşnakların ve Sosyal-Devrimcilerin görüşünün işe yaramazlığının en iyi kanıtı olduğunu açıklıyoruz.

Bakû proletaryasının taktiğinin biricik doğru taktik olduğu görüldü.

İşte bunun için petrol burjuvazisinin tüm güçleri onun üstüne saldırıyorlar. Petrol burjuvazisi, Menşeviklerin garantisiz müzakeresini tamamıyla onaylarken ve en kötü halde Taşnakların ve Sosyal-Devrimcilerin boykot taktiğine bizzat başvururken, garantili bir müzakere talep eden Bakû proletaryası ile hiçbir surette uyuşmak istemiyor!

Bu da anlaşılırdır. Şu manzarayı gözönüne getirin: Belirli garanti maddeleri yerine getiriliyor; işçi taleplerinin en geniş biçimde görüşülmesi açılıyor; temsilciler konseyi kitleler arasında gittikçe güçleniyor; taleplerin hazırlanması sürecinde kitleler konsey etrafında ve onun sayesinde sendikalar etrafında birleşiyor; yekpare bir orduda örgütlenmiş 50 bin kişilik kütle, petrol sanayicilerine taleplerini ileri sürüyor; petrol sanayicileri ya mücadele etmeksizin kabul etmek, ya da ciddi bir şekilde örgütlenmiş, kendileri için en elverişsiz anda patlayacak bir genel grevi göze almak zorundalar — bu petrol burjuvazisinin yararına mıdır acaba? Dolayısıyla, «Neftyanoye Dyelo»lu ve «Bakû»lu[72] burjuva hayvancıkları nasıl havlamasınlar ve miyavlamasınlar? O halde, lanet olası garantiler olmaksızın gerçekleştirilemeyen müzakere kahrolsun — müzakereyi akim kılarak böyle söylüyor petrol sanayicileri.

Müzakerenin resmi makamlar ve petrol sanayicileri tarafından önlenmesinin nedeni buradadır.

Müzakerenin tarihçesi bunu söylüyor.

Fakat bütün bunları unutan «Promislovi Vestnik», «Bakû»nun ve «Neftyanoye Dyelo»nun başmakalelerini budalaca tekrarlayarak ve geviş getirerek, «önderlerin densizliği» üzerine kaval çalmaya devam ediyor! Tiflisli Menşeviklerin Gürcüce gazetesi bile «sesini yükseltmeyi» gerekli buldu ve Bakû'lu Kadetlere[73] yardım ediyor! Zavallı taklitçiler!

O halde yeni durum karşısında taktiğimiz ne olmalıdır?

Petrol sanayicileri müzakereyi engellediler. Genel greve çanak tutuyorlar. Bu bizim derhal genel grevle cevap vermek zorunda olduğumuz anlamına mı geliyor? Tabii ki hayır! Petrol sanayicilerinin şimdiden muazzam petrol stokları yaptıklarını, bir genel grevi savuşturmak için uzun zamandan beri hazırlandıklarını bir yana bırakalım, bizim böyle ciddi bir mücadeleye henüz kendimizin hazırlanmamış olduğunu unutmamamız gerekiyor. Biz şimdilik genel iktisadi grevden kesinlikle vazgeçmeliyiz.

Geri çekilmenin an'a uygun amaca elverişli biçimi olarak, ancak tek tek firmalardaki grevler tanınmalıdır. Bu

tür grevlerin amaca uygunluğunu nerdeyse «ilke» olarak inkâr eden Menşevikler (bkz. L. A. Rin'in broşürü) [74], derin bir yanılgı içindedirler. İlkbahar grevlerinin deneyimi, tek tek firmalardaki grevlerin, sendikaların ve örgütümüzün aktif müdahalesi halinde, proletaryanın birliği için güvenilir bir araç olabileceğini gösteriyor. Bu araca daha bir kararlılıkla başvurmalıyız: örgütümüzün, proletaryanın mücadelesinin bütün meselelerine ancak aktif müdahale ettiği ölçüde gelişeceğini unutmamalıyız.

Bu bizim en yakın taktik görevimizdir.

Müzakerenin önlenmesinden sonra resmi makamlar, «Bakû özgürlüğü» denen şeyi tamamıyla kaldırmak istiyorlar. Bu bizim tamamen illegaliyete çekilip, faaliyet alanını karanlık güçlere bırakacağımız anlamına mı gelmektedir? Tabii ki hayır! Gericilik ne kadar kudursa da, sendikalarımızı ve örgütlerimizi ne kadar yıksa da, petrol alanı ve fabrika komisyonlarını, işletmelerde ve petrol alanlarında «anarşi ve çatışma»ya yolaçmadan yok edemez. Bizim görevimiz, bu komisyonların içine sosyalizm ruhunu taşıyarak ve onları firmalara göre toparlayarak sağlamlaştırmaktır. Fakat bu amaçla işletme ve petrol alanı hücrelerimizin sistemli olarak bu komisyonların başına geçmesi ve keza kendilerinin de temsilcileri aracılığıyla firmalara göre ve semtler üstü birleşmesi gerekmektedir.

Bunlar bizim en yakın örgütsel görevlerimizdir.

Bu en yakın görevleri yerine getirerek ve böylece sendikaları ve örgütümüzü sağlamlaştırarak, sayısı binlerce olan petrol işçileri kitlesini petrol sermayesine karşı önümüzdeki savaşlar için bir bütün içinde kaynaştıracak durumda olacağız.

«Bakinski Proletari»ye («Bakû'lu Proleter»)
ek olarak yayınlanmıştır,
20 Temmuz 1908.
İmza: K o b a.
Gazete ilâvesinin Rusça metnine göre.

PARTİ KRİZİ VE GÖREVLERİMİZ

Partimizin ağır bir kriz geçirmekte olduğu hiç kimse için sır değildir. Parti üyelerinin [partiden —ÇN] çıkışı, örgütlerin küçülmesi ve zayıflığı, birbirlerinden kopuk oluşları, toparlayıcı bir parti çalışmasının yokluğu — bütün bunlar, partinin hasta olduğunu, ciddi bir kriz geçirdiğini ifade ediyor.

Partinin özellikle altında ezildiği şeylerden ilki, parti örgütlerinin geniş kitlelerden kopuk oluşudur. Örgütlerimizin, saflarında binlerce kişi saydığı, yüzbinleri beraberinde götürdüğü bir zaman vardı. O dönemde parti, kitle içinde güçlü köklere sahipti. Şimdi durum farklıdır. Artık örgütlerde binlerin yerine, birkaç düzine, en iyi halde birkaç yüz kişi kalmıştır. Yüzbinlere önderlik etmeye gelince, bunun sözünü bile etmeye gerek yoktur. Elbette partimizin kitleler üzerinde büyük bir **ideolojik** nüfuzu vardır — kitleler Partiyi tanıyor, onu sayıyorlar. İşte «devrimden sonraki» parti, «devrimden önceki» partiden her şeyden önce bununla ayrılıyor. Fakat aslında partinin tüm etkisi de burada tükeniyor. Oysa salt ideolojik etki hiç de yeterli değildir. Mesele şudur: **İdeolojik** etkinin genişliği, **örgütsel** kök salmanın darlığında paramparça olmaktadır — örgütlerimizin geniş kitlelerden kopukluğunun kaynağı budur. Krizin bütün ciddiyetini derhal kavramak için, 1907'de yaklaşık 8000 üye sayan, şimdi ise ancak 300-400 üye toplayabilen Petersburg'u göstermek yeter. Aynı durumda olan Moskova, Urallar, Polonya, Donetz Havzası vb.den söz bile etmiyoruz.

Fakat hepsi bu değil. Parti sadece kitlelerden kopuk olu-

şundan değil, fakat örgütlerinin hiçbir şekilde birbiriyle bağı olmamasından, ortak bir parti yaşantısının yokluğundan, birbirinden kopuk oluşlarından da acı çekiyor. Petersburg Kafkasya'da, Kafkasya Urallar'da neler olduğunu bilmiyor vb. — her köşe kendi özel yaşamını sürdürüyor. Kelimenin tam anlamında gerçekten de ortak bir parti yaşantısı sürdüren, 1905, 1906 ve 1907 yıllarında hakkında gururla konuştuğumuz o yekpare parti artık yok. En iğrenç amatörlüğü [Handwerklerei] yaşıyoruz. Mevcut yurtdışı organları —bir yanda «Proletari»[75] ve «Golos»[76], öte yanda «Sosyal-Demokrat»[77]—, Rusya üzerine dağılmış örgütleri birbirine bağlamıyor ve zaten bağlayamaz, onlara yekpare bir parti yaşantısı veremez. Rus gerçeğine uzak olan yurtdışı organlarının, çevrecilik aşamasını çoktan geride bırakmış olan parti çalışmasını bir bütün içinde toparlayabileceği düşüncesi de garip olurdu. Birbirlerinden kopuk örgütlerin, kendilerini **ideolojik** bakımdan birbirine bağlayan birçok ortak yanları var şüphesiz — devrimin eleştirisinden başarıyla geçen ortak bir programa, devrim tarafından onaylanan ortak pratik ilkelere, şanlı devrimci geleneklere sahipler. «Devrimden sonraki» parti ile «devrimden önceki» parti arasındaki ikinci önemli fark işte buradadır. Fakat bu henüz yetmez. Mesele şudur: Parti örgütlerinin **ideolojik** birliği, Partiyi, Parti örgütlerinin örgütsel dağınıklığı ve birbirlerinden kopukluğundan kurtarmıyor. Parti içinde basit yazılı enformasyonun bile bir ölçüde arzulanan seviyeye çıkarılmadığına işaret etmek yeterlidir. Partinin yekpare bir organizma içinde gerçekten toparlanmasının sözünü bile etmiyoruz.

O halde, partinin geçirmekte olduğu krizin özü: 1. partinin geniş kitlelerden kopukluğu, ve 2. örgütlerinin birbirinden kopukluğudur.

Bütün bunların nedeninin, devrimin krizi olduğunu, karşı-devrimin geçici zaferleri, eylemlerden sonraki sessizlik ve nihayet 1905 ve 1906 yıllarında partinin tattığı tüm yarı-özgürlüklerin yitirilmesi olduğunu kavramak zor değildir. Devrim ilerlediği, özgürlükler varolduğu müddetçe, Parti gelişiyor, gençleşiyor ve sağlamlaşıyordu. Devrim geri çe-

kilmeye başladı, özgürlükler yok oldu — parti de hastalanmaya başladı, aydınlar, ve daha sonra da en sallantılı işçiler, partiden kaçmaya başladılar. Özellikle aydınların kaçışını, karmaşık talepleriyle «1905 yılı aydınlarının» kısıtlı zihinsel dağarcığının dışına çıkarak gelişen Partinin, aslında ileri işçilerin büyümesi hızlandırdı.

Tabii ki bundan, bazılarının yanlış bir şekilde inandığı gibi, ileride özgürlüklerin başlamasına kadar partinin bitkisel hayat sürdürmek zorunda olduğu sonucu asla çıkarılamaz. Birincisi, bizzat özgürlüklerin başlaması, birçok bakımdan, partinin krizden sağlıklı ve yenilenmiş olarak çıkabilmesine bağlıdır: özgürlükler gökten düşmez, başka faktörlerin yanısıra, iyi örgütlenmiş bir işçi partisi sayesinde kazanılır. İkincisi, sınıf mücadelesinin herkesçe bilinen yasaları bize, burjuvazinin gittikçe güçlenen örgütlülüğünün, kaçınılmaz olarak, proletaryanın buna uygun örgütlülüğünü getirmek zorunda olduğunu söylüyor. Fakat artık, biricik proleter parti olarak Partimizin önceden yenilenmesinin, proletaryamızın sınıf olarak örgütlülüğünün büyümesi için zorunlu bir koşul olduğunu herkes biliyor.

Dolayısıyla, özgürlüklerin başlamasından önce Partinin iyileşmesi, krizden kurtarılması yalnızca mümkün değil, aynı zamanda kaçınılmazdır.

Bütün sorun, bunların yardımıyla Partinin 1. kitlelerle birleşeceği, ve 2. birbirinden kopuk örgütleri yekpare bir organizmada toparlayacağı bu iyileşmenin yöntemlerinin bulunması ve yolların açılmasında yatmaktadır.

★

O halde, partimiz krizi nasıl atlatabilir; bu amaçla neler yapılmalıdır?

Bazıları bize, partinin mümkün olduğunca legalize edilmesi ve legal Duma fraksiyonu etrafında birleştirilmesi gerektiğini söylüyorlar. Ne var ki, kültür dernekleri vb. gibi en zararsız legal kuruluşlar bile ağır takiplere uğrarken, parti tamamıyla nasıl legalleştirilir? Yoksa devrimci talep-

lerden vazgeçerek mi? Fakat bu, partiyi yenileme değil, onu gömme anlamına gelirdi! Bunun dışında, sadece kitlelerden değil, bilakis parti örgütlerinden de kopuk olan Duma fraksiyonu, partiyi kitlelerle nasıl birleştirebilir?

Böyle bir çözümün, sorunu daha çok karıştırdığı ve partinin krizi atlatmasını zorlaştırdığı açıktır.

Başka bazıları, bizzat işçilere mümkün olduğunca çok parti görevleri (fonksiyonları) devrederek, partiyi istikrarsız aydın unsurlardan kurtarmak gerektiğinden sözediyorlar. Kuşkusuz, partinin gereksiz konuklardan kurtarılması ve fonksiyonların bizzat işçilerin elinde toplanması, birçok açıdan, partinin yenilenmesine yardım edecektir. Fakat eski örgütlenme sistemi karşısında, parti çalışmasının eski yöntemleri karşısında, yurtdışından «önderlik» karşısında, sadece «görevlerin devredilmesinin» partiyi kitlelerle birleştiremeyeceği ve onu bir bütün halinde toparlayamayacağı da daha az açık değildir.

Yarım tedbirlerle ciddi hiçbir şey yapılamayacağı görülüyor — hasta partiyi temelden iyileştirmek için radikal çareler aranmalıdır.

Parti, her şeyden önce, kitlelerden kopuk oluşu nedeniyle acı çekiyor; parti, ne pahasına olursa olsun, kitlelerle bağ kurmalıdır. Ancak bu, bizim koşullarımızda, her şeyden önce ve esas olarak, kitleyi özellikle harekete geçiren sorunlar bazında mümkündür. Sırf kitlelerin yoksullaştırılması ve sermayenin saldırısı olgusunu alalım. İşçilerin başından kasırga gibi lokavtlar geçti, ve üretimin kısıtlanması, keyfi işten çıkarmalar, ücretlerin düşürülmesi, işgününün uzatılması ve genelde sermayenin saldırısı günümüze kadar devam ediyor. Bütün bunların işçiler arasında hangi acılar, hangi düşünsel gerilimler uyandırdığını, işçiler ve patronlar arasında hangi «yanlış anlayışlar» ve çatışmalar kütlesi oluştuğunu; bu bazda, işçilerin kafalarında hangi ilginç sorular kütlesi ortaya çıktığını tasavvur etmek zordur. Örgütlerimiz genel politik çalışma yanında, yorulmadan bütün bu küçük çatışmalara müdahale etmeli, bunları sınıfların büyük mücadelesi ile birleştirmeli ve güncel pro-

testolarında ve taleplerinde kitleleri destekleyerek, partimizin büyük ilkelerini canlı gerçeklerde göstermelidirler. «Duvara sıkıştırılmış» kitlelerin ancak bu bazda harekete geçirilebileceği, ancak bu bazda «ölü nokta»dan atlatılabileceği herkes için açıktır. Fakat onları bu noktadan atlatmak demek, onları örgütlerimizde birleştirmek demektir.

Fabrikalarda ve işletmelerde parti komiteleri - kitle içinde böyle bir çalışmayı büyük başarıyla geliştirebilecek parti organları bunlardır. Fabrika ve işletme komitelerine dahil olan ileri işçiler — kendilerini çevreleyen kitleleri parti etrafında birleştirecek canlı insanlar bunlardır. Gerekli olan, fabrika ve işletme komitelerinin, işçilerin mücadelesinin bütün meselelerine yorulmadan müdahale etmesi, onların güncel çıkarlarını savunması ve bu sonuncusunu, işçi sınıfının temel çıkarları ile birleştirmesidir. Partinin ana kaleleri olarak fabrika ve işletme komiteleri — görev budur!

Devamla, kitlelere aynı yakınlaşmayla ilgili olarak, Partinin diğer üst örgütlerinin de kitlelerin yalnız politik çıkarlarının değil, fakat iktisadi çıkarlarının da savunulmasına uygun yapıda olması gerekmektedir. Bir nebze de olsa önemli olan hiçbir üretim dalı, örgütün dikkatinden kaçmamalıdır. Bunun için de örgütlerin inşasında bölge ilkesinin, üretim ilkesi ile tamamlanması gerekmektedir, yani örneğin çeşitli üretim dallarının fabrika ve işletme komiteleri, üretime göre değişik alt-bölgelere, bu alt bölgeleri coğrafi bölgelerde birleştirmek üzere ayrılacak. Bu alt bölgelerin sayısının çok yüksek olması bir talihsizlik değildir — örgüt sağlam ve sarsılmaz bir temel kazanacak ve kitle ile daha sıkı bağ kuracaktır.

Krizin atlatılmasında, parti örgütlerinin bileşiminin önemi daha da büyüktür. En tecrübeli ve en nüfuzlu işçilerin bütün yerel örgütlerde temsil edilmeleri, parti örgütünün meselelerinin işçilerin güçlü ellerinde toplanması, pratik ve örgütsel görevlerden, gazeteciliğe kadar örgütte en önemli görevleri yalnız onların alması gereklidir. Önemli görevlerdeki işçilerin deneyim ve eğitim bakımından yetersiz olduğunun görülmesi, hatta ilk zamanlar tökezlemeleri bir

felaket değildir — pratik, ve deneyimli yoldaşların tavsiyeleri onların ufkunu genişletecek, sonuçta onların gerçek birer muhabir ve hareketin liderleri olmalarını sağlayacaktır. Bebel'lerin gökten düşmediğini, ancak çalışma sürecinde, pratik içinde yetiştiklerini unutmamak gerekir; hareketimizin ama bugün her zamankinden daha çok, işçilerin arasından çıkacak deneyimli ve sınanmış Rus Bebel'lerine ihtiyacı vardır.

Örgütsel şiarımızın: «İleri işçilere parti çalışmasının tüm alanlarına giden yolları açın», «onlara daha fazla yer verin» olmasının nedeni budur.

İleri işçilerin, önderlik için, istek ve inisiyatiften başka, önemli ölçüde bilgiye de ihtiyaç duydukları kendiliğinden anlaşılır. Fakat bizim bilgili işçimiz azdır. Ama tam da burada deneyimli ve aktif aydınlar bizim yardımımıza geliyor. İleri işçilerle, her bölgede bir tane olsa bile üst çevreler, «görüşmeler» tertip etmek ve Marksizmin teori ve pratiğini sistemli olarak «elden geçirmek» zorunludur — bütün bunlar, ileri işçilerin eksiklerini önemli ölçüde dolduracak ve onları geleceğin öğretmenleri ve ideolojik önderleri olarak yetiştirecektir. İleri işçiler işletmelerinde ve fabrikalarında, olanaklar elverdiği ölçüde sık söylev vermeli, «kendilerini pratik içinde yetiştirmeli» ve dinleyiciler önünde «başarısız» olma tehlikesinden korkmamalıdırlar. Dinleyiciler önünde gereksiz alçakgönüllülüğü ve korkuyu her zaman için bir kenara atmak, cesaretle ve kendi gücüne inançla donanmak gereklidir: İlk başlarda hedefe vuramamak, birkaç kez tökezlemek bir felaket değildir, böylece alışkanlık kazanılacak ve «su üstünde İsa» gibi bağımsızca yol alınacaktır.

Kısaca: 1. tüm proletarya sınıfının gereksinmeleri ile birleştirilen güncel gereksinmeler bazında güçlü bir ajitasyon, 2. Partinin bölgelerdeki en önemli merkezi olarak fabrika ve işletme komitelerinin örgütlenmesi ve sağlamlaştırılması, 3. en önemli parti görevlerinin ileri işçilere «devredilmesi», 4. ileri işçiler ile «görüşmeler» tertip edilmesi — örgütlerimizin sayesinde geniş kitleleri etrafında toplayabileceği yollar bunlardır.

Parti krizinin aşılmasının sözü edilen yollarını bize, yaşamın kendisinin gösterdiğini mutlaka söylemek gereklidir. Merkezi bölge ve Urallar uzun zamandan beri aydınlar olmaksızın edebiliyor; buralarda örgüt meselelerini işçilerin kendileri çözüyorlar.. 1908 yılında işçiler Sormova'da, Lugansk'ta (Donetz Havzası), Nikolayev'de bildiriler yayınladılar, Nikolayev'de bildirilerin dışında bir de illegal organ çıkardılar. Bakû'da ise örgüt, genel siyasi ajitasyon yürütmenin yanısıra, sistemli olarak işçilerin mücadelesinin bütün meselelerine müdahale ediyordu ve halen ediyor; işçilerin petrol sanayicileriyle hemen hemen tek bir mücadelesini bile kaçırmadı, kaçırmıyor. Bakû örgütünün kitle ile bağlarını bugüne kadar sürdürmesi de zaten bununla açıklanır.

Partinin geniş işçi kitleleriyle bağ kurma yöntemleri konusunda durum budur.

Fakat parti yalnız kitlelerden kopuk oluşu nedeniyle acı çekmiyor. Bunun dışında, örgütlerinin birbirinden kopukluğu nedeniyle de acı çekiyor.

Bu sonuncu soruna geçelim.

★

Birbirinden kopuk yerel örgütler nasıl birbiriyle bağlanacaklar, sağlam, yekpare bir yaşantı sürdüren bir partide nasıl toplanacaklar?

Arasıra tertiplenen genel parti konferanslarının bu görevi yerine getireceğine, örgütleri birleştireceğine, ya da yurtdışında çıkan gazetelerin — «Proletari», «Golos» ve «Sosyal-Demokrat» — en sonunda partiyi toparlayacağına, birleştireceğine inanılabilir. Örgütlerin karşılıklı bağı açısından her ikisinin de önemi şüphesiz az değildir. En azından bugüne kadar konferanslar ve yurtdışı organları, birbirinden kopuk örgütlerin birleştirilmesi için tek araçtı. Fakat birincisi, konferanslar, üstelik de çok seyrek tertiplenen konferanslar, örgütleri yalnız belirli bir zaman için, bundan dolayı da aslında gereken sağlamlıkta olmayan bir biçimde

birbiriyle bağlayabilir; konferanslar arasındaki zaman dilimi içinde genelde bağlar kopuyor ve fiili amatörlük eskisi gibi devam ediyor. İkincisi, yurtdışı organlarına gelince, bunların Rusya'ya çok kısıtlı miktarda ulaştığından söz bile etmiyoruz — bunlar, doğal olarak, Rusya'daki parti yaşamının gerisinde kalıyorlar, işçileri harekete geçiren sorunları zamanında farkedecek ve bu sorunlara değinecek durumda değiller; ve bundan dolayı yerel örgütlerimizi sağlam bağlarla bir bütün içinde toparlayamazlar. Olgular, Partinin Londra Kongresinden beri iki konferans[78] tertip edebildiğini ve yurtdışı organlarının düzinelerce sayısını çıkarabildiğini söylüyor, fakat buna rağmen örgütlerimizin gerçek bir partide birleştirilmesi, krizin aşılması eseri yerinden bile kımıldamadı.

Dolayısıyla, konferanslar ve yurtdışı organları parti bağları için çok önemli olduğu halde, krizin aşılması ve bölge örgütlerinin sağlam şekilde birleştirilmesi açısından yetersizdir.

Burada radikal bir tedbire ihtiyaç olduğu açıktır.

Böyle bir tedbir ancak tüm Rusya'yı kapsayacak olan, parti çalışmasının merkezinde duran ve Rusya'da çıkacak bir gazete olabilir.

Rusya'ya dağılmış örgütleri birleştirmek yalnız ortak bir parti çalışması ile mümkündür. Fakat yerel örgütlerin deneyimlerinin ortak bir merkezde toplanması ve genelleştirilen parti deneyimlerinin bu merkezden bütün yerel örgütler üzerinden yayılması olmaksızın, ortak çalışma olanaksızdır. Bir tüm-Rusya gazetesi, işte böyle bir merkez olabilir, parti çalışmasını yöneten, birleştiren ve yönlendiren bir merkez olabilir. Fakat çalışmayı gerçekten yönetebilmesi için, bütün ülkeden sistemli olarak soruların, açıklamaların, mektupların, yazışmaların, şikâyetlerin, protestoların, çalışma planlarının, kitleyi harekete geçiren meselelerin gelmesi; gazete ile tüm ülke arasında en sıkı ilişkinin, en sağlam bağların olması gerekmektedir; böylece yeterli miktarda materyale sahip olan gazete, gerekli olan sorunları zamanında farkedebilir, bu sorunları işleyebilir, bunları ay-

dmlatabilir ve materyal içinden gerekli olan talimatları ve şiarları damıtabilir ve bunları tüm partiye, onun örgütlerine maledebilir...

Bu önkoşullar olmadan parti çalışmasına önderlik edilemez, ve çalışmaya önderlik edilmeksizin örgütlerin yekpare bir bütün içinde sıkı bağlantısı olmaz!

Bu nedenle biz, tüm-Rusya (yurtdışı değil) gazetesinin, hem de yönlendirici (popüler değil) bir gazetenin zorunluluğunu vurguluyoruz.

Böyle bir gazetenin örgütlenmesini ve önderliğini üstlenebilecek tek kuruluşun, Parti Merkez Komitesi olduğunu belirtmeye gerek yoktur. Parti çalışmasını yönetme görevi zaten Merkez Komitesinin yükümlülüğüdür. Fakat bu görev şimdiki durumda kötü şekilde yerine getiriliyor, ve bunun sonucu, bölge örgütlerinin birbirlerinden kopuk oluşlarıdır. Buna karşılık, Merkez Komitesinin elinde, iyi organize edilmiş bir tüm-Rusya gazetesi, partinin gerçek birliği ve parti çalışmasının yönetimi için etkin bir araç olabilir. Dahası var; biz Merkez Komitesinin ancak bu yolla, sanal (fiktif) bir merkezden, partiyi gerçekten birleştiren ve çalışmalara gerçekten hakim olan, tüm partinin gerçek bir merkezi haline gelebileceğini iddia ediyoruz. Bu yüzden tüm-Rusya gazetesinin örgütlenmesi ve yönetimi, Merkez Komitesinin doğrudan görevidir.

O halde, Partiyi Merkez Komitesi etrafında birleştirecek ve toplayacak organ olarak bir tüm-Rusya gazetesi — görev budur, partinin geçirmekte olduğu krizin aşılmasının yolu budur.

Söylenenleri özetleyelim. Devrimin krizi sonucunda, parti içinde de bir kriz baş gösterdi — örgütler kitle ile sıkı bağlarını yitirdiler, parti tek tek örgütlere bölündü.

Örgütlerimizi geniş kitlelerle birleştirmek gerekiyor — bu yerel bir görevdir.

Söz konusu örgütleri kendi aralarında, Parti Merkez Ko-

mitesi etrafında birleştirmek gerekiyor — bu merkezi bir görevdir.

Yerel görevin çözümü, genel siyasi ajitasyonun yanısıra, acil güncel talepler bazında iktisadi ajitasyon yapılmasını da gerektiriyor, işçilerin mücadelesine sistemli olarak müdahaleyi, fabrikalarda ve işletmelerde parti komitelerinin oluşturulmasını ve sağlamlaştırılmasını, mümkün olduğunca çok parti görevinin ileri işçilerin elinde toplanmasını, ileri işçilerin sınanmış ve bilgiyle donatılmış işçi önderleri olarak eğitilmeleri için ileri işçilerle «görüşmeler» tertip edilmesini gerektiriyor.

Fakat merkezi görevin çözümü, yerel örgütleri Parti Merkez Komitesi ile bağlayacak ve onları yekpare bir bütün içinde birleştirecek bir tüm-Rusya gazetesini gerektiriyor.

Parti ancak bu görevlerin çözümüyle krizden sağlıklı ve yenilenmiş bir örgüt olarak çıkabilir, ancak bu koşulların yerine getirilmesiyle Parti, kahraman Rus proletaryasına layık öncünün sorumlu rolünü üstlenebilir.

Parti krizinin aşılmasının yolları bunlardır.

Parti, Duma tribününden ve sendikalardan, tüketim kooperatiflerine ve ölüm kasalarına kadar tüm mevcut legal imkânlardan istifade ettiği ölçüde, krizin daha çabuk aşılacağı, Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin yenilenmesi ve sağlığına kavuşturulması görevinin daha çabuk yerine getirileceğinden söz etmenin gereği bile yoktur.

«Bakinski Proletari» («Bakü'lu Proleter») No. 6 ve 7, 1 ve 27 Ağustos 1909.
İmzasız makale.
Rusça gazete metnine göre.

ÖNÜMÜZDEKİ GENEL GREV ÜZERİNE

Bakûlu işçiler zorlu bir dönem geçiriyor. Petrol sanayicilerinin geçen ilkbaharda başlayan saldırıları hâlâ devam ediyor. İşçilerden, eski kazanımlarının tümü geri alınıyor. Fakat işçiler susmak ve «sonsuz» bir sabırla beklemek «zorundalar».

İş ücreti doğrudan doğruya kısaltma veya ev paralarından, primlerden mahrum bırakma yoluyla düşürülüyor. Fazla mesai ve özel çalışma pratikte mecburi olurken, üç vardiya sisteminin yerine iki vardiya sistemi getirilerek işgünü uzatılıyor. «Çalışanların sayısının kısıtlanması» denen şey, eskisi gibi devam ediyor. İşçiler —özellikle sınıf bilinçli işçiler— ufak-tefek şeyler bahane edilerek, çoğu kez de neden gösterilmeksizin sokağa atılıyor. «Kara liste»ler fütursuzca uygulanıyor. «Sürekli» işçiler sisteminin yerine, her zaman en ufak nedenlerle kazançlarından edilebilen «geçici» fişli işçiler sistemi geçiriliyor. Para cezaları ve kötü muamele «sistemi» tüm biçimleriyle uygulanıyor. Petrol alanı ve fabrika komisyonları artık tanınmıyor. Kaza yasasına en küstah biçimde yan çiziliyor. Tıbbi yardım asgariye indiriliyor. On kopek hastalık kesintisi «cezaevi yasası» halen geçerli. Temizlik ve sıhhi şartlar kötü durumda. Okul sistemi aksıyor. Halkevleri yok. Akşam kursları yok. Konferanslar yok. Yalnız işten çıkarmalar ve yine işten çıkarmalar var! Petrol sanayicilerinin küstahlığının nereye vardığı, Hazar şirketi gibi birçok büyük firmaların, ev parası ödememek için, işçilerine fabrika idaresinin izni olmadan evlenmeyi yasaklamalarından görülüyor. Ve petrol kralları bü-

tün bunları geçiriyorlar. Kendi güçlerini hissettikleri için, kurnazca düşünülmüş saldırı taktiklerinin başarısını gördükleri için, işçilerle alay etmeyi sürdürüyorlar.

Fakat petrol sanayicilerinin saldırısının başarısı hiçbir şekilde raslantı değildir. Bu başarı tümüyle, bunun için elverişli pek çok dış şartlara bağlıdır, her şeyden önce de Rusya'nın sessizliği, sermayenin saldırısına uygun bir atmosfer oluşturan karşı-devrimin yarattığı durum sayesindedir. Petrol sanayicilerinin başka şartlar altında iştahlarını kısmak zorunda olduklarından söz etmek bile gereksizdir. Devamla, [bu başarı, —ÇN] petrol sanayicileri uğruna her şeye hazır olan pogrom kahramanı Martinov'un önderliğinde yerel yönetimin uşakça hizmet etme gayretkeşliği sayesindedir — sırf «Mirzoyev olayı»nı düşünelim. Bundan başka, önemli ölçüde petrol sanayiindeki işçi kitlelerinin istikrarsız bileşimi ile bağıntılı olan, işçilerin zayıf örgütlülüğü sayesindedir bu başarı. Petrol sanayicilerine karşı mücadelede petrol işçilerinin önemi herkes için açıktır, oysa tam da bunların köy ile bağları sıkıdır ve örgütlü mücadele için en az «yetenekli» olan bunlardır. Nihayet, ücret indirimlerini kolaylaştıran; iş ücretinin (prim, ev parası, taşıt parası ve banyo parası vb. diye) kısımlara ayrılması sayesindedir bu başarı. Ücretin doğrudan doğruya düşürülmesinin, prim, ev parası, taşıt parası vb.den yavaş yavaş mahrum bırakarak, yani maskelenerek parça parça düşürülmesi biçimi kadar kolay olmadığını kanıtlamaya gerek yoktur. Bütün bunlar, ücretin «kendisinin» eski miktarını koruduğu kuruntusu yaratılarak yapılıyor.

Petrol sanayicilerinin gelişen deneyimi ve örgütlülüğü ile bağıntılı olarak bunların tümü, petrol imparatorluğunda sermayenin saldırısını tabii ki önemli ölçüde kolaylaştırıyor.

Petrol krallarının bu kudurgan saldırılarının ne zaman duracağı, küstahlıklarının bir sınırı olup olmadığı — bunlar, işçilerde güçlü, örgütlü bir direnişe çarpıp çarpmamalarına bağlıdır.

Şimdilik açık olan şudur: Petrol sanayicileri, işçileri

«kesin olarak» teslim almak, onların mücadele isteklerini «her zaman için» akıllarından çıkartmak, «kendi» işçilerini «ne pahasına olursa olsun» uysal köleler haline getirmek istiyorlar. Daha geçen ilkbaharda, müzakereyi berhava ettikten sonra, işçileri örgütlenmemiş bir genel greve kışkırtarak, hemen orada işlerini bitirmek için uğraşırken de böyle bir hedef güdüyorlardı. İşçilere sistematik garezle saldırdıkları ve onları çoğu kez kendiliğinden eylemlere kışkırttıkları bugün de, aynı hedefi güdüyorlar.

İşçiler şimdilik susuyor, petrol sanayicilerinin darbelerine sessizce katlanıyor ve öfkeyi yüreklerinde biriktiriyorlar. Bir yandan petrol sanayicilerinin gittikçe küstahlaşmaları, elde kalan kırpıntıları durmadan küçültmeleri, işçileri sefalete kadar götürmeleri, onlarla alay ederek onları kendiliğinden parlamalara kışkırtmaları; öte yandan işçilerin sabırlarının gittikçe tükenerek yerini petrol sanayicilerine karşı, derinden gelen, gittikçe güçlenen homurtulara bırakması gözönünde bulundurulduğunda, petrol işçilerinin öfkesinin yakın gelecekte patlamasının kaçınılmaz olduğu güvenle söylenebilir. İkisinden biri: İşçiler ya gerçekten kölece itaatkâr Çin kuli'si derekesine düşene kadar «sürekli» sabredecekler, ya da petrol sanayicilerine karşı başkaldıracaklar ve daha iyi bir yaşamın yolunu yürüyeceklerini kanıtlıyor.

Fakat petrol sanayii öyle bir durumdadır ki, işçilerin yalnız savunu mücadelelerine, yalnız eski pozisyonlarm korunmasına değil, aynı zamanda saldırıya geçmeye ve yeni pozisyonlar kazanmaya, ücretlerin daha da yükselmesine, işgününün daha da kısaltılmasına da elverişlidir.

Gerçekten de eğer petrol sanayicilerinin şimdiki kârları, Rusya'nın ve Avrupa'nın diğer patronlarına kıyasla inanılmaz derecede yüksekse; eğer petrol pazarının kapasitesi azalmıyor, bilakis tersine artıyorsa, yeni bölgeler (örneğin Bulgaristan) ele geçiriliyorsa; petrol kuyularının sayısı sürekli artıyorsa; petrol fiyatları yalnız düşmemekle kalmıyor, bilakis yükselme eğilimi gösteriyorsa, — köle sabrı zincirini kırmak, alçaltıcı suskunluk boyunduruğunu atmak,

petrol sanayicilerine karşı karşı-saldırı bayrağını yükseltmek ve onlardan yeni, daha iyi çalışma koşulları koparmak için işçilerin bütün imkânlara sahip olduğu açık değil midir?...

Tüm bunlar göz önünde bulundurulsa da, yine de önümüzdeki genel grevin, Bakû'da bugüne kadar yapılan grevlerin en ciddisi, en zorlusu ve en serti olacağı unutulmamalıdır. Daha önceki grevlerde şu şartların bizim için elverişli olduğunu göz önünde tutmak gerekir: 1 — Rusya'da genel kabarış, 2 — buna bağlı olarak yerel yönetimin görece «tarafsızlığı», 3 — ilk grevde şaşkına dönen petrol sanayicilerinin tecrübesizliği ve örgütsüzlüğü — ve bugün bizim ne birine, ne ötekine, ne de üçüncüsüne sahip olmadığımız. Genel kabarış, yerini petrol sanayicilerine cesaret veren genel sessizliğe bıraktı. Yerel yönetimin «görece tarafsızlığı»nın yerine, «yatıştırma»nın tüm araçlarını yürürlüğe sokmaya tamamen hazır olması geçti. Petrol sanayicilerinin tecrübesizlikleri ve dağınıklıkları yerini örgütlülüğe bıraktı. Dahası, petrol sanayicileri mücadelede, işçileri kendileri greve provoke edecek kadar uyandılar. Örgütsüz olması ve işçileri «bir vuruşta yenik düşürme» imkanı vermesi halinde, onları genel greve kışkırtmaya bile isteksiz değiller.

Bütün bunlar, işçilerin önünde örgütlü düşmanlara karşı ciddi ve zorlu bir mücadele olduğunu gösteriyor. Mücadele kaçınılmazdır. Bir yığın elverişsiz koşullara rağmen, zafer mümkündür. Yeter ki işçilerin mücadelesi kendiliğinden ve parçalanmış olmasın, bilakis örgütlenmiş, planlı ve bilinçli bir mücadele olsun.

Zafer ancak bu şart altında mümkündür.

Genel grevin tam ne zaman başlayacağını bilmiyoruz — her halükârda petrol sanayicilerine uygun bir zamanda başlamayacak. Biz şimdilik sadece, genel grev için sebatlı hazırlık çalışmasına hemen koyulmanın ve aklımızın, enerjimizin, cesaretimizin tüm gücünü buraya yatırmanın gerekli olduğunu biliyoruz.

Birliğimizin ve örgütlülüğümüzün güçlendirilmesi — hazırlık çalışmamızın bayrağı işte budur.

Bu nedenle işçilerin Sosyal-Demokrasi etrafında, sendikalar etrafında birleştirilmesi işine hemen şimdiden başlanmalıdır. Her şeyden önce örgütteki bölünmeye son vermek ve iki fraksiyonu yekpare bir bütün içinde birleştirmek gereklidir. Petrol alanı ve işletme komisyonlarını canlandırmak, onlara sosyalizm ruhunu aşılamak, onları kitlelerle bağlamak ve onlar sayesinde bütün petrol ordusu ile bağ kurmak gerekmektedir. İşçileri bir tek güçlü orduda birleştirmek için uygun olan ortak taleplerin hazırlanmasına başlamak gerekmektedir. Petrol işçilerinin petrol sanayicileri ile tüm çatışmalarına müdahale etmek ve bu yolla işçileri Sosyal-Demokrasi etrafında gerçekten birleştirmek gerekmektedir. Tek kelimeyle, önümüzdeki zorlu ve şanlı genel grevi lâyık bir biçimde karşılamak için yorulmadan hazırlanmalıyız.

Genel iktisadi grevin hazırlanmasında tek adammışçasına çalışmaya çağırıyoruz.

«Bakinski Proletari» («Bakü'lu Proleter») No. 7,
27 Ağustos 1909.
İmza: K. Ko..
Rusça gazete metnine göre.

PARTİDEN[79]

Daha aşağıda, «Proletari»nin redaksiyonundaki görüş ayrılıkları üzerine Bakû Komitesinin kararını yayınlıyoruz. Bu görüş ayrılıkları yeni değil; yurtdışı basınımızda uzun süredir bir polemiğin konusu. Bolşevik fraksiyonunda bir bölünmeden bile söz ediliyor. Halbuki Bakûlu işçilerin bu görüş ayrılıklarının içeriğinden çok az haberleri var, veya hiç haberleri yok. Bu nedenle kararın önüne bazı açıklamalar koymayı gerekli buluyoruz.

Her şeyden önce, Bolşevik fraksiyonun bölünmesi üzerine. Açıklarız ki, fraksiyonda ne şimdi, ne de önceden hiçbir bölünme yoktu ve yoktur, sadece legal olanaklar meselesinde görüş ayrılıkları vardır. Ancak, Bolşevik fraksiyon gibi böylesine zengin ve yaşam dolu bir fraksiyon içinde bu tür düşünce ayrılıkları her zaman olmuştur ve olacaktır. Fraksiyonda bir süre tarım programı, partizan eylemleri, sendikalar ile Parti ilişkisi sorunları üzerine oldukça ciddi görüş ayrılıklarının olduğunu ve fraksiyonun yine de bölünmediğini, çünkü başka önemli taktik sorunlarda tam bir dayanışma hüküm sürdüğünü herkes bilir. Aynı şey, önümüzdeki olay için de geçerlidir. Yani, fraksiyonun bölünmesi üzerine laflar uydurmadır.

Görüş ayrılıklarının kendisine gelince, oniki kişiden oluşan «Proletari»nin genişletilmiş redaksiyonunda[80] iki akım ortaya çıktı: Redaksiyonun çoğunluğu (ikiye karşı on) sendikalar, kulüpler ve özellikle Duma tribünü biçimindeki legal olanaklardan Partiyi güçlendirme doğrultusunda yararlanmanın zorunlu olduğuna, Partinin Duma fraksiyonu-

nu Duma'dan çekmemesi gerektiğine, tersine hatalarını düzeltmesi ve Duma tribününden doğru ve açık bir Sosyal-Demokrat ajitasyon yürütmesi için fraksiyona yardım edilmesinin zorunlu olduğuna inanıyor. Etrafında Otzovistler ve Ültimatomcular diye anılanların kümelendiği redaksiyon azınlığı (iki kişi), tersine, legal olanakların özel bir değeri olmadığına inanıyor, Duma fraksiyonuna kuşkuyla bakıyor, fraksiyonu desteklemeyi gerekli bulmuyor ve hatta onu bazı koşullar altında Duma'dan çekmeye isteksiz değil.

Bakû Komitesi, redaksiyon azınlığının görüşünün, Partinin ve proletaryanın çıkarlarına uygun olmadığı görüşündedir ve bunun için, temsilciliğini Lenin yoldaşın yaptığı redaksiyon çoğunluğunun görüşünü kesinlikle benimsediğini açıklar.

«PROLETARİ»NİN GENİŞLETİLMİŞ REDAKSİYONUNDAKİ GÖRÜŞ AYRILIKLARI ÜZERİNE BAKÛ KOMİTESİNİN KARARI

Bakû Komitesi, «Proletari»nin genişletilmiş redaksiyonundaki durumu, redaksiyonun iki kesiminin de gönderdiği basılı belgeler temelinde inceledi ve aşağıdaki sonuca vardı:

1 — Duma içi ve Duma dışı çalışma sorununda, redaksiyon çoğunluğunun görüşü, meselenin özü bakımından biricik doğru görüştür. B.K., ancak böyle bir tavrın gerçekten Bolşevik olarak adlandırılabileceği kanısındadır, sadece harfen değil, ruhen de Bolşevik.

2 — Fraksiyondaki bir akım olarak «Otzovizm», legal olanakların, özellikle Duma tribününün, Partiye zarar veren bir küçümsenmesinin ürünüdür. B.K. geçici alçalış döneminin bugünkü koşulları altında, açık Sosyal-Demokrat ajitasyonun daha ciddi araçlarının yokluğunda, Duma tribününden yapılacak çalışmanın Parti çalışmasının önemli dallarından biri olabileceği ve olması gerektiğini iddia ediyor.

3 — Duma fraksiyonunu sürekli Parti disiplinine uymağa çağırmak olarak «Ültimatomculuk», Bolşevik fraksiyon içinde bir akım oluşturmaz. Ancak «Ültimatomculuk», kendisini, Duma fraksiyonuna karşı Merkez Komitesinin haklarını ona göstermekle kısıtlamaya çalışan özel bir akım olmaya çalıştığı ölçüde, «Otzovizm»in en kötü biçimidir. B. K., ancak Merkez Komitesinin, [Duma —ÇN] fraksiyonu içinde ve fraksiyonu üzerinde yorulmaksızın çalışarak onu disiplinli, gerçek bir Parti fraksiyonu yapabileceğini iddia ediyor. B.K., Duma fraksiyonunun son aylardaki faaliyetinden çıkan gerçeklerin, bütün bunları gözle görülür biçimde kanıtladığı düşüncesindedir.

4 — Edebi akım olarak «tanrı yapıcılığı» ve genelde dini güdülerin sosyalizmin içine sokulması, Marksizmin temellerinin bilimsellikten uzak ve bu nedenle proletarya için zararlı bir yorumlanmasının sonucudur. B.K., Marksizmin dini ögelerle ittifak sayesinde değil, bilakis onlara karşı verdiği amansız mücadeleyle oluştuğunu ve belirli bir dünya görüşü haline geldiğini vurgular.

5 — B.K.; tüm söylenenlerden hareketle, redaksiyon azınlığı etrafında kümelenen adı geçen akımlara karşı acımasız ideolojik mücadelenin, Parti çalışmasının acil günlük görevlerinden biri olduğu kanısındadır.

6 — Öte yandan, sözü edilen görüş ayrılıklarına rağmen, fraksiyon için büyük önemi olan sorunlarda (güncel durumun değerlendirilmesi, devrimde proletaryanın ve diğer sınıfların rolü vb.) redaksiyonun her iki kesiminin birbiriyle dayanışma içinde olmalarından hareketle B.K., fraksiyonun birliğinin, yani redaksiyonun iki kesiminin birlikte çalışmasının da mümkün ve zorunlu olduğu düşüncesindedir.

7 — Bu nedenle B.K., redaksiyon çoğunluğunun örgütsel politikası ile hemfikir değildir ve redaksiyon azınlığı taraftarlarının «aramızdan atılmasını» protesto eder. B.K., re-

daksiyonun kararlarına uymak istemediğini açıklayan ve bununla daha güçlü sürtüşmeler için yeni bir neden yaratan Maksimov yoldaşın tutumunu da aynı şekilde protesto eder.

8 — B.K., ortaya çıkan anormal durumun çözümü için pratik bir önlem olarak, tüm-Parti konferansına paralel olarak yapılacak bir Bolşevik konferansı önerir[81].

«NN'de okul» ve «sol Menşevikler»e karşı tutum sorunlarında B.K. yeterli materyale sahip olmadığı için, şimdilik belirli kararlar almaktan sarfınazar eder.

2. Ağustos 1909.
«Bakinski Proletari» («Bakü'lu Proleter») No. 7,
27 Ağustos 1909.
Rusça gazete metnine göre.

ARALIK GREVİ VE ARALIK SÖZLEŞMESİ ÜZERİNE

(Beşinci yıldönümü dolayısıyla)

Yoldaşlar!

Bugün, Aralık 1904'te Bakû semtlerinde genel iktisadi grevin ilan edilmesi üzerinden beş yıl geçti.

Bugünlerde, işçilerin ve petrol sanayicilerinin ünlü Aralık sözleşmesini, «Mazot Anayasamızı» kaleme almalarının beşinci yılı olacak.

O günleri gururla anımsıyoruz, çünkü o günler bizim zafer, petrol sanayicilerinin ise yenilgi günleridir!

Önümüzde, hepimizin bildiği şanlı manzara canlanıyor: Binlerle sayılan grevci işçi kitlesi, «Elektrik Güç»ü kuşattıktan sonra, delegelerine Aralık taleplerini dikte etti; «Elektrik Güç»e sığınan ve işçiler tarafından kuşatma altına alınan petrol sanayicilerinin temsilcileri «dayanışmalarını dile getirdiler», sözleşmeyi imzaladılar, «her şeyi kabul ettiklerini açıkladılar»...

Bu, proleter yoksulların kapitalist zenginlere karşı gerçek bir zaferiydi, petrol sanayiinde «yeni koşullar»ın temelini atan bir zaferdi.

Aralık anlaşmasından önce günde ortalama 11 saat çalışıyorduk — anlaşmadan sonra ise 9 saatlik işgünü saptandı ve çıkarım işçileri için yavaş yavaş 8 saatlik işgünü uygulamaya koyuldu.

Aralık anlaşmasından önce, ortalama 80 kopek kadar

alıyorduk — anlaşmadan sonra ise ücretler günde 1 Ruble ve birkaç kopek'e çıkarıldı.

Aralık grevinden önce, bize ne ev parası ödüyorlar, ne de fabrika evleri veriyorlardı — grev sayesinde ise fabrika işçileri için her ikisini de elde ettik, geriye bu iki kazanımı diğer işçileri de kapsayacak şekilde genişletmek kalıyordu.

Aralık grevinden önce, petrol alanlarında ve fabrikalarda, bize, ceza görmeksizin kötü davranan ve para cezaları kesen sermaye uşaklarının başına buyrukluğu egemendi — grev sayesinde ise belirli bir düzen, belirli bir «anayasa» koyuldu, bunlar sayesinde, delegelerimiz aracılığıyla isteklerimizi dile getirme, petrol sanayicileri ile anlaşma yapma, karşılıklı ilişkileri ortaklaşa saptama olanağını elde ettik.

«Amşaralar» [82] ve «yük hayvanları» iken, aniden daha iyi bir yaşam için savaşan insanlar haline geldik.

Bunu bize Aralık grevi ve Aralık sözleşmesi sağladı!

Fakat hepsi bu değil. Aralık mücadelesinin bize verdiği en önemli şey, gücümüze inanç, zafere güven, yeni muharebelere hazırlık ve, kapitalist köleliğin zincirlerini «ancak kendimiz» parçalayabiliriz bilincidir.

Bundan sonra sürekli ileriye doğru yürüdük, ücretleri yükselttik, ev parasını petrol işçilerine kadar genişlettik, «Mazot Anayasası»nı sağlamlaştırdık, petrol alanı ve fabrika komisyonlarının kısmi olarak tanınmasını kabul ettirdik, sendikalarda örgütlendik, Sosyal-Demokrasi etrafında birleştik...

Fakat tüm bunlar uzun sürmedi. Devrimin geri çekilişi ve karşı-devrimin güçlenmesinden sonra, özellikle 1908 başından beri, petrol sanayicileri petrol çıkarımının ve petrol pazarının kısıtlandığını ikiyüzlülükle ileri sürerek, eski kazanımlarımızı elimizden almaya başladılar. Primleri ve ev parasını elimizden aldılar. Sekiz saatlik üç vardiya sisteminin yerine, oniki saatlik iki vardiya sistemini uyguluyorlar. Tıbbi yardımı kısıtlıyorlar. Halkevleri şimdiden elimizden alındı, polis için yılda 600.000 ruble harcanırken, birkaç zavallı kuruş tasarruf etmek için okullar kaldırılıyor. Kötü

muamele ve para cezasının tekrar uygulanmaya koyulduğundan, komisyonların yok edildiğinden, sendikaların büyük sermayenin uşağı Çarlık hükümetinin hizmetçileri tarafından takip altına alındığından söz bile etmiyoruz...

Böylece son iki yılda, sadece durumumuzun daha da iyileştirilmesinden vazgeçmek zorunda bırakılmadık, aynı zamanda eski durum da kötüleştirildi, eski kazanımlar elimizden alındı ve Aralık öncesindeki dönemlere geri atıldık.

Fakat şimdi, petrol sanayicilerinin önümüzde titrediği, bizim ise hücuma geçerek yeni haklar elde ettiğimiz muzaffer Aralık grevinin 5. yıldönümü olan 13 Aralık'ta, — tam da bugün, önümüze, petrol işçileri kitlesini harekete geçiren ciddi bir sorun çıkıyor: Daha ne kadar susacağız, sabrımızın bir sınırı var mı, suskunluk zincirini kırmak ve yaşam çıkarlarımız için genel iktisadi grev bayrağını yükseltmek zorunda değil miyiz?

Kendiniz karar verin! Bu yıl çıkarılan petrol 500 milyon Pud'a vardı. Bu, son dört yılda erişilemeyen bir miktardır. Petrol fiyatları hiç de düşmüyor, çünkü ortalama yıllık fiyat, geçen yıl olduğu gibi 21 kopek'e varıyor. Gideri olmayan petrol kuyuları gittikçe çoğalıyor. Pazar günbegün büyüyor, maden kömüründen petrole geçiyor. Petrol sürümü durmadan artıyor. Bunun yanısıra petrol sanayicileri, ticari gidişi düzeldikçe, işçilerden daha çok «kâr» sıktıkça, işçiler için daha dayanılmaz oluyorlar, onları daha güçlü eziyorlar, sınıf bilinçli yoldaşları daha bir gayretle kapı dışarı ediyorlar, son kırpıntılara daha bir kararlılıkla el koyuyorlar!

Petrol sanayiinin durumunun, petrol işçilerinin ortak mücadelesi için gittikçe elverişli hale geldiği, petrol sanayicilerinin meydan okuyan tavırlarının işçileri kaçınılmaz olarak böyle bir mücadeleye ittiği açık değil midir yoldaşlar?

Çünkü yoldaşlar, iki şeyden biri: Ya dilsiz köleler derekesine düşene kadar sürekli susacağız, ya da ortak taleplerimiz için ortak bir mücadeleye kalkışacağız.

Tüm geçmişimiz ve içinde bulunduğumuz dönem, mücadelemiz ve zaferlerimiz, ikinci yolu, ücretin yükseltilmesi

ve 8 saatlik işgünü için, ev ve ev parası için, halkevleri ve okullar için, tıbbi yardım ve kaza tazminatı için, petrol alanı ve fabrika komisyonlarının ve sendikaların hakları için genel grev yolunu seçeceğimizi söylüyor.

Ve biz, görülmemiş baskılara, petrol sanayicilerinin gittikçe gelişen örgütlülüklerine rağmen, başaracağız yoldaşlar; genel grev için hazırlık çalışmasını güçlendirirsek, petrol alanı ve fabrika komisyonlarımızı sağlamlaştırırsak, sendikalarımızı genişletirsek, Sosyal-Demokrasi etrafında birleşirsek, beş yıl önce olduğu gibi, patronlarımızın başını eğeceğiz.

Sosyal-Demokrasi bizi Kasım 1904'te zafere götürdü, o bizi örgütlü genel grev ile, gelecek zaferlere de ulaştıracaktır.

Şanlı Aralık mücadelesinin deneyimleri bunu söylüyor.

Kasım 1904'teki muzaffer grevin başlangıç günü olan bugün, genel grevin hazırlanmasında tek adammışçasına ve inatçı bir çalışma için bizi ateşlesin!

Bu güne duyduğumuz genel sempati, Sosyal-Demokrasi tarafından yönetilen, önümüzdeki genel grevler için, petrol sanayicilerine felaket işareti olsun!

Yaşasın önümüzdeki genel grev!

Yaşasın Sosyal-Demokrasi!

RSDİP Bakû Komitesi

13 Aralık 1909.
Özel bildiri olarak yayınlanmıştır.
Bildirinin Rusça metnine göre.

KAFKASYA'DAN MEKTUPLAR[83]

I

BAKÛ

Petrol sanayiinde durum

Ülkede belli bir «sakinleşme»den sonra, Rusya'da ekinin kaldırılmasından ve merkezi sanayi bölgesinde işlerin canlanmasından sonra, petrol sanayii belli bir kalkınma dönemine girmiş bulunmaktadır. Kısmi grevlerin rizikoluluğu sayesinde (korkunç siyasi baskılar ve petrol sanayicilerinin artan örgütlülüğü sonucu), grevlerin yol açtığı petrol eksiği miktarı yaklaşık olarak yarım milyon Pud'a indi (1908'de 11, 1907 yılında ise 26 milyon Pud tutuyordu). Grev olmaması ve petrol çıkarımının düzenli sürdürülmesi, kuyu petrolünün miktarının artması için elverişli önkoşullardan biriydi. Fakat petrol sanayiinin durumunda ortaya çıkan (görece) istikrar, son yıllarda kaybedilmiş olan pazarı geri getirdi. Bu yıl içinde çıkarılan petrol 500 milyon Pud'a ulaştı — son dört yılda hiç ulaşılmayan bir rakam (geçen yıl 467 milyon Pud). Merkez sanayi bölgesinin akaryakıt için artan talebi ve Güneydoğu, Ryazan - Urallar ve Moskova - Kazan demiryolunun Donetz kömüründen petrole geçmesi sayesinde bu yılki petrol satışı geçen yılın satışını önemli ölçüde geçti. Petrol fiyatları petrol sanayicilerinin yakınmalarına rağmen düşüş göstermiyor, bilakis eskisi gibi kalıyor,

çünkü yıllık ortalama fiyat geçen yılki miktarla aynı (21 kopek). Ve kutsanmış sondaj kuyuları durmadan yeni petrol fıskiyeleri çıkarıyor ve petrol sanayicilerine petrol yağmuru bahşediyor.

Kısacası, petrol sanayicilerinin «işleri» iyileşiyor. Oysa iktisadi baskılar azalmıyor, tersine artıyor. «Primler» ve ev paraları geri alınıyor. Üç vardiya sistemi (8 saat iş) yerine iki vardiya sistemi (12 saat iş) getiriliyor, fazla mesai ve özel çalışma sistem haline getiriliyor. Tıbbi yardım ve okullar için harcamalar minimuma indiriliyor (fakat petrol sanayicileri polis için her yıl 600.000 Rubleden fazla harcıyor!). Yemek salonları ve halkevleri geri alınmış durumda. Petrol alanı ve fabrika komisyonları ve sendikalar tamamen görmezlikten geliniyor, sınıf bilinçli arkadaşlar eskiden olduğu gibi sokağa atılıyor. Para cezaları ve kötü muameleler yenileniyor.

Çarlık iktidarının hizmetçileri — polis ve jandarma — her şeyleriyle petrol krallarının hizmetine amadeler. Bakû petrol semtlerinin hafiye ve provokatörlerle dolup taşması, işçilerin petrol sanayicileriyle en ufak çatışma nedeniyle kitle halinde sürülmesi, fiili «özgürlüklerin» — Bakû imtiyazlarının — yıkılması ve tutuklama üstüne tutuklamalar — işte yerel yönetimin «anayasal» çalışmasının görüntüsü budur. Bu anlaşılırdır da: Birincisi, o «doğası gereği», en temel «özgürlükleri» bile boğmaktan başka bir şey yapamaz; ikincisi, her yıl devlet kasasına Pud vergisi, devlete ait alanlardan hisse ödemesi, gümrük ve geçit tarifesi biçiminde en az 40 milyon Ruble gelir sağlayan petrol sanayiine sükûnet ve kesintisiz petrol çıkarılması «gerektiği» için böyle hareket etmek zorundadır da. Petrol sanayiinde her duraklamanın merkezi sanayi bölgesinde felç etkisi yaptığından ve bunun da hükümetin «işlerini» dezorganize ettiğinden hiç söz etmiyoruz. Hükümet yakın geçmişte işçiler ve petrol sanayicileri arasında bir «müzakere» düzenleyerek, petrol bölgelerinde belirli bir «özgürlüğe» izin vermeyi tabii gerekli gördü. Fakat bu, karşı-devrimin şanslarının henüz açığa kavuşmadığının sanıldığı geçmişte kaldı — o zamanlar işçilerle cilve-

leşme politikası en faydalı politikaydı. Ancak şimdi durum artık açığa kavuştu, karşı-devrim kendisini «kesin» kabul ettirdi — ve canavarca baskı politikası, cilveleşme politikasının yerini aldı, pogrom kahramanı Martinov, ukalâ hatip Junkoski'nin yerine geçti.

Bu arada, kısmi grevlerin amaca uygunluğu üzerine işçiler arasında tam bir hayal kırıklığı yer ediyor ve durmadan daha kararlılıkla bir genel iktisadi grevden sözediyorlar. Petrol sanayicilerinin «işleri» iyiye giderken, şirretliklerin artması olgusu onları ruhlarının derinliklerine kadar kızdırıyor ve mücadeleci yapıyor. Ve eski kazanımları ne kadar kesin geri alınırsa, genel grev düşüncesi de işçilerin kafasında o kadar tam olgunlaşıyor, bir o kadar sabırsızlıkla grevin «ilan edilmesini» «bekliyorlar».

Örgüt, hem grev için elverişli olan petrol sanayiinin durumunu, hem de işçilerdeki grev havasını göz önünde bulundurarak, genel grev için hazırlık çalışmalarını başlatma kararı aldı. Bakû Komitesi şu sıra, tüm petrol proletaryasını birleştirmeye uygun olan, kitle soruşturması ve ortak taleplerin hazırlanmasıyla meşgul. Taleplere büyük ihtimalle şunlar dahil: Sekiz saatlik işgünü, iş ücretinin artırılması, fazla mesai ve özel çalışmanın kaldırılması, tıbbi yardımın güçlendirilmesi, konut ve konut parası, halkevleri ve okullar, komisyon ve sendikaların tanınması. Örgüt, ve onun yürütme organı Bakû Komitesi, işçilerin düşman güçlere karşı petrol alanı ve fabrika komisyonları, sendikaların yayılması ve sağlamlaşması, Sosyal-Demokrasi etrafında birleşme biçimindeki sınıf örgütlülüklerini koyarak, karşı-devrimin güçlenmesine ve petrol sanayicilerinin gelişen örgütlülüğüne rağmen, kendilerini kabul ettirebilecekleri düşüncesindedir. Zamanın seçimi, önceden kestirilmesi güç çeşitli koşullara bağlıdır. Şimdilik açık olan, bir grevin kaçınılmazlığı ve «bir tek dakika» yitirmeden ona hazırlanmanın zorunluluğudur.

Petrol alanlarında özyönetim

Petrol sanayiindeki canlanma, Bakû proletaryasının yaşamındaki tek önemli görüngü değildir. Daha az önemli olmayan diğer bir olay, burada kısa süre önce açılan «Zemstvo kampanyası»dır. Bakû'nun petrol semtlerinde özyönetimden bahsediyoruz. İçişleri Bakanlığı'nın kenar bölgelerdeki Zemstvolar üzerine ünlü «Geçici Talimat»ından ve Kafkasya Genel Valisinin Zemstvo'nun Kafkasya'ya sokulmasına ilişkin pratik önlemler üzerine ilgili «genelge»sinden sonra, petrol sanayicileri kendilerini petrol alanlarında bir özyönetim taslağı hazırlamaya verdiler. Petrol sanayicilerinin önümüzdeki (28.) Kongresinin kuşkusuz onaylayacağı taslağın temelleri yaklaşık olarak şunlardır: Petrol alanları bölgesi (Balahany, Romani, Zabunçi, Zurahani, Bibi-Aybat) şehirden ve il dairesinden soyutlanıp, petrol alanlarında özyönetim olarak adlandırılan bir Zemstvo birliği olarak ayrılacak. Bu özyönetimin fonksiyonları şunlar olacak: su tedariği, ışıklandırma, yol yapımı, tramvay, tıbbi yardım, halkevleri, okul, mezbaha ve banyoların kurulması, işçi mahalleleri vb. Özyönetimin kendisi genelde 12 Haziran 1890 «mevzuatı»[84] örneğine göre örgütlenecek; şu farkla ki, «mevzuat» Zemstvo sandalyelerinin kesinlikle yarısını asillere sağlarken, burada asiller olmadığı için (petrol alanı bölgesinin il dairesinden ayrılması dolayısıyla, petrol sanayicileri kendilerini çiftlik sahiplerinin üstünlüğüne karşı sağlama aldılar ve kendi üstünlüklerini sağladılar), bu miktar tüm [petrol sanayicilerine —ÇN] bile değil, yalnız 23 büyük petrol sanayicisine sağlanıyor. Özyönetimdeki 46 sandalyeden 6 sandalye resmi daire ve kamu kuruluşlarının temsilcilerine bırakılıyor; 4 sandalye 100.000 kişilik işçi kitlesine veriliyor; 18 sandalye tüm vergilerin üçte ikisini ödeyenlere, yani 23 büyük petrol sanayicisine (bütün bütçe yaklaşık olarak 600.000 Ruble tutuyor); 9 sandalyeyi vergilerin altıda birini ödeyenler, yani büyüklere vasalce bağımlılık içinde bulunan 140-150 kadar orta petrol sanayicisi alıyor; geri kalan 9 sandalye ticaret ve sanayi küçük-burjuvazisine kalıyor (yaklaşık 1400 kişi).

Görüldüğü gibi önümüzde, bir yanda imtiyazlı kapitalistler, diğer yanda saf sınai Zemstvo var; o, emek ve sermaye arasında keskin çarpışmaların arenası olmak zorunda.

İşte petrol sanayicileri böyle bir Zemstvo organize ederek: birincisi, çoöu kültürel ve iktisadi görevleri kendi «Kongre»lerinden özyönetime devretmek ve «Kongre»yi saf bir satış karteline* çevirmek; ikincisi, yan işletmelerin sahipleri, kuyu işinde ihale taşaronları, vb. gibi diğer burjuvaziyi de petrol bölgesinin işçi kitlesinin ihtiyaçları için masraflara ortak etmek istiyorlar. «III. Devlet Duması'nın kararları uyarınca» seçilen işçilerin dört oyuna (işçi kuryesinden temsilciler ve sonra 4 ikinci seçmen) gelince — onlar petrol sanayicilerinin kurbanı değil, bilakis avantajlılar bile: özyönetimin dekorasyonu için dört işçi oyu — bu, petrol krallarının düşünmeksizin kabul edecekleri kadar «liberal» ve ... ucuz.

Öte yandan, petrol alanlarında özyönetimin, petrol burjuvazisini ve «tali» burjuvaziyi bir bütün haline getireceği ölçüde, şimdiye dek birbirinden ayrılmış olan petrol işçileri ile yan işletmelerin işçilerini de birleştirmek ve onlara ortak taleplerini dört temsilci aracılığıyla gösterme olanağını vermek zorunda olduğu kuşkusuzdur.

Bakû Komitesi tüm bunları göz önünde tutarak, petrol alanlarında özyönetim üzerine kararında, planlanan özyönetimden, **ona katılma anlamında** işçilerin genel iktisadi sıkıntıları için ajitasyon ve bunun örgütlenmesinin güçlendirilmesi için yararlanma kararı almıştır.

Örgüt devamla, seçim sistemi çerçevesinin genişletilmesi amacıyla ve petrol alanlarında özyönetimin genelde işçileri harekete geçiren ve şimdiye dek toplanan müzakerelerin uğraştığı sorunların aynısını ele alacağından hareketle —müzakerelerde ama işçilere her zaman petrol sanayicileriyle eşit oy miktarı tanındı—, kararında özyönetimde eşit sayıda işçi oyu talep ediyor, ve aynı yerde, özyönetim içindeki mücadelenin ancak özyönetim dışındaki müca-

---

* *«Syndikat»: Tekelci sermaye birlikleri; kendine ait merkezi satış örgütüyle Kartel'in daha sıkı bir biçimi. —ÇN.*

deleden destek gördüğü ve bu mücadelenin çıkarlarına hizmet ettiği ölçüde etkili olabileceğini vurguluyor.

Bunun dışında örgüt, vilayet müzakeresinde alınan, işçiler için elverişsiz, Balahani, Zabunçi ve Romani yerleşim birimlerinin —özde işçi yerleşim birimleri— özyönetim bölgesinden çıkarılması kararını göz önünde tutarak, bu yerleşim birimlerinin petrol alanlarında özyönetim bölgesi içine alınmasını talep ediyor.

Bakû Komitesi nihayet, genel, eşit, dolaysız ve gizli oylamayı yerel özyönetimin özgürce gelişiminin ve varolan sınıf zıtlıklarının özgürce anlatımının zorunlu önkoşulu olarak açıkladığı kararının genel bölümünde, tutarlı demokratik yerel özyönetimin oluşturulması için önşart olarak, Çarlık iktidarının devrilmesi ve tüm halk tarafından taşınan bir Kurucu Meclis'in toplanması zorunluluğunu vurguluyor...

Petrol alanlarında özyönetim şimdilik şekillenme safhasında bulunuyor. Petrol sanayicileri komisyonunun taslağını petrol sanayicileri kongresinin onaylaması gerekiyor ve sonra Devlet Dumasına gelebilmesi için Genel Vali Özel Kalemi tarafından İçişleri Bakanlığı'na iletilecek vb. Buna rağmen örgüt, petrol sanayicilerini deşifre etmek için hemen şimdi bir kampanya açma, petrol alanlarında ve fabrikalarda toplantılar düzenleme, geniş halk kitleleri arasında kendi platformunu popülarize etme ve tüm halk tarafından taşınan Kurucu Meclis için ajitasyon yapma kararı aldı. Aynı amaçla, ne petrol sanayicilerinin kongresine «katılmaktan», ne de Duma tribününü kullanmaktan vazgeçmeyecektir ve bu amaçla fraksiyonumuza gerekli materyalleri önceden sağlayacaktır.

Örgütün durumu

Petrol bölgesinde Bakû'ya özgü bazı şartlar (yönetim tarafından henüz tümüyle yok edilmemiş olan belirli bir toplanma olanağı; petrol alanı ve fabrika komisyonlarının var-

lığı) sonucu örgütün Bakû'daki durumu, Rusya'nın diğer bölümlerindeki durumundan avantajlı bir biçimde ayrılıyor. Ayrıca legal olanaklar denen şeylerin varlığı da çalışmayı kolaylaştırıyor. Bunun sonucu olarak, örgütün oldukça çok ilişkileri var. Ancak güç ve kaynak eksikliği yüzünden bu ilişkilerden yararlanılamıyor. Tatarca, Ermenice ve Rusça dilinde sözlü ve özellikle basılı ajitasyon gerekiyor, fakat kaynak (ve güç) yetersizliği yüzünden kendimizi Rusça ile kısıtlamak zorundayız; halbuki örneğin müslüman işçiler üretimde (petrol çıkarımı) en önemli noktaları tutuyorlar ve sayıca Ruslardan ve Ermenilerden nispeten güçlüler. Rusça çıkarılan «Bakinski Proletari» (Bakû Komitesinin organı) [85], esas olarak kaynak yetersizliğimiz yüzünden üç aydan beri yayınlanmadı. Bakû Komitesi son oturumunda, Tiflis Komitesinin dört veya en azından üç dilde (Rusça, Tatarca, Gürcüce, Ermenice) ortak bir organ çıkarma önerisini kabul etti. Örgütümüzün (kelimenin tam anlamıyla) üye sayısı 300'den fazla değil. Menşevik yoldaşlarla (yaklaşık 100 üye) birleşme henüz gerçekleşme safhasma girmedi — şimdilik sadece istek duyuluyor, ama tek başına istemek bölünmeyi tasfiye etmiyor... Propaganda yalnızca, bizde adı «görüşmeler» olan üst çevrelerde gerçekleşiyor. Sistem konferans verme sistemidir. Ciddi bir propaganda literatürünün büyük eksikliği hissediliyor... Partiden kopukluk, Rusya'daki Parti örgütlerinin meseleleri üzerine tam bir bilgisizlik Parti kitlesi üzerinde kötü etki yapıyor. Bir tüm-Rusya organı, düzenli tertiplenen genel parti konferansları ve MK üyelerinin sistemli gezileri, burada yardımcı olabilir. Bakû Komitesinin genel örgütsel karakterde aldığı kararlardan en önemli ikisi: Genel parti konferansları üzerine ve tüm-Rusya organı üzerine olanlardır.* Birinci sorunda Bakû Komitesi, olgunlaşmış, esas olarak örgütsel sorunların karara bağlanması için konferansın mümkün olduğunca çabuk toplanmasını gerekli buluyor. Bakû Komitesi bunun yanında, son aylarda oluşan fraksiyon içi anormal durumun

---

* *Bkz. elinizdeki cilt, s. 174-176. Red.*

tasfiyesi için bir Bolşevik konferansını da aynı şekilde gerekli buluyor. İkinci sorunda, örgütlerin birbirlerinden tecrit olmuşluğunu saptayan ve Parti örgütlerini ancak Rusya'da çıkan bir **tüm-Rusya organının** birleştirebileceği düşüncesinde olan Bakû Komitesi, Partiye, böyle bir gazetenin örgütlenmesi yoluna gidilmesini öneriyor.

«Legal olanaklar»

Eğer örgütümüz krizi nispeten kolay altedebildiyse, eğer faaliyetine hiçbir zaman ara vermediyse ve tüm güncel sorunlara şu ya da bu biçimde tepki gösterdiyse, bunu birçok bakımdan kendisini çevreleyen, varlığı bugün de süren «legal olanaklar»a borçludur. Tabii «legal olanaklar» da kendi varlığını petrol sanayiinin özel koşullarına, onun bütün ekonomi içindeki özel rolüne borçludur, fakat şimdi konu bu değil... Bakû'daki «legal olanaklar» arasında, petrol alanı ve fabrika komisyonlarının özel bir yeri vardır. Bu komisyonlar, milliyet ve politik düşünce farklılığına bakılmaksızın, verili firmanın istisnasız tüm işçileri tarafından seçilir. Görevleri, işçiler adına petrol alanı ve fabrika sorunları üzerine firma yönetimiyle görüşmelerden ibarettir. Bunlar henüz doğrudan anlamıyla legal örgütler değil, ama dolaylı ve gerçek anlamda bayağı da legaller, çünkü bunlar resmi makamların izniyle dağıtılan işçilerin «Hesap kitaplarında» eksiksiz bulunan «Aralık sözleşmesi» temelinde vardırlar. Petrol alanı ve fabrika komisyonlarının örgütümüz için önemi anlaşılırdır: örgütümüz onlar vasıtasıyla petrol işçileri kitlesini örgütlü biçimde etkileme olanağı elde ediyor; gerekli olan sadece, komisyonların örgüt kararlarını kitleler önünde savunmasıdır. Tabii ki komisyonların şimdi artık pek o kadar önemi yok, çünkü petrol sanayicileri onları artık fazla hesaba katmıyorlar, fakat komisyonları işçiler hesaba katıyor, ve bizim için en önemlisi de budur...

Komisyonlardan başka, sendikalar var, daha doğrusu

iki sendika: «Petrol Sanayii İşçileri» sendikası (yaklaşık 900 üye) ve «Makine İşçileri» sendikası (yaklaşık 300 üye). Pek önemsiz olan «Ocak İşçileri Sendikası»nı saymayabiliriz. Petrol sanayii ile doğrudan ilişkisi olmayan diğer meslek dallarının sendikalarından, aynı şekilde denizcilerin Sosyal-devrimcilerin etkisi altındaki illegal birliğinden (yaklaşık 200 üye) hiç söz etmiyoruz, bu sonuncusu petrol sanayii için önemli olduğu halde. Sözü geçen sendikaların ilki (Bolşeviklerin etkisi) işçiler arasında özellikle popülerdir. Üretim ilkesine göre inşa edilmiştir ve petrol işindeki tüm kategorilerin işçilerini birleştirir (çıkarma, kuyu açma, makine işi, petrol işlenmesi, vasıfsız iş). Böyle bir örgüt tipini, örneğin makine işçilerinin ocak işçilerinden vb. bağımsız bir grevini amaca uygunsuz kılan mücadele koşulları dikte etmektedir. İşçiler bunu kavradılar* ve «Makine İşçileri» birliğini kitle halinde terketmeye başladılar. Mesele şudur ki, meslek ilkesine göre inşa edilmiş olan «Makine İşçileri» sendikası (Menşeviklerin etkisi), üretim ilkesini reddediyor ve ortaklaşa bir tane yerine üç ayrı dernek öneriyor (makine işi, çıkarım, petrol işleme). Fakat mesleklere göre örgütlenme ilkesi, Bakû pratiği tarafından çoktan kenara fırlatıldı. Ayrıca «Makine İşçileri» sendikasının gittikçe gerilemesi de bununla açıklanır. Diğer yandan, başka işçileri dernek üyesi olarak alan ve böylece kendi ilkelerine ters düşen dernek yöneticileri de bunu anladılar. Sözü geçen yöneticilerde sahte kendini beğenmişlik olmasaydı, «Makine İşçileri» sendikası «Petrol Sanayii İşçileri» sendikasıyla çoktan kaynaşırdı ve hatalarını açıkça kabul ederdi.

Kaynaşma demişken; iki yıldan beri sendikaların kaynaşması üzerine «görüşmeler» yürütülüyor, fakat şimdiye dek ortaya hiçbir şey çıkmadı: 1. Menşevik liderler, Bolşevik

---

* *Dmitriyev bunu henüz kavramamıştır. O, «Sendika Hareketinin Pratiğinden» adlı kitabında, üç sendikanın zorunluluğunu petrol işçilerinin mücadele koşullarının «tahlili» temelinde değil, bilakis ... çalışma tekniği açısından «tanıtlamaktadır»; farklı meslekler vardır, ve bu yüzden farklı sendikalar da olmak zorundadır...*

çoğunluk içinde kaybolma korkusuyla kaynaşmayı bilinçli frenlediklerinden; 2. sendikaların etkisi altında kaldıkları fraksiyonlar şimdilik birleşmediklerinden. Ve zaten kimle birleşilecek ki? Menşeviklerin belki 80-100 kadar olan «üyeleri» şimdilik hâlâ kendileri birleşmiş değiller. En azından sekiz aydır; bu zaman içinde petrol bölgeleri genel grev için kampanya, Zemstvo kampanyası, anti-alkol kampanyası vb. gibi önemli kampanyalar yaşadığı halde, Menşevik «yönetici kollektif»in bir tek broşürünü, bir tek eylemini görmedik. Menşeviklerin örgütü gerçekte ortada yok, tasfiye edildi. Basitçe söylenirse, birleşilecek kimse yok ortalıkta. Böyle bir durum ise sendikaların kaynaşmasını tabii ki aksatıyor...

İki sendika da partisiz. Fakat bu, Parti örgütüyle en sıkı ilişkileri yürütmek için bir engel teşkil etmez.

Sendikaların kitleler üzerinde etkisi az değil, özellikle «Petrol Sanayii İşçileri» sendikasının. Bu ise elbette ki en canlı ögelerin örgütümüz etrafında birleşmelerini kolaylaştırıyor.

Diğer «legal olanaklar» arasında, Bakû proletaryasının en canlı ögelerinin toplandığı merkezler olarak Klüpler (Sosyal-Demokrat etki) ve tüketim kooperatifi «Trud»[86] (Sosyal-Devrimcilerin ve Sosyal-Demokratların etkisi) ilgiye değer. Bunların örgütle ilişkileri üzerine, özellikle bütün petrol semtlerinde çalışan Klüp «Znaniye-Zila»[87] (Klüp «Nauka» sadece kentte çalışıyor) üzerine, sendikalar üzerine söylenenlerin aynısı söylenebilir...

Son iki hafta, hemen hemen tüm legal araçların faaliyetini gerektiren anti-alkol kampanyası dolayısıyla doluydu. Bakû Komitesinin bu sorun üzerine tavrı son kararında ifade edilmiştir. Bu kararda alkolizm, ortadan kaldırılması ancak kapitalizmin yıkılmasına, sosyalizmin zaferine bağlı olan, kapitalizm altında kaçınılmaz bir kötülük olarak görülmektedir. İşçileri ve köylüleri hiçbir hakka sahip olmayan köle derekesine indirgeyen ve onlardan kültürel gereksinimlerini tatmin etme olanağını alan tam da otokratik-derebeyvari koşullar, bununla çalışan katmanlar arasın-

da alkolizmin yayılmasını büyük ölçüde teşvik ediyor. «İktidar» temsilcilerinin alkolizmi devlet kasasını dolduran bir kaynak olarak teşvik etmelerinden hiç söz etmiyoruz. Bütün bunlara dayanarak B.K., ne alkolizme karşı kongreler ve «ayıklık dernekleri» organize eden «liberallerin» vaazlarının, ne de papazların suçlamalarının alkolizmi azaltamayacağı veya hepten yok edemeyeceğini savunuyor, çünkü alkolizm yaşamın eşitsizliğinden kaynaklanıyor ve otokratik koşullarca teşvik ediliyor. Kapitalist koşullar sınırı içinde alkolizmi yok etmeyi değil, ancak onu bir minimuma indirmeyi hedefleyen bir mücadele mümkündür ve gereklidir. Ama böyle bir mücadelenin başarısı için her şeyden önce Çarlık iktidarının yıkılması ve sınıf mücadelesinin özgürce gelişmesini ve proletaryanın kentte ve kırda örgütlenmesini, onun kültürel düzeyinin yükselmesini ve sosyalizm uğruna büyük mücadele için güçlerinin cömertçe hazırlanmasını sağlayan Demokratik Cumhuriyet'in kazanılması gerekiyor. B.K. önümüzdeki Alkolizmle Mücadele Kongresini[88], Rus proletaryasının demokratik ve sosyalist talepleri için bir ajitasyon aracı olarak görüyor ve delegelerimize, proletaryanın sınıf görevlerini hasıraltı etmeye çalışan oportünist kongre üyeleriyle mücadele etmeyi öneriyor...

20 Aralık.
İlk kez «Sosyal-Demokrat» No. 11'de yayınlandı.
13 (26) Şubat 1910.
İmza: K. S.
«Legal olanaklar» bölümü
20 Aralık 1909'da yazıldı.
İmza: K. S t e f i n.
Rusça gazete metnine göre.
«Legal olanaklar» bölümü
Rusça elyazmasına göre.

II

TİFLİS

Sanayiin gelişimi açısından Tiflis, Bakû'nun tam tersidir. Bakû petrol sanayiinin merkezi olarak ilginçse, Tiflis Kafkasya'nın idare, ticaret ve «kültür» merkezi olarak ilgi çekebilir. Tiflis'teki sanayi işçilerinin toplam sayısı yaklaşık 20.000'dir, yani asker ve polislerin sayısından azdır. Tek büyük işletme demiryolu atölyeleridir (yaklaşık 3500 işçi). Diğer işletmelerde işletme başına 200, 100, çoğunlukla 20-40 kişi istihdam edilir. Buna karşılık Tiflis tam anlamıyla ticari firmalar ve buna bağlı olan «ticaret proletaryası» ile doludur. Rusya'nın büyük ve sürekli, canlı, faal pazarlarına olan zayıf bağımlılığı Tiflis'e durgunluğun damgasını vurur. Ve büyük sanayi merkezlerine özgü olan keskin sınıf çatışmalarının yokluğu Tiflis'i dışardan itme bekleyen bir tür bataklık haline getirir. Menşevizmin, gerçek «sağ» Menşevizmin Tiflis'te böyle uzun süre tutunması işte bununla açıklanır. Bolşeviklerin keskin belirginleşmiş sınıf pozisyonunun işçiler arasında canlı yankı bulduğu Bakû, nasıl da farklıdır!

Bakû'da «kendiliğinden açık» olan Tiflis'te ancak uzun tartışmalardan sonra açılık kazanıyor. Bolşeviklerin uzlaşmaz konuşmaları büyük çabalarla öğütülüyor. Tiflisli Bolşeviklerin tartışmalara «özel eğilimleri», ve tersine Menşeviklerin tartışmalardan mümkün olduğu ölçüde «kaçınma» arzuları işte bununla açıklanır. Fakat bu söylenenlerden, yalnız, Tiflis proletaryasının sosyalist aydınlatılması alanın-

da devrimci Sosyal-Demokratların çalışmasının çok sık ve kaçınılmaz olarak Menşevizme karşı ideolojik mücadele biçimini alacağı çıkıyor. Bunun sonucu olarak, her şeyden önce mücadele edilecek olan, Tiflis'te halen egemenliğini sürdüren Tiflisli Menşeviklerin yarattığı ideolojik atmosferin yüzeyde de olsa tahlili özel bir ilgi kazanıyor. Bu atmosfer yalnız örgütsel anlamda değil, bilakis taktik ve program anlamında da tasfiyecilik atmosferi olarak nitelendirilebilir. Tiflis'te Parti meselelerinin durumunun yüzeysel taslağına da bu atmosferin karakterize edilmesi ile başlamak istiyoruz.

Program tasfiyeciliği

Menşeviklerin «resmi görüşünün» yansıma bulduğu organ, Gürcü Menşevik basındır. Tiflisli Menşeviklerin «Credo»su ifadesini «Yakıcı Sorunlar» makalelerinde buldu (bkz. «Asri» ve «Dassatskissi»[89]). Bu makalelerin yazarı, Tiflisli Menşevikler arasında en nüfuzlusu olan **An** yoldaştır[90].

Tiflis'te tasfiyeciliği ideolojik olarak hazırlayan makalelerin aktarılmasına gelelim.

Yazar sözü edilen makalelerde «tüm değerlerin yeniden değerlendirilmesi»ne girişiyor ve Partinin (özellikle Bolşeviklerin), programatik önermelerde, fakat özellikle de taktik önermelerin bazılarında yanıldığı sonucuna varıyor. Yazarın görüşüne göre, «Parti taktiğinin tamamının esaslı biçimde değiştirilmesi» ve «burjuvaji ile proletaryanın güçlerinin birleştirilmesi»nin mümkün kılınması gereklidir — devrimin zaferinin tek güvencesi budur. Yazarın kendisi konuşsun:

> «Bolşevikler», diyor yazar, «onun (proletaryanın) tüm asgari programını (burjuva devriminde) gerçekleştirmek zorunda olduğunu kanıtlamaya uğraşıyorlardı. Fakat bu asgarinin sosyal bölümünün gerçekleştirilmesi, burjuvazinin üretimini bağlamaya, tüm burjuvazinin protestosunu uyandırmaya ve muazzam bir karşı-devrimin temelini at-

maya götürürdü... Sekiz saatlik işgününün gerçekleştirilmesinin, bugünkü gelişmemiş burjuvazinin çıkarlarına uygun olduğunu iddia etmeye kim cüret edebilir?» «Bolşeviklerin asgari programının gerçekleştirilmesinin sırf tumturaklı bir laf» olduğu açıktır (bkz. «Asri» No. 17, Şubat 1908).

Asgari programın tamamının gerçekleştirilmesinden tabii ki yalnızca Bolşevikler söz etmemişlerdi, ve tarih, tüm Partinin asgari programı dışında bir Bolşevik asgari program tanımıyor. Fakat önümüzdeki olayda ilginç olan bu değildir. Önemli olan, yazarımızın «burjuvazinin gelişmemişliği» ve bundan doğan karşı-devrim tehlikesi yüzünden, açıkça tasfiye edilmesi gereken «sırf tumturaklı bir laf» olarak programın «sosyal bölümüne» karşı savaş açmasıdır.

Ne sanayinin gerçek durumunun tahlili (An yoldaş, sanayinin geri kalmışlığına «burjuvazinin gelişmemişliği» derken, açıktır ki yanlış ifade kullanıyor. K. St.), ne bir rakam, ne de herhangi bir biçimde önemli veriler bulunuyor An yoldaşta. O yalnızca burjuvazinin sekiz saatlik işgününün gerçekleştirilmesine göz yummayacağı, «proletarya ve burjuvazinin güçlerini birleştirme» olmaksızın devrimin zaferinin imkansız olduğu çıplak tezinden hareket ediyor — o halde, kahrolsun programın «sosyal bölümü»...

Biz, yazarın iddialarının anlamsızlığını kanıtlamak istemiyoruz; bu iddialar ki, zamanımızın liberalleri tarafından durmadan Sosyal-Demokratlara karşı ileri sürülür. Kanımızca, Tiflis Menşeviklerinin fizyonomisini bir anda kavramak için bunları aktarmak kesinlikle yeterlidir...

Fakat yazarımız programın sadece «sosyal bölümüne» karşı silahlanmıyor. Siyasi bölüm de onda, bu denli doğrudan ve açık olmasa da, teveccüh bulmuyor. Dinleyelim:

«Tek başına proletaryanın veya tek başına burjuva-

zinin* mücadelesi, gericiliği asla yıkmayacaktır... Açıktır ki güçlerin birleşmesi, güçlerin şu ya da bu terkibi ve ortak hedefe doğrultulması, gericiliğe karşı zaferin *tek yolunu* (altını biz çizdik) oluşturur»... «Gericiliğin yenilmesi, bir anayasanın kazanılması ve bu sonuncunun gerçekleştirilmesi, burjuvazinin ve proletaryanın güçlerinin bilinçli birliğine ve bunların ortak hedefe doğrultulmasına bağlıdır»... Burada «proletarya, uzlaşmazlığı ile ortak hareketi güçsüzleştirmeyecek biçimde yürümelidir». Fakat «burjuvazinin en yakın gelecekteki talebi sadece ılımlı bir anayasa olabileceği için», proletaryanın görevinin; «ortak hareketi uzlaşmazlığıyla güçsüzleştirmek» ve «proletarya ve burjuvazinin güçlerinin ortak bir hedefe bilinçli doğrultulmasını yok etmek», kısacası karşı-devrimin zaferini hazırlamak istemiyorsa, «radikal anayasa»sını bir kenara atmak olduğu açıktır (bkz. «Dassatskissi» No. 4, 1908).

Sonuç açıktır: Kahrolsun Demokratik Cumhuriyet, yaşasın «ortak hareket» ve... «ılımlı anayasa» — tabii ki devrimin «zaferinin çıkarı için»...

Görüldüğü gibi önümüzde, eski Sosyal-Demokrat Vassilyev'in 1906 yılında «Tovarişç»te çıkan «Sınıfların Birleşmesi» üzerine, proletaryanın sınıf görevlerinin geçici olarak unutulması üzerine, Demokratik Cumhuriyet'ten vazgeçilmesi üzerine vb. ünlü makalesinin kötü bir reprodüksiyonu var. Aradaki fark, Vassilyev dobra dobra ve açık konuşurken, An yoldaşın yeterince açık konuşmaya utanmasıdır.

Rus Sosyal-Demokrat basınında uzun zamandan beri kökünden araştırılmış ve hakkında yargıya varılmış olan bütün bu liberal kekelemeleri incelemeye şimdi ne zamanımız var, ne de isteğimiz. Biz sadece şeyleri adlı adınca çağırmak istiyoruz: Yazarımızın Tiflisli Menşevikler tarafından «yeni» bir fraksiyon manifestosu olarak kabul edilmiş olan program egzersizleri, Partinin asgari programının

---

* *«Burjuvazi»den yazar her yerde, «ideologları Kadetler olan» «orta» liberal burjuvaziyi anlıyor.* K. St.

tasfiye edilmesi anlamına gelmektedir — programımızın Kadetlerin programına uydurulmasını talep eden bir tasfiye.

Tiflisli Menşeviklerin «yeni» programından, onların «yeni taktiğine» geçelim.

Taktik tasfiyeciliği

An yoldaş, kanısınca «temelden değiştirilmek» zorunda olan (bkz. «Dassatskissi» No. 4) Parti taktiğinden özellikle hoşnut değil. Bu nedenle makalelerinin büyük kısmını bu taktiğin eleştirisine ayırmıştır. O, özellikle ünlü «Plehanov formülüne» («Rusya'da devrim ya işçi hareketi olarak muzaffer olacaktır, ya da hiç zafere erişmeyecektir»[91]), bunu proletaryanın hegemonyası teziyle özdeşleştirerek hücum ediyor ve bunun eleştiriye dayanmayacağında karar kılıyor. O bu formülün yerine «yeni» (eski!) «ortak hareketin» çıkarı için... «proletarya ve burjuvazinin güçlerinin ortak bir hedefte birleştirilmesi»... tezinin geçirilmesini öneriyor. Dinleyin:

> «Burjuva devriminde proletaryanın önder rolü tezi, ne Marx'ın teorisi ne de tarihi olgular tarafından haklı çıkarılmadı.»

Teoriye dayanma:

> «Proletarya kendi elleri ile kendi düşmanlarının düzenini kuramaz. Dolayısıyla burjuva devriminin proletarya tarafından yönetilmesi bir imkansızlıktır.»

Tarihi olgulara dayanma:

> «Devrimimiz aynı zamanda işçi hareketimizdi, ve böyle olduğu halde devrim muzaffer olmadı. Plehanov'un formülünün haklı çıkmadığı açıktır» (bkz. «Asri» No. 17).

Kısa ve açık. Daha Londra Parti Kongresi'ne gönderdiği selamlama yazısında, devrimimizde proletaryanın önder rolünün «Marx'ın teorisi tarafından» olduğu gibi «tarihi olgular» tarafından da haklı çıkarıldığını kabul eden (herhalde düşüncesizlikten!) Alman Sosyal-Demokrasisine sadece acımak gerekir. Bizim (talihsiz!) Partimizin ise sözünü bile etmiyoruz...

Fakat yazarımız proletaryanın «önder rolünün» yerine ne geçiriyor, onun yerine bize ne öneriyor?

> «Tek başına proletaryanın», diyor *An* yoldaş, «veya tek başına burjuvazinin mücadelesi gericiliği asla yıkmayacaktır... Açıktır ki güçlerin birleşmesi, güçlerin şu ya da bu terkibi ve ortak hedefe doğrultulması, gericiliğe karşı zaferin tek yolunu oluşturur.» Burada «proletarya, uzlaşmazlığı ile ortak hareketi güçsüzleştirmeyecek biçimde yürümelidir»... (Bkz. «Dassatskissi» No. 4). Çünkü, diye temin ediyor yazar, «proletarya ile burjuvazi arasında sınıf savaşımı *ne kadar güçsüz olursa,* burjuva devrimi o *kadar muzaffer* (altını her yerde biz çizdik —*K. St.)* olacaktır — tabii ki diğer tüm koşulların aynı kalması halinde» (bkz. «Asri» No. 15).

Yazarın hangi «diğer tüm koşulların aynı kalması»ndan söz ettiğini allah bilir. Açık olan sadece, yazarın, sınıf savaşımının güçsüzleştirilmesini devrimin çıkarı için vaaz ettiğidir. Tüm devrimimizin deneyimleri tarafından onaylanan tez, bu devrimin zaferinin, devrimin toprak sahiplerine ve liberal burjuvaziye karşı köy yoksulluğunu beraberinde götüren proletaryanın sınıf mücadelesine dayandığı ölçüde tam olacağı tezi, yazarımız için yedi mühürlü bir kitap olarak kalmıştır. «Proletaryanın güçlerinin, burjuvazinin güçleri ile birleştirilmesi» — **An** yoldaş, devrimin zaferinin tek dayanağını bunda buluyor.

Fakat yazarımızın bu denli umut bağladığı nasıl bir burjuvazidir? Dinleyin:

«Gericiler», diyor yazarımız, «Kadet Partisine karşı özellikle güçlü mücadele ediyorlar... çünkü... Rusya'nın gelecekteki sahipleri, ideolojisi Kadetler tarafından dile getirilen bu aynı orta sınıftan çıkacaktır. Gericiliğin elinden iktidarı almaya, yalnız, egemenlik için olgun olan orta burjuvazi muktedirdir. Bu sınıf gericiliğin doğrudan rakibidir ve bu nedenle bu orta sınıftan en fazla gericiler korkuyor.» «Genelde bütün devrimlerde gericiler, *ılımlı* burjuvaziden korktukları kadar devrimcilerden korkmadılar. Neden? Çünkü, eski rejimin elinden hükümet dizginlerini, yukarıda da söylediğimiz gibi, yalnız bu sınıf alacaktır. Dolayısıyla, *ılımlı* anayasası sayesinde yeni düzeni muazzam çoğunluk için kabul edilebilir yapmak ve böylece gericiliği tabanından mahrum bırakmakla bu sınıf görevlidir» (bkz. «Asri» No. 4). Fakat «burjuvazi, proletarya olmaksızın yeni durumlar oluşturamaz», bu nedenle «proletarya burjuva muhalefetini desteklemek zorunda kalacaktır» (bkz. «Dassatskissi» No. 4).

O halde devrimimizi «ılımlı» monarşist anayasası ile «ılımlı» Kadetçi burjuvazi kurtaracaktır.

Fakat ya köylülük? Onun devrimde oynadığı rol ne?

«Tabii ki köylülük harekete karışacak ve ona kendiliğinden bir karakter verecektir», diye açıklıyor yazarımız, «fakat tayin edici rolü ancak iki modern smıf oynayacaktır: ılımlı burjuvazi, ve proletarya» (bkz. «Dassatskissi» No. 4).

Böylece, köylülük üzerine hesap kurmanın gerekli olmadığı öğreniliyor.

Artık her şey açıktır: Devrimin zaferi için ılımlı bir anayasayla ılımlı bir Kadetçi burjuvazi gerekiyor. Fakat o tek başına muzaffer olamaz, proletaryanın yardımına ihtiyaç duymaktadır. Proletarya ona yardım etmek zorundadır, çünkü ılımlı burjuvazi dışında, köylülük dahil olmak üzere, kimseye güvenemez. Ama proletarya bu amaçla uzlaş-

mazlığından vazgeçmek, ılımlı burjuvaziye elini uzatmak ve ılımlı bir Kadet anayasası için ortak mücadele vermek zorundadır. Gerisi kendiliğinden gelecektir. Devrimin zaferinin güvencesini işçilerin ve köylülerin ılımlı burjuvaziye ve feodallere karşı mücadelesinde gören Parti yanılgı içindedir.

Kısaca, köylüleri beraberinde sürükleyen proletaryanın önder rolü yerine, proletaryayı dolandıran Kadetçi burjuvazinin önder rolü.

Tiflisli Menşeviklerin «yeni» taktiği budur.

Tüm bu banal-liberalist gevezelikleri incelemek kanımızca gereksizdir. Gerekli olan sadece, Tiflisli Menşeviklerin «yeni» taktiğinin, devrim tarafından onaylanan Parti taktiklerini tasfiye etmek olduğunu saptamaktır. Bu tasfiye, proletaryanın Kadetçi burjuvazinin yamağı haline getirilmesini talep eden bir tasfiyedir.

İlk kez «Tartışma Gazetesi»nde yayınlanmıştır
(«Sosyal-Demokrat»ın ilâvesi) No. 2,
25 Mayıs (7 Haziran) 1910.
İmza: K. St.

BAKÛ KOMİTESİNCE 22 OCAK 1910'DA ALINAN KARARLAR

(Önümüzdeki tüm-Parti Konferansına ilişkin)

I
SİYASİ AJİTASYON VE PARTİNİN FİİLİ BİRLEŞMESİ ÜZERİNE

Rus devriminin itici güçlerinin bir süredir içinde bulunduğu maneviyat kırıklığı ve donuklaşma durumu yumuşamaya başlıyor.

Çarlık iktidarının Balkanlarda, İran ve Uzak-Doğu'daki siyasetinin fiyaskosu; hükümetin yoksulları topraksızlaştıran ve zenginleri daha da zenginleştiren 9 Kasım yasasının[92] yardımıyla köylüleri sakinleştirmek için gülünç çabaları; işçilerin temel özgürlüklerini çalan ve onları büsbütün kapitalist haydutlara teslim eden hükümetin «işçi politikasının» kesinlikle tatmin etmeyen karakteri; devlet kasasının gittikçe borçlanması ve Rusya'nın yabancı sermayeye kısmen satılışı; vekilharçların ve demiryolu kodamanlarının sahtekârlığında, polisin şantajında, Okrana'nın dolandırıcılığında ifadesini bulan idari mekanizmanın yıkımı — bütün bunlar, karşı-devrimin uyuklayan devrimci güçlerle başa çıkmada çaresizliğini kitleler için görülür yapıyor ve işçiler arasında son aylarda kaydedilen canlanmayı ilerletiyor, onlar arasında ülkenin siyasi yaşantısına ilgi uyandırıyor ve kafalarında sorular yaratıyor: Ne yapmalıyız, nereye gitmeliyiz vb.?

Partinin önünde, geniş kapsamlı siyasi parti ajitasyonunun gerekliliği acil sorunu yükseliyor. Ancak basın öz-

gürlüğünden yararlanan liberalleşen karşı-devrimin, kitleleri legal «kongre»lerle ve «birlik»lerle uysallaştırma, onlar arasında Sosyal-Demokrasinin etkisini yok etme çabalarına gelince, bunlar Parti ruhuyla taşınan siyasi ajitasyonunun gerekliliği sorununu Parti için bir ölüm-kalım sorunu haline getiriyor.

Oysa örgütlerimizin birbirinden kopukluğu ve Rusya'da muntazam işleyen, yerel örgütleri yekpare bir partide gerçekten toplayan, pratik çalışma için bir (yönetici) merkezin yokluğu, gerçekten Partiye lâyık (amatörce gruplara uygun değil) siyasi ajitasyonun gerçekleşmesini olanaksız kılıyor, «liberallerin» sistemli kışkırtmalarına karşı ciddi herhangi bir şey koymayı Parti için imkânsızlaştırıyor ve Partiye işçilerin gözünde zarar veriyor.

Böyle bir durumun «legal olanaklar»dan yararlanma yerine, parçalanmış ve bu nedenle de güçsüz illegal örgütlerin, «legal olanaklar» tarafından sonuna kadar kullanılmasına götürebileceğinden —tabii ki Sosyal-Demokrasinin çıkarları zararına» söz bile etmiyoruz.

Tüm bunlar karşısında Bakû Komitesi, Partinin fiili birleştirilmesi ve dolayısıyla siyasi Parti ajitasyonunun da gerçekleşmesi için tedbirlerin hazırlanmasını en yakın ve ertelenemez görev olarak görüyor.

B.K., zorunlu önlemler içinde en önemli yeri şunların alması gerektiği görüşündedir:

1 — Pratik çalışma için (yönetici) merkezin Rusya'ya nakledilmesi;

2 — Ülkenin bütünüyle bağlantısı olan, Rusya'da yayınlanacak ve sözü edilen pratik merkez tarafından redakte edilecek olan, tüm Rusya için yönetici bir gazetenin örgütlenmesi;

3 — İşçi hareketinin en önemli merkezlerinde (Uraller, Donetz Havzası, Petersburg, Moskova, Bakû vb.) yerel basın organlarının örgütlenmesi.

B.K., yukarıda sözü edilen önlemlerin gerçekleştirilmesinin, fraksiyon farkı gözetmeksizin Partiye gerçekten sadık tüm unsurları Sosyal-Demokrat bir partide birleştirebileceği,

büyük çaplı bir siyasi ajitasyona olanak tanıyacağı ve Partimizin genişlemesi ve sağlamlaşması amacıyla «legal olanaklar»dan yararlanmayı önemli ölçüde kolaylaştırabileceğine derinden kanidir.

Bu nedenle B.K., Parti Merkez Komitesi'ne, derhal bir tüm-Parti Konferansı toplamayı ve bu konferansta yukarıda sözü edilen sorunları tartışmayı önermektedir.

II
ÖNÜMÜZDEKİ TÜM-PARTİ KONFERANSINDA TEMSİLCİLİK NORMU ÜZERİNE

Bir tüm-Parti konferansının toplanmasına ilişkin örgütsel planın izah edilmesinden sonra («En Yakın Görev», «Proletari» No. 50) Bakû Komitesi, en büyük dikkatin muazzam proleter kitlelerin yoğunlaştığı büyük merkezlere verilerek (saptanmış temsilcilik normu dışında), çalışan ve gerçekten varlığını sürdüren illegal Parti örgütlerinin temsilcilerinin katılmasının sağlanması gerektiği görüşündedir.

Böyle bir temsilciliğin gerekli olduğunun kanıtlanması gerekmez (bkz. Konferansın gündemi sorunu üzerine özel karar).

Bakû Komitesi, konferansın genişletilmiş bileşiminin gerekliliğini tanıdığı halde, buna rağmen legal «örgüt»lerde çalışan grupların özel bir temsilciliğine kesinlikle karşıdır.

Bakû Komitesi bu grupların yerel bir Parti örgütüne dahil, onun önderliğine tabi olmaları halinde de; kendilerini Sosyal-Demokrat olarak görmeleri fakat yerel örgütün önderliğini tanımamaları halinde de, bu grupların temsilciliğinin konferans çalışmalarına önemli katkısı olmayacağı görüşündedir. Birinci durumda, Parti örgütünün temsilciliği, hangi türden olursa olsun başka özel temsilcilikleri gereksiz kılar. İkinci durumda ise özel bir temsilcilik, kesinlikle Parti ruhuyla yapılmak zorunda olan konferansın tüm karakterine ters düşer.

Özel bildiri olarak yayımlanmıştır.
Bildirinin Rusça metnine göre.

AUGUST BEBEL, ALMAN İŞÇİLERİNİN ÖNDERİ

Eleştirisinden birçok kez «taçlı başlar»ın ve patentalı bilginlerin çekiç darbesi yemiş gibi geri çekildiği, sözlerini milyonlarca ve onmilyonlarca Alman proleterinin bir peygamber sözü gibi dinlediği, bir zamanların «basit» tornacısı fakat bugünün ünlü politikacısı, Alman işçilerinin saygıdeğer önderi Bebel'i kim tanımaz.

Bu yılın 22 Şubat'ı, onun doğumunun 70. yılıydı.

Bütün Almanya'nın savaşan proletaryası, Uluslararası Sosyalist Büro, bütün dünya ülkelerinin örgütlü işçileri bu günde ihtiyar Bebel'in yetmişinci yaş gününü törenle kutladılar.

Bebel bu saygınlığı neyle kazandı, proletarya için ne yaptı?

Bebel işçi kitlesi arasından nasıl yükseldi, «basit» bir tornacıyken, dünya proletaryasının büyük savaşçısı haline nasıl geldi?

Yaşam öyküsü nasıldır?

Bebel'in çocukluğu sefalet ve mahrumiyetler içinde geçti. Daha üç yaşında, besleyicisini, yoksul, veremli bir çavuş olan babasını kaybeder. Çocuklara başka bir besleyici bulmak için Bebel'in annesi bir hapishane gardiyanıyla ikinci kez evlenir. Anne çocuklarla birlikte, o zamana dek oturduğu kışladan hapishane binasına taşınır.

Fakat üç yıl sonra ikinci koca da ölür. Besleyicisiz kalan aile, açlık içinde varlığını sürdüreceği memleketine, bir

taşra kasabasına göç eder. Bebel fakir kimselerin çocuğu olarak, 14 yaşında başarıyla bitirdiği «Fakirler Okulu»na alınır. Ancak okulun bitiminden bir yıl önce onu yeni bir darbe bulur — son dayanağını, annesini yitirir. Tam öksüz, kendi başına bırakılmış, öğrenimine devam etme olanağı elinden alınmış olan Bebel, tanıdığı bir tornacının yanına çırak olarak gider.

Tekdüze, zorlu bir yaşam başlar. Sabah beşten akşam yediye kadar o atölyededir. Bütün boş zamanını adadığı kitaplar, ona belli bir değişiklik ve canlılık getirir. Bunun yanında, her sabah iş başlamadan önce ustanın karısı için su taşıyarak, haftada kazandığı on-oniki fenikle kütüphaneye yazılır.

Sıkıntı ve mahrumiyetler genç Bebel'i yıkmamakla, aydınlığa doğru içten gelen gayretini öldürmemekle kalmaz, bilakis tersine iradesini daha da çelikleştirir, bilgiye susuzluğunu artırır ve kitaplarda hırsla yanıt aradığı sorular uyandırır içinde.

Proletaryanın kurtuluşu için geleceğin yorulmaz savaşçısı, sıkıntıyla mücadele içinde böyle büyür.

18 yaşında Bebel, çıraklığı bitirir ve bağımsız bir tornacı olarak hayata atılır. 20 yaşında Leipzig'te bir işçi toplantısına katılır ve sosyalist işçilerin konuşmalarını dinler. Bu, Bebel'in işçi konuşmacılarla yüzyüze geldiği ilk toplantıdır. Bebel bir sosyalist değildir henüz, liberallere sempati duymaktadır, fakat işçilerin bağımsız şekilde ortaya çıkmalarına samimiyetle sevinir, onlara gıpta eder, içi aynı onlar gibi bir işçi konuşmacı olma isteğiyle yanar.

Bundan sonra Bebel için yeni bir yaşam başlar — artık belirli bir yolu görür. Bebel işçi örgütlerine katılır ve vargücüyle çalışır. Tez etki kazanır, mesleki bir eğitim derneği kuruluna seçilir. İşçi dernekleri içindeki uğraşısında sosyalistlere karşı mücadele eder, liberallerle birlik olur, ancak sosyalistlere karşı mücadelede yavaş yavaş onların haklı olduğu görüşüne varır.

26 yaşında artık bir Sosyal-Demokrattır. Bebel'in popülaritesi o kadar hızla artar ki, bir yıl sonra (1867) Alman İşçi Dernekleri Federasyonu başkanı ve ilk işçi milletvekili olarak parlamentoya seçilir.

Bebel savaş ve zaferlerle karşısına çıkan engelleri adım adım ortadan kaldırarak çalışır ve nihayet işçi kitlesi arasından yükselerek Almanya'nın mücadele eden işçilerinin önderi haline gelir.

Artık Bebel açıkça Sosyal-Demokrasiyi savunur. Onun önündeki ilk hedef şudur: Liberallere karşı savaş, işçilerin onların etkisinden kurtarılması, işçilerin kendilerine ait bir Sosyal-Demokrat işçi partisinde birleştirilmesi.

Bebel, bunu izleyen yıl, 1868'de, Nürnberg Dernek Kongresinde hedefine ulaşır. Bu kongrede Bebel'in hünerli ve acımasız saldırısı sonucu liberaller tam bir yenilgiye uğrarlar ve liberalizmin enkazı üzerinde Alman Sosyal-Demokrasisi doğar.

İşçilerin kurtuluşu ancak işçilerin kendi eseri olabilir, diye açıklıyordu Bebel İşçi Dernekleri Kongresinde, bundan dolayı işçiler liberal burjuvaziyle bağlarını koparmalı ve kendilerinin olan bir işçi partisinde birleşmelidirler; ve oturumun büyük çoğunluğu, bir avuç liberale karşı, Karl Marx'ın büyük sözlerini onunla birlikte onayladı.

İşçilerin tam kurtuluşu için, tüm ülkelerin işçilerinin birleşmesi zorunludur, diyordu Bebel, bunun için Uluslararası İşçi Birliği'ne katılmalıyız; ve oturumun çoğunluğu onunla birlikte büyük ustanın sözlerini onayladı.

Almanya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi böyle doğdu. Bebel onun ebesiydi.

Bundan sonra Bebel'in yaşamı Partininkiyle içiçe geçer, acıları ve sevinçleri Partininkilerle bir olur. Bebel bizzat, şevklendirdiği Alman işçilerinin sevgilisi olur; çünkü yoldaşlar, işçileri kendi ayakları üstüne dikmek için, onları liberal burjuvazinin vesayetinden kurtarmak ve onlara ken-

dilerine ait bir işçi partisi vermek için bu kadar çok şey yapmış olan bir adamı sevmemek elde değildir.

1870 yılı, genç parti için ilk sınavı getiriyordu. Fransa ile savaş başlıyor, Alman hükümeti Bebel'in de üyesi olduğu Reichstag'dan [Alman imparatorluk meclisi -ÇN] savaş için para talep ediyordu; savaştan yana veya savaşa karşı kesin tavır almak gerekiyordu. Tabii Bebel savaşın ancak proletaryanın düşmanları için yararlı olduğunu kavrar, oysa Alman toplumunun bütün tabakalarını, burjuvalardan işçilere kadar, sahte bir yurtseverlik coşkusu sarmıştır, ve hükümetin para isteğinin reddi vatan hainliği olarak adlandırılmaktadır. Fakat Bebel «yurtsever» önyargılara itibar etmeksizin, akıntıya karşı yüzmekten korkmadan, parlamento kürsüsünden yüksek sesle şunu açıklar: «Ben sosyalist ve cumhuriyetçi olarak, savaştan yana değil, bilakis halkların kardeşçe birliğinden yanayım, Fransız işçilerine karşı düşmanlıktan yana değil, bilakis Alman işçilerimizin onlarla birleşmelerinden yanayım.» Suçlamalar, alay, aşağılama — Bebel'in cesur karşı çıkışına işçilerden bile gelen cevap buydu. Ancak bilimsel sosyalizmin temel önermelerine sadık kalarak Bebel, bayrağı sınıf kardeşlerinin yanlış düşünceleri karşısında bir an bile indirmez, aksine onları sürekli olarak savaşın ne kadar menfur bir şey olduğu açık kavrayışına getirmeye uğraşır. Bir zaman sonra işçiler hatalarını gördüler ve sarsılmaz, güçlü Bebel'lerini daha da çok sevdiler. Buna karşılık hükümet onu iki yıl kalebentlikle mükâfatlandırdı; o da orada aylak oturmayıp, ünlü «Kadın ve Sosyalizm» kitabını yazdı.

Yetmişli yılların sonu ve seksenli yıllarda Partinin önüne yeni sınavlar dikilir. Sosyal-Demokrasinin gelişmesinden alarma geçen Alman hükümeti, «Sosyalistlere karşı olağanüstü yasalar» çıkarır, Parti ve sendika örgütlerini dağıtır, istisnasız tüm Sosyal-Demokrat gazeteleri baskı altına alır, toplantı ve dernek özgürlüğünü kaldırır ve daha dün legal olan Sosyal-Demokrat partiyi illegaliteye zorlar. Hükümet bütün bu önlemlerle Sosyal-Demokrasiyi başarısız, zararlı davranışlara provoke etmek, onu demoralize etmek ve mah-

vetmek istiyordu. Şaşkına dönmemek, doğru zamanda taktik değiştirebilmek ve yeni koşullara kendini doğru şekilde uydurabilmek için özel bir metanet ve eşsiz bir öngörü gerekiyordu. Birçok Sosyal-Demokrat, provokasyonlara geldi ve anarşizme saplandı. Diğerleri iyice bayağılaştı ve liberaller derekesine kadar düştü. Ancak Bebel yılmadan görevinin başında duruyor, bazılarını şevke getiriyor, diğerlerinin akılsız coşkusunu dizginliyor, bir üçüncülerin laf ebeliğini teşhir ediyor ve Partiyi ustaca doğru yola sevkediyordu: Her zaman ileri, daima ileri. On yıl sonra Hükümet, işçi hareketinin artan gücüne boyun eğmek ve «olağanüstü yasalar»ı kaldırmak zorunda kaldı. Bebel'in çizgisinin tek doğru çizgi olduğu görüldü.

Doksanlı yılların sonu ve yüzyılın dönümünden sonraki ilk yıllar Partiye yeni bir sınav getirdi. Sınai kalkınma ve nispeten kolay iktisadi zaferler dolayısıyla cesaretlenen Sosyal-Demokrasi içindeki ılımlı unsurlar, uzlaşmaz sınıf savaşımının ve sosyalist devrimin zorunluluğunu reddetmeye başladılar. Uzlaşmazlık gerekmiyor, devrim gerekmiyor, diyorlardı; gerekli olan sınıflar arasında işbirliğidir; bizim onlarla birlikte kurulu düzeni iyileştirmek için, burjuvaziyle ve hükümetle anlaşmaya ihtiyacımız var — bunun için gelin burjuva hükümetinin bütçesini onaylayalım ve mevcut burjuva hükümetine katılalım. Bununla ılımlılar, bilimsel sosyalizmin temelini, Sosyal-Demokrasinin devrimci taktiğini gömdüler. Bebel durumun tehlikesini gördü ve Partinin diğer liderleriyle birlikte ılımlılara karşı uzlaşmaz bir savaş ilan etti. Bebel, Dresden Parti Kongresi'nde (1903) ılımlıların Alman liderleri Bernstein ve Vollmar'ın tepesine biner ve devrimci mücadele yöntemlerinin zorunluluğunu ilan eder. Bir yıl sonra Amsterdam'da bütün ülkelerin sosyalistleri önünde, ılımlıların uluslararası lideri Jean Jaurès'i yener ve bir kez daha uzlaşmaz mücadelenin zorunluluğunu ilan eder. Bundan sonra artık «Partinin ılımlı düşmanlarına» rahat vermez, onlara yenilgi üstüne yenilgi tattırır — Jena'da (1905), Nürnberg'te (1908). Sonuç olarak Parti, iç mücadeleden yekpare ve güçlü, şaşılacak derecede sağlamlaşmış ve

muazzam büyümüş olarak çıkar — ve tüm bunlar esas olarak August Bebel'in sayesindedir.

Fakat Bebel sadece Parti çerçevesi içindeki faaliyetle yetinmez. Alman Reichstag'ında yaptığı, dikkafalı junkerleri kamçılayan, liberallerin yüzünden maskeyi düşüren, «imparatorluk hükümetine» saldıran, gürleyen konuşmalar; uzun yıllardır sendikalardaki çalışmaları — tüm bunlar, proletaryanın çıkarlarının sadık koruyucusu olarak Bebel'in hep mücadelenin en sıcak olduğu, onun kasırga gibi proleter enerjisinin en gerekli olduğu yerlerde ortaya çıktığını gösterir.

İşte Bebel, Alman ve uluslararası sosyalist proleterlerce bunun için böyle muhteremdir.

Bebel tabii ki hatalar da yaptı — kim hata yapmıyor ki (ancak ölüler hata yapmaz) —, şimdi Bebel'in 42 yıllık önderliğinden sonra, 600 000'den fazla üyesi bulunan, yaklaşık 2 milyon sendikal örgütlü işçiye sahip olan, 3-4 milyon seçmenin güvenini kazanmış olan, bir el işaretiyle Prusya'da yüzbin kişilik gösteriler ayağa dikebilen bir Partiye kazandırdıklarıyla karşılaştırıldığında, bütün bu ufak hatalar soluk kalır.

Ve Alman Sosyal-Demokrasisinin gücünü kuvvetle gösterdiği Prusya'da genel seçim hakkı için eşsiz bir biçimde örgütlenmiş kitle gösterilerinin günleriyle, Bebel'in yıldönümü töreninin aynı zamana düşmesi anlamlıdır.

Bebel haklı olarak, boşa çalışmadığını söyleyebilir.

Eskisi gibi görev başında duran ve yeni savaşları ve zaferleri gözleyen yaşlı, evet çok yaşlı, fakat gönülce hala oldukça genç Bebel'in yaşamı ve icraatı böyledir.

Ancak mücadele eden proletarya bir Bebel doğurabilirdi, böyle canlı, ebediyyen genç, sürekli ileri bakan — tıpkı kendisi gibi.

Bebel'i yorulmadan, eski çürüyen kapitalist dünyayı yıkmaya iten duraksız doğasına ancak bilimsel sosyalizmin teorisi böyle geniş bir kapsam verebilirdi.

Bebel yaşamı ve eseriyle, proletaryanın gücünü ve yenilmezliğini, sosyalizmin zaferinin kaçınılmazlığını ispatlıyor...

O halde gelin yoldaşlar, yoldaşımıza, değerli ustamıza, tornacı August Bebel'e selamımızı sunalım!

O, işçi hareketinin böyle Bebel'lerine özellikle ihtiyaç duyan biz Rus işçilerine örnek olsun!

Yaşasın Bebel!

Yaşasın uluslararası Sosyal-Demokrasi!

RSDİP Bakü Komitesi
23 Mart 1910'da
özel bildiri olarak yayınlandı.
Bildirinin Rusça metnine göre.

SOLVİÇEGODSK SÜRGÜNÜNDEN PARTİ MERKEZ KOMİTESİNE MEKTUP

Semyon yoldaş! Mektubunuzu dün yoldaşlardan aldım. Önce Lenin'e ve diğerlerine sıcak selamlar. Sonra da mektubunuz ve genel olarak «lanet olası sorunlar» üzerine.

Görüşüme göre blok (Lenin-Plehanov) çizgisi tek doğru çizgidir: 1. Bu çizgi, ve yalnızca bu çizgi, Rusya'da gerçekten Parti yanlısı tüm unsurların birliğini talep eden çalışmanın gerçek çıkarlarına uygundur; 2. bu çizgi, ve yalnızca bu çizgi, Menşevik işçiler ile tasfiyeciler arasında bir uçurum yaratarak, tasfiyecileri dağıtarak ve onlara ölümcül bir darbe vurarak, legal örgütlerin tasfiyecilerin boyunduruğundan kurtarılması sürecini hızlandırmaktadır. Legal örgütlerde nüfuz uğruna mücadele, günün talebi, ve Partinin yeniden doğuşu yolunda zorunlu bir aşamadır, blok ise bu örgütlerin tasfiyecilik çöplüğünden temizlenmesinin tek aracını oluşturur.

Blok planında Lenin'in eli görülüyor — o zeki bir adam ve arının balı nereden aldığını biliyor. Fakat bu, her blokun iyi olacağı anlamına gelmez. Troçki'nin bloku (o «sentez» derdi) çürük bir ilkesizliktir, değişik türden ilkelerin Manilov'cu amalgamı, ilkesiz bir kişinin «iyi» bir ilkeye aciz hasretidir. Şeylerin mantığı doğası itibariyle sıkı ilkeseldir ve amalgama müsamaha etmeyecektir. Lenin-Plehanov bloku tam da derin ilkesel olduğu için, Partinin yeniden doğuşunun yolları sorununda görüş birliği üzerinde temellendiği için yaşayabilecek durumdadır. Fakat bu bir kaynaşma değil, bir blok olduğu için, tam da bunun için, Bolşeviklerin kendi fraksiyonlarına gereksinimleri vardır. Bolşevikler çalışma sürecinde Plehanovcuları pekalâ kesin biçim-

de uysallaştırabilirler, fakat bu sadece bir olasılıktır. Çok güçlü bir ihtimal de olsa, uyuyarak böyle bir sonucu bekleyemeyiz. Bolşevikler ne kadar birlik içinde hareket ederlerse, ne kadar örgütlü davranırlarsa, başkalarının uysallaşma olasılığının şansı o kadar büyük olur. Bu nedenle biz her işlenebilir demir kütlesini işlemek zorundayız. «Vperyod»cuların sözünü, şimdi tasfiyecilerden ve Plehanovculardan daha az ilginç olduğu için, etmiyorum. Herhangi bir zaman tekrar kendilerine gelirlerse tabii ki iyi olacaktır, ama eğer olmazsa — tanrıya emanet olsunlar, kendi yağlarında kavrulsunlar.

Yurtdışı üzerine böyle düşünüyorum.

Ama hepsi bu değil, ve esas olan da bu değil. Esas önemli olan, Rusya'da çalışmanın örgütlenmesidir. Partimizin tarihi, görüş ayrılıkları sorunlarının tartışmalarda değil, esas olarak çalışma sürecinde, ilkelerin uygulanması sürecinde çözüldüğünü göstermiştir. Bunun için günün görevi, Rusya'daki çalışmayı sımsıkı tespit edilmiş ilkeler etrafında örgütlemektir. Tasfiyeciler meseleyi hemen kavradılar (bunların sezme kabiliyeti çok gelişmiştir) ve legal işçi örgütlerinde yuvalanmaya başladılar (şimdiden başarıyla), ve anlaşıldığına göre, çalışmayı yönlendiren vb. illegal bir Rusya merkezine sahipler. Fakat biz durmadan «hazırlıklar» yapıyoruz, denemeler safhasında bekliyoruz. Kanımca, bizim için ertelenemeyecek en yakın görev, ilk zamanlarda ana merkezlerde (Petersburg, Moskova, Urallar, Güney Rusya) illegal, yarı-legal ve legal çalışmayı birleştirecek bir merkezi (Rus) grubun örgütlenmesidir. Bunu istediğiniz gibi adlandırın — «MK'nin Rus bölümü» veya MK'da yardımcı grup—, hiç farketmez. Fakat böyle bir gruba hava gibi, günlük ekmek gibi ihtiyacımız var. Şu anda ülkede Parti işçileri arasında belirsizlik, tecrit, kopukluk hakim, herkesin boynu bükük. Oysa bu grup, çalışmayı canlandırabilir ve açıklık getirebilir. Bu da legal olanaklardan gerçekten yararlanma yollarını açardı. İşte bununla, görüşüme göre, Parti ruhunun yeniden doğuşu harekete geçebilirdi. Önce Plenum Toplantısının[93] kararlarını tanıyan Parti iş-

çilerini müzakereye çağırmak —tabii ki MK yönetimi altında— iyi olurdu. Bütün bunlar, merkezi kurumların «reformundan»[94] sonra ve Plehanovcuların kabul etmeleri koşuluyla olabilir. Bu müzakere yukarıda sözü edilen merkezi grup için uygun kimseleri pekalâ çıkarabilir. Görüşüme göre, böyle bir müzakerenin yararları başka birçok bakımlardan da açıktır. Ancak, tasfiyecilerin, Troçkistlerin, «Vperyod»çularm suçlamalarından korkmaksızın, eğilmez ve acımasız biçimde davranmak zorunlu olacaktır. Eğer Plehanovcular ve Leninistler Rusya'da çalışma bazında birleşirlerse, ne tür olursa olsun birtakım suçlamaları dikkate almaları gerekmez.

Rusya'daki çalışma üzerine böyle düşünüyorum.

Şimdi kendim üzerine. Benim 6 ayım var[95]. Bu sürenin bitiminde tamamen emrinize amadeyim. Eğer işgücü ihtiyacı gerçekten acilse, derhal yola koyulabilirim. «Mysl»ın[96] 1. sayısını okudum. Dünkü hasımlarm ortak davranışı çıplak gerçeğinin, tek başına bunun, işçi sınıfına ne kadar açıklık ve canlılık taşıyacağını ve tasfiyecilerin saflarına ne kadar karışıklık ekeceğini göz önüne getirebiliyorum. Ve her dürüst insan, bunun kötü olmayacağını söyleyecektir.

Sürgünde namuslu bir kitle var ve bu kitleye periyoduk illegal matbuat tedarik edilmesi çok iyi olur. «Sosyal-Demokrat»ın 17. sayısı ile sonrakileri ve «Sosyal-Demokrat»a «Ek»i gönderiniz. «Raboçaya Gazeta»nın[97] ne 1. ne de 2. sayısı var, «Golos Sosyal-Demokrat» da yok bizde. «Zvezda»[98] elimize geçecek. Paketler için adresler: 1. İvan İssakoviç Bogomolov, Solviçegodsk, Vologda vilayeti; 2. Pyotr Mihayiloviç Serafimov, Solviçegodsk, Vologda vilayeti. Benimle yazışmalar için adres: Solviçegodsk, Vologda vilayeti, Grigorov hanesi — Nikolai Aleksandroviç Vosnessenski.

Dostça selam **K.S.**

Paketleri taahhütlü göndermeyin. Sizdeki meseleler üzerine yazınız, çok rica ediyorum.

31 Aralık 1910'da yazılmıştır.
Rusça mektubun bir nüshasına göre.

PARTİ İÇİN![99]

Ülkede politik yaşama duyulan ilgi canlanıyor, aynı zamanda Partimizin krizinin sonu görünüyor. Donukluğun ölü noktası geçmeye başlıyor. Kısa zaman önce yapılan tüm Parti konferansı[100], Partinin yeniden doğuşu için apaşikâr bir işarettir. Rus devriminin büyümesiyle birlikte güçlenen ve devrimin gerilemesiyle birlikte parçalanan Partimiz, kaçınılmaz olarak ülkenin politik uyanışı ile tekrar güçlenmek zorundaydı. En önemli sanayi dallarında canlanma ve kapitalistlerin kârlarının yükselmesi yanında işçilerin gerçek ücretlerindeki gerileyiş; burjuvazinin iktisadi ve siyasi örgütlerinin serbestçe gelişmesi yanında proletaryanın legal ve illegal örgütlerinin yok edilmesi; temel ürünlerin fiyatlarının artması ve çiftlik sahiplerinin kârlarının büyümesi yanında köylü iktisadının yıkılması; nüfusun 25 milyondan fazlasını kapsayan, ve «yenilenmiş» karşı-devrimci rejimin çaresizliğini gösteren açlık — tüm bunlar, siyasi yaşama ilgi uyandırma bakımından, başta proletarya olmak üzere emekçi katmanları kaçınılmaz olarak etkilemek zorundaydı. Bu uyanışın açık ifadelerinden biri, diğer şeylerin yanısıra, ocak ayında düzenlenen Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi konferansıdır.

Ama beyinlerdeki ve yüreklerdeki canlılık kendi içine kapanıp kalamaz — şimdiki siyasi koşullar altında kaçınılmaz olarak açık kitle eylemlerine geçmek zorundadır.

Işçilerin yaşamı iyileştirilmelidir, ücretin yükseltilmesi ve işgününün kısaltılması gerekmektedir; işçilerin fabrikalarda, işletmelerde, maden ocaklarındaki durumları esaslı

biçimde değiştirilmelidir. Fakat bütün bunlar, hâlâ yasak olan kısmi ve genel iktisadi eylemlerle değil de ne ile başarılacaktır?

Patronlara karşı serbest mücadele hakkının, grev, örgütlenme, toplantı, söz ve basın hakkının kazanılması gerekmektedir: bu haklar olmaksızın işçilerin verdikleri yaşamlarını iyileştirme mücadelesi son derece zorlaşacaktır. Fakat bütün bunlar, açık siyasi eylemler, gösteriler ve siyasi grevlerle değil de ne ile başarılacaktır?

Kronik açlık çeken ülkeyi sağlığa kavuşturmak gerekmektedir, şimdiki duruma, çalışan milyonların periyodik olarak bütün korkunçluğuyla açlık çekmek zorunda bırakılmalarına son vermek gerekmektedir: aç ana-babaların kız ve oğullarını gözyaşları içinde «bir dilim ekmeğe sattıklarını»! kollarını kavuşturarak seyretmek mümkün değildir. Yoksul köylü iktisadını mahveden ve her kötü hasatta milyonlarca köylüyü yok edici bir açlık yoluna süren şimdiki soyguncu finans politikasına radikal biçimde son vermek gerekmektedir. Ülkeyi dilenmekten ve moral çöküntüsünden kurtarmak gerekmektedir! Fakat bütün bunlar, Çarlığın tüm yapısını yukardan aşağıya kadar devirmeden yapılabilir mi? Ve serfliğin tüm kalıntıları ile birlikte Çarlık hükümetinin yıkılması, tarih tarafından görevlendirilen sosyalist proletarya önderliğinde, geniş bir devrimci halk hareketi ile değil de nasıl yıkılabilir?...

Gelecekteki eylemlerin dağınık ve kaos içinde yürümemesi için, proletaryanın büyük rolünü, gelecek eylemlerin birleştiricisi, önder rolünü şerefle yerine getirmesi için — tüm bunlar için, halkın geniş katmanlarının devrimci bilinci ve proletaryanın sınıf bilinci dışında, tek tek yerel örgütlerin çabalarını ortak bir çabada birleştirebilecek ve bu yolla devrimci kitle hareketini düşmanın ana kalelerine yöneltebilecek güçlü ve elâstiki bir proleter partisi gerekmektedir. Proletaryanın yaklaşan devrimci eylemleri lâyık biçimde karşılaması için, proletarya partisini, Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'ni saat gibi işleyen bir örgüt haline getirmek özellikle gereklidir.

Partinin birleşmesi gerekliliğinin önemi, önümüzdeki IV. Duma seçimleri dolayısıyla daha açık ortaya çıkıyor.

Fakat Parti, saat gibi işleyen bir örgüt haline nasıl getirilebilir?

Her şeyden önce yerel örgütleri sağlamlaştırmak gerekmektedir. Küçük ve küçücük gruplara parçalanmış, umutsuzluk ve davaya inançsızlık deniziyle çevrelenmiş, aydın güçlerden yoksun ve —seyrek olmayan biçimde— provokatörler tarafından havaya uçurulmuş — yerel örgütlerin yaşantısının bu kederlendirici manzarasını kim bilmez? Güçlerin bu paramparça olmuşluğuna bir son verilebilir ve vermek gerekiyor! Bir yandan işçi kitlelerinin uyanışının başlaması ve öte yandan bu uyanışın ifadesi olarak kısa zaman önce yapılan Konferans, bu parçalanmışlığın tasfiyesini önemli ölçüde kolaylaştırıyor. O halde, parçalanmışlığı tasfiye etmek için elimizde olan her şeyi yapalım! Her kentte ve her sanayi merkezinde Sosyal-Demokrat işçilerin tümü gruplaşsın, fraksiyon farkı gözetmeksizin, illegal Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin gerekliliğine inananların tümü, yerel Parti örgütlerinde gruplaşsın! İşçileri tek bir sömürülenler ordusunda birleştiren fabrika sıraları, bu fabrika sıraları, onları sömürü ve şiddete karşı yekpare bir Partide kaynaştırsın!... Bu durumda büyük bir üye sayısının peşinden koşmaya gerek yoktur: şimdiki çalışma koşullarında bu tehlikeli bile olabilir. Önemli olan, yoldaşların niteliğidir; önemli olan, yerel örgütlerde gruplaşan nüfuzlu yoldaşların, hizmet ettikleri meselenin öneminin bilincinde olmaları ve çalışmalarını devrimci Sosyal-Demokrasi çizgisinde sebatlı biçimde yürütmeleridir. Ve böyle biçimlenmiş yerel örgütler kendilerini tecrit etmeyip, «en küçüğünden» ve olağanından en büyüğüne ve «olağanüstü»süne kadar proleter mücadelenin tüm meselelerine yorulmaksızın müdahale etsinler; emek ile sermaye arasında tek bir çatışma, işçi kitlelerinin Çarlık hükümetine karşı tek bir protestosu onların etkilemesinden kaçmasın: Yerel örgütlerin sağlığa kavuşması ve sağlamlaşmasına ancak bu yoldan erişilebileceği sürekli akılda tutulmalıdır. Bu nedenle, sendikalar ve

klüpler gibi işçilerin açık kitle örgütleri ile en canlı ilişkiler sağlanmalı ve onların gelişmesi her biçimde ilerletilmelidir.

Ve varsın işçi yoldaşlar, aydın güçlerin yokluğu nedeniyle kendi omuzlarına düşen zorluk ve karmaşıklıkların kendilerini yanıltmalarına izin vermesinler — «alışılmamış» işlere karşı, hiç kimseye gerekli olmayan bu alçakgönüllülüğü ve korkuyu bir kenara atmak gerekmektedir; karmaşık Parti meselelerini ele alma cesaretini göstermek gerekmektedir. Bu sırada birkaç yanlışın yapılması bir felaket değildir: birkaç kez tökezlenilir ve sonra serbestçe yürümeye alışılır. Bebel'ler gökten düşmüyor, yalnızca tabandan, tüm alanlardaki Parti çalışması sürecinde yetişiyorlar...

Fakat yerel örgütler, güçlü ve nüfuzlu olsalar da, tek tek ele alındığında henüz Partiyi oluşturmazlar. Bu amaçla onları bir bütünde toplamak, onları ortak bir yaşam sürdüren bir bütünde birleştirmek gerekmektedir. Yalnız kendi aralarında bağı olmayan değil, fakat diğerlerinin varlığından da habersiz dağınık yerel örgütler, tamamen kendi başlarına bırakılmış, masrafı ve zararı kendine ait olmak üzere davranan, çalışmada çoğu kez karşıt çizgileri izleyen örgütler — bütün bunlar, Partideki karışıklığın bilinen resimleridir. Yerel örgütleri birbiriyle bağlamak ve bunları Parti Merkez Komitesi etrafında toplamak — tam da bu, amatörlükten kopmak ve proleter partisinin sağlamlaştırılması davasının yolunu açmak demektir. Yerel örgütlere canlı köklerle bağlı olan, onlara sistemli biçimde bilgi veren, onları birbirleriyle bağlayan etkin bir Merkez Komitesi; tüm proleter eylem meselelerine yorulmaksızın müdahale eden bir Merkez Komitesi; geniş kapsamlı siyasi ajitasyon amacıyla, Rusya'da çıkan illegal bir gazeteye sahip bir Merkez Komitesi — Partinin yenilenmesi ve birleşmesi bu yöne doğru gelişmek zorundadır.

Tek başına Merkez Komitesinin bu güç görevle başa çıkamayacağını söylemeye gerek yok: yerel örgütlerdeki yoldaşlar, kendilerinin tek tek yerlerden sistemli destekleri olmaksızın, Merkez Komitesinin kaçınılmaz olarak bir sıfır, ve Partinin de bir hayal (fiktion) olacağını akıllarında tut-

malıdırlar. Dolayısıyla, yerel örgütlerin tek adammışçasına çalışması — Partinin yenilenmesinin zaruri koşulu budur. Yoldaşları buna çağırıyoruz.

O halde yoldaşlar, Parti için, yeniden doğuşunu yaşayan illegal Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi için!

Yaşasın yekpare Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi!

RSDİP Merkez Komitesi

Mart 1912'de özel bildiri olarak yayınlanmıştır. Rusça elyazmasına göre.

YAŞASIN 1 MAYIS![101]

Yoldaşlar!

Bütün ülkelerin işçileri, bu günü, 1 Mayıs gününü her yıl kutlamayı daha geçen yüzyılda kararlaştırdılar. 1889'da bütün ülkelerin sosyalistlerinin Paris Kongresinde, işçilerin tam da 1 Mayıs'ta, doğanın kış uykusundan uyandığı, ormanların ve dağların yeşille örtündüğü, tarlaların ve çayırların çiçeklerle süslendiği, güneşin daha güçlü ısıtmaya başladığı, havada yenilenmenin sevinci hissedildiği ve doğanın kendini dansa verdiği bu gün, işçilerin insanlığa baharı ve kapitalizmin zincirlerinden kurtuluşu getirdiğini, işçilerin dünyayı özgürlük ve sosyalizm temelinde değiştirmekle yükümlü olduğunu yüksek sesle ve açıkça dünyaya bildirme kararı aldıkları gün oldu.

Her sınıfın sevdiği öz bayramları vardır. Asiller kendi bayramlarını yürürlüğe koyuyor ve bu günlerde köylüleri yağma etme «haklarını» ilân ediyorlardı. Burjuvalar kendi bayramlarına sahipler ve bu günlerde işçileri sömürme «haklarını» aklıyorlar. Papazların da kendi bayramları var ve bu günlerde, çalışanların sefalet içinde çürüdükleri, fakat asalakların lüks içinde sefahâte daldığı mevcut durumu övüyorlar.

İşçilerin de kendi bayramları olmalıdır ve onlar bu günde şunu ilan etmelidir: Genel iş, genel özgürlük, bütün insanların genel eşitliği. Bu bayram 1 Mayıs bayramıdır.

İşçiler daha 1889'da böyle karar aldılar.

O zamandan bu yana proleter sosyalizmin savaş sloganları 1 Mayıs günündeki toplantı ve gösterilerde gittikçe

daha güçlü ses veriyor. İşçi hareketi okyanusu genişleyerek kabarıyor ve Avrupa ve Amerika'dan, Asya, Afrika, Avustralya'ya kadar yeni ülkeleri ve devletleri kapsıyor. Bir zamanlar güçsüz olan işçilerin enternasyonal birliği, birkaç onyıl içinde, muntazam kongreler düzenleyen ve dünyanın her köşe ve bucağından milyonlarca işçiyi birleştiren muazzam bir enternasyonal kardeşliğe ulaştı. Proleter öfke denizi yüksek dalgalarla kabarıyor ve kapitalizmin sallanan kalelerine gittikçe daha tehdit edici biçimde saldırıyor. Kısa zaman önce İngiltere, Almanya, Belçika, Amerika'da meydana gelen, bütün dünyanın sömürücülerine ve krallarına korku ve endişe veren kömür işçilerinin büyük grevi, sosyalist devrimin pek uzak olmadığına dair açık bir işarettir...

«Altın danaya saygımız yok!» Burjuvaların ve zalimlerin egemenliğine ihtiyacımız yok! Sefalet ve kan dökme korkunçluğuyla kapitalizme lânet ve ölüm! Yaşasın emeğin egemenliği, yaşasın sosyalizm!

Bütün ülkelerin sınıf bilinçli işçilerinin bu gün ilân ettikleri budur.

Zaferlerinden emin, sakin ve güçlü olarak adanmış ülke yolunda, aydınlık sosyalizm yolunda gururla ilerliyorlar ve adım adım Karl Marx'ın büyük çağrısını gerçekleştiriyorlar: «Bütün ülkelerin işçileri birleşin!»

Özgür ülkelerin işçileri 1 Mayıs'ı böyle kutluyorlar.

Durumlarının bilincine varmaya başladıkları ve yoldaşlarının gerisinde kalmak istemedikleri zamandan bu yana, Rus işçileri yabancı yoldaşlarının korosuna sürekli olarak katıldılar ve onlarla birlikte, her şeye rağmen, Çarlık hükümetinin vahşi baskılarına rağmen 1 Mayıs'ı kutladılar. Rus işçileri son iki-üç yıl içinde karşı-devrimci bakanal'ler* ve Partinin parçalanma, sanayiin depresyon ve geniş kitleleri felce uğratan politik ilgisizlik döneminde, aydınlık işçi bay-

---

* *Bakanal: Eski Yunan'da şarap tanrısı Dionysos'a adanan şölenler; sefih içki alemi. Burada karşı-devrimin şarap yerine kan içmesi anlamında kullanılıyor. —ÇN.*

ramını eski biçimde kutlama olanağını yitirdiler kuşkusuz. Fakat son zamanda ülkede baş gösteren canlılık, iktisadi grevler ve II. Duma'daki Sosyal-Demokrat temsilcilerin mahkemesinin hiç olmazsa revizyonunu kabul ettirmek için işçilerin siyasi protestoları, 20'den fazla vilayete yayılan açlık sonucu köylülüğün geniş kitlelerinde oluşan hoşnutsuzluk, yüzbinlerce ticari kalfanın Rus baş gericilerinin «yenilenmiş» düzenlerine karşı protestoları — tüm bunlar, kötürümleştiren uykunun geçtiğini, öncelikle proletarya arasında olmak üzere yerini bütün ülkede siyasi canlanmaya bıraktığını gösteriyor. Bu yıl bu günde Rus işçilerinin yabancı yoldaşlarına elini uzatabilmesinin ve uzatmak zorunda olmasının nedeni budur. Onlarla birlikte şu ya da bu biçimde 1 Mayıs'ı kutlama zorunluluğunun nedeni budur.

Rus işçileri bu gün, özgür ülkelerdeki yoldaşlarıyla birlikte altın danaya saygı duymadıklarını ve duymayacaklarını açıklamalıdırlar.

Onlar, bütün ülkelerin işçilerinin genel taleplerine, Çarlığın yıkılması ve Demokratik Cumhuriyetin kurulması doğrultusunda kendi Rus taleplerini eklemek zorundadırlar.

«Hükümdarlığın despotlarından nefret ediyoruz!» «Çok çile çekmiş halkın zincirlerine saygılıyız!» Kanla lekelenmiş Çarlığa ölüm! Soylu toprak mülkiyetine son! Fabrikalarda, işletmelerde, ocaklarda patron zulmüne son! Köylüye toprak! İşçiye 8 saatlik işgünü! Rusya'nın tüm vatandaşlarına Demokratik Cumhuriyet!

Genel taleplerden başka, Rus işçilerinin bu gün açıklamak zorunda oldukları budur.

Rus liberalleri kendilerine ve başkalarına, Rusya'da Çarlığın sağlamlaştığını, halkın en önemli ihtiyaçlarını karşılayabildiğini söylediklerinde, yalancılık ve sonuncu Nikolaus'a uşaklık yapıyorlar.

Rus liberalleri bütün ton çeşitlerinde devrimin öldüğünü ve «yenilenmiş» bir düzende yaşadığımızı söylediklerinde, dolandırıcılık ve ikiyüzlülük yapıyorlar.

Etrafa bir bakın: Bunca çile çeken Rusya, «yenilenmiş», «mutlu» bir ülkeye benziyor mu acaba?

Demokratik bir anayasa yerine — darağacı ve barbar istibdat rejimi!

Bütün halk tarafından taşınan bir parlamento yerine — kara toprak sahiplerinin kara Duma'sı!

«Burjuva özgürlüğünün sarsılmaz temelleri» yerine, daha 17 Ekim Manifestosu'nda vaadedilmiş olan söz, toplantı, basın, örgütlenme ve grev özgürlüğü yerine — «keyfîliğin» ve «yasaklar»ın ölü eli; yasak gazeteler, sürgün edilen redaktörler, dağıtılan sendikalar, darmadağın edilen toplantılar!

Kişinin dokunulmazlığı yerine — hapishanelerde işkenceler, vatandaşların alaya alınması, Lena altın ocaklarında grevcilerle kanlı hesaplaşmalar!

Köylülerin sıkıntılarının tatmin edilmesi yerine — köylü kitlelerinin topraksızlaştırılması siyasetinin sürdürülmesi!

Düzenli devlet ekonomisi yerine — idari kısımlarda, demiryolu işletmelerinde, orman işletmesinde, Bahriye Vekâletinde dolandırıcılık!

Hükümet mekanizmasında düzen ve disiplin yerine — mahkemelerde sahtekârlık, poliste şantaj ve rüşvet, Okrana'da cinayet ve provokasyon!

Rusya'nın enternasyonal büyüklüğü yerine — Yakın- ve Uzak-Doğu meselelerinde Rus «siyasetinin» acıklı fiyaskosu, kanayan İran meselesinde yıkıcı ve cellât rolü!

Nüfusun rahat ve mutlu yaşamı yerine — kentlerde intiharlar, köylerde 30 milyon köylünün korkunç açlığı!

Ahlâkın sağlığa kavuşturulması ve arındırılması yerine — manastırlarda, resmi moralin bu kalelerinde görülmemiş fuhuş!

Ve manzaranın tamamlanması için — Lena altın ocaklarında yüzlerce emekçinin vahşice kurşunlanması!...

Kazanılan özgürlüklerin yıkıcıları, darağacı ve kurşun taraftarları, «keyfiliğin» ve «yasaklar»ın yazarları, hırsız yöneticiler, hırsız mühendisler, yağmacı polisler, katil Okrana memurları, fuhuş yapan Rasputin'ler — işte size Rusya'nın «yenileyicileri»!

Ve dünyada hâlâ, Rusya'da her şeyin mükemmel olduğu-

nu, devrimin öldüğünü iddia etmeye cüret eden insanlar var!

Hayır, yoldaşlar, nerede milyonlarca köylü açlık çekiyor ve işçiler bir grev nedeniyle kurşunlanıyorsa, orada devrim, insanlığın utancı Rus Çarlığı dünya yüzünden kaybolasıya değin yaşayacaktır.

Ve bugün, 1 Mayıs günü biz şu ya da bu biçimde, mitinglerde, kitle toplantılarında veya gizli toplantılarda —en elverişlisi hangisi ise— Çarlık monarşisinin tamamen yıkılması için savaşacağımıza and içtiğimizi, Rusya'nın kurtarıcısı gelen Rus devrimini selamladığımızı açıklamalıyız!

O halde gelin, yabancı ülkelerdeki yoldaşlarımıza elimizi uzatalım ve onlarla birlikte haykıralım:

Kahrolsun kapitalizm!
Yaşasın sosyalizm!

Rus devriminin bayrağını yükseltelim ve üzerine yazalım:

Kahrolsun Çarlık monarşisi!
Yaşasın Demokratik Cumhuriyet!
Yoldaşlar! Bugün 1 Mayıs'ı kutluyoruz! **Yaşasın 1 Mayıs!**
Yaşasın uluslararası Sosyal-Demokrasi!
Yaşasın Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi!

RSDİP Merkez Komitesi

Nisan 1912'de özel bildiri olarak yayınlanmıştır. Rusça elyazmasına göre.

YENİ BİR DÖNEM

İşçilerin iktisadi eylemlerinin hemen ardından siyasi eylemleri.

Ücret grevlerinden hemen sonra, Lena'daki katliam nedeniyle protestolar, mitingler, siyasi grevler.

Her yerde; Petersburg ve Moskova'da, Riga ve Kiev'de, Saratov ve Yekaterinoslav'da, Odessa ve Harkov'da, Bakû ve Nikolayev'de, Rusya'nın tüm köşe ve bucaklarında işçiler, Lena'da arkadaşlarının öldürülmelerine cevap olarak başkaldırıyorlar.

«Yaşıyoruz; kızıl kanımız, harcanmamış gücün ateşiyle kaynıyor!»...

İşçi hareketi yükselen canlanmasında üçüncü aşamaya ulaştı. Hem de karşı-devrimci şölenlerden sonra!

İki yıl önce işçiler, daha kendilerini, doymak bilmez patronların gittikçe güçlenen baskınlarına karşı korumaya uğraşıyorlardı. Hareketin canlanması, savunma grevlerinde, fakat yer yer de saldırı grevlerinde ifade buluyordu. Bu birinci aşamaydı. Moskova bölgesi öncü savaşçıydı.

İşçiler birbuçuk yıl önce saldırı grevlerine geçtiler. Yeni iktisadi talepler ileri sürüldü: karşı-devrimin kudurduğu dönemde işçilerin elinden alınmış olan 1905 ve 1906 yıllarının şartları için savaşılıyordu. Bu ikinci aşamaydı. Öncü savaşçı, batıdaki kenar bölgelerdi.

Şimdi sırada üçüncü aşama, siyasi hareket dönemi var.

Aşamadan aşamaya!

Zaten bu beklenirdi. En önemli sanayi dalları kalkınır ve kapitalist kârlar artarken gerçek ücretin gerileyişi, bur-

juvazinin mesleki ve siyasi örgütleri gelişirken işçi örgütlerinin yok edilmesi, hayati önemde ürünlerin fiyatları artar ve çiftlik sahiplerinin gelirleri yükselirken 30 milyon köylünün açlık çekmesi, ve felâketin tahrik ettiği ana-babaların çocuklarını satmak zorunda kalmaları — tüm bunlar kaçınılmaz olarak politik canlanmayı işçi sınıfı saflarına taşımak zorundaydı.

Lena'da atılan kurşunlar sadece bir işaret oldu.

Apaçık ki, «Şipka geçidinde her şey yolunda» değil. Bunu ülkeyi «yatıştırmak» için hazırlanan devlet iktidarının temsilcileri de biliyorlar. Belli ki bu, dış politika meselelerimizi de etkiliyor...

Ve sürekli olarak siyasi protesto grevleri haberleri geliyor.

Hiç şüphe yok ki, kurtuluş hareketinin yeraltı güçleri işe koyuldu...

Selam size, ilk kırlangıçlar!

Petersburg «Zvezda»sı («Yıldız») No. 30,
15 Nisan 1912.
İmza: K. S.
Rusça gazete metnine göre.

LİBERAL İKİYÜZLÜLER

«Reç» bir kez daha «yanıldı»! Lena'daki zulüm üzerine «hükümetten» «densiz»açıklamaları «beklemediği» öğreniliyor. Görüyor musunuz, bakan Makarov'un Bay Treşçenko'yu «yasa önünde sorumlu tutacağını ummuş» o. Şimdi aniden Makarov'un, Treşçenko'nun haklı olduğunu ve gelecekte de işçilere ateş açılacağını ifade eden açıklaması.

«Yanıldık» diye açıklıyor liberal «Reç» bu vesileyle ikiyüzlü mırıltılarla (bkz. «Reç», 12 Nisan).

Zavallı Kadetler, hükümete umutlarında dördüncü kez «yanılıyorlar»!

Daha kısa zaman önce, Rusya'da bir anayasa olduğunu «sanıyorlardı» ve Avrupa önünde, «birleşmiş hükümetimizin» «tamamen anayasal» olduğuna bütün dillerde yemin ediyorlardı. Bu Rusya'dan uzakta, Londra'daydı. Ancak hatalarını görmeleri ve «hayal kırıklığına uğramaları» için sadece «keyfilik» ve «yasaklar» ülkesine geri dönmeleri yeterliydi.

Daha kısa zaman önce, Stolipin'in ülkeyi parlamenter «yenileme» yoluna götürmeyi başardığına inanıyorlardı. Fakat Stolipin'in salt ünlü 87. maddeye[102] başvurması yeterliydi — ve Kadetler «hatalar» ve «yanlış anlamalar» nakaratını tekrar söylemeye başladılar.

Kadetlerin Rus hükümeti ile (liman işçileri grevi hatırlansın) İngiliz hükümetinin grevlerdeki tutumu arasında paralellik çizdiklerinden bu yana çok mu oldu? Fakat Kadetlerin bir kez daha ikiyüzlü «yanıldık» nakaratını söylemesi için, sadece Lena dramının oynanması yeterliydi.

Garip olan sadece şu: «Hatalar» ve «hayal kırıklığı» gittikçe büyüyor, fakat Kadetlerin hükümetle kırıştırma taktiği olduğu gibi kalıyor!

Zavallı, zavallı Kadetler! Belli ki, kendi dürüstlüklerine inanacak safdil okuyucular «umuyorlar».

Rusya'nın kurtuluşunun düşmanları önünde uşakça yaltaklanmalarını halkın farketmeyeceğini «düşünüyorlar».

Eğer Kadetler bugüne kadar hükümet hakkındaki görüşlerinde tekrar tekrar «yanıldılar» ise, kendilerini şimdi, nihayet onların karşı-devrimci karakterini anlayan ve onlara sırt çevirecek olan kitleler tarafından «hayal kırıklığına uğratılma»nın beklediğini daha bilmiyorlar.

Fakat o zaman Kadet baylar kimi dolandıracaklar?

Hükümet önünde uşaklık, ülke önünde ikiyüzlülük — aslında bunlara neden «Halk Özgürlüğü Partisi» deniyor?

Petersburg «Zvezda»sı («Yıldız») No. 30,
15 Nisan 1912.
İmza: S.
Rusça gazete metnine göre.

PARTİSİZ GARİP YARATIKLAR

Partisiz ilericilik moda haline geldi. Ne yapalım, Rus aydınının doğasıdır bu, o modaya gereksinme duyar. Önce Sanin örneğine meftun oldu, sonra dekadansa düştü, şimdi sıra partisizlikte.

Nedir partisizlik?

Rusya'da çıkarları birbirine 180 derece ters toprak sahipleri ve köylüler vardır, bunlar arasında mücadele kaçınılmaz bir görüngüdür. Fakat partisizlik bu olgunun yanından geçip gidiyor; partisizlik, çıkarların karşıtlığını sessizlikle geçiştirme eğilimindedir.

Rusya'da burjuvalar ve proleterler vardır; bu iki sınıftan birinin zaferi, diğerinin yenilgisi demektir. Fakat partisizlik, çıkarların karşıtlığını örtüyor, bunların mücadelesi olgusuna gözlerini kapıyor.

Her sınıf, özel bir programı, özel bir fizyonomisi olan kendi partisine sahiptir. Partiler, sınıflar mücadelesini yönetirler: partiler olmaksızın mücadele değil, fakat kaos, açıklık yokluğu, çıkarların karıştırılması olurdu. Fakat partisizlik, açıklığı ve belirginliği değil, puslu havayı ve programsızlığı sever.

Sınıf karşıtlıklarının örtülmesi, sınıf mücadelesinin sessizlikle geçiştirilmesi, fizyonomiden yoksunluk, program ilkesini reddetme, kaos ve çıkarların karıştırılması için çababalama — işte budur partisizlik.

Partisizlik ne için çaba harcıyor?

Birleşmezlerin birleştirilmesi, gerçekleştirilemezin gerçekleştirilmesi için.

Burjuvazi ile proletaryayı birbiriyle birleştirmek, toprak sahipleri ile köylüler arasında köprü kurmak, kuğunun, yengecin ve turna balığının yardımıyla posta arabasına yol aldırmak — işte bunun için çaba harcıyor partisizlik.

Partisizlik, birleşmezi birleştirmede acz içerisinde kaldığını seziyor ve bunun için iç çekiyor:

«Ah, eğer Eğer ve Fakat olmasaydı,
buraya kızarmış güvercinler uçardı!»

Ancak kızarmış güvercinler kimsenin ağzına uçmuyor ve partisizlik sürekli avucunu yalıyor, aptallığını sürdürüyor.

Başsız bir insan, veya daha doğrusu, omuzların üstünde baş yerine bir lahana — budur partisizlik.

«İlerici» dergi «Saprossy Jizni»[103] tam da bu konumdadır.

«Sağ partiler daha şimdiden karar aldılar», diyor «Saprossy Jizni», «tüm ilerici muhalefete karşı mücadele etmek amacıyla gerici bir kütlede birleşecekler... Bunun için, sağcı blokun karşısına, tüm ilerici toplum unsurlarını içine alan bir sol blok konulmalıdır» (bkz. «Saprossy Jizni» No. 6).

Fakat kimdir bu «ilerici unsurlar»?

Bunlar barışçıl Yenilemeciler[104], Kadetler, Trudovikler ve Sosyal-Demokratlardır. Yani «ilerici» burjuvalar, liberalleşen toprak sahipleri, çiftlik sahiplerinin topraklarına susayan köylüler ve burjuvaziye karşı savaşan proleterler.

Ve «Saprossy Jizni» bu «unsurların» birleşmesi için çabalıyor!

Çok orijinal ve de budalaca bir şey, değil mi?

İlkesiz kişilerin bu organı mı Sosyal-Demokratlara IV. Duma seçimlerinde taktik üzerine ders vermek istiyor?

Garip yaratıklar!...

Petersburg «Zvezda»sı («Yıldız») No. 30,
15 Nisan 1912.
İmza: K. S-n.
Rusça gazete metnine göre.

YAŞAM YENİYOR!

«İşçiler tarafından gönderilen, örgütlenme... özgürlüğünün talep edildiği dilekçeler, onların durumunu hiç de düzeltmedi, tam tersine işçilerin bu talebe aldıkları yanıt bir katliam oldu...»

Milletvekili Kuznetsov'un konuşmasından

Uzun zaman önce değil —daha henüz bir yıl oldu— «legal parti» gayretkeşleri tasfiyeci baylar, davul-zurnayla dilekçe kampanyası denilen şeyi açıyorlardı.

Tasfiyecilerin «siyasi» organı, herkesçe tanınan «Dyelo Jizni»[105], işçi hareketinin en yakın görevinin, örgütlenme hakkı için **dilekçeler yoluyla** mücadele olduğunu yazıyordu.

Tasfiyecilerin «bilimsel» organı «Naşa Zarya»[106], bu görevi «kanıtlamak» için, dilekçelerin «geniş kitleleri» etraflarında örgütleyeceğini işçilere temin ediyordu.

Fakat, Lena altın ocaklarında kanlı dram meydana geliyor, canlı yaşam acımasız çelişkileri ile sahneye çıkıyordu, ve tasfiyecilerin dilekçe taktiği toza karışıyordu. Yasal grevler, dilekçeler, istekler — hepsi son buldu! «Yenilenmiş» düzen gerçek yüzünü gösterdi. Ve bu düzenin temsilcisi Bakan Makarov, daha fazla açıklık için, 500 işçinin kurşunlanmasının son değil, daha başlangıç olduğunu, gelecekte de, allahın izniyle, durumun değişmeyeceğini derhal açıkladı...

Bu öyle bir oturdu ki! Büyük gürültülerle başlatılan dilekçe taktiği yaşama çarpıp paramparça oldu! Dilekçe politikası kendi aczini kanıtladı!

O halde, yeni ile eski Rusya arasındaki çok eski kavgada karar verecek olan dilekçeler değildir...

Lena katliamı nedeniyle Rusya'nın tüm köşe ve bucaklarında ayaklanan işçilerin sayısız grev ve mitingleri, işçilerin dilekçeler yolunda yürümeyeceklerini bir kez daha söylemiyor mu?

İşçi milletvekili Kuznetsov'u dinleyelim:

«İşçiler tarafından gönderilen, örgütlenme... özgürlüğünün talep edildiği dilekçeler, onların durumunu hiç de düzeltmedi, tam tersine işçilerin bu talebe aldıkları yanıt bir katliam oldu»...

Milletvekili Kuznetsov böyle söylüyor.

Vakıf olduğu işçi çevresinin sesine kulak veren bir işçi milletvekili, başka türlü konuşamazdı zaten.

Hayır, tasfiyecilerin şansı yok!...

Ve şimdi nereye sokulsun bu dilekçe taktiği?

Tabii ki işçilerden çok uzak herhangi bir yere...

Evet, evet, belli ki yaşamın dersleri tasfiyecilerde bile iz bırakmadan geçmiyor. Dilekçe sarhoşluğunun yumuşamaya başladığı görülüyor. Pekalâ, onları akıllarını başlarına aldıkları için bütün kalbimizle selâmlıyoruz!

Uzun zamandan bu yana yineliyoruz: Yaşam her şeye muktedirdir, yenen her zaman odur!

Petersburg «Zvezda»sı («Yıldız») No. 30,
15 Nisan 1912.
İmza: K. Salin.
Rusça gazete metnine göre.

İYİ ÇALIŞIYORLAR...

Lena'da atılan kurşunlardan sonra — bütün Rusya'da grevler ve protestolar.

Bakan Makarov'un Duma'da yaptığı «açıklamalar»dan sonra — Rusya'nın başkentinde bir gösteri.

Hükümet Rusya'yı kanlı «kararnameler»in demir kıskaçlarına zorlamak istiyordu.

Ancak Rusya, hükümetten güçlü olduğunu gösterdi ve kendi yolunda yürümeye karar verdi...

Lena'da meydana gelen olayların tarihine bir kez daha bakalım.

Lena altın ocaklarında 6000 işçi grevdeydi. Bu, barışçıl ve örgütlenmiş bir grevdi. Yalancı «Reç», Lena'da «kendiliğinden ayaklanma»dan söz edebilir tabii ki (bkz. No. 103). Fakat biz, yalancı «Reç»e göre değil, bilakis tanık Tulçinski'nin «rapor»una göre yargıya varırız. Ve Bay Tulçinski, o gün işçilerin örnek biçimde hareket ettiklerini, işçilerde «taş ve sopa» bulunmadığım iddia ediyor. Altın ocaklarında cehennemvari çalışma koşulları, işçilerin asgari talepleri, 8 saat talebinden gönüllü olarak vazgeçilmesi, işçilerin başka tavizlere hazır oluşları — tüm bunlar, barışçıl Lena grevinin bilinen görüntüleridir.

Hükümet ise, ellerinde tütün keseleri ve ceplerinde tutuklu arkadaşlarının bırakılması için dilekçeler taşıyan barışçıl, silahsız işçileri kurşunlamayı gerekli buluyordu...

Yasa önünde Treşçenko değil, işçiler sorumlu tutulmuştur! Birilerinin proletaryanın kanına susadığı açık değil midir?

Kurşunların atıldığı günde, bir taşla iki kuş vurmak isteniyordu. Birinci olarak, Lena yamyamlarının açgözlü iştahlarını gidermek; ikinci olarak, diğer kent ve bölgelerdeki işçiler sindirilmek isteniyordu. Sermayenin boyunduruğunu mırıldanmadan taşıyın, denmek isteniyordu, yoksa sizlere de Lena işçilerine yaptığımız işlemi yaparız.

Sonuçta ne birine, ne de ötekine varıldı.

Lena yamyamları hoşnut edilmedi, çünkü altın ocaklarında grev devam ediyor.

Diğer kentlerin işçileri yalnız sinmemekle kalmadılar, aksine katliama karşı protestonun işareti olarak birbiri ardından greve gidiyorlar.

Dahası var. Rusya'nın başkenti Petersburg, Makarov'un «açıklamalar»ına binlerce öğrenci ve işçinin bir gösterisiyle yanıt verdi.

Rus toplumunun en duyarlı kesimi yüksek öğrenim gençliği, Rus halkının en devrimci kesimi proletaryaya elini uzattı, kızıl bayrakları yükseltti ve ilân ediyor: Evet, «böyleydi», fakat böyle devam edemez!

Lena'daki barışçıl iktisadi grevden, bütün Rusya'da siyasi grevlere; bütün Rusya'da siyasi grevlerden, Rusya'nın ta merkezinde binlerce öğrenci ve işçinin gösterisine — devlet iktidarının temsilcileri, işçilere karşı mücadelede buraya vardılar.

Evet, kurtuluş hareketinin «köstebeği», ileriyi gören Rus hükümetinin altını usulca «oyuyor»!

Böyle iki-üç «kahramanlık hareketi» daha, ve o zaman Bakan Makarov'un pazar çığırtkanlığından sadece acıklı bir hatıra kaldığı kuşkusuz söylenebilecek.

Çalışın baylar, çalışın!

Petersburg «Zvezda»sı («Yıldız») No. 31,
17 Nisan 1912.
İmza: K. Solin
Rusça gazete metnine göre.

HAREKETE GEÇTİ!...

Ülke zincire vurulmuş vaziyette, ona zulmedenlerin ayakları altında yatıyordu.

Ona gereken bir halk anayasasıydı — barbarca istibdat, «yasak» ve «keyfîlik» önlemleriyle karşılaştı.

Onun bir halk parlamentosuna ihtiyacı vardı — ama ona bir Beyler Duması, Purişkeviç ve Guçkov'ların Duma'sı verildi.

Ona gereken, söz, basın, toplanma, grev, örgütlenme özgürlüğüydü — fakat çevresinde sadece yıkılmış işçi örgütleri, yasaklanmış gazeteler, tutuklanmış redaktörler, dağıtılmış toplantılar, sürülmüş grevciler görüyor.

Köylüler için toprak talep ediyordu — önüne, köylü kitlelerini bir yığıncık köy zengini uğruna daha büyük toprak sıkıntısına sokan tarım yasaları kondu.

Ona, «kişi» ve «mülkiyet»in korunacağı vaat edildi — fakat hapishaneler ve sürgün yerleri «güvenilmezler»le dolu, ve cinayet masası şefleri (Kiev ve Tiflis hatırlansın!), kişiyi köleleştirmek ve mülkiyeti yağmalamak için haydut ve hırsızlarla ittifak içindeler.

Ona «refah» ve «gelişme» vaat edildi, fakat köylü iktisadiyatı gittikçe mahvoluyor, düzinelerce milyon köylü açlık çekiyor, iskorbüt ve tifo binlerce kişiyi alıp götürüyor...

Ülke sabrettikçe sabretti...

Ama daha fazla sabredemeyenler intihar ediyorlardı.

Ancak her şeyin bir sonu vardır — ülkenin sabrı da sonuna geldi.

Lena'da atılan kurşunlar suskunluğun buzlarını kırdı ve halk hareketinin akıntısı harekete geçti.

Harekete geçti!...

Bugünkü rejimde ne kadar kötülük ve uğursuzluk varsa hepsi, çok çile çekmiş Rusya'nın hastalanmasına neden olan her şey — bütün bunlar tek bir olguda, Lena olaylarında toplandı.

Lena'da atılan kurşunların grevler ve gösteriler için bir işaret olmasının nedeni tam da budur.

Son olayların açıklaması burada, ve yalnızca burada aranmalıdır.

Fakat Duma'yı yöneten kocabaşlar —Oktobristler, Kadetler, İlerlemeciler[107]— yukardan, devlet iktidarı temsilcilerinin ağzından «izahatlar» bekliyorlar!

Oktobristler «bilgi istiyor», İlerlemeciler basitçe «soruyor», Kadetler, olayların elinde oynayan bazı zavallı kukla Treşçenko'lardan sözetmeyi «zamana uygun buluyor»!

Ve tüm bunlar, Makarov'un ünlü «Böyleydi ve böyle kalacaktır»ını onlara fırlattığı bir zamanda oluyor!

Rusya'nın başkentinde onbinlerce işçi grevde, askeri birlikler alarm durumuna geçirildi, iç «komplikasyonlar» yüzünden Çanakkale Boğazı sorununda «bizim» dış politika meseleleri bozuluyor — fakat onlar hâlâ yükseklerden, «semâlardan» yanıt bekliyorlar!

Körler! Bugünlerde sözün, devlet gücünü temsil edenlerde değil, proletaryada olduğunu görmüyorlar...

Petersburg «Zvezda»sı («Yıldız») No. 32,
19 Nisan 1912.
İmza: K. S.
Rusça gazete metnine göre.

SEÇİMLERE NASIL HAZIRLANIYORLAR

IV. Duma[108] için seçimler yaklaşıyor ve kurtuluş hareketinin düşmanları güçlerini seferber ediyor.

Burada öncelikle karşı-devrimci partileri görüyoruz: Aşırı sağcılar, Milliyetçiler, Oktobristler. Hepsi hükümeti şu ya da bu biçimde destekliyor. Bunlar önümüzdeki seçim kampanyasında ne üzerine hesap kurabilirler? Geniş halk tabakalarının sempatisi üzerine hesap kuramazlar tabii ki: kaderini Lena katliamı hükümetinin kaderiyle birleştirmiş olan partiler, doğal olarak kitlelerin sempatisi üzerine hesap kuramazlar! Tek umutları hükümetin «karamame»leridir. Her zamanki gibi, «karamame»lerden yana yokluk çekilmeyecek. İçişleri Bakanlığı daha şimdiden, «bölgelerde temsilci olarak solculara yakın kişilerin değil, tamamen güvenilir kişilerin seçilmesi için önlemler alınmasını» tavsiye ettiği genelgeyi valilere gönderdi. Bütün bu «önlemler»in gerçekte nereye varacağını pratikten biliyoruz: Sol adayların listelerden silinmesi, onlara karşı hazırlanmış sunî davalar, tutuklamalar, sürgünler — işte «önlemler»! Diğer yandan Sen Sinot, ortodoks kilisesi piskoposlarına, önümüzdeki seçimlere şevkle katılmayı, kilise çıkarlarının sarsılmaz savunucularını Duma'ya sokmayı ve bu amaçla ortodoks kilisesi din adamlarının seçimler için kongre toplamasını ve özel seçim gazeteleri çıkarılması için adımlar atılmasını vb. tavsiye ediyor.

Eğer kilise büyükleri bile onlar yüzünden «dünya meseleleri» uğruna «kilise meselelerini» ihmal etmek zorunda

kalıyorsa, hükümet partilerinin durumu kötü, çok kötü görünüyor!

Ruhbanî ve dünyevî valilerin baskısı altında seçimler — yani bu araç üzerine hesap kurabilirler.

Tabii başka bir araç daha var — kendine partisizlik markasını yapıştırarak seçmeni aldatıp, sonra maskeyi atmak üzere *Duma'ya sızmak*. Son günlerde partisizlik maskesiyle ortaya çıkan Kovno milliyetçileri «meseleyi» tam da buraya yöneltiyor. Fakat bu şeytanî bir araçtır ve bizim beceriksiz birer boğa olan gericilerimiz için pek o kadar uygun olmasa gerek...

Rus liberalleri ise farklı: Kadetler, barışçıl Yenileyiciler, İlerlemeciler. Bunlar çevik bir topluluktur ve partisizlik markasından yararlanmayı her halde başarırlar... Makyajı sürekli çıkan Kadetlere böyle bir partisizlik gerekiyor, hem de acele tarafından.

Mesele, sokaktaki adamın III. Duma döneminde Oktobristleri ve Kadetleri eleştirel bir şekilde gözlemeyi öğrenmesidir. Diğer yandan, «birinci kurye»nin adamları, yani şehir büyük burjuvazisi, umutlarını «haklı çıkarmayan» Oktobristlerce «hayal kırıklığına uğratıldılar». Demek ki bakanlık lobilerinde Kadetlerin rakibi olan Oktobristlerin «pabucunu dama atma» olanağı var. Ama ilerici barışçıl Yenileyiciler üzerinden olmaksızın, «birinci kurye»ye gidecek bir köprü nasıl kurulabilir? Bu yüzden — yaşasın barışçıl Yenileyicilerle ittifak! Tabii ki bu amaçla «birazcık» sağa kaymak gerekiyor, fakat kötülüğü nerde bunun: eğer sağa kaymakta çıkar varsa, kayılmaz mı?

Öyleyse, haydi sağa çark!

Diğer yandan «ikinci kurye»nin «*küçük* ve orta şehirlileri», aydınlar, ticaret kalfaları ve diğerleri bu arada özellikle Lena'da gelişen olaylarla ilgili olarak oldukça sola kaydılar. Kadetler politik günahlarının yükünü hissediyorlar, «halk özgürlüğü» davasına ihanet etmeyi çok denediler, allah bilir ya, içeriye bırakılacaklarından emin olsalar şimdi bile sevinçle bakanlık lobilerine koşarlardı! İşte bu nedenle şehirli demokratik tabakalar, Kadetlere yan bakmaya baş-

ladı. Bu seçmenlerin önüne kendi liberal hain fizyonomisiyle çıkmanın bir hayli tehlikeli olduğunu söylemek mi gerekiyor? Ama böyle bir durumda, artık Kadetlerden uzaklaşmış, fakat Sosyal-Demokratlara daha ulaşamamış olan, sola kaymış şehir halkı için ne düşünülmesi gerekiyor? Tabii ki ilerici bir sis... pardon, ilerici partisizlik. Oo, sakın İlerlemecilerin Kadet olduğu sanılmasın! Hayır, onlar kesinlikle Kadet değil, sadece Kadet adaylarına oy verecekler, onlar Kadetlerin sadece «partisiz» komi'leridir... Ve Kadetler «partisiz» İlerlemeciler için reklam yapıyor: Elden bir şey gelmez, lafta da olsa, partisizliğe... doğru sola kaymak gerekiyor!

Öyleyse, haydi sola çark!

Bir yandan... diğer yandan... daha sağa... daha sola... Liberal halk aldatıcılığı partisinin, Kadet Partisinin politikası budur.

Seçmeni aldatmak — Rus liberalleri bu araç üzerine hesap kuracaklar.

Ve, —şunu vurgulayalım ki— partisiz şarlatanlık, seçimlerde büyük bir rol oynayabilir. Eğer Sosyal-Demokratlar liberal bayların maskesini düşürmezlerse, eğer başlayan seçimler vesilesiyle enerjik bir kampanya yürütmezlerse, eğer kurtuluş hareketinin önderi Rus proletaryasının etrafında şehirli demokratik tabakaların birleşmesi için ellerindeki bütün güçleri kullanmazlarsa, büyük bir rol oynayabilir.

Petersburg «Zvezda»sı («Yıldız») No. 32,
19 Nisan 1912.
İmza: K. Solin.
Rusça gazete metnine göre.

SONUÇLAR

Siyasi canlanmanın ilk dalgası geri çekilmeye başlıyor. «Son» grevler oluyor. Şurada burada protesto eden grevcilerin sesi duyuluyor, fakat bunlar «son» sesler olacaktır. Ülke şimdilik «alışılmış» görünümünü almaya başlıyor...

Proletarya son olaylardan hangi dersleri çıkarabilir?

«Hareket günleri»nin resmini tekrarlayalım.

4 Nisan. Lena'da katliam. Yaklaşık 500 ölü ve yaralı. Ülke sessiz görünüyor. Hükümetin morali sağlam. Güneyde protesto grevleri başlıyor.

10 Nisan. Duma'da bilgi isteniyor. Grevlerin sayısı artıyor. Huzursuzluk baş gösteriyor.

11 Nisan. Bakan Makarov'un yanıtı: «Böyleydi ve böyle kalacaktır.» Timaşov, Makarov'la «tamamen» aynı fikirde değil. Devlet iktidarının temsilcileri safında ilk şaşkınlık. Petersburg'da miting ve gösteriler yapılıyor. Taşrada hareket büyüyor.

15 Nisan. Petersburg'da öğrenci ve işçiler gösteri yapıyor.

18 Nisan. Petersburg'da 100.000'den fazla işçi greve gidiyor. İşçiler gösteriler düzenliyor. İktidar kendini kaybediyor. Makarov Duma'da görünmek cesaretini gösteremiyor. Timaşov özür diliyor, iktidar geriliyor. «Kamuoyu»na tavizler.

Sonuç açıktır: Suskunluk ve sabırla kurtuluşa varılamaz. İşçilerin sesi ne kadar gür çıkarsa, gerici güçler o kadar kendilerini kaybederler, o kadar hızlı geri çekilirler...

«Hareket günleri», siyasi partilerin sınanması için en iyi alandır. Partiler söylediklerine göre değil, «mücadele

günlerinde» nasıl davrandıklarına göre yargılanmalıdır. Fakat kendilerini «Halk Partileri» diye adlandıran partiler bu günlerde nasıl davrandılar?

Başta Samislovski ve Markov'lar olmak üzere aşırı kökten gerici toprak sahipleri grubu, Lena katliamı üzerine duyduğu sevinci zor zahmet saklıyordu. İzin verilsin de, iktidar gücünü ve sertliğini göstersindi, «tembel» işçiler öğrensinlerdi karşılarında kim olduğunu. Ve Makarov'u alkışladılar. Duma'da Sosyal-Demokrat fraksiyonun soru önergesine karşı oy kullandılar. Gazeteleri «Zemşçina»[109], iktidarı Lena'daki «ajitatörlere» karşı, bütün Rusya'da grevci işçilere karşı, işçi gazetesi «Zvezda»ya karşı kışkırtıyordu.

Başta Balaşov ve Krupenski'ler olmak üzere ılımlı baş gerici toprak sahipleri grubu, aslında katliama hiç de karşı değildi, sadece iktidarın pek fazla açık-seçik hareket etmesini teessüfle karşılıyordu. Bu nedenle, «öldürülenler» için timsah gözyaşları dökerken, hükümetten kurşunlamalarda «ölçülü olmasını» istiyordu. Sosyal-Demokrat fraksiyonun soru önergesine karşı oy kullandılar ve organları «Novoye Vremya»[110], iktidara «inançlı grevcilerle fazla zaman harcamamayı», göstericilere «hafif para cezaları ve tutukluluk değil, çok sert ceza» biçmeyi ve tutuklu «ajitatörleri» artık hapishaneden salıvermemeyi öneriyordu.

Başta Guçkov ve Golobov'lar olmak üzere, tutucu toprak sahiplerinin ve burjuvazinin asalak kesimlerinin partisi, Oktobristler Partisi, kurşuna dizilenlere değil, fakat kendileri tarafından desteklenen kabinenin Lena'da «ateşli silahın yanlış kullanılması» sonucu «cansıkıcı şeylerle» (grevler) karşılaştığına matem tutuyordu. Organı «Golos Moskvi»de[111], Makarov'un tutumunun «pek ölçülü» olmadığını söylüyor ve hükümetin «akıtılan kanda suçlu olmadığı» inancını dile getiriyordu. Sosyal-Demokratların soru önergesini düşürüyordu. Resmi makamları «kışkırtıcılara» karşı körüklüyordu. Timaşov, Makarov'u rehabilite etmeye başladığında, ona alkış tutarak «olay»ın sona erdiğini açıklıyordu.

Başta Milyukov ve Maklakov'lar olmak üzere, liberal

toprak ağalarının ve burjuvazinin orta kesimlerinin partisi, Kadet Partisi, Lena katliamına gökgürültüsünü andıran laflarla karşı çıkarken, burada rejimin temellerinin değil, Treşçenko ve Belosyorov tipinden kişilerin söz konusu olduğunu keşfediyordu. Bunun için, Makarov'un tavrından sonra ikiyüzlü «yanıldık» nakaratını okuyan Kadet Partisi, Timaşov'un «nedamet» getirmesiyle tamamen hoşnut oluyor ve susuyordu. **Bir taraftan** iktidar temsilcileri üzerinde ülkenin yargısını talep eden Sosyal-Demokrat fraksiyonu desteklerken, **öte yandan** grevci işçilerin «kültürlü önlemler»le yatıştırılmasını iktidarın aynı temsilcilerinden dileyen sanayi burjuvazisinin temsilcilerini, barışçıl Yenileyici bayları selamlıyordu. Ve Kadet Partisinin hükümete sadakati üzerine gerçekten hiçbir kuşku kalmaması için «Reç»te, Lena grevinin «kendiliğinden bir isyan» olduğunu açıklıyordu.

«Hareket günleri»nde tüm bu «Halk Partileri» işte böyle davrandılar.

İşçiler bunu unutmamalı ve onlardan IV. Duma için «seçim günlerinde» bunun acısını fitil fitil çıkarmalıdırlar.

«Mücadele günleri»nde işçilerin çıkarlarını sadece Sosyal-Demokrasi savunuyordu,tüm hakikati sadece o söylüyordu.

Sonuç açıktır: Sosyal-Demokrasi, proletaryanın tek savunucusudur. Sözü edilen diğer partilerin tümü, işçi sınıfının düşmanlarıdır, şu farkla ki, onların işçilere karşı mücadele etme tarzı değişiktir: bazıları «kültürlü önlemlerle», bazıları «pek kültürlü olmayan» ve diğerleri «tamamen kültürsüz» önlemlerle [mücadele ederler -ÇN].

Şimdi, canlanmanın ilk dalgası geri çekilirken, yüzlerini timsah gözyaşları perdesi altında saklamış olan karanlık güçler yeniden meydana çıkmaya başlıyorlar. «Zemşçina», işçi basınına karşı «önlemler» alınması için çağrı yapıyor. «Novoye Vremya» «inançlı» işçilere karşı acımasız davranmayı talep ediyor. Resmi makamlar ise «işe» koyuluyor ve durmadan «güvenilmezler»i tutukluyorlar. Fakat onlar «yeni sefer»lerinde ne üzerine hesap kurabilirler, ner-

deyse kendini kaybetmiş olan resmi makamlara böyle bir cüret nereden geliyor?

Onlar sadece, her defa kitle protestoları yükseltmenin olanaksızlığı, işçilerin örgütsüz ve yeterli bilinçte olmayışları üzerine hesap kurabilirler.

Petersburg «Zvezda»sı («Yıldız») No. 33.
22 Nisan 1912.
İmza: K. Solin.
Rusça gazete metnine göre.

HEDEFLERİMİZ

«Zvezda»yı okuyan ve onun çalışanlarını —«Pravda»da[112] çalışanlar da aynı kişilerdir— tanıyan herkes, «Pravda»nın hangi yönde çalışacağını kolayca kavrayabilir. Rus işçi hareketinin yolunu uluslararası Sosyal-Demokrasinin ışığıyla aydınlatmak, işçiler arasında işçi sınıfının dostları ve düşmanları üzerine doğruyu yaymak ve işçi davasının çıkarlarını sadık biçimde savunmak — «Pravda» bu hedefleri izleyecektir.

Kendimize böyle hedefler koyarak, Sosyal-Demokrat işçiler arasında varolan görüş ayrılıklarını gizlemek amacında değiliz kesinlikle. Dahası var: Biz, görüş ayrılıkları olmaksızın güçlü ve canlı bir hareketin düşünülemeyeceğine inanıyoruz — görüşlerin tam özdeşliği ancak mezarda gerçekleştirilebilir. Fakat bu henüz, ayrılık noktalarının görüş birliği noktalarından fazla olduğu demek değildir. Kesinlikle değil! İleri işçiler, ne denli görüş ayrılıkları olsa da, fraksiyon farkı olmaksızın hepsinin aynı biçimde sömürüldüklerini, fraksiyon farkı olmaksızın hepsinin aynı biçimde haklardan yoksun olduklarını unutamazlar. Bunun için «Pravda», öncelikle ve esas olarak proletaryanın sınıf savaşımının birliğine, her halükârda birliğine çağrı yapacaktır. Düşmanlara karşı uzlaşmaz olduğumuz ölçüde kendi aramızda hoşgörülü olmak zorundayız. İşçi hareketinin düşmanlarına karşı savaş, hareket içinde barış ve tek adammışçasına çalışma — «Pravda» hergünkü çalışmasında bunu kılavuz edinecektir.

Bunu vurgulamak, Lena olaylarının ve önümüzdeki IV.

Duma seçimlerinin, yekpare bir sınıf örgütünde birleşmenin zorunluluğu sorununu işçiler önünde olağanüstü bir kesinlikle ortaya attığı bugün, özellikle gereklidir...

Çalışmaya başlarken, yolumuzun dikenlerle dolu olduğunun bilincindeyiz. Sadece, sayısız kez el konulan ve «hesap sorulan» «Zvezda»yı hatırlamak yeterlidir. Fakat «Pravda»yı bugün çevreleyen işçilerin sempatisi gelecekte de devam ederse, dikenlerden korkumuz yok. «Pravda» bu sempatiden, mücadele enerjisi toplayacaktır! Bu sempatinin büyümesini istiyoruz. Bunun dışında, işçilerin sadece sempati ile yetinmemelerini, gazetenin yönetiminde de aktif çalışmalarını istiyoruz. İşçiler yazarlığın kendileri için «alışılmamış» bir iş olduğunu söylememeliler: işçi gazeteciler gökten hazırlop düşmüyorlar, onlar edebi çalışma sürecinde zamanla yetişeceklerdir. Sadece cesaretle işe koyulmak gerekmektedir. Birkaç kez tökezledikten sonra yazı yazmak öğrenilir...

O halde, tek adammışçasına iş başına!

«Pravda» No. 1,
22 Nisan 1912.
İmzasız makale.
Rusça gazete metnine göre.

PETERSBURGLU İŞÇİLERİN İŞÇİ TEMSİLCİSİNE VERDİKLERİ GÖREV[113]

1905 yılı hareketi tarafından ileri sürülen Rus halkının talepleri çözülmeden kalmıştır.

Gericiliğin ve «yenilenmiş düzenin» gelişmesi, bu talepleri sadece tatmin etmemekle kalmadı, aksine daha da keskinleştirdi.

İşçiler çoğu durumda yalnızca greve gitme olanağından değil — çünkü işçilerin bunun için kendilerine ateş edilmeyeceğine dair güvenceleri yok; yalnızca dernekler kurma ve toplantılar düzenleme olanağından değil — çünkü bunun için tutuklanmayacaklarına dair güvenceleri yok; fakat ya «izah» edilecekleri[114] ya da sürgün edileceklerinden, Duma'ya seçme olanağından da yoksun bırakıldılar. Daha bu günlerde Putilov işçileri ve Neva Tersanesi işçileri «izah» edildiler!

Toprak sahiplerinin ve Zemstvo başkanlarının despotluğuna maruz bırakılan düzinelerce milyon aç köylünün ise sözünü bile etmiyoruz...

Bütün bunlar 1905 yılının taleplerini tatmin etmenin zorunluluğunu dile getiriyor.

Fakat Rusya'nın iktisadi yaşantısının durumu, önümüzdeki sanayi krizinin daha şimdiden ortaya çıkan belirtileri ve köylülüğün geniş katmanlarının gittikçe artan sefaleti, 1905 yılının görevlerinin çözülmesi zorunluluğunu özellikle vurguluyor.

Bu yüzden biz, Rusya'nın belki 1905 hareketinden daha derin olacak kitle hareketlerinin arifesinde bulunduğunu düşünüyoruz. Lena eylemleri, «izahat»lara karşı protesto grevleri vb. bu görüşü kanıtlıyor.

Bu hareketin öncü savaşçısı, 1905 yılında olduğu gibi, Rus toplumunun en ileri sınıfı Rus proletaryası olacaktır.

Onun müttefiki ise ancak, Rusya'nın feodal bağlardan kurtarılmasında yaşamsal çıkarı olan, çok çile çekmiş köylülük olabilir.

Feodal-bürokrat düzene ve eski iktidarla bir ittifak arayan liberal burjuvaziye karşı olmak üzere iki cepheli mücadele — halkın bundan sonraki eylemleri bu biçimi almak zorundadır.

Bu mücadele ise, halk hareketinin başında işçi sınıfı yürüdüğü ölçüde muzaffer olacaktır.

Ancak, işçi sınıfı, halk hareketinin önderi olma misyonunu şerefle yerine getirebilmek için kendi çıkarlarının bilinciyle ve büyük bir örgütlülükle donanmak zorundadır.

Duma tribünü, verili koşullar altında proletaryanın geniş kitlelerini aydınlatmak ve örgütlemek için en iyi araçlardan biridir.

Temsilcimizi işte bu amaçla Duma'ya gönderiyoruz ve onunla birlikte Duma'daki tüm Sosyal-Demokrat fraksiyonu, Beyler Duma'sında boş bir yasa koyuculuk oyunu oynamakla değil, fakat Duma tribününden taleplerimizi en geniş biçimde yaymakla görevlendiriyoruz.

IV. Duma'da Sosyal-Demokrat fraksiyonun ve özellikle bizim temsilcimizin, kara Duma'nın düşman kampında işçi sınıfının bayrağını yükseltmelerini istiyoruz.

Sosyal-Demokrat fraksiyon üyelerinin Duma tribününden seslerini yükseltmelerini ve proletaryanın nihai hedefi üzerine, 1905 yılının tam ve kısaltılmamış talepleri üzerine ve halk hareketinin önderi olan Rus işçi sınıfı üzerine, işçi sınıfının en güvenilir müttefiki olan köylülük üzerine, «halk özgürlüğü»ne ihanet eden liberal burjuvazi üzerine konuşmalarını istiyoruz.

IV. Duma'daki Sosyal-Demokrat fraksiyonun, yukarıda sözü edilen şiarlar temelinde, faaliyetinde birlik ve beraberlik içinde olmasını istiyoruz.

Gücünü geniş kitlelerle sürekli ilişkiden almasını istiyoruz.

Rusya işçi sınıfının siyasi örgütüne ayak uydurmasını istiyoruz.

1912 Ekim'inin ilk yarısında
özel bildiri olarak yayınlanmıştır.
Bildirinin Rusça metnine göre.

TEMSİLCİLERİN İRADESİ

İşçi kuryesinde kesin seçim sonuçları belli oldu.[115] Altı ikinci seçmenden üçü tasfiyeci, diğer üçü «Pravda» yanlısı. Bunlardan hangisi milletvekili olarak gösterilmeli? Aslında kimin gösterilmesi gerekir? Temsilciler toplantısı bu konuda herhangi bir talimat verdi mi?

Tasfiyeciler, temsilcilerden görüşlerini gizledikleri, görüş ayrılıklarını hasıraltı ettikleri ve kendilerini «birlik» yanlısıymış gibi gösterdikleri için taraftarlarını geçirebildiler. Onların [tasfiyecilerin -ÇN] sözlerine inanan ve görüş ayrılıklarını sevmeyen partisiz temsilcilerce desteklendiler. Ancak tasfiyeciler suyu bulandırmaya ne kadar uğraştılarsa da, bir sorunda — hem de en önemli sorunda — temsilcilerin iradesi kendini gösterdi. Bu, seçmenlerin verdiği görev* sorunudur. Temsilciler toplantısı ezici bir çoğunlukla, milletvekilleri için belli bir görevi, «Pravda» taraftarlarının seçmen görevini kabul etti.

«Luç»[116] seçimler üzerine faaliyet raporunda bunu sessizlikle geçiştiriyor, fakat tüm temsilcilerce bilinen gerçeği okuyuculardan gizlemeyi başaramıyor. Biz onun temsilcilerin iradesini çarpıtmasına izin vermeyeceğiz.

Seçmen görevi, milletvekillerine bir direktiftir. Milletvekilini milletvekili yapan, seçmenlerin verdiği görevdir. Seçmenlerin verdiği görev nasılsa, milletvekili de ona göredir. Peki, Petersburglu büyük işletmelerin önerdiği ve tem-

---

* *«Wählerauftrag»: Seçmenlerin, seçtikleri kişiye verdiği görev; cümlenin gelişine göre yer yer «seçmen görevi» şeklinde çevirdik. —ÇN.*

silciler toplantısının kabul ettiği seçmen görevinin içeriği ne?

Bu seçmen görevi, öncelikle 1905 yılının görevlerinden, bu görevlerin çözülmeden kaldığından, ülkenin iktisadi ve siyasi durumunun bu görevlerin çözümünü kaçınılmaz kıldığından sözediyor. Seçmen görevinden çıkan sonuca göre, ülkenin kurtuluşuna ancak mücadeleyle varılabilir, iki cepheli bir mücadeleyle: bir yandan feodal-bürokratik kalıntılara karşı, diğer yandan hain liberal burjuvaziye karşı. İşçilerin güvenilir tek müttefiki köylülük olabilir. Fakat mücadele, ancak proletaryanın hegemonyası (önder rolü) koşulları altında zafere ulaşabilir. İşçi sınıfının bilinç ve örgütlülüğü ne kadar fazla olursa, o, halkın önderi olma rolünü o kadar iyi yerine getirecektir. Duma tribünü, verili koşullar altında kitleleri örgütleme ve aydınlatmanın en iyi araçlarından biri olduğundan, işçiler milletvekilini, IV. Duma'nın Sosyal-Demokrat fraksiyonunun tümü gibi, proletaryanın temel görevleri ve ülkenin bütün ve kısıtlanmamış talepleri uğruna mücadele etmesi için Duma'ya gönderiyorlar.

Seçmen görevinin içeriği bu.

Bu seçmen görevinin, tasfiyecilerin «platform»undan esaslı biçimde ayrıldığını kavramak zor değil; o tamamıyla ve bütünüyle anti-tasfiyecidir.

Şimdi sorun şu: Eğer tasfiyeciler yine de kendi milletvekili adayını göstermeye kalkışırlarsa, milletvekilinin gerçekleştireceği seçmen görevine ne olacak, ki temsilciler kongresinin bu konuda kesin bir kararı var.

Bir tasfiyeci tarafından gerçekleştirilen, anti-tasfiyeci bir seçmen görevi — tasfiyecilerimiz böyle bir alçaklığa kadar gidecekler mi?

«Birlik» oyunu oynamanın kendilerini çıkmaz sokağa sürüklediğini hissediyorlar mı?

Yoksa seçmen görevini ihlal etme, onu unutturma amacını mı güdüyorlar?

Peki ama o zaman, onu korumak için Petersburglu iş-

çilerin kesinlikle engel tanımayacağı temsilcilerin iradesi ne olacak?

Tasfiyeciler, temsilcilerin iradesini ayaklar altında çiğnemeye cesaret edecekler mi?

Hâlâ zaferden söz ediyorlar, fakat ancak anti-tasfiyeci bir kişinin milletvekili olabileceğinin altını çizen seçmen görevinin kendilerine ölümcül bir yenilgi getirdiğini hissediyorlar mı?

«Pravda» No. 147,
19 Ekim 1912
İmza: K. St.
Rusça gazete metnine göre.

PETERSBURG İŞÇİ KURYESİNDEKİ SEÇİM SONUÇLARI ÜZERİNE

1 — TEMSİLCİLERİN SEÇİMİ

1907 yılıyla kıyaslandığında işçilerin ruh halinin en karakteristik çizgisi, seçimlere ilgideki büyük artıştır. Orda burda fabrikalara dağılmış küçük grupçuklar göz önünde tutulmadığında, boykot havasının tümüyle eksik olduğu hiç düşünmeden söylenebilir. Obuhov[117] boykot yapmadı, bilakis fabrika yönetiminin isteği üzerine seçme olanağından yoksun kılındı. Boykotçuların örgütlü olarak ortaya çıktıkları tek işletme Neva Tersanesi'dir, fakat orada da işçilerin büyük çoğunluğu katılma lehine tavır takındılar. Geniş işçi kitleleri seçimlerden yanaydı. Dahası, seçimler için gayret gösteriyor ve önlerine aşılmaz engeller koyulmadıkça büyük bir ilgiyle oy kullanıyorlardı. Bunu «izahat»lara karşı kısa süre önce yapılan kitle gösterileri de kanıtlıyor...

Hemen hemen tümüyle Sosyal-Demokrat ya da Sosyal-Demokratlara yakın kişiler seçildi. Elimizde olmayan bazı durumlar dolayısıyla, tutarlı işçi demokrasisi platformunun açıklanması — tasfiyeciler kendi platformlarını işçilerden bilerek sakladıkları için, bu haydi haydi böyle oldu — sadece bazı işletmelerde başarılabildi. Fakat başarıldığı yerde işçiler, tasfiyeciliğe karşı olanların «seçmen görevi» biçimindeki platformunu kabul ettiler. Böyle durumlarda tasfiyeciler — herhalde ne kendilerine, ne de kendi görüşlerine saygıları olmadığı için — «aslında kendilerinin de böyle bir seçmen görevinden yana» olduğunu açıklıyorlardı (Neva Tersanesi);

bunun yanında örgütlenme özgürlüğü üzerine «değişiklik önerileri» getirdiler, bunlar gereksiz bulunarak geri çevrildi. Sonuç olarak esasta «kişilere göre» seçim yapıldı. Ve temsilcilerin büyük çoğunluğunun Sosyal-Demokrat ya da onlara yakın kişiler olduğu ortaya çıktı.

Sosyal-Demokrasi, işçi sınıfının çıkarlarının tek temsilcisidir, temsilciler seçimi bunu gösteriyor.

2 — İKİNCİ SEÇMENLERİN SEÇİMİ

Toplanan 82 temsilcinin 26'sı kararlı anti-tasfiyeci, 15'i kararlı tasfiyeci, ve geri kalan 41'i «genelde Sosyal-Demokrat», Sosyal-Demokratlara yakın olanlar ve partisiz soldan oluşuyordu.

Bu 41 kimden yana çıkacak, hangi siyasi çizgiyi onaylayacak — «Fraksiyoncular»ı özellikle ilgilendiren soru buydu.

Temsilciler toplantısı büyük bir çoğunlukla, «Pravda» taraftarlarının önerdiği seçmen görevini onayladı. Böylece fizyonomisini belirledi. Anti-tasfiyecilerin siyasi çizgisi zafer kazandı. Tasfiyecilerin bunu önleme çabası boşa çıktı.

Tasfiyeciler siyasi bakımdan haysiyetli olsalardı, kendi görüşlerine saygı duysalardı, o zaman adaylarını geri çeker ve bütün yerleri «Pravda» taraftarlarına bırakırlardı. Çünkü sadece seçmen görevi yandaşlarının aday olabileceği kendiliğinden bellidir. Seçmen görevinin **karşıtı** seçmen görevinin **savunucusu** olacak — böyle bir şeye sadece siyasi müflisler yanaşabilirlerdi. Tasfiyeciler buna da yanaştılar! Temsilciler önünde görüşlerini gizleyerek, geçici olarak «bizdenmiş» gibi görünerek, kararlaştırılan seçmen görevine sözde «karşı değilmiş» gibi gözükerek, birlik taraftarı pozlarına girerek ve anti-tasfiyecilerin bölücülüğünden şikâyetçi olarak, kendi adamlarını «içeri sızdırmak» için fraksiyonsuz temsilcileri duygulandırmaya çabaladılar. Ve gerçekten de temsilcileri aldatarak kendi adamlarını içeri soktular.

Tasfiyecilerin maceracılığının sonu gelmeyeceği belliydi.

Petersburg proletaryasının sempatisini «Pravda»nın siyasi çizgisinin — ve sadece onun — kazanacağı ve temsilcilerin iradesi uyarınca ancak «Pravda» taraftarlarının işçi milletvekili olabileceği de daha az açık değildi.

Bundan daha büyük bir galibiyet istemiyorduk zaten...

3 — İKİ TÜR BİRLİK

Milletvekili seçimine geçmeden önce, ikinci seçmenlerin seçiminde uğursuz bir rol oynamış olan ve tasfiyecilerin, boğulan birinin saman çöpüne yapıştığı gibi sarıldığı «birlik» üzerine iki çift söz söylemek istiyoruz.

Troçki kısa süre önce «Luç»ta, «Pravda»nın bir zamanlar birlikten yana olduğunu, şimdi ama birliğe karşı olduğunu yazdı. Bu doğru mu? Hem doğru, hem yanlış. «Pravda»nın geçmişte birlikten yana olduğu doğru. Yanlış olan, onun şimdi birliğe karşı olduğudur: «Pravda» tutarlı işçi demokrasisini her zaman birliğe çağırır.

O halde sözkonusu olan nedir? Sözkonusu olan, «Pravda»nın ve Troçki ile birlikte «Luç»un birlik üzerine tümüyle ayrı görüşlere sahip olmalarıdır. Çeşitli birlik [türlerinin -ÇN] varolduğu aşikâr.

«Pravda» sadece Bolşeviklerin ve Menşevikler arasındaki Parti yandaşlarının yekpare bir bütün içinde birleşebileceklerini düşünüyor. Parti düşmanı unsurlardan, yani tasfiyecilerden kendini ayırma temelinde birlik! Böyle bir birliği «Pravda» her zaman savunmuştur ve her zaman savunacaktır.

Fakat Troçki'nin meseleye bakışı farklı: O herkesi, Parti ilkesinin hasımlarını olduğu gibi yandaşlarını da aynı kefeye koyuyor. Tabii hiçbir birlik hâsıl olmuyor: o, birleşmezlerin birleştirilmesi üzerine bu çocuksu vaazını beş yıldır sürdürüyor, ve şimdi iki gazete, iki platform, iki konferansın varlığını, fakat işçi demokrasisi ile tasfiyeciler arasında tek damla birliğin olmamasını sağladı.

Bolşevikler ile, Menşevikler arasındaki Parti yandaşları

gittikçe yekpare bir bütün içinde birleşirken; tasfiyeciler kendileri ile bu bütün arasında bir uçurum açıyorlar.

Hareketin pratiği, «Pravda»nın birlik planını doğruluyor.

Hareketin pratiği, Troçki'nin birleşmezlerin birleştirilmesi çocuksu planını yıkıyor.

Dahası; Troçki fantastik birlik vaazcılığından çıkıp, tasfiyecilerin hoşuna giden bir iş yapan, onların bir emireri haline gelecektir.

Troçki bize birbiriyle rekabet eden iki gazete, rekabet halinde iki platform, birbirini reddeden iki konferans getirebilmek için düşünülebilecek her şeyi yaptı — ve şimdi bu sahte adaleli atletin kendisi, bize birlik üzerine şarkılar söylüyor!

Bu birlik değil, ancak bir komedyene yaraşır bir oyundur!

Ve eğer bu oyun, tasfiyecilerin üç ikinci seçmen geçirmesine olanak verdiyse, bu, bayrağını işçilerden gizleyen birlik komedyenlerinin böyle kısa süre içinde deşifre edilmesi imkansız olduğu içindir...

4 — MİLLETVEKİLİNİN SEÇİMİ

Buradan, tasfiyecilerin «Pravda» taraftarlarına bir tek Duma adayı gösterme önerisi yaptıklarında, hangi «birlik»ten sözetmiş olabileceklerini kavramak güç değildir. Temsilcilerin iradesine rağmen; Petersburg proletaryasının verdiği seçmen görevine rağmen; fütursuzca, tasfiyecilerin adayına oy verilmesini öneriyorlardı. Bunun üzerine «Pravda» taraftarları, temsilcilerin seçmen görevinin kutsandığı ve ancak bir seçmen görevi yandaşının milletvekili olabileceğinden başka ne cevap verebilirlerdi? Tasfiyecilerin karaktersizliği aşkına temsilcilerin iradesi yaralanmalı mı, yoksa Petersburg proletaryasının seçmen görevi aşkına tasfiyecilerin huysuzlukları dikkate alınmamalı mı? «Luç», «Pravda»nın bölücü faaliyetleri üzerine sesini yükseltiyor ve ikinci

seçmenler üzerine uydurma masallar yayıyor. Fakat tasfiyeciler, «Pravda»nın onlara önerdiği gibi altı işçi ikinci seçmen arasında kura çekilmesini neden kabul etmediler? Birleşik bir işçi adaylığı çıkarına bu tavizi bile verdik, ancak soruyoruz: Tasfiyeciler kura çekilmesini neden reddettiler? «Luç» taraftarları Duma için bir yerine altı adaylığı niçin tercih ettiler? Yoksa «birlik» uğruna mı?

«Luç», Gudkov'un «Pravda» yanlısı olan Badayev'i adaylığa önerdiğini söylüyor, fakat, diye ekliyor bu tasfiyeci gazete, öneri kabul edilmedi. «Luç» tasfiyecileri bir «Pravdacı»nın değil de, kendi yandaşları Petrov'un adaylığını geri çekmeyi reddettiğini ve onun böylece tasfiyecilerin «birlik» gayretlerini pratikte gösterdiğini unuttular mı? Ve bunun adına yine de birlik deniyor! Belki de «Luç»un diğer bir yandaşı Gudkov'un, «Pravda» taraftarı Badayev'in seçilmesinden sonra adaylığını koyması da birlik ifade ediyordu? Kim inanacak buna?

«Luç», adaylığını güya birlik yararına geri çeken politikası belirsiz Sudakov için ikiyüzlü bir reklam yapıyor. Fakat Sudakov'un sadece iki oy alabildiği için seçimlere katılamayacağını «Luç» bilmiyor mu? Herkesin gözü önünde yalan söyleme cüreti gösteren bir gazeteyi nasıl adlandırmalı?

Siyasi karaktersizlik — tasfiyecilerin tek «üstün yanı» gerçekten bu mu?

Tasfiyeciler, Kadetlerin ve Oktobristlerin iradesiyle ve Petersburglu işçilerin iradesine rağmen kendi adamlarını Duma'ya sokmaya uğraştılar. Ancak işçi kitlelerinden kopmuş olan «Luç», Petersburglu işçilerin böyle bir milletvekiline güvensizliğini dile getireceğini gerçekten kavramıyor mu?

«Pravda» No. 151,
24 Ekim 1912.
İmza: K. St.
Rusça gazete metnine göre.

SEÇİM GÜNÜ

Bugün Petersburg'da ikinci kuryede seçimler yapılıyor. Mücadele eden iki kamp var: Sosyal-Demokratlar ve Kadetler. Seçmenler, ülkenin kaderini kime teslim edeceklerine karar vermek zorundalar.

Sosyal-Demokratlar ne istiyor?

Kadetler ne istiyor?

İşçi sınıfının temsilcisi olarak Sosyal-Demokratlar, insanlığın her tür sömürüden kurtulması için çalışıyorlar.

Liberal burjuvazinin temsilcisi olarak Kadetler ise, geleceklerini insanın insan tarafından sömürülmesi, birazcık arınmış bir sömürü olmakla birlikte, yine de sömürü üzerine inşa ediyorlar.

Sosyal-Demokratlar, ülkenin yenilenmesi sorununun çözülmeden kaldığı, bunun çözülmek zorunda olduğu, ülkenin kendi çabalarıyla çözülmek zorunda olduğu görüşündeler.

Buna karşılık Kadetler, yenileme üzerine konuşmaların, «tanrıya şükür bir anayasaya sahip olduğumuz» için gereksiz olduğunu düşünüyorlar.

Sosyal-Demokratlar, ülkenin yenilenmesi yolunda Rusya'nın ikiye bölündüğü görüşündeler: eski, resmi [Rusya -ÇN] ve yeni, gelecek olan [Rusya -ÇN].

Kadetler ise «bir anayasanın bahşedilmesinden» sonra, iki Rusya'nın böyle bir «karşı karşıya konması»nın «artık imkansız» olduğunu düşünüyorlar, çünkü «Rusya birdir».

Bundan ancak bir tek sonuç çıkar: Kadetlerin anayasal ideali gerçekleşti. 3 Haziran kararnamesinin çerçevesi onları kısıtlamıyor.

Örneğin, Oktobrist Guçkov ve «ılımlı» Kara Yüz Bobrinski ile birlikte Rusya'yı «temsil eden» Milyukov'un 1909'da Londra'daki bir toplantıda yaptığı açıklamaları dinleyelim:

> «Önünüzde siyasi kanaatlerin tamamen farklı tonlarına sahip insanlar görüyorsunuz, fakat birbirini tamamlayan bu farklılıklar, bizim anayasal bir Rusya şeklindeki büyük idealimizi temsil ediyor» (bkz. L. Yefromov'un kitabı «Rus Halk Temsilcileri» vb., s. 81).

Yani Kadet Milyukov'u «halk özgürlüğü»... çıkarına «tamamlayan» Kara Yüz Bobrinski — öğrenildiğine göre, Kadetlerin «büyük ideali» budur.

Londra'daki toplantıda işçilerin ve köylülerin bir tek temsilcisi yoktu, fakat Kadetlerin «büyük ideali», öğrenildiğine göre, işçiler ve köylüler olmaksızın da edebiliyor.

İşçilerin, köylülerin temsilcileri **olmaksızın,** Bobrinski, Guçkov ve Milyukov'ların anayasası — Kadetlerin «idealleri» budur işte!

Tüm bunlardan sonra, Kadetlerin III. Duma'da: 1. halk düşmanı bütçe lehine, 2. dolaylı vergiler lehine, 3. hapishaneler vb. için para ayırma lehine oy kullanmasına şaşılır mı?

Tüm bunlardan sonra, Kadetlerin işçilerin, köylülerin ve tüm demokrasinin taleplerine karşı olmalarına şaşılır mı?

Tüm bunlardan sonra, Kadetlerin Maklakov'un ağzından, öğrenci hareketine karşı «daha fazla enerji, sertlik ve katılık» talep etmesine ve «Reç»te Lena işçilerinin barışçıl grevine «kendiliğinden isyan» diye kara çalmasına şaşılır mı?

Hayır, bu parti «Halk Özgürlüğü» Partisi değil, fakat «halk özgürlüğü»ne ihanet edenlerin partisidir.

Böyle kimseler ancak, halktan habersiz, bürokrasi ile pazarlık yapabilirler. Şimdi Sasonov ile olduğu gibi, Vitte, Stolipin ve Trepov ile «görüşmeler» kesinlikle tesadüf değildir.

Böyle kimseler ancak, Harkov, Kostroma, Yekaterinodar ve Riga'daki seçimlerde Kara'larla ittifaka giderek Sosyal-Demokratları başarısızlığa uğratabilirler.

Böylelerine ülkenin kaderini teslim etmek, ülkeyi kanlı istihzarlar için düşmana teslim etmenin aynısıdır.

Biz, kendisine saygısı olan seçmenlerin, şereflerini Kadetlerin kaderiyle bağlamayacağına olan güvenimizi dile getiriyoruz.

Kadetler Rus halkına karşı işledikleri ağır günahların cezasını bugün layıkıyla almalılar!

İşçi seçmenler! Kendi çıkarlarınızın temsilcilerini, Sosyal-Demokratları seçin!

Ticari kalfa seçmenler! Dinlenme zamanınıza saygı göstermemiş olan Kadetleri değil, çıkarlarınızın tek tutarlı temsilcilerini, Sosyal-Demokratları seçin!

Polonyalı seçmenler! Sizler özgür ulusal gelişme hakkı istiyorsunuz. Milliyetlerin özgürlüğünün, genel özgürlük olmaksızın düşünülemeyeceğini ve Kadetlerin özgürlüğe ihanet ettiklerini unutmayın!

Yahudi seçmenler! Sizler, Yahudilerin hak eşitliğini istiyorsunuz, ama Bobrinski ile öpüşen Milyukov'larm ve sağcılarla blok oluşturan Kadetlerin hak eşitliği için çalışmayacağını unutmayın!

Ya halk özgürlüğüne ihanet edenlerden yana, ya da halk özgürlüğünün savunucularından yana; ya Kadetlerden yana, ya da Sosyal-Demokratlardan yana — vatandaşlar, seçiminizi yapın!

«Pravda» No. 152,
25 Ekim 1912.
İmza: K. St.
Rusça gazete metnine göre.

RUSYA'NIN TÜM KADIN VE ERKEK İŞÇİLERİNE[118]

9 Ocak

Yoldaşlar!

Bugün, yüzlerce işçi kardeşimizin kanıyla bellekte yer etmiş olan 9 Ocak'ı, Çar Nikolaus Romanov'un 1905 yılında, daha iyi bir yaşam ricası ile kendisine başvuran barışçıl ve silahsız insanları kurşunlattığı bu günü bir kez daha anıyoruz.

Sekiz yıl geçti üzerinden. Kısa bir an parlayan özgürlük dışında, Çarın ve çiftlik sahiplerinin ülkemize sürekli olarak işkence ve eziyet ettikleri sekiz uzun yıl!

Evet, Rusya'da Lena grevi gibi barışçıl bir grev nedeniyle, eskiden olduğu gibi şimdi de işçiler kurşunlanıyor. Milyonlarca ve onmilyonlarca köylü, eskiden olduğu gibi bugün de 1911'de yaşanılan açlığın aynısına itiliyor. Eskiden olduğu gibi bugün de, Çarlık hapishanelerinde halkın en iyi çocukları işkenceye, kanlı hakaretlere uğratılıyor ve kısa zaman önce Kutomar'da, Algaçi'de[119] vb. olduğu gibi, kitle halinde intihara zorlanıyor. Eskiden olduğu gibi bugün de, Çarlık mahkemesinin kararıyla, köylülere toprak, tüm halka özgürlük talep eden bahriyeliler ve askerler, bir süre önce 17 Karadeniz bahriyelisinin durumunda olduğu gibi[120] kurşuna diziliyor. İşte Nikolaus Romanov, toprak ağalarının inayetiyle tüm Rusların hükümdarı, iktidarını ona «tanrı tarafından bahşedilen ve papaz elbisesi giymiş kilise günahkârları ve Kara Yüzler tarafından —Purişkeviçler ve

Kvostovlar tarafından— kutsanan iktidarını böyle gerçekleştiriyor.

Bu yıl ülkemiz üzerindeki kanlı egemenliğinin 300. yılını kutlamaya hazırlanan Romanovlar monarşisi, eskiden olduğu gibi bugün de Rusya'yı pençeleri arasında boğuyor.

Ancak Rusya uzun yıllar boyunca Romanovların boyunduruğu altında suskunluk içinde acı çeken o korkutulmuş ve utangaç Rusya değildir artık. Her şeyden önce de, tüm özgürlük savaşçılarının başında yürüyen işçi sınıfımız, artık eskisi gibi değildir. Artık 9 Ocak 1913'ü eğilmiş, aşağılanmış köleler olarak değil, bilakis başlarımız yukarıda, halk Rusya'sının yeni uyandığını, karşı-devrim buzlarının kırıldığını, halk hareketi akıntısının tekrar yoluna koyulduğunu, «bizi yeni savaşçı kıtalarının izleyeceğini» hisseden, bunu bilen yekpare bir savaşçı ordusu olarak anıyoruz...

Sekiz yıl! Ne kadar az ilerlendi, ne kadar acı çekildi... Bu süre içinde üç Devlet Duması gördük. Liberallerin çoğunlukta olduğu, fakat işçi ve köylülerin sesinin yükseldiği ilk ikisini Çar, azılı gerici çiftlik sahiplerinin isteğine uyarak dağıttı. Üçüncü Duma bir Kara Yüzler meclisiydi, ve beş yıl süreyle Çarlık çetesiyle birlikte, işçilerin, köylülerin, tüm halk Rusya'sının daha fazla köleleştirilmesi ve ezilmesi için çalıştı.

Kara karşı-devrim yıllarında, işçi sınıfı en büyük acılara maruz kaldı. Eski düzenin güçlerinin, kitlelerin devrimci hareketini geçici olarak ezmeyi başardığı 1907 yılından beri işçiler ikili boyunduruk altında inliyorlar. Çarlık çetesi onlardan en acımasız biçimde öç alıyor. Sermaye üzerlerine saldırıyor. Fabrikatörler ve baca baronları, işçilerin bu kadar zahmet ve özveriyle kazandıklarının tümünü onların elinden adım adım almak için siyasi gericilikten yararlanıyor. Lokavtların yardımıyla, jandarma ve polisin himayesi altında işverenler, işgününü uzatıyor, ücreti düşürüyor, fabrikalarda ve işletmelerde eski düzeni uygulamaya sokuyorlar.

İşçiler dişlerini sıkarak susuyorlar. 1908-1909 yılları Kara Yüzlerin en büyük zafer sarhoşluğunun ve aynı zamanda

işçi hareketinin en büyük gerileyişinin yılları oldu. Fakat daha 1910 yazında işçi grevleri tekrar canlanmaya başlıyor. 1911 yılının sonu, bir provokasyon sonucu hüküm giyen II. Duma'daki Sosyal-Demokrat temsilcilerin kürek cezasında kalmalarına karşı onbinlerce işçinin aktif protestosunu getiriyor.[121]

İşçilerin kitle hareketleri 22 Kasım 1907'de II. Duma'daki Sosyal-Demokrat temsilcilerin kürek cezasına mahkum edilmeleri nedeniyle yapılan grevle **son buldu**. 1911 yılı sonunda işçilerin kitle hareketi, işçi sınıfının kahramanları ve öncüleri olan II. Duma'daki Sosyal-Demokrat temsilcilerin —bunların görevini bugün IV. Duma'daki işçi temsilcileri sürdürüyor— kaderiyle ilgili olarak **yeniden başlıyordu.**

Siyasi mücadelenin canlanması, işçilerin iktisadi mücadelesinin canlanmasını da beraberinde getiriyor. Siyasi grev iktisadi grevi besliyor ve tersine. Bir dalga diğerini izliyor ve işçi hareketi güçlü bir akım içinde Çarlık monarşisinin ve sermaye diktatörlüğünün kalelerine çarpıyor. Sürekli olarak işçilerin yeni kesimleri yeni bir yaşama gözlerini açıyorlar. Sürekli olarak daha geniş kitleler yeni mücadeleye çekiliyor. Lena katliamı dolayısıyla yapılan grevlere, 1 Mayıs grevlerine, işçilerin seçim hakkının ellerinden alınmasına ve Karadeniz bahriyelilerinin idamına karşı protesto grevlerine yaklaşık olarak bir milyon kişi katıldı. Bunlar, bayraklarında «Kahrolsun Romanovlar monarşisi, kahrolsun Rusya'yı boğan çürümüş eski derebeylik düzeni» yazan devrimci grevlerdi.

İşçilerin devrimci hareketi daha da genişleyip güçlenecek. İşçi sınıfı, halkın başka kesimlerini de yeni mücadeleye uyandırmaya başlıyor. Daha iyi bir yaşam isteyen herkes, tüm namuslu unsurlar, Çarlık sürüsünün zorbalıklarına karşı protesto etmeye başlıyor. Burjuvazinin kendisi bile homurdanıyor, o bile Purişkeviçlerin mutlak ve paylaşılmaz egemenliğinden hoşnut değil.

3 Haziran rejimi hiç kimseyi ve hiçbir şeyi huzura kavuşturmadı. Bütün bu karşı-devrim yılları gösterdi ki, Romanovların monarşisi sağlam kaldıkça ve toprak sahipleri-

nin egemenliğine dokunulmadıkça, Rusya'da özgür bir yaşam olamaz.

İşçi sınıfının, yine tüm kurtuluş ordusuna şerefle önderlik yapacağı yeni bir devrim gelişiyor.

İşçi sınıfının bayrağında eskiden olduğu gibi bugün de, uğrunda özveriyle mücadele edilmiş, kan akıtılmış olan üç talep yazılı.

İşçilere 8 saatlik işgünü!

Toprak sahiplerinin, Çarın ve manastırların tüm topraklarının tazminat ödenmeksizin köylülere verilmesi!

Tüm halk için Demokratik Cumhuriyet!

Günümüz Rusya'sında bu talepler uğrunda savaşıldı ve halen savaşılıyor. Lena grevinin ilk günlerinde de işçiler bu talepleri ileri sürdüler. Ve işçi sınıfı 9 Ocak'ta da bu talepleri ileri sürecek.

İşçiler daha 1912 yılında, Petersburg, Riga ve Nikolayev' de 9 Ocak'ı grevler ve gösterilerle kutlamayı denediler. 9 Ocak 1913'te bunu her yerde —**tüm Rusya'da**— yapacağız. 9 Ocak 1905'te, işçilerin akan kanı içinde ilk Rus devrimi doğmuştu. Varsın 1913 yılının başlangıcı Rusya'da **ikinci** devrimin arifesi olsun. 1913 yılında 300. jübilesini kutlamaya hazırlanan Romanovlar hanedanı, Rusya'nın sırtında daha uzun yıllar kalmayı düşünüyor. Bu çeteye 9 Ocak 1913'te şöyle diyelim:

Yeter! Kahrolsun Romanov monarşisi! Yaşasın Demokratik Cumhuriyet!

Yoldaşlar! 9 Ocak 1913, Rus işçisinin yaşadığı ve mücadele verdiği hiçbir yerde dikkatlerden kaçmamalıdır!

Toplantılar, kararlar, mitingler ve, mümkün olduğu her yerde,

bir günlük grevler ve
gösterilerle

bu günü her yerde kutlayalım.

Bu günde, mücadelede düşen kahramanlarımızı analım! Bu günde bütün Rusya'da eski taleplerimiz çınladığında, onların anısına en iyi şekilde hürmet etmiş olacağız:

Demokratik Cumhuriyet!
Toprak sahiplerinin topraklarına el konulması!
Sekiz saatlik işgünü!

Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi
Merkez Komitesi

Yoldaşlar!
9 Ocak'ta protestoya hazırlanın!

1912 Aralık sonu - 1913 Ocak başında
özel bildiri olarak yayınlanmıştır.
Bildirinin Rusça metnine göre.

PETERSBURG'DA SEÇİMLER

(St. Petersburg'dan mektup)

1912 seçimleri, 1907 seçimlerinden farklı olarak, işçiler arasında devrimci bir canlanmayla aynı zamana rastladı. O zamanlar devrim dalgası geri çekilirken ve karşı-devrim zafer kutlarken, 1912 yılında yeni bir devrimin ilk dalgası başladı. İşte bu nedenle işçiler **o zaman** [1907 seçimlerinde -ÇN] düşük bir seçime katılma oranı gösteriyordu. Ve hatta yer yer seçimleri boykot ediyorlardı, tabii ki **pasif boykot**. Bununla pasif boykotun, kuşku götürmez bir yorgunluk ve dermansızlık belirtisi olduğunu gözler önüne seriyorlardı. Bu nedenle işçiler **şimdi**, yükselen devrim atmosferi içinde, seçimlere büyük bir ilgiyle gittiler ve düşük politik ilgisizliği bir yana bıraktılar. Dahası: İşçiler seçimler için mücadele ettiler, polisin tüm hile ve engellerine rağmen, «izahat»a karşı muhteşem grevler dolayısıyla, seçim hakkı uğruna çabaladılar ve onu elde ettiler. Bu, siyasi donukluğun geçtiğinin, devrimin ölü noktayı aştığının kuşku götürmez bir belirtisidir. Yeni devrim dalgası tabii ki **henüz**, diyelim ki bir genel siyasi grev sorununun ortaya atılacağı kadar güçlü değildir. Fakat seçimlerin canlanması doğrultusunda, proletaryanın güçlerinin örgütlenmesi doğrultusunda, kitlelerin siyasi bilinçlenmesi doğrultusunda, «izahat»in örümcek ağını yer yer yırtabilecek güce **şimdiden** sahiptir.

İŞÇİ KURYESİ

1 — Seçimler uğruna mücadele

Grev kampanyası inisiyatifinin, Partimizin Merkez Komitesi temsilcisine ve Petersburg Komitesine ait olduğunu belirtmek gereksiz olmayacaktır. İkinci seçmenlerin seçiminden bir gün önce, 4 Ekim akşamı geç saatlerde İl Komisyonunun, en büyük fabrikaların (Putilov işletmeleri ve diğerlerinin) temsilcilerini «izah» ettiğini öğrendik. Bir saat sonra Petersburg Komitesi Yürütme Komisyonu MK temsilcisiyle[122] birlikte toplanır ve yeni bir ikinci seçmen listesinin hazırlanmasından sonra, bir günlük bir protesto grevi ilan etmeyi kararlaştırır. Aynı gece Putilov işletmelerindeki Sosyal-Demokrat işletme grubu toplanır ve Petersburg Komitesinin kararını onaylar. 5'inde Putilov grevi başlar. Tüm işletme grev yapar. 7'sinde (Pazar günü) Neva Tersanesi'nin Sosyal-Demokrat işletme grubu toplanır ve Petersburg Komitesinin kararına katılır. 8'inde bütün işletme grev yapar. Bunları başka fabrika ve işletmeler izler. Greve sadece «izah» edilen değil, bilakis «izah» edilmeyen işletmeler de (Pahl), ayrıca «seçim kararnamesi» uyarınca işçi kuryesinde seçme hakkına sahip olmayanlar da katılır. Dayanışma grevi yapılır. Her yerde devrimci toplantılar ve türküler... 8 Ekim akşamı geç vakit, il seçim komisyonunun ikinci seçmenler seçimini iptal ettiği, İl Komisyonu'nun «izahat»ını kaldırdığı, Putilov işçilerine tekrar «haklarını iade ettiği» ve çok sayıda işletmeyi seçimlere dahil ettiği öğrenilir. İşçiler şenlik yapar. İşçiler galip gelmiştir.

Neva Tersanesi ve Putilov işletmeleri işçilerince grev ilan edilirken kaleme alınan karar ilginçtir:

«Seçme hakkımızın çiğnenmesini protesto ederken, ancak Çarlığın devrilmesi ve Demokratik Cumhuriyet'in kazanılmasıyla işçilere seçim hakkı ve gerçek seçim özgürlüğü sağlanabileceğini açıklarız.»

Tasfiyecilerin: «... seçim hakkını ancak **Devlet Duması** için genel seçim hakkı garanti edebilir» biçimindeki kararı reddedildi. Bu kararlar Sosyal-Demokrat işletme gruplarında önceden görüşüldüğü ve örneğin Neva Tersanesi grubunda, tasfiyecilerin kararının onay bulmadığı ortaya çıkınca, taraftarları bu kararı partisiz kitlenin toplantısında ileri sürmemeyi, bilakis grup tarafından kararlaştırılanı desteklemeyi yükümlendiler. Sözlerinde durduklarını belirtmek gerekiyor. Buna karşılık anti-tasfiyeciler, fabrikalarda çoğunluğa sahip oldukları için «düşürebilecekleri» Gudkov'u temsilci olarak seçmekle aynı vefayı gösterdiler. Bu sorumluluk duygusunun sadece bir damlası, fabrikalarda **olmayan şeyler** üzerine yazmasını çok iyi bilen, ancak yukarıda sözü geçen Neva Tersanesinin kararını gizleyen, üstelik Putilov işçilerinin kararını çarpıtan «Luç»ta bulunsaydı, hiç de fena olmazdı.

Yani işçiler, seçimler uğruna mücadele ettiler ve seçimleri kabul ettirdiler. Neva Tersanesi'nde seçimlere karşı, o kadar başarısızca ortaya çıkan Petersburglu Sosyal-Devrimciler bundan ders çıkarsınlar.

İşçiler seçim için, Demokratik Cumhuriyet şiarı altında mücadele verdiler. «Kısmi reform» fetişistleri, «Luç» tasfiyecileri bundan ders çıkarsınlar.

2 — Milletvekiline seçmenlerin verdiği görev

Temsilciler kongresi toplandığında, «izahat»a karşı grevler daha son bulmamıştı. Petersburg Komitesinin hazırladığı ve Petersburg'daki büyük işletmelerin (Putilov işletmeleri, Neva Tersanesi, Pahl) onayladığı seçmen görevinin temsilcilerce kabul edileceği ta baştan söylenebilirdi. Ve gerçekten de seçmen görevi büyük bir çoğunlukla kabul edildi, tasfiyecilerden oluşan önemsiz bir grup ise çekimser kaldı. Bu küçük grubun oylamayı engelleme çabaları «Gölge etmeyin!» nidalarıyla karşılaştı.

Temsilciler, milletvekiline yönelik seçmen görevinde, «1905 yılının görevleri»nden söz ediyorlar, bu görevlerin «çö-

zülmeden kaldığı»ndan, Rusya'nın iktisadi ve siyasi gelişmesinin «bunların çözümünü kaçınılmaz kıldığı»ndan söz ediyorlar. Bu, Kadet burjuvazisinin anlaşmacı politikasına karşı, Çarlığın devrilmesi için, işçilerin ve devrimci köylülerin verdiği bir mücadeledir, önderliğini ancak, 1905 yılının görevlerini seçmen görevi doğrultusunda çözebilecek olan proletaryanın yapabileceği bir mücadele (bkz. «Sosyal-Demokrat» No 28/29'da «Seçmen Görevi»).

Bu, görüldüğü gibi, liberal-tasfiyeci «III. Duma'nın tarım kararlarının revizyonu» veya «Devlet Duması için genel seçimler»den çok farklı bir şeydir (bkz. tasfiyecilerin platformu).[123]

Petersburg işçileri Partimizin devrimci geleneklerine sadık kalmıştır. Temsilciler kongresi tarafından yalnızca devrimci Sosyal-Demokrasinin şiarları tanınmıştır. Kongrede sorunu partisizler çözmüştür (82 temsilcinin 41'i «genelde «Sosyal-Demokrat» ve partisizlerden oluşuyordu), ve eğer böyle bir toplantıda dahi Petersburg Komitesinin seçmen görevi onaylandıysa, bu, Petersburg Komitesinin şiarlarının işçi sınıfının duygu ve düşüncelerinde sıkıca kök saldığı anlamına gelir.

Tüm bunlara karşı tasfiyecilerin tavrı nasıldı? Eğer kendi görüşlerine inansa ve politik namusa boşvermeselerdi, o zaman seçmen görevine karşı açık bir mücadele başlatır ve kendi seçmen görevini önerirlerdi. Veya, yenilgiye uğradıktan sonra adaylarını listeden geri çekerlerdi. Fakat ikinci seçmen seçimleri için anti-tasfiyecilerin listesine karşı kendi aday listelerini koydular da, neden kendi görüşlerini ve seçmen görevini de açıkça koymadılar? Ve anti-tasfiyecilerin seçmen görevi kabul edildiğinde, seçmen görevinin muhalifleri olarak, seçmen görevinin ilerdeki savunuculuğuna seçilemeyeceklerini, adaylıklarını geri çektiklerini ve seçmen görevi taraftarlarına yer açtıklarını neden namusluca ve âlenen açıklamadılar?Bu politik namusluluğun en temel bir kuralıdır. Yoksa belki de tasfiyeciler, sorun yeterince kapsamlı tartışılmadığı ve mesleğe kongrede **partisizlerin** oylarıyla çözüldüğü için mi seçmen görevine yan çizdiler? Öy-

leyse, temsilciler kongresinden birkaç gün önce illegal toplanan ve bir tartışmadan sonra anti-tasfiyecilerin platformunu (bir çekimser ve 9 red oyuna karşı 16 oy çoğunlukla) kabul eden 26 **Sosyal-Demokrat** temsilcinin kararına neden uymadılar? Halbuki tasfiyecilerin hem liderleri hem de temsilcileri toplantıda bulunuyordu. Tasfiyeciler aynı zamanda hem tüm kongrenin seçmen görevini hem de 26 Sosyal-Demokrat temsilcinin iradesini ayaklar altına alırken, hangi âlî düşünceleri kılavuz ediniyorlardı? Burada yalnız bir düşüncenin olabileceği açık: anti-tasfiyecilerin planlarını bozmak ve «nasıl olursa olsun» kendi adamlarını içeri sızdırmak. Zaten mesele tam da şudur ki, eğer tasfiyeciler açık savaşa girselerdi, taraftarlarından birini dahi geçiremezlerdi, çünkü tasfiyecilerin «III. Duma'nın tarım kararlarının revizyonunun» temsilciler arasında sempati bulmayacağı herkes için açıktı. Bir tek şey kalıyordu: Kendi bayrağını gizlemek, kendini seçmen görevi taraftarı olarak göstermek, «aslında biz de tam da buna benzer bir seçmen görevinden yanayız» diye açıklamak ve «nasıl olursa olsun» kendi adamlarını geçirmek. Ve böyle de davrandılar. Ancak tasfiyeciler böyle davranmakla yenilgiyi kabullendiler ve kendi kendilerini siyasi müflis olarak tescil ettiler.

Hasmını kendi bayrağını dürmeye, yani kendi bayrağının **işe yaramazlığını** kabullenmeye, yani düşmanının düşünsel üstünlüğünü itiraf etmeye zorlamak — işte manevi bir zafer kazanmak diye buna denir.

Yalnız şu biraz «tuhaf»: Tasfiyecilerin «geniş bir işçi partisi»ne karşılık anti-tasfiyecilerin sadece «kemikleşmiş bir çevre»si var, ve buna rağmen bu «dar çevre» «geniş parti»yi yendi!

Şu dünyada ne şaşılası şeyler oluyor!...

3 — Maske olarak birlik, ve milletvekili seçimi

Eğer burjuva diplomatları bir savaşa hazırlanıyorlarsa, «barış» ve «dostça ilişkiler» üzerine özel bir gayretle feryat etmeye başlarlar. Herhangi bir dışişleri bakanı hararetle «ba-

rış konferansı» sözcüğünü söylemeye başladığında, «hükümetinin» yeni savaş araçları için sipariş verdiği kesinlikle bilinir. Bir burjuva diplomatının yaptıkları, söyledikleri ile uyuşmamak **zorundadır**, yoksa onun diplomatlığı nerde kalır? Söz ve davranış iki apayrı şeydir. Güzel sözler, kötü davranışların gizlenmesi için bir maskedir. Dürüst bir diplomat, kuru suya veya tahtadan demire benzer.

Aynı şey, sahte birlik feryatlarıyla tasfiyeciler için de söylenmelidir. Parti içinde birleşme yanlısı olan Plehanov yoldaş, kısa süre önce, tasfiyeciler konferansının[124] kararlarının «on kilometre öteden diplomasi koktuğunu» yazdı. Sonra aynı Plehanov yoldaş bu konferansı «bölücü» olarak adlandırdı. Daha açık söylenirse, tasfiyeciler diplomatik birlik feryatlarıyla işçileri aldatıyorlar, çünkü birlikten söz ederken bölünmeyi gerçekleştiriyorlar. Ve birlik üzerine güzel laflarla kendileri tarafından sürdürülen kötü bölücü tutumu gizleyen tasfiyeciler, gerçekten de Sosyal-Demokrasi içindeki diplomatlardır. Bir tasfiyeci, birlik için gayret gösteriyorsa, onun bölünme adına birleşmeyi çoktan ayaklar altına aldığı kesindir.

Petersburg'daki seçimler bunun doğrudan kanıtıdır.

Birlik, her şeyden önce, Sosyal-Demokraside örgütlenmiş işçilerin, henüz örgütlenmemiş, henüz sosyalizm ışığıyla aydınlanmamış olan işçi sınıfı içindeki eylem birliğidir. Sosyal-Demokrat olarak örgütlenmiş işçiler, toplantılarında sorular soruyorlar, bunlar üzerinde tartışıyorlar, kararlar alıyorlar ve sonra azınlık için muhakkak bağlayıcı olan bu kararlarla yekpare bir bütün olarak, partisizler önüne çıkıyorlar. **Bu olmaksızın Sosyal-Demokrasinin birliği yoktur ve olamaz!** Petersburg'da böyle bir karar alındı mı? Evet. Bu, antitasfiyecilerin platformunu kabul eden 26 Sosyal-Demokrat temsilcinin (her iki eğilimden de) kararıydı. Tasfiyeciler bu karara neden uymadılar? Sosyal-Demokrat temsilcilerin çoğunluğunun iradesini neden arkadan vurdular? Petersburg'daki **Sosyal-Demokrasinin birliğini neden ayaklar altına aldılar?** Çünkü tasfiyeciler, Sosyal-Demokrasi içinde birlik

maskesi altında bölünmeyi gerçekleştiren diplomatlar oldukları için.

Birlik ayrıca, proletaryanın tüm burjuva dünyasına karşı eylem birliği anlamına geliyor. Proletaryanın temsilcileri kararlar alıyor ve azınlığın çoğunluğa uyması koşulu altında yekpare bir bütün halinde ortaya çıkarak bunları uyguluyorlar. **Bu olmaksızın proletaryanın birliği yoktur ve olamaz!** Petersburg proletaryası böyle bir karar aldı mı? Evet. Bu, temsilciler kongresinin oy çoğunluğuyla kararlaştırmış olduğu anti-tasfiyeci seçmen görevi idi. Tasfiyeciler temsilcilerin seçmen görevine neden uymadılar? Temsilcilerin iradesini neden arkadan vurdular? **Petersburg'da işçi sınıfının birliğini neden ayaklar altına aldılar?** Çünkü tasfiyeci birlik, birliği arkadan vurma **politikasını** gizleyen diplomatik bir **gevezelik** olduğu için...

Tasfiyeciler nihayet, çoğunluğun iradesini arkadan vurduktan, sallananları (Sudakov) geçirdikten ve oldukça diplomatik türden vaadler dağıttıktan sonra üç ikinci seçmen aldıklarında, şu soru ortaya çıkıyordu: Şimdi n'olacak?

Tek **namuslu** çözüm **kura** idi. Ve anti-tasfiyeciler, tasfiyecilere kura **önerdiler**, fakat tasfiyeciler öneriyi **reddettiler!!**

Tasfiyeci Y, öneri hakkında Bolşevik X ile görüştü (gerektiğinde, iki taraftan görüşenlerin isimlerini, gerekli gizliliğin korunması koşuluyla açıklayabiliriz) [125]; ve düşünce arkadaşlarına danıştıktan sonra şu yanıtı verdi: «İkinci seçmenlerimiz, yönetici kollektifimizin kararlarına bağlı olduklarından, kura kabul edilemez.»

Tasfiyeci baylar bu açıklamamızı çürütmeyi denesinler!

Sosyal-Demokrat temsilcilerin çoğunluğunun iradesinin arkadan vurulması, temsilciler kongresi çoğunluğunun iradesinin arkadan vurulması, kura'nın reddi, Duma için yekpare bir adaylığın reddi, tüm bunlar birliğin çıkarı için — sizinkisi de artık çok orijinal bir «birlik», tasfiyeci baylar!

Ayrıca, tasfiyecilerin bölücü politikası yeni birşey değildir. Ta 1908'den beri illegal Partiye karşı ajitasyon yürü-

tüyorlar. Tasfiyecilerin Petersburg seçimindeki rezilce tavırları, eski bölücü politikalarının bir devamıdır.

Troçki'nin, kendi «birleşme» kampanyası dolayısıyla tasfiyecilerin eski «meselelerine» «yeni bir ruh» getirdiği söyleniyor. Ancak bu doğru değildir. Troçki'nin, «kahramanca» gayretlerine ve «korkunç tehditlerine» rağmen, son tahlilde basit, sahte adaleli, çığırtkan bir atlet olduğu görüldü, çünkü beş yıllık «çalışma» içinde tasfiyecilerin dışında kimseyi birleştirmeyi beceremedi. Yeni feryatlar — eski davranışlar!

Tekrar seçimlere dönelim. Tasfiyeciler kurayı reddettikten sonra, sadece bir şeye bel bağlayabilirlerdi: Burjuvazinin (Kadetlerin ve Oktobristlerin) **tasfiyeciyi tercih etmesi**! Petersburg Komitesi bu güzel hesabı bozmak için, tüm ikinci seçmenlere, adaylıklarını koyma direktifi vermekten başka birşey yapamazdı. Çünkü tasfiyecilerde de «sallanan» birisi (Sudakov) vardı ve zaten kapalı bir gruba sahip değillerdi. P.K.'nin direktifine uyarak, bütün anti-tasfiyeci ikinci seçmenler adaylıklarını koydular. Ve tasfiyecilerin güzel hesabı altüst oldu. Moral bozukluğu anti-tasfiyecilerde değil, bilakis kendi «kollektif»lerinin kararına rağmen yarışırcasına adaylıklarını koyan tasfiyeci ikinci seçmenlerde vardı. Asıl hayret edilmesi gereken şey, Badayev'in adaylığını kabul eden Gudkov'un açıklaması değil (Gudkov'un üzerinde kendi işletmesinde onaylanmış olan anti-tasfiyeci seçmen görevinin baskısı vardı!), Badayev'in **seçilmesinden sonra** tasfiyeci Petrov'un ve sonra da bizzat Gudkov'un da adaylıklarını koymalarıdır.

Söylenilenlerden sadece bir sonuç çıkıyor: Tasfiyeciler için birlik, bölücü politikalarını gizleyecek olan bir maske, Sosyal-Demokrasinin ve Petersburg proletaryasının iradesine rağmen Duma'ya girmede kullanmak istedikleri bir araçtır.

II
ŞEHİR KURYESİ

Lena'daki olaylar ve genel olarak işçiler arasındaki canlanma, ikinci kuryenin seçmenlerinde iz bırakmadan geçme-

di. Şehirli nüfusun demokratik tabakaları önemli ölçüde sola kaymıştır. Beş yıl önce, devrimin yenilgisinden sonra, 1905 yılının ideallerini «gömmüşlerdi», fakat, şimdi, kitle grevlerinden sonra eski idealler canlanmaya başladı. Kadetlerin ikili politikasına karşı belli bir hoşnutsuzluk havası hakim, Kadetlerin bunu mutlaka farketmesi gerekiyordu.

Diğer yandan Oktobristler, büyük ticaret beylerinin ve fabrikatörlerin umutlarını «haklı çıkarmadılar». Boşluklar meydana geldi, bunu da Kadetlerin mutlaka farketmesi gerekiyordu.

Böylece Kadetler daha bu yılın Mayıs'ında iki cephede oynama kararı aldılar. Mücadele etmek değil, oynamak.

Kadetlerin seçim kampanyasının, iki farklı kuryede ikili oynaması da bununla açıklanır, seçmenler bunu mutlaka farketmeliydiler.

Sosyal-Demokratların seçim kampanyasının merkezi, demokratik tabakalarda nüfuz uğruna Kadetlere karşı yürütülen mücadele oldu. Karşı-devrimci burjuvazinin hegemonyası mı, yoksa devrimci proletaryanın hegemonyası mı — bu, tasfiyecilerin uzun yıllar ona karşı umutsuzca mücadele ettikleri ve şimdi yaşamın apaçık ve kaçınılmaz bir zorunluluğu olarak uymaya mecbur oldukları bilinen Bolşevik «şema»dır.

İkinci kuryede zafer, konumları itibariyle demokratik olan, fakat çıkarlarının bilincine henüz varmamış bulunan demokratik tabakaların tutumuna bağlıydı. Bu tabakalar kimi izleyecekti? Sosyal-Demokrasiyi mi, yoksa Kadetleri mi? Üçüncü bir kamp daha vardı, Oktobristlerle birlikte Sağcılar; ama ciddi bir «Kara Yüzler tehlikesi»nden söz etmeye gerek yoktu, çünkü Sağcıların önemsiz bir oy miktarı toplayabileceği açıktı. «Burjuvaziyi ürkütmemeli» biçimindeki deyişler gürültü koparmasına rağmen (bkz. F.D.'nin «Nevski Golos'daki[126] makalesi), yalnızca bir tebessüm uyandırdı. Çünkü Sosyal-Demokrasinin, Kadet kılığındaki bu burjuvaziyi sadece «ürkütmek» değil, mevkilerinden defetmesinin yakınlaştığı açıktı.

Sosyal-Demokrasinin hegemonyası mı, yoksa Kadetlerin hegemonyası mı — yaşamın kendisi sorunu böyle koydu.

Sosyal-Demokrasinin bütün seçim kampanyası boyunca tek adammışçasına davranmak zorunda olduğu buradan belliydi.

İşte bunun için Petersburg Komitesinin seçim komisyonu, Menşeviklerden ve tasfiyeci başına buyruklardan oluşan başka bir komisyonla bir anlaşma yaptı. Bu, seçim ajitasyonunda tam özgürlük ve «adını ve faaliyetini Parti ilkesine karşı mücadeleyle birleştirmiş olan hiçbir kimsenin» (müzakerelerin «tutanağı»ndan aktarma) Duma aday listesine alınmayacağı koşuluyla, kişiler üzerine bir anlaşmaydı. Sosyal-Demokrasinin ikinci kurye için bilinen listesi, «isimlerini ve faaliyetlerini birleştirmiş» vb. olan, tanınmış Petersburglu tasfiyeciler Ab... ve L...'nin, anti-tasfiyeciler tarafından reddedilmesiyle ortaya çıktı. Hemen burada, «birlik taraftarlarının» karakteristiği ile ilgili olarak, Tiflis'te Çaydze'nin seçilmesinden sonra, onun yerine III. Duma'nın eski bir üyesi, Sosyal-Demokrat Pokrovski'nin konulmasına kesinlikle karşı çıktıkları, bunu yaparken paralel bir liste ve kampanyayı dezorganize etmekle tehdit ettiklerini belirtmek boşuna değildir.

Ama «seçim ajitasyonunda özgürlük» koşulunun aslında gereksiz olduğu görüldü; çünkü kampanyanın gidişatı, Kadetlere karşı mücadelede devrimci Sosyal-Demokrat, yani Bolşevik bir kampanyadan başka hiçbir kampanyanın sökmediğini açıkça gösterdi. Petersburglu Sosyal-Demokrat konuşmacı ve adayların, «proletaryanın hegemonyası» üzerine ve «yeni parlamenter» yöntemlere karşı «eski mücadele yöntemleri» üzerine, «ikinci hareket» üzerine, «sorumlu bir Kadet kabinesi şiarının işe yaramazlığı» üzerine açıklamalarını kim anımsamaz? Tasfiyecilerin «muhalefetin bölünmemesi», «Kadet burjuvazisinin sol gelişimi», bu burjuvaziye «baskı» üzerine nakaratları nereye gitti? Ve «Luç» tasfiyecilerinin Kadetleri bazen biraz fazlaca «kemiren» ve «ürküten» anti-Kadet ajitasyonu nerede? Bütün bunlar, ha-

yatın kendisinin, «süt bebelerinin ağzından» bile doğruyu söylediğini kanıtlamıyor mu yoksa?

«Kadet kemiricilerinin» hasını Dan, Martov ve diğerlerinin ilkeli vicdanları nereye gitti?

Tasfiyecilerin «geniş işçi partisi», «yeraltı çevresi»ne karşı mücadelede bir kez daha yenilgiye uğradı. Düşünün bir kez: «geniş işçi(?) partisi», küçük, fakat çok küçük bir «çevre»nin esaretinde! Mucize diye buna denir...

III
ÖZET

Söylenenlerden, her şeyden önce şu açıklığa çıkmaktadır ki, iki kamptan — 3 Temmuz rejimi taraftarlarının kampı, ve onun muhaliflerinin kampı — bahsetmek mesnetten yoksundur. Aslında seçimlerde iki değil üç kamp ortaya çıkmıştır: Devrim kampı (Sosyal-Demokratlar), karşı-devrim kampı (Sağcılar), ve devrimi alttan mayınlayan ve karşı-devrimin değirmenine su taşıyan uzlaşmacılar kampı (Kadetler). Gericiliğe karşı «ortak muhalefet»ten iz bile yoktu.

Seçimler devamla, iki uç kamp arasında ayrışmanın daha da sertleşeceğini, bunun sonucu olarak orta kampın eriyeceğini, erirken demokratik düşüncelileri Sosyal-Demokrasiye bırakacağını, kendisinin ise yavaş yavaş karşı-devrime doğru hareket edeceğini gösteriyor.

Bu nedenle, yukardan «reformlar» üzerine, «patlamalar»ın olanaksızlığı üzerine, Rusya'nın «anayasa» himayesi altında «organik gelişimi» üzerine konuşmalar her türlü zemini yitiriyor. Gidişat kaçınılmaz olarak yeni bir devrime götürüyor, ve Larin ve diğer tasfiyecilerin bizi temin etmesinin aksine, «yeni bir 1905» yaşamak önümüzde duruyor.

Nihayet seçimler, gelecek devrimin başına geçmenin ve Rusya'da dürüst ve demokratik olan ne varsa, anavatanın kölelikten kurtulmasına hasret duyan ne varsa, bunları adım adım kendi etrafında toplamanın ancak ve yalnız proletaryanın görevi olduğunu gösteriyor. Bundan emin olmak için,

işçi kuryesinde seçimin gidişini tanımak, temsilcilerin seçmen görevinde açık ifadesini bulan Petersburglu işçilerin sempatisiyle tanışmak, onların seçim için verdikleri devrimci mücadeleyi tanımak yeter.

Tüm bunlar, Petersburg'daki seçimlerin devrimci Sosyal-Demokrasinin şiarlarını bütünüyle onayladığı iddiasına hak kazandırıyor.

Devrimci Sosyal-Demokrasinin yaşam gücü ve kuvveti — bu ilk sonuçtur.

Tasfiyecilerin siyasi iflası — bu ikinci sonuçtur.

«Sosyal-Demokrat» No. 30,
12 (25) Ocak 1913.
İmza: K. Stalin.
Rusça gazete metnine göre.

MİLLİYETÇİLİK YOLUNDA

(Kafkasya'dan mektup)

Tasfiyeciler konferansının şanını ebedileştiren kararlar arasında «ulusal-kültürel özerklik» üzerine karar, sonuncusu değil.

İşte karar:

«RSDİP Kafkasya örgütlerinin gerek son konferansında, gerekse bu örgütlerin edebi organlarında, Kafkasyalı yoldaşların ulusal-kültürel özerklik talebini ileri sürme zorunluluğu üzerine düşüncelerinin ortaya çıktığını açıklayan Kafkasya delegasyonunun bildirimini dinledikten sonra, Konferans, bu talebin özüne ilişkin tavır takınmaksızın, her milliyete kendi kaderini tayin hakkını tanıyan Parti programı maddesinin böyle bir yorumunun, Parti programının tam anlamına ters düşmediğini saptar ve ulusal sorunun RSDİP'nin gelecek kongresinin gündemine alınması arzusunu dile getirir.»

Bu karar, tasfiyecilerin sadece yükselen milliyetçi dalga olgusundan oportünistçe kaçamak yaptığını ifade ettiği için değil, fakat aynı zamanda her cümlesi altın değerinde olduğu için önemlidir.

Örneğin, konferansın «bu talebin özüne ilişkin tavır takınmaksızın» «sapta»dığını ve kararlaştırdığını açıklamasının ne değeri vardır? Böyle bir «kararlaştırma» sadece operetlerde olur!

Veya, «her milliyete kendi kaderini tayin hakkını tanıyan Parti programı maddesinin böyle bir yorumunun, Parti

programının tam anlamına ters düşmediği» cümlesi. Düşünün bir! Sözü edilen program maddesi (9. madde), milliyetlerin özgürlüğünden, milliyetlerin özgürce gelişme hakkından, Partinin milliyetlerin herhangi bir tecavüze uğramasına karşı mücadele etme yükümlülüğünden söz eder. Genel olarak söylendiğinde, milliyetlerin hakkı, bu maddenin anlamı uyarınca, kısıtlanamaz; bu hak, özerkliğe ve federasyona olduğu gibi, ayrılmaya kadar da gidebilir. Ancak bu, ilgili milliyetin kendi kaderini, merkeziyetçilik lehine mi yoksa ayrılma lehine mi tayin etmesinin Parti için farketmediği, aynı ölçüde iyi olduğu anlamına mı gelmektedir? Bu, milliyetlerin salt soyut haklarından dolayı, dolaylı olsa bile «bu talebin özüne ilişkin tavır takınmaksızın», bazılarına özerklik, bazılarına federasyon, bazılarına ise ayrılma tavsiye edebileceği anlamına mı gelmektedir? Milliyet kendi kaderini kendisi tayin eder, fakat bu, Partinin milliyetin iradesini proletaryanın çıkarlarına en uygun bir karar doğrultusunda etkilememesi anlamına mı gelmektedir? Parti, inanç özgürlüğünü, insanların herhangi bir dine inanma haklarını savunur. Bundan, Partinin Polonya'da katolisizmi, Gürcistan'da Yunan ortodoksisini, Ermenistan'da Papa VII. Greguar'ı savunduğu ve bu tür dünya görüşleri ile mücadele etmeyeceği sonucu çıkarılabilir mi?... Ve Parti programının 9. maddesi ile ulusal-kültürel özerkliğin tamamen farklı iki düzlem olduğu ve birbirlerine Keops piramidiyle tasfiyecilerin ünlü konferansının karşıtlığı ölçüsünde ters düşebileceği kendiliğinden açık değil midir?

Fakat konferans, tam da bu türden üçkâğıt numaralarıyla sorunu «karara» bağlıyor.

Tasfiyecilerin sözü edilen kararında en önemli şey, Kafkasya'da eski enternasyonalizm bayrağına ihanet eden ve bu kararı konferansa kabul ettiren Kafkasyalı tasfiyeciler arasındaki ideolojik yıkımdır.

Kafkasyalı tasfiyecilerin milliyetçiliğe dönüşleri tesadüf değildir. Parti geleneklerinin tasfiyesine çok önce başladılar. Asgari programın «sosyal bölümünün» kaldırılması, «proletaryanın hegemonyası»ndan vazgeçilmesi (bkz. «Dis-

kussioni Listok» No. 2[127], illegal Partinin legal örgütlerin bir yan örgütü ilan edilmesi (bkz. «Dnyevnik» No. 9[128] — bütün bunlar herkesçe bilinen şeyler. Şimdi sıra ulusal soruna geldi.

Kafkasya'daki örgütler kuruldukları andan başlayarak (90'lı yılların başı) sıkı enternasyonal bir karakter taşıyorlardı. Düşmanlara karşı tek adammışçasına mücadele veren Gürcü, Rus, Ermeni ve Müslüman işçilerin yekpare örgütü — buydu Parti yaşantısının resmi... 1903 yılında, Kafkas Birliği'ni ortaya çıkaran Kafkasya (daha doğrusu Trans-Kafkasya) Sosyal-Demokrat örgütlerinin ilk kongresi olan kuruluş kongresinde, enternasyonal örgütsel inşa ilkesi yeniden tek doğru ilke ilan edildi. O zamandan bu yana Kafkasya Sosyal-Demokrasisi, milliyetçiliğe karşı mücadele içinde gelişti. Gürcistan Sosyal-Demokratları «kendi» milliyetçilerine, Ulusal-Demokratlara ve Federalistlere; Ermenistan Sosyal-Demokratları «kendi» Taşnakzakanlarına; Müslüman Sosyal-Demokratlar Panislamistlere[129] karşı mücadele ettiler. Ve Kafkasya Sosyal-Demokrasisi, fraksiyonlardan bağımsız olarak, örgütlerini bunlara karşı mücadele içinde genişletti ve sağlamlaştırdı... 1906 yılında, Kafkasya bölge konferansında, ulusal-kültürel özerklik sorunu ilk kez ortaya çıktı. Kutais'li bir grupçuk, bu sorunu ortaya getirdi ve olumlu yönde bir karar talep etti. Sorun, diğer etkenlerin yanısıra Kostrov ve bu satırların yazarı tarafından temsil edilen her iki fraksiyonun da aynı biçimde kesinlikle karşı çıkmalarından dolayı, o dönemde söylendiği gibi «davul ve zurna ile yenilgiye uğradı»! «Kafkasya'nın bölgesel özyönetimi»nin ulusal sorunun en iyi çözümü, mücadele içinde birleşmiş olan Kafkasya proletaryasının çıkarlarına en uygun çözüm olduğunu ifade eden bir karar kabul edildi. Evet, 1906 yılında böyleydi. Ve bu karar sonraki konferanslarda da tekrarlandı, Kafkasya'nın gerek Menşevik gerekse Bolşevik legal ve illegal basınında savunuldu ve popülarize edildi...

Fakat 1912 yılına varıldığında, «bizim» ulusal-kültürel özerkliğe gereksinme duyduğumuz «ortaya çıkıyordu»; tabii

(tabii!) proletaryanın çıkarları için! Mesele neydi? Ne değişmişti? Belki Kafkasya proletaryasının sosyalistliği gerilemişti? Ancak bu durumda, işçiler arasında ulusal örgütsel ve «kültürel» engeller dikmek büyük bir akılsızlık olurdu! Belki de Kafkasya proletaryası daha fazla sosyalist olmuştu? Fakat bu durumda, yıkılmaya mahkûm ve hiç kimseye gerekli olmayan engelleri yapay olarak inşa eden ve sağlamlaştıranlara nasıl, af buyrula, «sosyalist» denebilir?... O halde nedir mesele? Mesele, Tiflis'te «Sosyal-Demokrat Oktobristler»in köysel Kutais'in ipinde oynamasıdır. Kafkasyalı tasfiyeciler milliyetçi dalgaya karşı koyamamış, enternasyonalizmin sınanmış bayrağını düşürmüşlerdir ve... son hazineyi de güverteden aşağı attıktan sonra milliyetçiliğin «dalgaları üzerinde» sallanmaya başlamışlardır: «Bu boş şaka, ne maksatla»...

Fakat A diyen, B de demek zorundadır: Herşeyin kendi mantığı vardır! Kafkasyalı tasfiyecilerin Gürcü, Ermeni, Müslüman (ve Rus?) ulusal-kültürel özerkliğini, Gürcü, Ermeni, Müslüman ve başka tasfiyecilerin partileri izleyecektir. Ortak örgüt yerine, milliyetlere göre ayrılmış, adeta bir Gürcü, bir Ermeni ve başka «Bund»lar oluşacaktır.

Kafkasyalı tasfiyeci baylar, ulusal sorunun «çözümü» ile bunu hedef almıyorlar mı?

Öyleyse onlara cesaret dileyebiliriz. İstediğinizi yapın!

Ne olursa olsun, onlara şunu temin edebiliriz ki, Kafkasya örgütlerinin diğer bölümü, Gürcü, Rus, Ermeni ve Müslüman Sosyal-Demokratlar içinden Partiye sadık unsurlar, Kafkasya'da enternasyonalizmin şanlı bayrağına ihanet eden bu ulusal-tasfiyeci baylarla ilişkiyi en kararlı biçimde koparacaktır.

«Sosyal-Demokrat» No. 30,
12 (25) Ocak 1913.
İmza: K. S t.
Rusça gazete metnine göre.

MARKSİZM VE ULUSAL SORUN[130]

Rusya'da karşı-devrim dönemi beraberinde yalnız «gök-gürültüsü ve şimşek» değil, fakat hareket hakkında hayal kırıklığı, ortak güçlere inançsızlık da getirdi. Önceleri «aydınlık geleceğe» inanılmış ve bu nedenle hangi milliyetten olunursa olunsun ortak mücadele edilmişti: Herşeyden önce ortak sorunlar! Gönüllere kuşku sızdı ve ayrışmalar başladı. Herkes kendi ulusal mecliciğine: Herkes sadece kendine güvensin! Herşeyden önce «ulusal sorun»!

Bu arada ülkede iktisadi yaşamda önemli ve hızlı bir değişiklik meydana geldi. 1905 yılı beyhude yaşanmamıştı: serflik düzeninin kalıntıları bir darbe daha almıştı. Açlık yıllarından sonra, bir dizi iyi hasat yılları ve bunu izleyen sınai kalkınma, kapitalizmi geliştirdi. Bu, özellikle kenar bölgeler için geçerlidir. Bu durum ise Rusya milliyetlerinin iktisadi pekişme sürecini hızlandırmak zorundaydı. Bu milliyetler harekete geçmek zorundaydı...

Bu dönemde kendisini kabul ettirmiş olan «anayasal rejim»de bu doğrultuda, milliyetçiliğin uyanması doğrultusunda etkide bulunuyordu. Gazetelerin ve genelde yazın'ın gelişmesi, belirli bir basın ve kültürel kuruluş özgürlüğü, halk tiyatroları ve benzerlerinin sayısındaki artış, hiç kuşkusuz «ulusal duygular»ın güçlenmesine yardımcı oldu. Seçim kampanyası ve siyasi grupları ile Duma, ulusların canlanması için yeni olanaklar ve onların seferber edilmesi için yeni, geniş bir arena sundu.

Yukarıdan gelen militan milliyetçilik dalgası, «özgür-

lük sevgileri»nden dolayı kenar bölgelerden öç almak isteyen «iktidar sahiplerinin» yaptığı bir dizi baskılar, bazen vahşi bir şövenizme varan tabandan bir milliyetçi karşı-dalgaya sebep oldu. Yahudiler arasında Siyonizmin[131] güçlenmesi, Polonya'da artan şövenizm, Tatarlar arasında Panislamizm, Ermeniler, Gürcüler ve Ukraynalılar arasında milliyetçiliğin güçlenmesi, küçük-burjuvaların anti-semitizme genel eğilimleri — tüm bunlar herkesçe bilinen olgulardır.

Milliyetçilik dalgası gittikçe güçlenerek yaklaşıyor ve işçi kitlelerini de sarma tehlikesi gösteriyordu. Kurtuluş hareketi gerilediği ölçüde, milliyetçilik çiçekleri bir o kadar bol açıyordu.

Bu zor dönemde Sosyal-Demokrasiye yüce bir görev düşüyordu — milliyetçiliğe karşı durmak, kitleleri genel «salgın»dan korumak. Bunu yapabilecek durumda olan, Sosyal-Demokrasi, ve yalnızca Sosyal-Demokrasi idi, çünkü o, milliyetçiliğe karşı, sınanmış enternasyonalizm silahını, sınıf mücadelesinin birliği ve bölünmezliğini koyuyordu. Ve milliyetçilik dalgası ne kadar güçlü yaklaşırsa, Rusya'nın tüm milliyetlerinden proleterlerin birliği ve kardeşliği için Sosyal-Demokrasinin sesi o ölçüde yükselmek zorundaydı. Burada, milliyetçi hareketle dolaysız karşı karşıya gelen kenar bölgelerin Sosyal-Demokratları için özel bir sağlamlık gerekiyordu.

Ancak, Sosyal-Demokratların tümü bu görevin seviyesinde değillerdi, öncelikle de kenar bölgelerin Sosyal-Demokratları. Önceleri ortak görevleri vurgulamış olan «Bund», artık kendi özel, salt milliyetçi hedeflerini önplana getirmeye başlıyor ve bunda «Sabbat'ın* kutlanması»nı ve «Yahudi dilinin tanınması»nı seçim kampanyasının mücadele noktalarından biri olarak ilan edecek kadar ileri gidiyordu.** «Bund»u Kafkasya izliyordu: Önceleri diğer Kafkasyalı Sosyal-Demokratlarla birlikte «ulusal-kültürel özerklik»i reddetmiş olan Kafkasyalı Sosyal-Demokratların belirli bir bölü-

---

* *Yahudilerde dinlenme günü; bu günde çalışmak «günah»tır -ÇN.*

** *«'Bund'un IX. Konferansı Üzerine Rapor».*

mü, bu sorunu bugün aktüel bir talep olarak ileri sürüyor.* Milliyetçi yalpalamaları diplomatik biçimde kutsamış olan tasfiyeciler konferansının ise sözünü bile etmiyoruz.**

Bundan şu sonuç çıkıyor: Rusya Sosyal-Demokrasisinin ulusal sorun üzerine görüşü, bütün Sosyal-Demokratlar için açık değildir.

Ulusal sorunun ciddi ve her yanıyla aydınlatılmasının acilen gerekli olduğu görülüyor. Tutarlı Sosyal-Demokratlar, nereden gelirse gelsin milliyetçilik dumanına karşı tek adammışçasına ve yorulmak bilmeksizin çalışmak zorundadırlar.

I
ULUS

Ulus nedir?

Ulus herşeyden önce bir topluluk, belirli bir insan topluluğudur.

Bu topluluk bir ırk ve bir aşiret topluluğu değildir. Bugünkü İtalyan ulusu Romalılardan, Cermenlerden, Etrüsklerden, Yunanlılardan, Araplardan vb.; Fransız ulusu Galyalılardan, Romalılardan, Britanyalılardan, Cermenlerden vb. oluşmuştur. Aynı şey, çeşitli ırk ve aşiretlerden insanların bir ulusa biçimlendikleri İngilizler ve Almanlar vb. için de geçerlidir.

Demek ki ulus, bir ırk ve bir aşiret topluluğu değil, fakat tarihi olarak meydana gelmiş bir insan topluluğudur.

Öte yandan, tarihi olarak meydana gelmiş ve çeşitli aşiret ve ırklardan oluşmuş olmalarına rağmen, bir Keyhüsrev'in veya bir İskender'in büyük devletleri kuşkusuz ulus olarak adlandırılamaz. Bunlar ulus değil, fakat şu ya da bu fatihin zafer veya yenilgisine göre birleşip ayrılan rasgele ve gevşek biçimde birleşmiş gruplar topluluğudur.

---

* *«Ağustos Konferansının Bildirisi».*

** *Aynı yerde.*

Demek ki ulus, rasgele ve geçici bir topluluk değil, fakat istikrarlı bir insan topluluğudur.

Ancak her istikrarlı topluluk bir ulus değildir. Avusturya ve Rusya da istikrarlı topluluklardır, fakat hiç kimse bunları ulus olarak adlandırmaz. Ulusal topluluğu devlet topluluğundan ayıran nedir? Diğer şeylerin yanısıra, ulusal topluluk ortak bir dil olmaksızın düşünülemezken, devlet için ortak bir dilin mutlaka gerekli olmaması. Avusturya'da Çek ulusu ve Rusya'da Polonya ulusu, her biri ortak bir dile sahip olmaksızın varolamazlardı, fakat Rusya'da ve Avusturya'da bir dizi dillerin varlığı, bu devletlerin bütünlüğüne [Integrität] halel getirmez. Tabii ki burada yönetimlerin resmi dilleri değil, halkın konuştuğu diller sözkonusudur.

Demek ki **dil birliği**, ulusun karakteristik belirtilerinden biridir.

Bu, çeşitli ulusların her zaman ve her yerde farklı diller konuştuğu veya bir ve aynı dili konuşan herkesin mutlaka **bir** ulus oluşturduğu anlamına gelmez elbette. Her ulus için **ortak** bir dil; fakat çeşitli uluslar için mutlaka ayrı diller değil! Aynı zamanda çeşitli diller konuşan bir ulus yoktur, fakat bu, **aynı** dili konuşan iki ulusun olamayacağı anlamına gelmez! İngilizler ve Kuzey Amerikalılar **aynı** dili konuştukları halde, **tek** ulus oluşturmazlar. Aynı şey Norveçliler ve Danimarkalılar, İngilizler ve İrlandalılar için de geçerlidir.

Fakat örneğin, ortak bir dil konuştukları halde İngilizler ve Amerikalılar neden **tek** ulus oluşturmazlar?

Herşeyden önce, birlikte değil, ayrı topraklar üzerinde yaşadıkları için. Bir ulus ancak uzun süreli ve düzenli ilişkiler sonucunda, insanların kuşaktan kuşağa birarada yaşamaları sonucunda oluşur. Ne var ki, ortak bir toprak olmaksızın uzun süreli birarada yaşama olanaksızdır. İngilizler ve Amerikalılar önceleri aynı toprak üzerinde, İngiltere'de yaşıyorlardı ve **bir** ulus oluşturuyorlardı. Sonra İngilizlerin bir kısmı, İngiltere'den yeni bir toprağa, Amerika'ya göç ederek, bu yeni toprak üzerinde zamanla yeni bir ulu-

su, Kuzey Amerikan ulusunu oluşturdu. Toprak ayrılığı, ayrı ulusların oluşmasına yol açtı.

Demek ki, **toprak birliği** ulusun karakteristik belirtilerinden biridir.

Fakat hepsi bu değil. Tek başına toprak birliği henüz bir ulus oluşturmaz. Bunun için, ulusun tek tek bölümlerini bir bütünde birleştiren bir iç iktisadi bağ da gereklidir. İngiltere ve Kuzey Amerika arasında böyle bir bağ olmadığından, bunlar iki ayrı ulus oluştururlar. Ancak, Kuzey Amerika'nın tek tek köşe ve bucakları, aralarında varolan işbölümü, ulaşım yollarının gelişmesi vb. sayesinde kendi aralarında iktisadi bir bütünde birleşmeselerdi, Kuzey Amerikalılar da bir ulus adına hak kazanamazlardı.

Örneğin Gürcüleri alalım. Reform öncesi dönemde Gürcüler ortak bir toprak üzerinde yaşıyorlar ve **aynı** dili konuşuyorlardı, buna rağmen kelimenin tam anlamıyla **bir** ulus oluşturmuyorlardı; çünkü birbirinden ayrı bir sürü prensliklere bölünmüş olduklarından, ortak **bir** iktisadi yaşantı sürdüremiyorlar, yüzyıllardan beri birbirleriyle savaşıyorlar, birbirlerini yıkıma uğratıyorlar ve birbirlerine karşı İranlıları ve Türkleri kışkırtıyorlardı. Bazen talihli bir hükümdarın gerçekleştirdiği, prensliklerin kısa süreli ve raslantılar sonucunda birleşmeleri, en iyi halde sadece yüzeysel yönetim alanını kapsıyor, en kısa zamanda da prenslerin huysuzlukları ve köylülerin ilgisizliği yüzünden yıkılıyordu. Gürcistan'ın iktisadi parçalanmışlığı içinde başka türlü de olamazdı zaten... Gürcistan ulus olarak; 19. yüzyılın ikinci yarısında serfliğin kaldırılması, ülkenin iktisadi yaşantısının ilerlemesi, ulaşım yollarının gelişmesi ve kapitalizmin doğuşu Gürcistan'ın çeşitli bölgeleri arasında bir işbölümü yarattığı, prensliklerin iktisadi içe kapanıklığını kesin olarak yıkıp onları bir bütün içinde birleştirdiğinde ortaya çıktı.

Demek ki **iktisadi yaşantı birliği, iktisadi bağlılık**, ulusun karakteristik belirtilerinden biridir.

Fakat bu da henüz hepsi değildir. Bütün söylenenler dışında, bir ulus içinde birleşmiş insanların ruhi şekillenme

özellikleri de göz önünde tutulmalıdır. Uluslar, sadece yaşam koşulları bakımından değil, fakat ulusal kültür özelliklerinde ifadesini bulan ruhi şekillenmeleri bakımından da birbirinden ayrılırlar. Eğer **aynı** dili konuşan İngiltere, Kuzey Amerika ve İrlanda, buna rağmen üç ayrı ulus oluşturuyorlarsa, bunda birbirinden farklı yaşam koşulları sonucu kuşaktan kuşağa meydana gelmiş olan bu özgül ruhi şekillenmenin rolü az değildir.

Ruhi şekillenme, veya başka sözcüklerle söylenildiği gibi, «ulusal karakter», gözlemci için kavranılmaz birşeydir elbette; fakat bu şekillenme, bir ulusun ortak kültür özgünlüğünde ifadesini bulduğu ölçüde kavranılabilirdir ve gözardı edilemez.

«Ulusal karakter»in tüm zamanlar için sabit birşey değil, fakat yaşam koşulları ile değişen birşey olduğunu söylemeye gerek yok; ama her verili anda varolduğu için, ulusun fizyonomisine damgasını vurur.

Demek ki bir kültür birliğinde ifadesini bulan **ruhi şekillenme birliği**, ulusun karakteristik belirtilerinden biridir.

Böylece ulusun tüm belirtilerinden söz ettik.

Ulus, tarihi olarak oluşmuş, dil, toprak, iktisadi yaşantı birliği, ve kültür birliğinde ifadesini bulan ruhi şekillenme birliği temelinde oluşmuş istikrarlı bir insan topluluğudur.

Burada, her tarihi görüngü gibi, ulusun da değişme yasasına tabi olduğu ve bir tarihe, bir başlangıca ve bir sona sahip bulunduğu kendiliğinden anlaşılır.

İleri sürülen belirtilerden hiçbirinin, tek başına alındığında, ulus kavramını belirlemeye yetmediğini vurgulamak gereklidir. Dahası var: Bu belirtilerden sadece bir tanesi yoksa, bir ulus ulus olmaktan çıkar.

Ortak «ulusal karakter»e sahip insanlar düşünülebilir, fakat bu insanlar iktisadi bakımdan birbirinden ayrı iseler, ayrı topraklarda yaşıyorlarsa, ayrı dilleri konuşuyorlarsa vb., bunların bir ulus oluşturdukları söylenemez. Örneğin, bu bizce yekpare bir ulus oluşturmayan Rus, Galiçyalı, Amerikan, Gürcü **Yahudileri** ve Kafkaslardaki Yahudiler için geçerlidir.

Ortak bir toprak üzerinde yaşayan ve ortak bir iktisadi yaşantı sürdüren insanlar düşunulebilir, ancak ortak bir dile ve «ulusal karakter»e sahip olmayan bu insanlar gene de bir ulus oluşturmazlar. Bu, örneğin Baltık bölgelerindeki Almanlar ve Lehler için geçerlidir.

Nihayet Norveçliler ve Danimarkalılar **aynı** dili konuştukları halde, diğer belirtiler eksik olduğundan **bir** ulus oluşturmazlar.

Ancak tüm belirtilerin varlığı bir ulusu meydana getirir.

Diğer belirtilerin aslında ulusun belirtileri değil, sadece onun gelişiminin **koşulları** olduğu, «ulusal karakter»in ise belirtilerden biri değil, fakat ulusun **biricik** özsel belirtisi olduğu düşünülebilir. Örneğin Avusturya'da ulusal sorunun tanınmış teorisyenleri R. Springer ve özellikle O. Bauer bu görüşteler.

Bunların ulus teorilerini inceleyelim.

> Springer'e göre, «ulus aynı biçimde düşünen ve aynı biçimde konuşan kişilerin bir birliği, *artık toprağa bağlı olmayan* modern insanların bir kültür topluluğudur»*

(altını biz çizdik).

Demek ki, birbirinden ne kadar ayrı olsalar da, nerede yaşasalar da aynı biçimde düşünen ve aynı biçimde konuşan insanlar «birliği».

Bauer daha da ileri gidiyor:

> «Ulus nedir?», diye soruyor. «İnsanları ulus biçiminde birleştiren dil birliği midir? Fakat İngilizler ve İrlandalılar... aynı dili konuşuyorlar ve buna rağmen tek bir halk oluşturmuyorlar; Yahudilerin ortak dilleri yoktur, fakat buna rağmen bir ulusturlar.»**

---

* *R. Springer, «Ulusal Sorun», «Obşçestvennaya Polsa» Yayınevi, 1909, s. 43.*

** *O. Bauer, «Milliyetler Sorunu ve Sosyal-Demokrasi», «Serp» Yayınevi, 1909, s. 1/2.*

Peki ulus nedir?

«Ulus, görece bir karakter birliğidir.»*

O halde karakter, bu durumda ulusal karakter nedir?

Ulusal karakter demek, «bir milliyetten insanları, bir başka milliyetten insanlardan ayırt eden belirtilerin toplamı, bir ulusu diğer ulustan ayırt eden fiziksel ve zihinsel belirtilerin bütünü demektir.»**

Bauer, ulusal karakterin gökten düşmediğini biliyor elbette ve bunun için ekliyor:

«İnsanların karakteri... kaderlerinden başka hiçbir şey tarafından belirlenmez»... «Ulus, bir kader birliğinden başka bir şey değildir», bu [kader birliği -ÇNİ ise «insanların geçim kaynaklarını ürettikleri ve emeklerinin ürünlerini paylaştıkları koşullar» tarafından belirlenir.***

Böylece, ulus kavramının, Bauer'in söylediği gibi, «eksiksiz» tanımına varmış bulunuyoruz.

«Ulus, kader birliği tarafından bir karakter birliği içinde birleştirilmiş insanların tümüdür.»****

Demek ki, toprak dil ve iktisadi yaşantı birliği ile mutlak bağıntı dışında alınan, kader birliği bazında bir ulusal karakter birliği.

Fakat bu durumda ulustan geriye ne kalır? İktisadi bakımdan birbirinden ayrılmış olan, ayrı topraklar üzerin-

---

* *A.g.e., s. 6.*

** *A.g.e., s. 2.*

*** *A.g.e., s. 24/25.*

**** *A.g.e., s. 139.*

de yaşayan ve kuşaktan kuşağa ayrı diller konuşan insanlar arasında hangi ulusal topluluktan söz edilebilir?

Bauer, «ortak bir dile sahip olmadıkları»* halde, Yahudilerden ulus olarak söz ediyor, fakat birbirinden tamamen ayrılmış olan, ayrı topraklar üzerinde yaşayan ve ayrı diller konuşan, diyelim ki Gürcü, Dağıstan, Rus ve Amerikan Yahudilerinin hangi kader birliğinden ve ulusal bağından sözedilebilir?

Söz konusu Yahudiler, kuşkusuz Gürcüler, Dağıstanlılar, Ruslar ve Amerikalılar ile ortak bir kültür atmosferi içinde, ortak bir iktisadi ve siyasi yaşantı sürdürüyorlar; bu, onların ulusal karakterinde zorunlu olarak iz bırakır; eğer aralarında ortak bir şey kalmışsa, bu da dinleri, ortak kökenleri ve bir ulusal karakterin bazı kalıntılarıdır. Bunların tümü kuşku götürmez. Fakat kemikleşmiş dinsel törenlerin ve yok olan psikolojik kalıntıların, söz konusu Yahudilerin «kader»lerini, onların içinde yaşadıkları canlı sosyo-ekonomik ve kültürel çevreden daha güçlü etkilediği ciddi olarak nasıl iddia edilebilir? Zaten, Yahudilerden yekpare bir ulus olarak söz etmek, ancak bu varsayıma dayanır.

Fakat bu durumda, Bauer'in ulusunu spiritüalistlerin mistik ve kendi kendine yeten «ulusal ruh»undan ayıran şey nedir?

Bauer, ulusun «ayırıcı belirtisi» (ulusal karakter) ile, onun yaşam «koşulları» arasına, bunları birbirinden ayırarak aşılmaz bir uçurum açmaktadır. Fakat ulusal karakter, yaşam koşullarının bir yansıması, insanların içinde yaşadıkları çevreden elde ettikleri izlenimlerin yoğunlaşması değil de nedir? Onu kendisini yaratan zeminden koparark, onu ayırarak, sadece ulusal karakterle nasıl yetinilebilir?

Ayrıca: 18. yüzyılın sonları ve 19. yüzyılın başlarında İngiliz ulusunu, daha Kuzey Amerika «Yeni İngiltere» olarak adlandırılırken, Kuzey Amerikan ulusundan ayırt eden şey neydi? Ulusal karakter değil elbette, çünkü Kuzey Amerikalılar İngiltere'den geldiler; beraberlerinde Amerika'ya

---

* *A.g.e., s. 2.*

İngiliz dili dışında, İngiliz ulusal karakterini de getirdiler ve yeni koşulların etkisiyle elbette onlarda kendilerine özgü ayrı bir karakter oluşmaya başladığı halde, beraberlerinde getirdikleri İngiliz ulusal karakterini o kadar çabuk kaybedemezlerdi. Ve onlar o zaman, az veya çok karakter birliğine rağmen, İngiltere'den farklı bir ulus oluşturuyorlardı! Açıktır ki o zaman ulus olarak «Yeni İngiltere», ulus olarak İngiltere'den, ayrı bir ulusal karakter bakımından değil, veya ulusal karakterden çok, İngiltere'den farklı çevre ve yaşam koşulları bakımından ayrılıyordu.

Bununla, gerçeklikte ulusun bir tek ayırıcı belirtisi olmadığı açıklık kazanmış oluyor. Sadece, uluslar karşılaştırıldığında, aralarında bazen birinin (ulusal karakter), bazen ikincisinin (dil), bazen de üçüncüsünün (toprak ve iktisadi koşullar) göze çarptığı bir belirtiler toplamı vardır. Ulus, birlikte alınmış tüm belirtilerin bir bileşimidir.

Ulusu, ulusal karakterle özdeşleştiren Bauer'in görüşü, ulusu toprağından koparır ve onu, görülmez, kendi kendine yeten bir güç haline dönüştürür. Böylece bu, artık yaşayan ve etkin bir ulus değil, mistik, kavranamaz ve öte yana ait bir şeydir. Çünkü yukarıda söylendiği gibi, örneğin Gürcü, Dağıstanlı, Rus, Amerikan ve başka ulusların Yahudilerinden oluşmuş, mensupları birbirini anlamayan (ayrı diller konuşan), dünyanın farklı bölgelerinde yaşayan, birbirlerini hiçbir zaman görmeyecek, hiçbir zaman, ne barışta ne de savaşta birlikte davranamayacak olan şu Yahudi ulusu nasıl bir şeydir?!

Hayır, Sosyal-Demokrasi, ulusal programını böyle kâğıttan «uluslar» için inşa etmez. O sadece, davranan, hareket eden ve bu nedenle de başkalarını kendini hesaba katmaya zorlayan gerçek ulusları göz önünde tutabilir.

Açıktır ki Bauer, tarihi bir kategori olan **ulusu**, etnografik bir kategori olan aşiret ile karıştırıyor.

Zaten Bauer kendi pozisyonunun güçsüzlüğünü kendisi hisseder görünüyor. Kitabının başında Yahudilerden kesin-

likle ulus olarak* söz ederken, kitabın sonunda kendi kendini düzeltiyor ve şunu iddia ediyor: «... kapitalist toplum Yahudilerin ulus olarak varlıklarına izin vermez»**, onları diğer uluslar tarafından asimile ettirir. Bunun nedeni ise «Yahudilerin kapalı bir yerleşim bölgeleri olmaması»dır***, oysa Bauer'e göre ulus olarak varlıklarını sürdürecek olan Çekler böyle bir bölgeye sahiptir. Kısaca: Bunun nedeni toprak yokluğunda yatmaktadır.

Bauer böyle bir akıl yürüterek, ulusal özerklik talebinin Yahudi işçilerin talebi olamayacağını**** kanıtlamak istiyordu, fakat bununla, farkında olmaksızın, toprak birliğinin ulusun belirtilerinden biri olduğunu yadsıyan kendi teorisini yıkmış bulunuyor.

Ancak Bauer daha da ileri gidiyor. Kitabının başında kesinlikle: «Yahudiler **ortak** bir dile sahip değiller, ve buna rağmen bir ulus oluştururlar»***** derken, daha 130. sayfaya geldiğinde cepheyi değiştirmiştir ve yine aynı kesinlikle: **«ortak bir dil olmaksızın ulus olmaz»****** der (altını biz çizdik).

Bauer burada «dilin insanlar arası ilişkilerin en önemli aracı»******* olduğunu kanıtlamak istiyordu; fakat aynı zamanda farkında olmaksızın, kanıtlamaya hiç niyeti olmadığı halde, dil birliğinin önemini yadsıyan kendi ulus teorisinin savunulamazlığını kanıtlamış bulunuyor.

İdealist ipliklerle dokunmuş bir teori kendi kendisini böyle çürütüyor işte.

---

* *A.g.e., s. 2.*
** *A.g.e., s. 389.*
*** *A.g.e., s. 388.*
**** *A.g.e., s. 396.*
***** *A.g.e., s. 2.*
****** *A.g.e., s. 130.*
******* *A.g.e., s. 130.*

II
ULUSAL HAREKET

Ulus sadece tarihi bir kategori değil, fakat belirli bir çağın, yükselen kapitalizm çağının bir tarihi kategorisidir. Feodalizmin tasfiye ve kapitalizmin gelişme süreci, aynı zamanda insanların uluslar biçiminde birleşme sürecidir. Örneğin Batı Avrupa'da böyle oldu. Feodal parçalanma üzerinde zafer kazanan kapitalizmin muzaffer yürüyüşü sırasında İngilizler, Fransızlar, Almanlar, İtalyanlar ve diğerleri ulus biçimini aldılar.

Fakat oralarda ulusların oluşması, aynı zamanda bunların bağımsız ulusal devletlere dönüşmesi anlamına geliyordu. İngiliz, Fransız ve başka uluslar, aynı zamanda İngiliz vb. devletini meydana getirir. Bu sürecin dışında kalmış olan İrlanda, genel resimde bir şey değiştirmez.

Doğu Avrupa'da ise farklı bir süreç izlendi. Batıda uluslar devletlere gelişirken, Doğuda çok uluslu devletler, yani birçok milliyetten bileşik devletler oluşuyordu. Avusturya-Macaristan ve Rusya bu tür devletlerdir. Avusturya'da, Almanların politik bakımdan en fazla gelişmiş oldukları görüldü, ve Avusturya milliyetlerinin bir devlet biçiminde birleştirilmesi görevini de bunlar üstlendiler. Macaristan'da, Macar [ungarisch] milliyetlerinin çekirdeği olan Macarların [Madjaren] devlet kurmada en elverişli milliyet olduğu görüldü ve Macaristan'ı birleştirenler de onlar oldular. Rusya'da ise milliyetlerin birleştirilmesi görevi, başlarında tarihi olarak oluşmuş güçlü ve örgütlü soylu askeri bürokrasi bulunan Büyük Ruslar tarafından üstlenildi.

Doğuda mesele bu seyri izledi.

Devletlerin bu kendine özgü kuruluş biçimi, geri plana itilmiş milliyetlerin uluslar biçiminde örgütlenmek için iktisadi bakımdan sağlamlaşmaya henüz vakit bulamamış olduğu, henüz tasfiye edilmemiş feodalizm ve zayıf gelişmiş kapitalizm koşulları altında mümkündü.

Fakat kapitalizm Doğu devletlerinde de gelişmeye başlar. Ticaret ve ulaşım yolları gelişir. Büyük kentler kuru-

lur. Uluslar iktisadi bakımdan pekişirler. Geri itilmiş milliyetlerin durağan yaşamına giren kapitalizm, bunları sarsar ve harekete geçirir. Basın ve tiyatronun gelişmesi, (Avusturya'da) imparatorluk meclisinin [Reichsrat] ve (Rusya'da) Duma'nın faaliyeti, «ulusal duygular»ın güçlenmesine yardımcı olurlar. «Ulusal düşünce», oluşmuş bulunan aydınların iliğine işler ve onlar bu doğrultuda etkinlikte bulunurlar.

Fakat bağımsız varlıklarının bilincine varmış olan geri itilmiş uluslar, artık bağımsız devletler oluşturmazlar: Yolları üzerinde, çoktan devletin başına geçmiş olan hakim ulusların yönetici kesimlerinin güçlü bir karşı koyuşları ile karşılaşırlar. Çok geç!...

Avusturya'da Çekler, Polonyalılar vb.; Macaristan'da Hırvatlar ve diğerleri; Rusya'da Letonyalılar, Litvanyalılar, Ukraynalılar, Gürcüler, Ermeniler ve diğerleri ulus biçimine işte böyle gelirler. Batı Avrupa'da istisna olan (İrlanda), Doğuda kural haline gelir.

Batıda İrlanda bu istisna durumuna bir ulusal hareketle yanıt verdi. Doğuda uyanmış uluslar da aynısını yapmak zorundaydılar.

Doğu Avrupa'nın genç uluslarını mücadele için harekete geçiren koşullar böyle oluştu.

Mücadele, bir bütün olarak alınan uluslar arasında değil, fakat egemen uluslar ile geri itilen ulusların egemen sınıfları arasında başladı ve alevlendi. Mücadele normalde ya ezilen ulusun kent küçük-burjuvazisi tarafından egemen ulusun büyük burjuvazisine karşı (Çekler ve Almanlar); veya ezilen ulusun kır burjuvazisi tarafından egemen ulusun büyük toprak sahiplerine karşı (Polonya'da Ukraynalılar); ya da ezilen ulusun tüm «ulusal» burjuvazisi tarafından, iktidarı elinde bulunduran ulusun başındaki soyluluğa karşı (Rusya'da Polonyalılar, Litvanyalılar, Ukraynalılar) yürütülür.

Burjuvazi, başrolü oynayan aktördür.

Genç burjuvazi için temel sorun pazardır. Hedefi, metasını sürmek ve başka milliyetlerin burjuvazileri ile giriş-

tiği rekabet savaşından muzaffer çıkmaktır. «Kendi» «anavatan» pazarını sağlama alma arzusu buradan gelir. Burjuvazinin milliyetçiliği öğrendiği ilk okul pazardır.

Fakat mesele sadece pazarla bitmez. Egemen ulusun yarı-feodal yarı-burjuva bürokrasisi, «hapis ve yasak» yöntemleriyle mücadeleye karışır. İktidarı elinde bulunduran ulusun burjuvazisi — küçük-burjuvazi veya büyük burjuvazi, farketmez — rakipleri ile «çabuk» ve «kesin» hesaplaşma olanağını elde eder. «Güçler» birleşir ve «yabancı kökenli» burjuvaziye karşı katliamlara kadar varan kısıtlama önlemleri alınır. Mücadele iktisadi alandan siyasi alana yayılır. Dolaşım özgürlüğünün kısıtlanması, dilin zorla engellenmesi, seçim haklarının daraltılması, okul sayılarının azaltılması, dini inançların bastırılması vb., «rakip»lerin başına iner. Bu önlemler sadece egemen ulusun burjuva sınıfının çıkarlarını korumayı amaçlamaz elbette, aynı zamanda yönetimdeki bürokrasinin, deyim yerindeyse, özgül kastçı hedeflerini de güderler. Fakat sonuçlar açısından bu önemli değildir: Burjuva sınıflar ile bürokrasi bu konuda —ister Avusturya-Macaristan'da, ister Rusya'da olsun— elele yürürler.

Ezilen ulusun dört yandan zorlanan burjuvazisi doğası gereği harekete geçer. «Yerli halkın alt tabakalarına» çağrıda bulunur, «vatan» üzerine avazı çıktığı kadar bağırarak kendi davasını tüm halkın davasıymış gibi gösterir. «Vatan»ın çıkarları uğruna, kendi «yurttaş»ları arasından kendisi için bir ordu toplar. Ve «halkın alt tabakaları» bu çağrılara her zaman kapalı kalmazlar, onun bayrağı çevresinde toplanırlar: Yukarıdan gelen baskılar alt kesimleri de hedef almakta ve onlarda hoşnutsuzluk yaratmaktadır.

Ulusal hareket böyle başlar.

Ulusal hareketin gücü, ulusun geniş kesimlerinin — proletarya ve köylülük — ulusal harekete katılma derecesine bağlıdır.

Proletaryanın burjuva milliyetçiliği bayrağı altında yeralıp almayacağı ise, sınıf karşıtlıklarının gelişme derecesine, proletaryanın sınıf bilincine ve örgütlülüğüne bağlıdır. Sınıf

bilinçli proletaryanın kendi denenmiş bayrağı vardır ve burjuvazinin bayrağı altına girmesi için bir neden bulunmamaktadır.

Köylülüğe gelince, onun ulusal harekete katılması herşeyden önce baskının karakterine bağlıdır. Eğer baskılar, İrlanda'da olduğu gibi, «toprak» çıkarlarına dokunuyorsa, geniş köylü kitleleri ulusal hareket bayrağı altına hemen girerler.

Öte yandan, eğer örneğin Gürcistan'da azçok ciddiye alınacak **anti-Rus** bir milliyetçilik yoksa, bunun nedeni her şeyden önce, orada kitleler arasında bu tür bir milliyetçiliği besleyebilecek Rus toprak sahiplerinin ve Rus büyük burjuvazisinin olmamasıdır. Gürcistan'da **anti-Ermeni** bir milliyetçilik vardır, fakat bu orada, henüz güçlenmemiş Gürcü küçük-burjuvazisini altederek onu Ermeni düşmanı bir milliyetçiliğe iten Ermeni büyük burjuvazisi olduğu için böyledir.

Ulusal hareket bu faktörlere göre, ya kitle niteliğine bürünerek gittikçe yayılır (İrlanda, Galiçya), ya da bir küçük çekişmeler zincirine dönüşerek dükkân tabelaları uğrunda «mücadele» ve skandallar biçiminde yozlaşır (Bohemya'da birtakım küçük kasabalar).

Elbette ulusal hareketin içeriği her yerde aynı olamaz: Bu içerik tamamen hareket tarafından ileri sürülen değişik türden taleplere bağlıdır. İrlanda'da hareket bir tarım hareketi niteliği taşır, Bohemya'da «dil» sorunu niteliğindedir; burada eşit yurttaşlık hakkı ve dini inanç özgürlüğü talep edilir, şurada «kendi» memurları veya kendi parlamentosu istenir. Çeşitli taleplerde, genelde ulusu nitelendiren (dil, toprak, vb.) belirtiler parıldar. Burada dikkat edilecek nokta, hiçbir yerde Bauerci evrensel «ulusal karakter» talebiyle karşılaşılmamasıdır. Bu anlaşılırdır da. **Tek başına** «ulusal karakter» kavranılmaz bir şeydir ve J. Strasser'in haklı olarak belirttiği gibi: «... bunun siyasette yararı nedir?»*

Ulusal hareketlerin biçimleri ve karakteri genel olarak bunlardır.

---

* *J. Strasser, «İşçi ve Ulus», 1912, s. 33.*

Şimdiye dek söylenenlerden, **yükselen** kapitalizm koşullarında ulusal mücadelenin, burjuva sınıflar arasında bir mücadele olduğu açıklık kazanmaktadır. Bazen burjuvazi proletaryayı ulusal harekete geirmeyi başarır, ve bu durumda ulusal mücadele **dışardan bakıldığında** «tüm halkın» mücadelesiymiş gibi gözükür, fakat yalnız dışardan bakıldığında. **Özünde** ise daima esas olarak burjuvazinin yararına ve onun rıza gösterdiği bir burjuva mücadelesi olarak kalır.

Fakat bundan, proletaryanın milliyetlerin ezilmesi siyasetine karşı mücadele etmemesi gerektiği sonucu asla çıkmaz.

Dolaşım özgürlüğünün kısıtlanması, seçim hakkından yoksun bırakılma, dilin zorla engellenmesi, okul sayısının azaltılması ve diğer baskılar işçilere de burjuvazi kadar, hatta daha çok zarar verir. Böyle bir durum, egemenlik altındaki ulusların proletaryasının manevi güçlerinin özgürce gelişmesini sadece engelleyebilir. Toplantı ve konferanslarda anadillerini kullanma olanağı verilmezken, okulları kapatılırken, Tatar ve Yahudi işçilerin manevi yeteneklerinin tam bir şekilde gelişmesinden ciddi olarak söz edilemez.

Fakat milliyetçi baskı siyaseti, proletaryanın davası için bir başka açıdan da tehlikelidir. Bu politika, geniş kesimlerin dikkatini sosyal sorunlardan, sınıf mücadelesi sorunlarından çelerek, ulusal sorunlara, proletarya ile burjuvazinin «ortak» sorunlarına yöneltir. Bu da «çıkarların uyumu» yalanının vaazı için, proletaryanın sınıf çıkarlarını karartmak için, işçi sınıfını manen köleleştirmek için uygun bir zemin yaratır. Bu suretle, bütün milliyetlerden işçilerin birliği davasına ciddi bir engel oluşturur. Eğer Polonyalı işçilerin önemli bir kısmı şimdiye kadar burjuva milliyetçileri tarafından manen köleleştirilmiş bulunuyorsa, şimdiye kadar uluslararası işçi hareketinin dışında kalmışsa, bu esas olarak «iktidar sahipleri»nin geleneksel anti-Polonyalı politikasının böyle bir köleliğe zemin yarattığı ve işçilerin kölelikten kurtulmasını zorlaştırdığı içindir.

Fakat baskı politikası burada durmaz. **Zulüm** «sistem»inden, ulusları **kışkırtma** «sistem»ine, kırımlar ve pogrom-

lar «sistem»ine geçer. Elbette bu «sistem» her yerde ve her zaman mümkün değildir, fakat mümkün olduğu yerde — yani temel özgürlüklerin olmadığı yerde — çoğu kez korkunç boyutlara varır ve işçilerin birliği davasını kan ve gözyaşı içinde boğma tehlikesi gösterir. Bunun Kafkasya ve Güney Rusya'da örnekleri az değildir. «Böl ve yönet» — kışkırtma politikasının hedefi budur. Ve böyle bir politika başarılı olduğu ölçüde, bu proletarya için en büyük kötülük ve bir devlet içindeki bütün milliyetlerden işçilerin birliği davası için çok ciddi bir engeldir.

Oysa işçilerin çıkarı, bütün sınıf yoldaşlarının bir tek enternasyonal orduda birleşmesinde, burjuvazinin manevi köleliğinden çabucak ve kesin olarak kurtarılmasında, hangi ulustan olursa olsun işçi kardeşlerinin manevi güçlerinin tam ve özgür gelişmesindedir.

Bunun için işçiler, en kurnazından en vahşisine kadar, zulüm politikasının tüm biçimlerine karşı olduğu gibi, kışkırtma politikasının tüm biçimlerine karşı da mücadele ediyorlar ve edeceklerdir.

Bu nedenle, bütün ülkelerin Sosyal-Demokrasisi ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını ilan ediyor.

Kendi kaderini tayin hakkı şu anlama gelir: Kendi kaderine ancak ulusun kendisi karar verme hakkına sahiptir; bir ulusun yaşamına **zorla** karışmaya, o ulusun okullarını ve diğer kurumlarını **yok etmeye** onun töre ve geleneklerini **yıkmaya**, kendi dilini kullanmasını **zorla engellemeye**, onun haklarını **daraltmaya** hiç kimsenin hakkı yoktur.

Fakat bu, Sosyal-Demokrasinin, bir ulusun tek tek ve tüm geleneklerini ve kurumlarını destekleyeceği anlamına gelmez. Herhangi bir ulusa tecavüz edilmesine karşı mücadelede Sosyal-Demokrasi, sadece **ulusun** kendi kaderini kendisinin tayin etme hakkını savunacak, ancak aynı zamanda, söz konusu ulusun emekçi kesimlerinin bunlardan kurtulmasını sağlamak için, bu ulusun zararlı gelenek ve kurumlarına karşı ajitasyon yürütecektir.

Kendi kaderini tayin hakkı demek, ulusun istediği biçimde örgütlenmesi demektir. Ulus, özerklik ilkelerine göre

yaşamını kurma hakkına sahiptir. Ulus, başka uluslarla federatif ilişkilere geçme hakkına sahiptir. Ulus, tamamen ayrılma hakkına da sahiptir. Ulus egemendir ve bütün uluslar eşit haklara sahiptir.

Elbette bu, Sosyal-Demokrasinin, bir ulusun her talebini destekleyeceği anlamına gelmez. Bir ulus eski düzene dönme hakkına bile sahiptir, fakat bu, Sosyal-Demokrasinin söz konusu ulusun şu ya da bu kurumunun bu tür bir kararını onaylayacağı anlamına gelmez. Proletaryanın çıkarlarını savunan Sosyal-Demokrasinin yükümlülükleri ile, çeşitli sınıflardan bileşen ulusun hakları iki farklı şeydir.

Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı için mücadelede Sosyal-Demokrasinin hedefi, ulusal baskı politikasına bir son vermek, onu olanaksız kılmak ve böylelikle uluslar arasındaki mücadeleyi ortadan kaldırmak, onu köreltmek ve asgariye indirmektir.

Sınıf bilinçli proletaryanın politikasını, ulusal mücadeleyi derinleştirmek ve körüklemek, ulusal hareketi daha ileri sürmek ve keskinleştirmek için uğraşan burjuvazinin politikasından özünde ayıran şey budur.

Işte bu yüzden sınıf bilinçli proletarya, burjuvazinin «ulusal» bayrağı altına giremez.

İşte bunun için, Bauer tarafından tavsiye edilen «evrimci-ulusal» denen politika, proletaryanın politikası olamaz. Bauer'in «evrimci-ulusal» politikasını «modern işçi sınıfının» politikası ile özdeşleştirme* çabası, işçilerin sınıf mücadelesini ulusların mücadelesine uydurma çabasıdır.

Özü itibariyle burjuva olan ulusal hareketin kaderi, doğal olarak burjuvazinin kaderine bağlıdır. Ulusal hareketin kesin çöküşü, ancak burjuvazinin yıkılması ile mümkündür. Ancak sosyalizm egemenliğinde kesin barış kurulabilir. Ne var ki, ulusal mücadeleyi asgariye indirmek, onun köklerini ortadan kaldırmak, onu proletarya için mümkün olan en yüksek ölçüde zararsız hale getirmek — bu, kapitalizm çerçevesi içinde de olanaklıdır. Bunu, örneğin, İsviçre ve Ame-

---

* *O. Bauer, a.g.e., s. 166.*

rika örnekleri kanıtlıyor. Bunun için, ülkeyi demokratikleştirmek ve uluslara özgür gelişme olanağı sağlamak gereklidir.

III
SORUNUN KOYULUŞU

Ulus, kendi kaderine özgürce karar verme hakkına sahiptir. Ulus, diğer ulusların haklarına zarar vermeksizin, kendi istediği gibi örgütlenebilir. Bu tartışma götürmez.

Fakat ulusun çoğunluğunun ve her şeyden önce de proletaryanın çıkarları göz önüne alınırsa, o **nasıl** örgütlenmeli, gelecekteki anayasası **hangi biçimi** almalıdır?

Ulus, özerkçe örgütlenme hakkına sahiptir, o hatta ayrılma hakkına sahiptir. Fakat bu, ulusun her durumda böyle davranmasının zorunlu olduğu, özerkliğin veya ayrılmanın ulus için, yani ulusun çoğunluğu için, yani emekçi kesimler için her zaman ve her yerde yararlı olacağı anlamına gelmez. Ulus olarak Trans-Kafkasya Tatarları, diyelim ki kendi parlamentolarında toplanarak, beylerin ve mollaların etkisi altında eski düzeni geri getirebilir, devletten ayrılma kararı alabilirler. Kendi kaderini tayin hakkı maddesi uyarınca, buna tamamen hakları vardır. Fakat bu, Tatar ulusunun emekçi kesimlerinin çıkarlarına uygun olur muydu? Sosyal-Demokrasi, ulusal sorunun çözümünde, beylerin ve mollaların kitleleri nasıl peşlerinden sürüklediklerine kayıtsız kalabilir mi? Sosyal-Demokrasi müdahale etmemeli, ulusun iradesini belirli bir yönde etkilememeli midir? Sosyal-Demokrasi, ulusal sorunun Tatar kitleler için en elverişli olan çözümünün somut bir planı ile ortaya çıkmamalı mıdır?

Ancak, emekçi kitlelerin çıkarları ile en iyi uyuşacak çözüm hangisidir? Özerklik mi, federasyon mu, yoksa ayrılma mı?

Bütün bunlar, yanıtlanması söz konusu ulusun yaşadığı somut tarihi koşullara bağlı olan sorunlardır.

Dahası var. Her şey gibi koşullar da değişir ve belirli bir anda doğru olan bir karar, başka bir zaman için tamamen kabul edilemez olabilir.

19. yüzyıl ortalarında Marx, Rus Polonya'sının ayrılmasından yanaydı ve bunda haklıydı, çünkü o zaman sözkonusu olan, yüksek bir kültürün, onu yıkan aşağı bir kültürden kurtarılmasıydı. Ve o zaman da sorun sadece teoride değil, akademik değil, fakat pratikten, yaşamın kendi içinden çıkıyordu...

19. yüzyıl sonunda Polonyalı Marksistler, artık Polonya'nın ayrılmasına karşı tavır alıyorlar ve onlar da haklılar; çünkü son elli yılda Polonya ve Rusya'nın iktisadi ve kültürel yakınlaşması anlamında derinlere giden değişiklikler ortaya çıktı. Bunun dışında, bu süre içinde ayrılma sorunu pratik yaşamın bir konusu olmaktan çıkmış, olsa olsa yurtdışında yaşayan aydınları heyecanlandıran akademik tartışmaların konusu haline gelmiştir.

Elbette bu, Polonya'nın ayrılması sorununu yeniden aktüel yapabilecek bazı iç ve dış konjonktürlerin gündeme gelmesi olanağını ortadan kaldırmaz.

Bundan şu sonuç çıkıyor: Ulusal sorun ancak, kendi gelişimleri içinde incelenen tarihi koşullarla bağıntılı olarak çözülebilir.

Bir ulusun içinde yaşadığı iktisadi, siyasi ve kültürel koşullar, sorunun, yani şu ya da bu ulusun **nasıl** örgütleneceği, gelecekteki anayasasının **hangi biçimi** alacağı sorununun karara bağlanması için varolan biricik anahtardır. Her ulus için sorunun özel bir çözümü zorunlu olabilir. Eğer herhangi bir yerde sorunun diyalektik bir şekilde koyuluşu gerekiyorsa, tam da burada, ulusal sorunda gerekiyor.

Bu nedenle biz, ulusal sorunun, kaynağını «Bund»dan alan, çok yaygın, fakat çok özet bir çözümüne kesinlikle karşı çıkmak zorundayız. Ulusal sorunu güya çözmüş olan —Rus Sosyal-Demokratlarının bu çözümü onlardan sadece devralması gerekiyormuş— Avusturya ve Güney Slavları

Sosyal-Demokrasisine* dayanma kelepir yönteminden sözediyoruz. Burada, diyelim ki Avusturya için doğru olan her şeyin, Rusya için de doğru olacağı varsayılır. En önemli ve verili durumda tayin edici olan şey gözardı edilir: Genelde Rusya'nın ve özelde Rusya içindeki her bir milliyetin yaşamındaki somut tarihi koşullar.

Örneğin, tanınmış Bundçu V. Kossovski'yi konuşturalım:

> «'Bund'un IV. Kongresinde, sorunun (ulusal sorun kastediliyor. *J. St.*) ilkesel yanı görüşüldüğünde, bu sorunun, kongreye katılan delegelerden biri tarafından Güney Slav Sosyal-Demokrat Partisi'nin anlayışı doğrultusunda önerilen çözümü herkesçe onaylandı.»**

Sonuçta, ulusal özerklik «kongre tarafından oybirliği ile kabul edildi».

Hepsi bu kadar! Ne Rus gerçekliğinin tahlili, ne de Rusya'daki Yahudilerin yaşam koşulları sorununun açıklığa kavuşturulması: önce Güney Slavları Sosyal-Demokrat Partisi'nin çözümü alınıyor, sonra bu çözüm «onaylanıyor», sonra da «oybirliğiyle kabul ediliyor»! Bundçular Rusya'da ulusal sorunu böyle koyar ve «çözerler» işte...

Fakat Avusturya'daki koşullar, Rusya koşullarından temelden farklıdır. Brünn'de (1899) [132] Güney Slavları Sosyal-Demokrasisinin aldığı karar doğrultusunda (birkaç önemsiz değişiklikle) bir ulusal program kabul etmiş olan Avusturya Sosyal-Demokrasisinin, sorunu, deyim yerindeyse Rus olmayan bir biçimde ele alması ve sorunu Rus olmayan biçimde çözmesi de bu durumla açıklanır.

Her şeyden önce sorunun koyuluşu. Sorun ulusal-kültürel özerkliğin Avusturyalı teorisyenleri, Brünn ulusal programı ve Güney Slavları Sosyal-Demokrat Partisi kararının yorumcuları Springer ve Bauer tarafından nasıl koyuluyor?

---

* *Güney Slavları Sosyal-Demokrasisi Avusturya'nın güneyinde faaliyettedir.*

** *V. Kossovski, «Milliyet Sorunları», 1907, s. 16/17.*

«Çok uluslu bir devletin mümkün olup olmadığı ve özellikle Avusturya milliyetlerinin bir devlet oluşturmak zorunda olup olmadıkları, burada yanıtlanmayan, bilakis çözülmüş varsayılan bir önsorudur», diyor Springer. «Bu olanağı ve zorunluluğu kabul etmeyenler için, açıklamalarımız elbette boş olacaktır. Konumuz şu: Bu uluslar, ortak bir yaşam sürdürmek *zorunda* olduklarına göre, hangi *hukuksal biçimler* altında onlar bunu *nispeten en iyi şekilde* yapabilirler?» (altı Springer tarafından çizilmiştir).*

Demek ki çıkış noktası olarak, Avusturya'nın devlet bütünlüğü.

Bauer de aynı şeyi söyler:

«Biz ilkönce, Avusturya uluslarının şimdi içinde birlikte yaşadıkları devlet içinde kalacaklarını varsayıyoruz, ve birlik içinde ulusların birbirlerine ve devlete karşı ilişkilerini nasıl düzenleyeceklerini soruyoruz.»**

Burada da her şeyden önce Avusturya'nın bütünlüğü.

Rusya Sosyal-Demokrasisi sorunu bu biçimde koyabilir mi? Hayır, koyamaz, çünkü baştan beri, ulusa ayrılma hakkını tanıyan, ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin etmesi görüşünü benimsemiştir.

Bundçu Goldblatt, Rusya Sosyal-Demokrasisinin İkinci Parti Kongresi'nde, Sosyal-Demokrasinin, kendi kaderini tayin görüşünden vazgecemeyeceğini teslim etti. Goldblatt şöyle diyordu:

«Kendi kaderini tayin hakkına karşı hiçbir itiraz getirilemez. Eğer herhangi bir ulus bağımsızlığı uğruna mücadele ediyorsa, buna karşı çıkılamaz. Eğer Polonya, Rusya ile 'meşru nikâha' yanaşmıyorsa, onun bunu yapmasını engellemek bize düşmez.»

---

* *R. Springer, a.g.e., s. 14.*

** *O. Bauer, a.g.e., s. 399.*

Bunların tümü doğrudur. Ama bundan, Avusturyalı ve Rus Sosyal-Demokratların çıkış noktalarının aynı olmadıkları bir yana, tersine birbirine taban tabana zıt oldukları sonucu çıkmaktadır. Bundan sonra ulusal programı Avusturyalılardan alma olanağından hâlâ sözedilebilir mi?

Devam. Avusturyalılar «milliyetlerin özgürlüğü»nü küçük reformlarla, yavaş yavaş gerçekleştirmeyi düşünüyorlar. Ulusal-kültürel özerkliği pratik önlem olarak önerirken, asla öngörmedikleri köklü bir değişikliği, bir demokratik kurtuluş hareketini hiç hesaba katmıyorlar. Buna karşılık Rus Marksistleri, «milliyetlerin özgürlüğü» sorununu köklü değişikliklere, demokratik kurtuluş hareketine bağlıyorlar; onların reformlar üzerine hesap kurmak için hiçbir nedenleri yoktur. Bu ise Rusya'daki ulusların muhtemel kaderleri açısından işi temelden değiştirir.

> «Elbette», diyor Bauer, «ulusal özerkliğin, büyük bir kararın ve yürekli bir eylemin sonucu gerçekleşme olasılığı azdır. Avusturya ulusal özerkliğe doğru, yasamayı sürekli kötürümleştirecek ve mevcut yönetimi hareketsiz kılacak ... ağır mücadeleler içinde ve yavaş bir gelişme sürecinde adım adım ilerleyecektir. Büyük bir yasama eylemi değil, bilakis ayrı ayrı bölgeler ve topluluklar için çok sayıda ayrı yasalar, yeni devletin hukuk düzenini oluşturacaktır.»*

Springer de aynı şeyleri söyler:

> «Çok iyi biliyorum ki, bu tür kuruluşların (ulusal özerklik organları. *J. ST.*) yaratılması ne bir yılın ne de on yılın işidir», diye yazıyor Springer. «Tek başına Prusya yönetiminin yeniden örgütlenmesi, uzun bir zaman almıştı... Böylece, temel anayasa kurumlarını inşa etmek için Prusya'ya iki onyıl gerekti. Benim Avusturya'daki zaman

---

* *Aynı yerde, s. 422.*

ve zorluk ölçütü hakkında herhangi bir hayale kapıldığım sanılmasın.»*

Bütün bu söylenenler çok açık. Ancak Rus Marksistleri, ulusal sorunu «yürekli ve kararlı bir eylem»e bağlamaktan başka ne yapabilirler? «Milliyetlerin özgürlüğü»nün kazanılmasının aracı olarak kısmi reformlar, «çok sayıda ayrı ayrı yasalar» üzerine hesap kurabilirler mi? Eğer bunu yapamazlarsa ve yapmamalılarsa, bundan, Avusturyalılar ile Rusların mücadele yöntemlerinin ve perspektiflerinin temelden farklı olduğu açık sonucu çıkmaz mı? Durum böyle iken, Avusturyalıların tekyanlı ve melez ulusal-kültürel özerkliği ile nasıl yetinilebilir? İki şeyden biri: Programı [Avusturya programını -ÇN] almaktan yana olanlar ya Rusya'da «kararlı ve yürekli eylemler» üzerine hesap kurmuyorlar, ya da hesap kuruyorlar ama «ne yaptıklarını bilmiyorlar».

Nihayet Rusya ve Avusturya, birbirinden temelden farklı aktüel sorunlarla karşı karşıyadır ve bu da ulusal sorunun çözümünde değişik yöntemler talep eder. Avusturya, parlamenter koşullar altında yaşamaktadır, parlamento olmaksızın, bugünkü koşullar altında orada hiçbir gelişme mümkün değildir. Ne var ki Avusturya'daki parlamento yaşamı ve yasama, ulusal partilerin zorlu çatışmaları nedeniyle çoğu kez tamamen durur. Avusturya'nın uzun zamandan beri içinde bulunduğu kronik siyasi kriz işte bununla açıklanır. Bu nedenle bu ülkede ulusal sorun, siyasi yaşamın ekseni, bir ölüm-kalım sorunudur. Bundan ötürü, Avusturyalı Sosyal-Demokrat politikacıların her şeyden önce ulusal çatışmalar sorununu — tabii ki mevcut parlamentarizm zemininde — parlamenter araçlarla, şu ya da bu biçimde çözmeye çalışmalarına şaşılmaz...

Rusya'da durum farklıdır. Rusya'da, birincisi, «tanrıya şükür bir parlamento yok» [183]. İkincisi, ve önemli olan da budur, Rusya'da siyasal yaşamın eksenini ulusal sorun değil, tarım sorunu oluşturur. Bundan ötürü Rus sorununun

---

* *R. Springer, a.g.e., s. 281/282.*

ve dolayısıyla Rusya'daki ulusların «kurtuluşu»nun kaderi, tarım sorununun çozumune, yani serflik kalıntılarının yok edilmesine, yani ülkenin demokratikleştirilmesine bağlıdır. Rusya'da ulusal sorunun neden bagımsız ve tayın edıcı bir sorun değil fakat ülkenin zincirlerinden kurtarılması genel ve daha onemli sorununun bir bolümü olarak ortaya çıktığı da bununla açıklanır.

> «Avusturya parlamentosunun verimsizliği», diye yazıyor Springer, «her reformun, ulusal partiler içinde, onların bünyesini gevşetebilecek karşıtlıklar doğurmasından ileri gelir. Ve yönetici şahsiyetlerin [parti liderleri kastediliyor -ÇN.] her öneriden kaçınmaları bundan ötürüdür. Avusturya'nın ilerlemesi ancak, uluslara onları parlamentoda sürekli bir mücadele birliği bulundurma zorunluluğundan kurtaracak, kendilerine iktisadi ve sosyal görevlere yönelme olanağı sağlayacak geri alınamaz tüzel konumlar verilmesi durumunda düşünülebilir.»*

Bauer de aynı şeyi söyler:

> «Ulusal barış ilkönce devlet için bir zorunluluktur. Devlet, en aptalca diller sorununun, dil sınırında kışkırtılmış insanların her çekişmesinin, her yeni okulun, yasamayı durdurmasına tahammül edemez.»**

Bütün bunlar açık. Fakat Rusya'da ulusal sorunun çok aynı bir düzlemde olduğu da daha az açık değildir. Rusya'nın ilerlemesinin kaderini ulusal sorun değil, tarım sorunu tayin etmektedir. Ulusal sorun tali bir sorundur.

Demek ki, sorunun farklı bir koyuluşu, farklı perspektifler ve mücadele yöntemleri, farklı acil görevler. Böyle bir durumda, ulusal sorunu zaman ve mekân dışında «çözen»

---

* *A.g.e., s. 36.*

** *O. Bauer, a.g.e., s. 401.*

ancak kırtasiyecilerin Avusturya'da örnek aramaları ve programı almakla iştigal edebilecekleri açık değil midir?

Bir kez daha: Çıkış noktası olarak somut tarihi koşullar, sorunun tek doğru koyuluşu olarak diyalektik koyuluşu — ulusal sorunun çözümünün anahtarı budur.

IV
ULUSAL-KÜLTÜREL ÖZERKLİK

Yukarıda, Avusturya ulusal programının formel yanından, Rus Marksistlerinin Avusturya Sosyal-Demokrasisini örnek alıp, onların programını kendi programları olarak benimsemelerini olanaksız kılan yöntemsel temellerden sözettik.

Şimdi de programın kendisinden, onun özünden sözedelim.

Bu iki sözcükle ifade edilebilir: ulusal-kültürel özerklik.

Bu birinci olarak, özerkliğin, nüfusun çoğunluğunu Çeklerin ve Polonyalıların oluşturduğu Bohemya ve Polonya için değil, fakat üzerinde yaşadıkları topraktan bağımsız olarak — Avusturya'nın hangi bölgesinde bulunurlarsa bulunsunlar — Çekler ve Polonyalılar için öngörüldüğü anlamına gelmektedir.

Bundan ötürü özerklik, bölgesel özerklik değil, **ulusal** özerklik adını almaktadır.

Bu ikinci olarak, Avusturya'nın her yanına dağılmış Çeklerin, Polonyalıların, Almanların vb. birey olarak, tek tek kişiler olarak alındıklarında, bir ulus oluşturdukları ve bir ulus olarak Avusturya devleti içinde yer aldıkları anlamına gelmektedir. Böyle bir durumda Avusturya, özerk bölgelerin birliği değil, topraktan bağımsız olarak yapılanmış özerk milliyetlerin oluşturduğu bir birlik olacaktır.

Bu üçüncü olarak, Polonyalılar, Çekler vb. için yaratılacak olan genel ulusal kurumların «siyasi» sorunlarla değil, sadece «kültürel» sorunlarla ilgileneceği anlamına gel-

mektedir. Özgül siyasi sorunlar bütün Avusturya parlamentosunda (Reichsrat'ta) yoğunlaşacaktır.

Bundan ötürü bu özerklik, bir de **kültürel** özerklik, ulusal-kültürel özerklik adını almaktadır.

İşte Avusturya Sosyal-Demokrasisi tarafından Brünn Kongresi'nde (1899) kabul edilen programın metni.*

Program, «ulusal çatışmaların Avusturya'nın siyasi ilerlemesini... felce uğrattığını», «milliyetler sorununun nihayet çözüme bağlanmasının... her şeyden önce bir kültürel zorunluluk olduğunu», «ve bu sorunun çözümünün, ancak genel, eşit ve dolaysız seçim hakkı temelinde, gerçekten demokratik bir ortamda mümkün olduğunu» açıkladıktan sonra şöyle devam eder:

> «Bütün Avusturya halklarının *ulusal özelliklerinin*** *korunması ve geliştirilmesi,* ancak eşit haklar ve her türlü baskıdan kaçınılması temelinde mümkündür. Bunun için her şeyden önce, her türlü bürokratik devlet merkeziyetçiliği gibi, eyaletlerin feodal ayrıcalıkları da reddedilmelidir.
>
> Avusturya'da ulusal kavgaların yerini ulusal düzenin alabilmesi, aşağıdaki temel ilkelerin tanınması koşulu altında ve ancak bu koşul altında mümkündür.
>
> 1 — Avusturya, demokratik çok uluslu bir federal devlet biçiminde yeniden örgütlenmelidir.
>
> 2 — Tarihsel krallıklar yerine, ulusal sınırlı özyönetim organları oluşturulur; bunların yasama ve yönetimi

---

* *Güney Slavları Sosyal-Demokrat Partisi'nin temsilcileri de bu programı onaylamışlardır. Bkz. «Brünn Parti Kongresi'nde Ulusal Sorun Üzerine Tartışmalar», 1906, s. 72.*

** *M. Panin'in Rusça tercümesinde (bkz. Bauer'in kitabının Panin tarafından Rusça çevirisi) «ulusal özellikler» yerine «ulusal kişilikler» denmektedir. Panin burayı yanlış çevirmiştir. Almanca metinde «Individualität» sözcüğü yoktur, orada «nationalen Eigenart»tan [Bu iki sözcük Stalin'de Almancadır], yani* özelliklerden *sözedilmektedir, ki bunlar bir ve aynı şey olmaktan uzaktır.*

genel, eşit ve dolaysız seçim hakkı temelinde seçilen ulusal meclisler tarafından yerine getirilir.

3 — Bir ve aynı ulusu meydana getiren bütün özyönetim bölgeleri, kendi ulusal meselelerinde tamamen özerk olan bir ulusal birlik oluşturur.

4 — Ulusal azınlıkların hakkı, imparatorluk parlamentosu tarafından çıkarılacak özel bir yasa ile korunacaktır.»

Ve program, Avusturya'nın tüm uluslarının dayanışmasına çağrı ile son bulur.*

Bu programda «bölgecilik»ten hâlâ bazı izler kaldığını sezmek pek zor olmasa gerek, ama sözkonusu program genelde ulusal özerkliğin bir formülasyonudur. Bu programın ulusal-kültürel özerkliğin baş ajitatörü Springer tarafından coşkuyla karşılanması boşuna değildir.** Bauer de ulusal özerkliğin «teorik zaferi»*** olarak nitelendirdiği bu programdan yanadır; fakat meselenin daha fazla açıklık kazanması için, okul ve diğer kültür işlerinin idaresi amacıyla 4. noktayı, «her özerk bölge içindeki ulusal azınlıkları kamu tüzel kurumları biçiminde örgütleme» zorunluluğundan sözeden bir formülle değiştirmeyi önerir.****

Avusturya Sosyal-Demokrasisinin ulusal programı işte böyledir.

Şimdi de bu programın bilimsel temellerini inceleyelim.

Avusturya Sosyal-Demokrasisinin propagandasını yaptığı ulusal-kültürel özerkliği nasıl gerekçelendirdiğini görelim.

Ulusal-kültürel özerkliğin teorisyenleri Springer ve Bauer'e başvuralım.

Ulusal özerkliğin çıkış noktasını, ulusun, belirli bir topraktan bağımsız olan bir bireyler topluluğu olduğu anlayışı oluşturur.

---

* *«Brünn Tüm Parti Kongresindeki Görüşmeler», 1899.*

** *R. Springer, a.g.e., s. 286.*

*** *O. Bauer, a.g.e., s. 549.*

**** *Aynı yerde, s. 555.*

Springer'e göre «Milliyetin toprakla esas olarak bir ilişkisi yoktur»; milliyet «özerk bir bireyler birliğidir»*

Bauer de ulustan, «belirli bir bölgede tek başına [inhisarî -ÇN] egemenliğe» sahip olması gerekli olmayan bir «bireyler topluluğu» olarak söz etmektedir.**

Ama, bir ulusu oluşturan kişiler her zaman kapalı bir kütle halinde yaşamazlar, çoğu zaman gruplara bölünürler ve bu yolla yabancı ulusal organizmalara bulaşırlar. Onları ekmeklerini kazanmak için çeşitli bölgelere ve kentlere süren, kapitalizmdir. Yabancı ulusal bölgelerde bulunan ve oralarda azınlıklar oluşturan bu gruplar, bölgedeki ulusal çoğunluk tarafından, dilleri, okulları ve benzer diğer kurumları zorla engellenerek baskılanırlar. Ulusal çatışmaların nedeni budur. Bölgesel özerkliğin «işe yaramazlığının» nedeni budur. Bauer ve Springer'in görüşüne göre, bu durumdan tek çıkar yol, devletin çeşitli bölgelerine dağılmış sözkonusu milliyetin azınlığını genel ve bütün sınıfları kapsayacak bir ulusal birlikte örgütlemektir. Onlara göre, ulusal azınlıkların kültürel çıkarlarını ancak bu tür bir birlik koruyabilir, ancak böyle bir birlik ulusal kavgaya bir son verebilir.

«Bundan», diyor Springer, «milliyetleri örgütleme, onları haklar ve sorumluluklarla donatma zorunluluğu çıkıyor...»*** Evet, «yasa koymak kolaydır, fakat bu yasa istenilen etkiyi yapacak mıdır...» «Ulus için bir yasa koyulmak isteniyorsa, önce ulusun oluşturulması gerekir...»**** «Milliyetleri oluşturmaksızın, ulusal hukuk ve anlaşmazlıklara son vermek... mümkün değildir.*****

---

* *R. Springer, a.g.e., s. 19.*
** *O. Bauer, a.g.e., s. 286.*
*** *R. Springer. a.g.e., s. 74.*
**** *Aynı yerde, s. 88/89.*
***** *Aynı yerde, s. 89.*

Azınlıkların kişilik ilkesi temelinde kamu tüzel kurumları biçiminde örgütlenmesini» «işçi sınıfının talebi»* olarak ileri sürerken Bauer de aynı anlayıştadır.

Ancak uluslar nasıl örgütlenmelidir? Tek tek kişilerin şu ya da bu ulusa dahil olduğu nasıl saptanmalıdır?

«Milli mensubiyet», diyor Springer, «kütüklerde saptanmıştır. İl bölgesinde oturan herkes, ildeki herhangi bir milliyete dahil olduğunu açıklamak zorundadır.**

«Kişilik ilkesi», diyor Bauer, «nüfusun milliyetlere göre ayrılmasını varsayar... Ergin vatandaşların kendilerinin özgürce bir milliyetini açıklaması temelinde ulusal kadastrolar oluşturulmalıdır.»***

Devam.

«Ulusal bakımdan homojen illerdeki bütün Almanlar», diye devam ediyor Bauer, «bundan başka, çifte illerdeki [iki milliyetin yaşadığı illerdeki -ÇNl ulusal kadastroya kayıtlı tüm Almanlar, Alman ulusunu oluştururlar ve *ulusal meclisi* seçerler.»****

Çekler, Polonyalılar vb. için de aynı şeyler geçerlidir.

«Bu *Ulusal meclis*», Springer'e göre, «ulusun kültür parlamentosudur, temel ilkeleri oluşturmak ve ulusal öğretim, ulusal edebiyat, sanat ve bilimin korunması, akademiler, müzeler, galeriler, tiyatrolar vb. kurmak için gerekli olan kaynakları onaylamak onun görevidir.»*****

Ulusun örgütlenmesi ve onun merkezi kurumu bu türdendir.

---

* *O. Bauer, a.g.e., s. 552.*

** *R. Springer, a.g.e., s. 226.*

*** *O. Bauer, a.g.e., s. 368.*

**** *Aynı yerde, s. 375.*

***** *R. Springer, a.g.e., s. 234.*

Bütün sınıfları kapsayan bu tür kurumların meydana getirilmesi ile Avusturya Sosyal-Demokrasisi, Bauer'in görüşüne göre, «ulusal kültürü... tüm halkın malı haline getirmek ve böylece **ulusun tüm üyelerini bir ulusal kültür topluluğunda birleştirmek»*** amacındadır (altını biz çizdik).

Tüm bu söylenenlerin yalnızca Avusturya ile ilgili olduğu düşünülebilir. Ancak Bauer bunu kabul etmiyor. O kesinlikle, ulusal özerkliğin Avusturya gibi birçok milliyetlerden oluşmuş diğer devletler için de kaçınılmaz olduğunu iddia ediyor.

> Bauer'e göre «Çok uluslu devletlerde bütün milletlerin işçi sınıfı, varlıklı sınıfların ulusal güç politikasına karşı ulusal özerklik talebini koyar.»**

Bauer, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı yerine, belli etmeden ulusal özerkliği geçirerek sonra şöyle devam ediyor:

> «Böylece ulusal özerklik, ulusların kendi kaderini tayinlerini, zorunlu olarak, çok uluslu devlette yaşayan bütün milletlerin işçi sınıfının anayasal programı haline gelecektir.»***

Ama o daha da ileriye gidiyor. Kendisi ve Springer tarafından «kurulan», bütün sınıfları kapsayan «ulusal birlikler»in gelecekteki sosyalist toplumun bir tür prototipi olacağına kesinlikle inanıyor. Çünkü Bauer, «sosyalist toplum düzeninin insanlığı ulusal bakımdan sınırlı topluluklar halinde düzenleyeceğini»****, sosyalizmde «insanlığın özerk ulusal topluluklara ayrılmasının gerçekleşeceğini*****, böy-

---

* *O. Bauer, a.g.e., s. 553.*
** *Aynı yerde, s. 337.*
*** *Aynı yerde, s. 333.*
**** *Aynı yerde, s. 555.*
***** *Aynı yerde, s. 556.*

lece «sosyalist toplumun kuşkusuz, ulusal kişiler birliğinin ve bölge kurumlarının renkli bir tablosunu arzedeceğini»* bildiğini sanır ve şu sonuca varır: «Sosyalist milliyet ilkesi, milliyetler ilkesinin ve ulusal özerkliğin daha üst bir birliğidir.»**

Yeter sanırım...

Bauer ve Springer yapıtlarında, ulusal-kültürel özerkliği böyle gerekçelendiriyorlar.

Öncelikle dikkati çeken şey, bütünüyle anlaşılmaz olan ve hiçbir şey tarafından haklı çıkarılmayan, ulusal özerkliğin ulusların kendi kaderini tayini yerine konmasıdır. İki şeyden biri: Bauer ya ulusların kendi kaderlerini tayinini kavramamıştır, ya da bunu kavramıştır ama, herhangi bir nedenden ötürü bilerek kısıtlamaktadır. Çünkü a) ulusal-kültürel özerklik çok uluslu devletin bütünlüğünü şart koşarken, kendi kaderini tayinin bu bütünlük çerçevesi dışına çıktığına; b) ulusun kendi kaderini tayininin, ulusa tüm haklarını kazandırırken, ulusal özerkliğin salt «kültürel» hakları kazandırdığına hiç şüphe yoktur. Bu birincisi.

İkinci olarak, gelecekte şu ya da bu milletin çok uluslu devletten, diyelim ki Avusturya'dan ayrılma kararı verebileceği iç ve dış konjonktürlerin biraraya gelmesi mümkündür. Rutenya Sosyal-Demokratları, Brünn Kongresi'nde, kendi halkının «her iki kısmını» bir bütünde birleştirmeye hazır olduklarını açıklamadılar mı?*** O halde, **«bütün ulusların işçi sınıfı için zorunlu olan»** ulusal özerklik de ne oluyor? Ulusları mekanik olarak devletin bütünlüğü Prokrustes yatağına**** zorlayan sorunun bu «çözümü» nasıl bir çözümdür?

---

* *Aynı yerde, s. 543.*

** *Aynı yerde, s. 542.*

*** *Brünn Parti Kongresi'nde Ulusal Sorun Üzerine Tartışmalar», s. 48.*

**** Prokrustes: *Eski Attika'da yolcuları işkence yatağına çekip onları geren ünlü bir haydut;* Prokrustes yatağı: *(mecazi anlamda) herhangi bir şeyi keyfince, zorla birşeye sokma, sakatlama; herhangi birşeyi, görüşü, yönelimi «maksada uydurma». —ÇN.*

Devam. Ulusal özerklik, ulusların bütün gelişimine ters düşmektedir. O, ulusların örgütlenmesi şiarını yayar, fakat yaşam, iktisadi gelişme, onlardan birçok grupları koparırsa, çeşitli bölgelere serpiştirirse, ulusları yapay olarak kaynaştırmak mümkün müdür? Kapitalizmin ilk gelişme evrelerinde ulusların biraraya geldiklerine hiç şüphe yoktur. Fakat kapitalizmin daha üst evrelerinde, ulusların parçalanma sürecinin başladığı, çalışmak için başka yerlere taşınan ve sonra da devletin başka bölgelerine yerleşen çok sayıda grupları uluslardan ayıran bir sürecin başladığı da kuşku götürmez; bu durumda göçmenler eski bağları yitirirler, yeni yerleşim yerlerine yenileri gelir, kuşaktan kuşağa yeni âdetler, alışkanlıklar ve belki de yeni bir dil benimserler. Böyle birbirinden kopmuş grupları yekpare bir ulusal birlikte birleştirme imkanı var mıdır? Birleşmezleri birleştirebilecek o tılsımlı halkalar nerede? Örneğin Baltık ve Trans-Kafkasya Almanlarını «bir ulus halinde birleştirmek» düşünülebilir mi? Eğer bütün bunlar düşünülemez ve olanaksız ise, ulusal özerkliği tarihin tekerleğini geriye çevirmek için uğraşan eski milliyetçilerin ütopyasından ayıran nedir?

Ama ulusun birliği sadece göçler sonucu parçalanmaz. O içten, sınıf savaşının keskinleşmesi sonucu da parçalanır. Kapitalizmin ilk evrelerinde proletaryanın ve burjuvazinin bir «kültür birliği»nden sözedilebilir. Ne var ki büyük sanayinin gelişimi ve sınıf savaşımının keskinleşmesi ile bu «birlik» erimeye başlar. Bir ve aynı ulusun patronları ve işçileri birbirini anlamamaya başladıklarında, ulusun «kültür birliği»nden ciddi olarak sözedilemez. Burjuvazi savaşa can atarken, proletarya «Savaşa karşı savaş» ilân ettiğinde hangi «kader birliği»nden sözedilebilir? Böyle karşıt ögelerden, yekpare, bütün sınıfları kapsayan bir ulusal birlik oluşturulabilir mi? Tüm bunlardan sonra, «bir ulusun tüm üyelerinin bir ulusal kültür birliğinde birleştirilmesi»nden* söz-

---

* *O. Bauer, a.g.e., s. 553.*

edilebilir mi? Bundan, ulusal özerkliğin sınıf mücadelesinin tüm gidişine ters düştüğü açık sonucu çıkmaz mı?

Bir an için «Ulusu örgütleyin» sloganının gerçekleştirilebilir olduğunu varsayalım. Daha fazla oy koparmak için bir ulusu «örgütlemeye» çabalayan burjuva milliyetçi parlamenterleri anlayabiliriz. Fakat Sosyal-Demokratlar ne zamandan beri ulusları «örgütleme», ulusları «kurma», ulusları «yaratma» ile uğraşıyorlar?

Sınıf mücadelesinin en fazla keskinleştiği çağda, bütün sınıfları kapsayan ulusal birlikler örgütleyen bu Sosyal-Demokratlar nasıl şeylerdir? Şimdiye kadar her Sosyal-Demokrasi gibi, Avusturya Sosyal-Demokrasisinin de tek görevi vardı: Proletaryayı örgütlemek. Fakat görülüyor ki, bu görev artık «eskidi». Springer ve Bauer şimdi «yeni», daha ilginç bir görev koyuyorlar: Ulusu «yaratmak», «örgütlemek».

Zaten mantık zorunlu sonuca götürür: Kim ulusal özerkliği kabul ediyorsa, bu «yeni» görevi de kabullenmek zorundadır — ama bunu kabul etmek sınıf pozisyonunu terketmek ve milliyetçilik yolunu tutmak demektir.

Bauer ve Springer'in ulusal-kültürel özerkliği, milliyetçiliğin inceltilmiş bir türüdür.

Avusturya Sosyal-Demokrasisi programının «bütün halkların ulusal özelliklerinin **korunması** ve **geliştirilmesi**» için çaba harcama görevinden sözetmesi de tesadüf değildir. Düşünün: Trans-Kafkasyalı Tatarların «Muharrem» törenlerinde kendi kendilerini kırbaçlama gibi «ulusal özellikleri»nin «korunması», Gürcülerin «öç alma hakkı» gibi «ulusal özellikleri»nin «geliştirilmesi»!...

Böyle bir madde bütünüyle burjuva-milliyetçi bir programa yaraşır ve biz böyle bir maddeyi Avusturya Sosyal-Demokratlarının programlarında görüyorsak, bunun nedeni, ulusal özerkliğin bu tür maddelerle uyuşması, onlara ters düşmemesidir.

Fakat içinde bulunduğumuz dönem için işe yaramaz olan ulusal özerklik, gelecek için, sosyalist toplum için daha da işe yaramazdır.

Bauer'in «insanlığın ulusal bakımdan sınırlı topluluk-

lar halinde düzenleneceği» üzerine kehanetleri, modern insanlığın tüm gelişim seyri tarafından yalanlanmıştır. Ulusal duvarlar sağlamlaşmıyor, tersine parçalanıp yıkılıyor. Marx daha 1840'larda şöyle yazıyordu: «Ulusal içe kapanıklılık ve halklar arasındaki karşıtlıklar gitgide kayboluyor», «proletaryanın iktidarı bunları büsbütün ortadan silecektir.» [134] İnsanlığın, kapitalist üretimin muazzam büyümesi, milliyetlerin hallaç pamuğu gibi birbirine karışması ve insanların gittikçe daha geniş bölgelerde biraraya gelmesi ile birlikte gelişimi, Marx'ın düşüncesini kesin olarak doğrular.

Bauer'in sosyalist toplumu, «ulusal kişiler birliğinin ve bölgesel kurumların alaca resmi» olarak ortaya koyma isteği, sosyalizmin Marksist anlayışı yerine Bakunin'in reformdan geçmiş anlayışını geçirmek için çekingen bir uğraştır. Sosyalizmin tarihi bu tür uğraşların kendi içlerinde kaçınılmaz yıkımın ögelerini taşıdıklarını göstermektedir.

Görüşümüze göre, **sınıf mücadelesi** sosyalist ilkesi yerine burjuva **«milliyet ilkesini»** geçirmek anlamına gelen, Bauer tarafından kutsanmış o belirsiz «sosyalist milliyet ilkesinin» sözünü bile etmiyoruz. Ulusal özerklik böyle şüpheli bir ilkeden yola çıktığına göre, işçi sınıfına ancak zarar getirebileceğini teslim etmek gerekir.

Bu milliyetçilik elbette içyüzü kolayca anlaşılabilen bir şey değil, çünkü sosyalist laflarla ustaca maskelenmiştir, ama bu yüzden proletaryaya verdiği zarar bir o kadar büyüktür. Açık bir milliyetçilikle her zaman başa çıkılabilir: onu tanımak zor olmaz. Maskelenmiş ve maskeli haliyle tanınmaz olan bir milliyetçilikle mücadele etmek çok daha zordur. Çünkü koruma yeleği olarak sosyalizmi kullandığından, o daha az yaralanabilirdir ve daha fazla dayanıklılık gösterir. Bu, işçiler arasında nerede görülürse orada karşılıklı güvensizlik düşüncesini ve çeşitli milliyetlerden işçilerin ayrılması yolunda zararlı düşünceleri yayarak havayı zehirler.

Fakat ulusal özerkliğin zararlılığı bununla bitmez. O sadece ulusların birbirlerinden ayrılmasına değil, fakat ay-

nı zamanda yekpare işçi hareketinin parçalanmasına da zemin hazırlar. *Ulusal özerklik düşüncesi, yekpare işçi partisinin* tek tek milliyetlere göre inşa edilmiş partilere ayrılması için psikolojik önkoşulları yaratır. Parti gibi sendikalar da parçalanır ve tam bir ayrışma meydana gelir. Yekpare sınıf hareketi, tek tek ulusal dereciklere işte böyle bölünür.

Avusturya, «ulusal özerklik»in anavatanı, bu görüngünün en üzücü örneklerini verir. Önceleri yekpare olan Avusturya Sosyal-Demokrat Partisi, daha 1897'de (Wimberg Kongresi'nde[135]) ayrı partilere bölünmeye başlamıştı. Ulusal özerkliği kabul eden Brünn Kongresi'nden (1899) sonra parçalanma daha da güçlendi. Nihayet öyle bir yere varıldı ki, yekpare bir uluslararası parti yerine, şimdi 6 ulusal parti bulunmaktadır ve bunlardan Çek Sosyal-Demokrat Partisi Alman Sosyal-Demokrasisi ile hiçbir ilişkide bulunmak bile istememektedir.

Sendikalar ise partilere bağlıdır. Avusturya'da sendikalardaki esas çalışma da, partilerde olduğu gibi, aynı Sosyal-Demokrat işçiler tarafından yürütülür. Bunun için partideki ayrılıkçılığın sendikalar içinde de ayrılıkçılığa yol açacağından, sendikaların da bölüneceğinden korkuluyordu. Öyle de oldu: sendikalar da milliyetlere göre ayrıldılar. Şimdi artık Çek işçilerin Alman işçilerin grevini kırdıklarına, veya belediye seçimlerinde Çek burjuvazisi ile birlikte Alman işçilere karşı çıkmalarına bile sık sık rastlanır.

Buradan, ulusal sorunun, ulusal-kültürel özerklik ile çözülemeyeceği görülüyor. Dahası: Ulusal-kültürel özerklik, sorunu keskinleştiriyor ve işçi hareketinin birliğinin yıkılması için, işçilerin milliyetlere göre ayrılması için, işçiler arasında güçlü sürtüşmeler için elverişli bir zemin hazırlayarak sorunu karmaşıklaştırıyor.

Ulusal özerklik tohumu işte böyle uç veriyor.

V
«BUND», ONUN MİLLİYETÇİLİĞİ, VE AYRILIKÇILIĞI

Yukarıda, Çekler, Polonyalılar vb. için ulusal özerkliği gerekli gören Bauer'in, buna rağmen Yahudiler için böyle bir özerkliğe karşı çıktığından sözetmiştik. İşçi sınıfı Yahudi halkı için ulusal özerklik talep etmeli midir, sorusuna Bauer şu yanıtı veriyor: «Ulusal özerklik Yahudi işçilerin talebi olamaz».* Bauer'e göre bunun nedeni, «... kapitalist toplumun, onların (Yahudilerin. **J. St.**) ulus olarak varlıklarına hiçbir sürette olanak tanımamasıdır»**.

Kısaca: Yahudi ulusu varlığını yitiriyor — o halde ulusal özerklik kim için talep edilecektir? Yahudiler asimile olmaktadırlar.

Ulus olarak Yahudilerin kaderi üzerine bu görüş yeni değildir. Marx daha 1840'larda öncelikle Alman Yahudilerini gözönüne alarak bunu açıklamış bulunuyordu***[136]. 1903'te Kautsky Rus Yahudileri ile ilgili olarak bu görüşü tekrarladı.**** Şimdi de Bauer, Avusturyalı Yahudiler üzerine aynı görüşü tekrarlıyor, fakat şu farkla ki, Bauer Yahudi ulusunun şimdiki [durumunu -ÇN] değil, geleceğini reddediyor.

Yahudilerin ulus olarak varlıklarını sürdürme olanaksızlığını Bauer, «Yahudilerin kapalı bir yerleşim bölgesine sahip olmamaları»***** ile açıklıyor. Bu açıklama özünde doğrudur, ancak tüm doğruyu ifade etmemektedir. Mesele her şeyden önce şudur: Yahudiler, ulusu sadece onun omurgası olarak değil, fakat «ulusal» pazar olarak da doğal biçimde birarada tutacak, toprağa bağlı, istikrarlı, geniş bir katmana sahip değiller. 5-6 milyon Rus Yahudisinden sa-

---

* *O. Bauer, a.g.e., s. 381, 396.*

** *Aynı yerde, s. 389.*

*** *K. Marx, «Yahudi Sorunu Üzerine», 1906.*

**** *K. Kautsky, «Kişinev Katliamı ve Yahudi Sorunu», 1903.*

***** *O. Bauer, a.g.e., s. 388.*

dece yüzde 3 veya 4 kadarı herhangi bir biçimde tarıma bağlıdır. Diğer yüzde 96'sı *ticarette*, sanayide, şehir kurumlarında çalışmakta ve tamamen şehirlerde yaşamaktadırlar; ama bütün Rusya'ya dağılmış olduklarından, hiçbir ilde çoğunluğu teşkil etmemektedirler.

Yabancı ulusların yaşadıkları bölgelere ulusal azınlıklar olarak serpiştirilmiş olan Yahudiler, «yabancı ulusa» sanayici, tüccar veya serbest meslek sahipleri olarak hizmet etmekte ve bu arada da kendilerini doğal olarak dil vb. bakımından «yabancı ulusa» uydurmaktadırlar. Bütün bunlar, kapitalizmin gelişmiş biçimlerine özgü olan milliyetlerin birbirine karışması sonucu, Yahudilerin asimilasyonuna yolaçmaktadır. Yahudilerin «yerleşim *bölgeleri*»*nin* kaldırılması, asimilasyonu ancak hızlandıracaktır.

Bu durumda, Rus Yahudileri için ulusal özerklik sorunu tuhaf bir karakter almaktadır: Geleceği inkâr edilen ve önce varlığının ispatlanması gereken bir ulusa özerklik önerilmektedir!

Bunu *gözönüne* almadan «Bund», VI. Kongresinde (1905) ulusal özerklik anlayışı doğrultusunda bir «ulusal program» kabul ettiğinde, bu tuhaf ve sallantılı görüşü benimsemiştir.

«Bund»u buna zorlayan iki husus vardı.

Birinci husus, «Bund»un *sadece ve sadece* Yahudi Sosyal-Demokrat işçilerin örgütü olarak varlığıdır. Daha 1897'den önce Yahudi işçiler arasında etkin olan Sosyal-Demokrat gruplar, önlerine «özel bir Yahudi işçi örgütü» kurma hedefini koymuşlardı.* Ve bu örgütü de 1897'de «Bund» içinde birleşerek oluşturdular. Bu dönemde, Rusya Sosyal-Demokrasisi bir bütün olarak fiilen henüz mevcut değildi. O zamandan bu yana «Bund», Rusya Sosyal-Demokrasisinden tamamen ayrı olarak genişledi ve büyüdü... Fakat yeni yüz-

---

* *«Ulusal Hareketin Biçimleri» vb., redaktör: Kastelanski, s. 772.*

yılın ilk on yılı gelir. İşçilerin kitle hareketi başlar. Polonya Sosyal-Demokrasisi büyür ve Yahudi işçileri kitle mücadelesi içine çeker. Rusya Sosyal-Demokrasisi de gelişir ve «Bundçu» işçileri bünyesine alır. Toprak temelinden yoksun olan «Bund» un ulusal çerçevesi daralır. «Bund» şu sorunla karşı karşıyadır: Ya ortak enternasyonal dalga içinde yitecek, ya da eksteritoryal [topraktan bağımsız, toprak dışı vb. -ÇN.] bir örgüt olarak bağımsız varlığını koruyacaktır. «Bund» sonuncusunda karar kılar.

«Bund»un «Yahudi proletaryasının tek sözcüsü» olduğu yolundaki «teori» böyle oluşur.

Ancak bu acaip «teori»nin herhangi «basit» bir biçimde mazur gösterilmesi olanaksızlaşır. Herhangi bir «ilkesel» temele, bir «ilkesel» doğrulamaya gereksinme duyulmaktadır. Böyle bir temel, ulusal-kültürel özerklikte bulunur. Ve sonra da «Bund», Avusturya Sosyal-Demokrasisinden aldığı bu fikre sarılır. Avusturyalıların böyle bir programı olmasaydı, «Bund» bağımsız varlığını «ilkesel» olarak savunmak için bunu icat ederdi.

Böylece «Bund», 1901 yılında (IV. kongrede) bu yöndeki çekingen girişiminden sonra 1905'te (VI. kongrede) kesin olarak «ulusal program»ı kabul eder.

İkinci husus, yoğun-kapalı [kompakt -ÇN] yabancı ulusların çoğunluğu oluşturduğu kapalı yerleşim bölgelerinde, ayrı ulusal azınlıklar olarak Yahudilerin özel konumudur. Bu konumun, Yahudilerin ulus olarak varlığını baltaladığını ve onları asimilasyon yoluna ittiğini yukarıda söylemiştik. Fakat bu nesnel bir süreçtir. Ne var ki bu durum öznel olarak Yahudilerin kafasında bir tepki yaratmakta ve ulusal azınlığın haklarının güvencesi, asimilasyona karşı güvence sorunlarını ortaya atmaktadır. «Bund» Yahudi «milliyeti»nin hayatiyetini vaaz ettiği için, bu «güvence» görüşüne katılmadan edemezdi. Buraya kadar geldikten sonra «Bund», ulusal özerkliği kabul etmek zorundaydı. Eğer «Bund» herhangi bir özerkliğe sarılacaksa, bu sadece ulusal özerklik, yani ulusal-kültürel özerklik olabilirdi: Yahudiler belirli bir

kapalı yerleşim bölgesine sahip olmadıklarından, Yahudilerin siyasal-bölgesel özerkliğinden sözedilemezdi.

Burada belirleyici olan, «Bund»un baştan beri ulusal özerkliğin niteliğini, ulusal azınlıkların haklarının güvencesi, ulusların «özgür gelişimi»nin güvencesi olarak vurgulamasıdır. Rusya Sosyal-Demokrasisinin II. Kongresinde «Bund»un temsilcisi olan Goldblatt'ın, ulusal özerkliği «onlara (Uluslara. **J. St.**) tam bir kültürel gelişim özgürlüğünü güvenceleyen kuruluşlar»* olarak formüle etmesi bir tesadüf değildir. Bu aynı öneriyi, «Bund»un düşünce yandaşları, IV. Duma'daki Sosyal-Demokrat fraksiyona getirdiler...

Böylece «Bund», Yahudilerin ulusal özerkliği gibi tuhaf bir tutumu benimsedi.

Yukarıda, ulusal özerkliği genel olarak inceledik. İnceleme, ulusal özerkliğin milliyetçiliğe götürdüğünü gösterdi. Aşağıda «Bund»un da oraya vardığını göreceğiz. Fakat «Bund», ulusal özerkliği özel bir açıdan, ulusal azınlıkların haklarının güvencesi açısından da ele almaktadır. Sorunu bu özel açıdan da inceleyelim. Ulusal azınlıklar —sadece Yahudiler değil— sorununun Sosyal-Demokrasi için ciddi bir önemi olduğundan, bu daha da zorunludur.

Demek ki, uluslara «tam bir kültürel gelişim özgürlüğünü **güvenceleyen kurumlar**» (altını biz çizdik. **J. St.**).

Ama bu «güvenceleyen kurumlar» vb. neler?

Her şeyden önce, Springer ve Bauer'in, kültür sorunları için bir tür eyalet meclisi olan «ulusal meclis»i.

Ancak bu kurumlar, ulusun «tam bir gelişim özgürlüğü»nü güvenceleyebilir mi? Kültür sorunlarına eğilen herhangi bir eyalet meclisi, milliyetçi baskılara karşı uluslara bir güvence verebilir mi?

«Bund», evet diyor.

Fakat tarih bize bunun tersini gösteriyor.

Rusya Polonya'sında bir zamanlar, Polonyalıların «kül-

---

* *II. Parti Kongresi Tutanağı, s. 176.*

türel gelişim özgürlüğü»nü güvencelemeye çalışan bir Seym, siyasal bir eyalet meclisi vardı. Ne var ki bu meclis başarılı olamamış, evet tam tersine, Rusya'nın tüm politik şartlarına karşı açtığı eşit olmayan savaşta kendisi yıkıma uğramıştı.

Finlandiya'da da uzun zamandan bu yana bir eyalet meclisi bulunuyor. Bu da Fin ulusunu «tecavüzlere» karşı korumaya uğraşıyor, fakat bu yönde ne derece başarılı olduğunu bütün dünya görüyor.

Eyalet meclisinden eyalet meclisine elbette fark vardır. Demokratik biçimde örgütlenmiş Finlandiya eyalet meclisi ile başa çıkmak, aristokratik Polonya eyalet meclisi ile başa çıkmak kadar kolay değildir. Fakat **belirleyici** olan eyalet meclisi değil, Rusya'nın genel durumudur. Eğer Rusya'da bugün, geçmişte Polonya Seym'inin kaldırıldığı yıllarda olduğu gibi vahşi Asyatik toplumsal-politik koşullar olsaydı, Finlandiya eyalet meclisinin durumu çok daha kötü olurdu. Ayrıca, Finlandiya'ya karşı «tecavüzler» siyaseti gelişme durumundadır ve bu siyasetin yenilgiler aldığı da söylenemez...

Eğer eski, tarihi olarak meydana gelmiş kurumların, siyasi eyalet meclislerinin durumu böyle ise, yeni eyalet meclisleri, yeni kurumlar, üstelik de zayıf «kültürel» eyalet meclisleri, ulusların özgür gelişimini daha da az güvenceleyebilirler.

Açıktır ki, önemli olan «kurumlar» değil, ülkedeki genel durumdur. Ülke demokratikleşmiş değilse, milliyetlerin «tam kültürel gelişim özgürlüğü» için güvenceleri de yoktur. Şu kesinlikle söylenebilir ki, bir ülke ne kadar demokratikse, «milliyetlerin özgürlüğü»ne «tecavüzler» o ölçüde az, ve «tecavüzlere» karşı güvenceler o ölçüde fazla olacaktır.

Rusya yarı-Asyaî bir ülkedir, ve bu nedenle buradaki «tecavüzler» politikasının en vahşi biçimleri alması, pogromlar biçimine bürünmesi pek seyrek olmamaktadır. Dolayısıyla Rusya'da «güvenceler»in en alt ölçekte olduğunu söylemeye gerek yoktur.

Almanya — bu ülke Avrupa'dadır ve burada az-çok politik özgürlük vardır. «Tecavüz» politikasının burada *hiçbir* zaman pogrom biçimini almamasına şaşmamak gerekir.

Elbette ki Fransa'da «güvenceler» daha fazladır. Çünkü Fransa Almanya'dan daha demokratiktir.

Milliyetlerin, çoğunluk veya azınlık oluşturduklarına bakılmaksızın, —burjuva demokrasisi olsa da— hayli gelişmiş demokrasileri sayesinde özgür bir yaşam sürdürdükleri İsviçre'den söz etmek bile istemiyoruz.

Demek ki «Bund», tek başına «kurumların», milliyetlerin tam kültürel gelişmelerini güvenceleyebileceğini iddia ederken yanılmaktadır.

Bu söylenenlere karşı «Bund»un kendisinin «kurumların oluşturulması» ve özgürlüklerin güvencesi için, Rusya'nın demokratikleştirilmesini **önkoşul** olarak gördüğünü söylemek mümkün. Ancak bu doğru değildir. «'Bund'un VIII. Konferansı Üzerine Rapor»dan[187], «Bund»un «kurumlar»ın oluşturulmasını Rusya'nın bugünkü koşulları **temelinde Yahudi camiasını** «reforme ederek» gerçekleştirmeyi düşündüğü anlaşılıyor.

> «Camia», diyordu bu konferansta «Bund»un liderlerinden biri, «gelecekteki ulusal-kültürel özerkliğin çekirdeği olabilir... Ulusal-kültürel özerklik, ulusun kendisine hizmet etmesinin bir biçimi, ulusal gereksinmelerin karşılanmasının bir biçimidir. Camianın biçiminde de aynı içerik vardır. Bunlar bir ve aynı zincirin halkaları, bir ve aynı evrimin aşamalarıdır.»*

Konferans bu düşünceden hareket ederek, «Yahudi camiasını **reforme etmek** ve **yasama yoluyla**, demokratik olarak örgütlenmiş dünyevi bir kurum biçimine dönüştürmek»** için mücadele etme kararı aldı (altını biz çizdik. **J. St.**).

---

* *«'Bund'un VIII. Konferansı Üzerine Rapor», 1911, s. 62.*

** *Aynı yerde, s. 83/84.*

Açıkça görülüyor ki, «Bund» önkoşul ve güvence olarak Rusya'nın demokratikleştirilmesini değil, fakat Yahudi camiasının «ıslah edilmesi» yoluyla, deyim yerindeyse «yasama» yoluyla, Duma sayesinde sağlanan Yahudilerin müstakbel dünyevi «kurumları»nı anlamaktadır.

Ne var ki biz, devletin tümünde demokratik bir düzen olmaksızın, tek başına «kurumların» güvence olarak hizmet edemeyeceklerini görmüş bulunuyoruz.

Peki, geleceğin demokratik düzeninde durum ne olacaktır? Demokratizmde de «güvenceleyen» vb. özel «kültürel kurumlara» gereksinme duyulmayacak mıdır? Örneğin, demokratik İsviçre'de durum nasıldır? Orada Springer'in «ulusal meclis»i türünden özel kültürel kurumlar var mıdır? Hayır, **yoktur.** Öyleyse bu durumdan, orada bir azınlık oluşturan İtalyanların kültürel çıkarları zarar görmemekte midir? Bu konuda hiçbir şey duyulmuyor. Bu tamamen anlaşılırdır da: İsviçre'de demokrasi, sözümona bir şeyler «güvenceleyen» özel kültürel «kurumlar»ı gereksiz kılmaktadır.

Günümüzde güçsüz, gelecekte gereksiz — ulusal-kültürel özerkliğin **kurumları**, ulusal özerklik böyledir işte.

Ancak bu, varlığı ve geleceği şüpheli olan bir «ulusa» zorla kabul ettirildiğinde daha da zararlı olmaktadır. Böyle durumlarda ulusal özerklik yandaşları, «ulusu» asimilasyondan «kurtarmak», onu «korumak» için, «ulus»un sadece yararlı değil, aynı zamanda zararlı bütün özelliklerini korumak ve muhafaza etmek zorunluluğuna düşmektedirler.

«Bund» kaçınılmaz olarak bu yola girmek zorundaydı. Ve gerçekten de bu yola girdi. Burada «Bund»un son konferansında «Sabbat», «İbranice»* vb. üzerine alınan ünlü kararları kastediyoruz.

Sosyal-Demokrasi, **bütün ulusların** anadilini konuşma hakkını savunur, fakat «Bund» bununla yetinmez — **«Yahudi** dilinin hakları»nın «özel bir önemle»** savunulmasını is-

---

* *Yahudi dili; Yidiş. —ÇN.*

** *Aynı yerde, s. 85.*

ter (altını biz çizdik. J. St.). Ve «Bund»un kendisi IV. Duma seçimlerinde «onlar arasından (yani ikinci seçmenlerden) Yahudi dilinin haklarını savunmak görevini üstlenenleri tercih edecektir».*

Anadilini kullanma **genel** hakkı değil, Yahudi dilini, İbraniceyi kullanmaya **özel** hak! Tek tek milliyetlerden işçiler, her şeyden önce kendi dilleri için mücadele etsinler; Yahudiler İbranice için, Gürcüler Gürcüce için vb. Bütün ulusların genel hakkı için mücadele ikinci sırada. Mutlaka bütün ezilen milliyetlerin anadillerini kullanma hakkını tanımak gerekmez; fakat Yahudi dilini kullanma hakkını tanıyorsanız, bilin ki «Bund» sizin için oy kullanacaktır. «Bund» sizi «tercih edecektir».

Bu durumda ama «Bund», burjuva milliyetçilerinden nerede ayrılmaktadır?

Sosyal-Demokrasi, haftada yasal bir dinlenme gününün kabul edilmesi için çalışıyor. Fakat «Bund» bununla yetinmez; «Yahudi proletaryası için yasama yoluyla Sabbat'ın kutlanması hakkının verilmesini, başka bir günde kutlama mecburiyetinin kaldırılmasını»** talep eder.

«Bund»un «bir adım daha ileriye» giderek bütün eski Yahudi bayramlarının resmen kutlanmasını talep etmesi beklenebilir. Fakat «Bund»un üzülmesine rağmen Yahudi işçiler önyargıları bırakmışlarsa ve bu bayramları kutlamak istemiyorlarsa, «Bund» «Sabbat hakkı» ajitasyonuyla Sabbat'ı onlara hatırlatacak, onlara, deyim yerindeyse «Sabbat ruhu»nu işleyecektir...

Bu durumda, «Bund»un VIII. Konferansında, «hastanın kendi insanları arasında kendini daha iyi hissedeceği», «Yahudi işçilerin Polonyalı işçiler arasında rahat olmayacağı, fakat Yahudi dükkân sahipleri arasında rahat edeceği»ni***

---

* *«'Bund'un IX. Konferansı Üzerine Rapor», 1912, s. 42.*

** *«'Bund'un VIII. Konferansı Üzerine Rapor», s. 83.*

*** *Aynı yerde, s. 68.*

gerekçe göstererek «Yahudi hastaneleri» talep eden konuşmacıların «ateşli nutukları» tamamen anlaşılırdır.

Yahudi olan her şeyi muhafaza etmek, Yahudilerin proletaryaya açıktan açığa zararlı olanlar dahil **tüm** ulusal özelliklerini korumak, Yahudileri Yahudi olmayan her şeyden ayırmak, hatta Yahudiler için özel hastaneler kurmak — demek ki «Bund» bu kadar derinlere battı!

Plehanov yoldaş, «'Bund' sosyalizmi milliyetçiliğe uyduruyor» derken bin defa haklıydı. Elbette VI. Kossovski ve aynı soydan Bundçular Plehanov'a «demagog» diye zılgıt çekebilirler*[138] —kâğıt sabırlıdır— fakat «Bund»un faaliyetlerini bilen herkes için, bu yürekli kişilerin kendileri hakkında doğruyu söylemekten basitçe korktuklarını ve «demagoji» gibi ağır sözler arkasına sığındıklarını anlamak zor olmayacaktır...

Ulusal sorunda bu görüş üzerinde ısrar eden «Bund», örgüt sorununda da doğal olarak Yahudi işçilerin ayrılması yolunda, Sosyal-Demokrasi içinde ulusal kuryeler kurma yolunda yürümek zorundaydı. Bu, ulusal özerkliğin mantığıdır!

Ve gerçekten de «Bund», «biricik temsilcilik» teorisinden, işçiler arasına «ulusal sınırlar çekilmesi» teorisine geçiyor. «Bund», Rusya Sosyal-Demokrasisinden, «örgüt yapısında milliyetlere göre sınırlama yapmasını»** talep ediyor. Ve sınırlamadan «bir adım daha ileriye» giderek «kendini ayırma» «teori»sine varıyor. «Bund»un VIII. Konferansında «ulusal varlığın kendini ayırma»da*** yattığı yolunda seslerin yükselmesi boşuna değildir.

Örgütsel federalizm, içinde çözülmenin ve ayrılıkçılığın ögelerini taşır. «Bund» ayrılıkçılık yolunda yürümektedir.

Aslında onun yürüyeceği başka bir yol da yoktur. Yalnızca eksteritoryal örgüt olarak varlığı bile, onu ayrılıkçılık yoluna sürüklemektedir. «Bund», belirli kapalı bir bölgeye sahip değildir, «yabancı» topraklar üzerinde faaliyet göster-

---

* *«Naşa Zarya», 1912, No. 9/10, s. 120.*

** *«'Bund'un VII. Kongresinin Bildirisi»*[139], *s. 7.*

*** *«'Bund'un VIII. Konferansı Üzerine Rapor», s. 72.*

mektedir; halbuki onunla ilişki halinde olan sosyal-demokratik partiler, Polonya, Letonya ve Rusya Sosyal-Demokrasileri enternasyonal bölgesel kollektifler meydana getirirler. Fakat bu, bu kollektifin her genişlemesinin, «Bund» için bir «kayıp», faaliyet alanının daralması anlamına gelmesine götürmektedir. İki şeyden biri: Ya tüm Rusya Sosyal-Demokrasisi ulusal federalizm temelleri üzerinde yeniden örgütlenmelidir — ki o zaman «Bund» Yahudi proletaryasını «elde etme» olanağına sahip olacaktır; ya da bu kollektiflerin enternasyonal bölge ilkesi işlerlikte kalacaktır — ki o zaman «Bund» da, Polonya ve Letonya Sosyal-Demokrasileri gibi enternasyonallik temelleri üzerinde yeniden örgütlenecektir.

Zaten «Bund»un ta baştan beri «Rusya Sosyal-Demokrasisinin federatif ilkelere göre yeniden örgütlenmesini»* talep etmesi de bundan ileri gelmektedir.

«Bund», 1906 yılında tabandan gelen birleşme baskısına boyun eğerek bir orta yol seçti: Rusya Sosyal-Demokrasisine katıldı. Fakat bunu nasıl yaptı? Polonya ve Letonya Sosyal-Demokrasileri, Rusya Sosyal-Demokrasisine ortak ve barışçıl bir çalışma için katılırlarken, «Bund» federasyon uğruna savaş için katılmıştı. Bundçuların önderi Medem o zaman da şunları söylüyordu:

> «Biz barış için değil, savaşmak için geliyoruz. Barış yok; yakın zamanda bir barışı ancak Manilov'lar bekleyebilir. 'Bund', tepeden tırnağa donanarak Partiye girmelidir.»**

Burada Medem'in kötü niyetini görmek istemek yanlış olur. Burada sözkonusu olan kötü niyetler değil, «Bund»un özel pozisyonudur. Ve «Bund»un, enternasyonallik ilkeleri temelinde inşa edilmiş Rusya Sosyal-Demokrasisine karşı

---

* *«Ulusal Özerklik Sorunu ve Rusya Sosyal-Demokrasisinin Federatif İlkeler Üzerinde Yeniden Örgütlenmesi Sorunu Üzerine», «Bund» yayını, 1902.*

** *«Naşe Slovo» No. 3, Vilna 1906, s. 24.*

kaçınılmaz olarak mücadele etmesi, bu pozisyonu gereğidir. Fakat «Bund», Rusya Sosyal-Demokrasisine karşı mücadelede doğal olarak birliğin çıkarlarını yaralamıştır. Sonuçta öyle bir yere varıldı ki, «Bund» Parti tüzüklerini hiçe sayarak ve IV. Duma seçimlerinde Polonya milliyetçileri ile birlik olup, Polonyalı Sosyal-Demokratlara karşı çıkarak, Rusya Sosyal-Demokrasisinden resmen koptu.

Açıktır ki «Bund», kendisine bağımsız faaliyeti en iyi şekilde bu kopmanın sağlayacağını keşfetti.

Böylece örgütsel «sınırlama» «ilkesi», ayrılıkçılığa, tam kopuşa yol açtı.

Federalizm sorununda eski «Iskra»ya[140] karşı polemik içinde «Bund», bir zamanlar şöyle yazıyordu:

> «'Iskra' bizi, 'Bund'un Rusya Sosyal-Demokrasisine olan federatif ilişkilerinin, aradaki bağları gevşeteceğine inandırmak istiyor. Biz, bu görüşü Rusya'daki pratiğe bakarak çürütemeyiz, bunun basit bir nedeni vardır; çünkü Rusya Sosyal-Demokrasisi federatif bir birlik değildir. Fakat biz, 1897'de yapılan Parti kongresi kararı temelinde federatif bir karakter alan Avusturya Sosyal-Demokrasisinin olağanüstü öğretici deneyimlerine dayanabiliriz.»*

Bunlar 1902'de yazılmıştır.

Fakat bugün 1913'lerdeyiz. Şimdi gözümüzün önünde hem Rusya'nın «pratiği» hem de «Avusturya Sosyal-Demokrasisinin olağanüstü öğretici deneyimleri» vardır.

Bunlar bize ne anlatıyor?

«Avusturya Sosyal-Demokrasisinin olağanüstü öğretici deneyimleri»nden başlayalım. 1896'ya kadar Avusturya'da yekpare bir sosyal-demokrat parti vardır. Aynı yıl Londra'da Enternasyonal kongresinde ilk olarak Çekler ayrı bir temsilcilik ister ve bu temsilciliği alırlar. 1897 Viyana (Wimberg) Kongresinde yekpare parti resmen tasfiye edilir ve onun yerine 6 ulusal «Sosyal-Demokrat grubun» oluşturduğu federatif bir birlik kurulur. Ardından bu gruplar bağım-

---

* *«Ulusal Özerklik Sorunu Üzerine» vb., vs. 17.*

sız partilere dönüşerek günden güne aralarındaki bağları koparırlar. Partilerden sonra parlamento fraksiyonu bölünür, ulusal «klüpler» oluşur. Bunu milliyetlere göre parçalanan sendikalar izler. Daha sonra kooperatiflere bile sıra gelir: Çek ayrılıkçıları işçileri bu kooperatifleri parçalamaya çağırırlar*. Ayrılıkçı ajitasyonun işçilerin dayanışma duygularını azalttığından ve sık sık grev kırıcılığa ittiğinden burada söz bile etmiyoruz.

Demek ki «Avusturya Sosyal-Demokrasisinin olağanüstü öğretici deneyimleri», «Bund»un **aleyhinde**, eski «Iskra» lehinde konuşmaktadır. Avusturya partisinde federalizm, ayrılıkçılığın en kötü türüne, işçi hareketinin birliğinin parçalanmasına götürmüştür.

Yukarıda «Rusya'daki pratiğin» de aynı şeyleri söylediğini gördük. Bundçu ayrılıkçılar, aynı Çek ayrılıkçıları gibi, ortak sosyal-demokrat parti ile, Rusya Sosyal-Demokrasisi ile bağlarını kopardılar. Sendikalara, Bundçu sendikalara gelince, onlar baştan beri milliyet ilkesine göre inşa edilmişlerdi, yani diğer milliyetlerin işçilerinden ayrılmışlardı.

Tamamen ayrılma, tamamen kopma — federalizmin «Rusya pratiği» bu görüntüyü veriyor.

Böyle bir durumun işçiler üzerinde, dayanışma duygularının zayıflaması ve morallerinin bozulması —bu moral bozukluğu «Bund» içine de girmiştir— doğrultusunda etki yapmasına şaşmamak gerekir. İşsizlik nedeniyle, Yahudi ve Polonyalı işçiler arasında gittikçe sıklaşan çatışmaları kastediyoruz. «Bund»un IX. Konferansında bu konu üzerine neler söylendi, dinleyin:

> «... Biz, yerlerimizi alan Polonyalı işçileri pogrom kahramanları, sarılar olarak görüyoruz. Onların grevlerini desteklemiyor, bunları paramparça ediyoruz. Ayrıca, onların yerlerimizi almalarına karşı biz de onların yerlerini alıyoruz: Fabrikalara Yahudi işçilerin alınmamasına ce-

---

* *Bkz. «Ayrılıkçılığın Belgeleri»nde Vanek'in*[141] *broşüründen aktarılan sözler, s. 29.*

vap olarak Polonyalı işçileri el tezgâhlarına bırakmıyoruz. *Bu meseleyi elimize almazsak, işçiler başkalarını izleyecektir.*»* (Altını biz çizdik. *J. St.*)

«Bund»un konferansında dayanışma üzerine böyle sözediliyor.

«Sınırlama» ve «ayırma»da artık bundan ileriye gidilemez. «Bund» hedefine ulaştı: Çeşitli milliyetlerden işçileri birbirinden ayırarak, yumruk yumruğa giriştirmiş ve onları grev kırıcılığa itmiştir. Başka türlü olamazdı: «Bu meseleyi elimize almazsak, **işçiler başkalarını izleyecektir**»...

İşçi hareketinin dezorganizasyonu, Sosyal-Demokrasi saflarında moral bozukluğu — «Bund»un federalizmi buna götürür.

Böylece ulusal-kültürel özerklik düşüncesi, bu düşüncenin yarattığı atmosfer, Rusya'da Avusturya'dakinden daha zararlı olmuştur.

VI
KAFKASYALILAR, TASFİYECİLERİN KONFERANSI

Yukarıda, milliyetçilik «salgınına» dayanamayan Kafkasya Sosyal-Demokratlarının bir bölümünün sallantılarından sözetmiştik. Bu sallantılar, sözkonusu Sosyal-Demokratların —ne kadar tuhaf görünse de— «Bund»un ayak izlerinden yürümeleri ve ulusal-kültürel özerkliği ilan etmiş olmalarında ifadesini bulmuştur.

Tüm Kafkasya için bölgesel özerklik ve Kafkasya sınırları içinde yaşayan uluslar için ulusal-kültürel özerklik — bu talep, bu Sosyal-Demokratlar tarafından —geçerken söyleyelim ki, bunlar aynı zamanda Rus tasfiyecilere katılmaktadırlar— böyle formüle edilmektedir.

Bunların tanınmış lideri ünlü N.'yi dinleyelim:

---

* «*Bund'un IX. Konferansı Üzerine Rapor*», *s. 19*.

«Herkesin bildiği gibi Kafkasya, merkezi bölgelerden, gerek nüfusun ırksal bileşimi bakımından, gerekse toprak ve tarımsal kültür bakımından farklıdır. Böyle bir bölgenin açılması ve maddi gelişimi, bölgesel özellikleri tanıyan, bu bölgenin iklimine ve kültürüne alışkın olan insanların, bölge halkının işgücünü gerektirmektedir. Bu ülkenin gelişimi için bütün yasalar bu bölgede hazırlanmalı ve bölge halkı tarafından uygulanmalıdır. Buna göre bölgesel sorunlar üzerine yasalar çıkarmak, Kafkasya özyönetiminin merkezi kurulunun yetki alanına dahil olacaktır... Böylece Kafkasya merkezinin fonksiyonu, bölgesel toprağın gelişmesini, bölgenin maddi zenginliğini amaçlayan yasalar çıkarmak olacaktır.»*

Yani Kafkasya için bölgesel özerklik.

N.'nin karmakarışık ve birbirine uymayan gerekçesi gözönüne alınmazsa, vardığı sonucun doğru olduğunu kabul etmek gerekir. Kafkasya'nın bileşiminin ve yaşam koşullarının özellikleri gözönünde tutulduğunda, Kafkasya'nın genel olarak devletin anayasal çerçevesi içinde etkili olan bir bölgesel özerkliği gerçekten de gereklidir. Bunu **N.** de reddetmiyor. II. Parti Kongresinde, «asıl Rus bölgelerinden yaşam koşulları ve nüfus bileşimi bakımından farklı olan bütün kenar bölgeler için bölgesel özyönetimin tanınmasını» ilan eden Rusya Sosyal-Demokrasisi de bu durumu kabul etmişti.

II. Kongrede bu konuyu tartışmaya açan Martov, bunu «Rusya'nın muazzam genişliği ve merkezi yönetiminden edinilen deneyimlerin, bizi Finlandiya, Polonya, Litvanya ve Kafkasya gibi büyük birimler için bölgesel özyönetimin gerekliliği ve amaca uygunluğu sonucuna vardırdığı» ile gerekçelendirmiştir.

Fakat bundan, bölgesel **özyönetimin** bölgesel **özerklik** demek olduğu sonucu çıkmaktadır.

---

* *Bkz. Gürcü gazetesi «Çveni Zhovreba» («Yaşamımız»)*[142] *1912, No. 12.*

Ne var ki N. daha ileriye gider. Ona göre Kafkasya'nın bölgesel özerkliği «sorunun sadece bir yanı»dır.

> «Şimdiye kadar, bölgesel yaşantının sadece maddi gelişiminden söz ettik. Fakat bir bölgenin iktisadi gelişimi sadece iktisadi faaliyetle olmaz, bunun yanısıra ruhi ve kültürel faaliyetler de gereklidir»... «Kültürel bakımdan güçlü bir ulus, iktisadi alanda da güçlüdür»... «Ne var ki ulusların kültürel gelişimi ancak milli dilde mümkündür»... «Bunun için anadille bağıntılı tüm sorunlar, ulusal-kültürel sorunlardır. Bunlar halk eğitimi, adliye, kilise, edebiyat, sanat, bilim, tiyatro vb. sorunlardır. Eğer bölgenin maddi gelişimi ulusları birleştiriyorsa, ulusal-kültürel meseleler her ulusu ayrı bir çalışma alanına yerleştirdiği için, ayırıcı nitelikte olur. Birinci türden faaliyet belli bir toprağa bağlıdır»... «Ulusal-kültürel meselelerde durum değişiktir. Bu meseleler belirli bir toprağa değil, fakat belirli bir ulusun varlığına bağlıdır. Gürcücenin kaderi, bir Gürcüyü nerede yaşıyor olursa olsun aynı biçimde ilgilendirir. Gürcü kültürünün sadece Gürcistan'da oturan Gürcüleri ilgilendirdiğini söylemek büyük bir cahillik olurdu. Örneğin, Ermeni kilisesini alalım. Bu kilisenin işlerinin yürütülmesine, çeşitli bölgelerde ve devletlerde bulunan Ermeniler katılmaktadırlar. Burada toprak hiçbir rol oynamaz. Veya bir Gürcü müzesinin kurulması ile Tiflis'teki Gürcüler kadar, Bakû'da, Kutais'de, Petersburg'da oturan Gürcüler de ilgilenirler. Demek ki, tüm ulusal-kültürel meselelerde idare ve yönetimi, bu meselelerle ilgili ulusun kendisine vermek gerekmektedir. Biz Kafkasya'daki milliyetler için ulusal-kültürel özerkliği ilan ediyoruz.»*

Kısaca: Kültür toprak, toprak da kültür olmadığından, ulusal-kültürel özerklik gerekmektedir. N.'nin bu konu yararına söyleyebildiklerinin hepsi budur işte.

Bir kez daha ulusal-kültürel özerkliği genel olarak ele almak istemiyoruz: yukarıda onun olumsuz niteliğinden söz-

---

* *Aynı yerde.*

etmiştik. Burada, genel olarak olumsuz ulusal-kültürel özerkliğin, Kafkasya koşullarında daha da saçma ve budalaca olduğunu belirtmek istiyoruz.

Bunun nedeni şudur.

Ulusal-kültürel özerklik, az-çok gelişmiş milliyetleri, gelişmiş kültür ve edebiyatları olan milliyetleri şart koşar. Bu önkoşullar olmaksızın sözkonusu özerklik tüm anlamını yitirir, anlamsızlaşır. Oysa Kafkasya'da ilkel bir kültürü, ayrı bir dili olan, fakat kendi edebiyatına sahip olmayan bir dolu halk yaşamaktadır. Ve bu halklar bir de geçiş aşamasında bulunmaktadırlar; kısmen asimile olmakta, kısmen de gelişmektedirler. Ulusal-kültürel özerklik bunlara nasıl uygulanacaktır? Bu halklara ne olacaktır? Bunlar ulusal-kültürel özerklik için şüphesiz önkoşul olan ayrı ulusal-kültürel birliklerde nasıl «örgütlenecek»lerdir?

Ayrı ayrı diller konuşan, fakat kendi edebiyatlarına sahip olmayan Mingrellerin, Abazaların, Acarların, Svanların, Lezginlerin vb. durumları ne olacaktır? Hangi ulusa sayılacaktır bunlar? Bunları ulusal birliklerde «örgütlemek» mümkün müdür? Bunlar hangi «kültür meseleleri» adına «örgütlenecektir»?

Osetlerin — ki bunlardan Trans-Kafkasyalı Osetler Gürcüler tarafından asimile edilmektedir (ancak henüz tamamen asimile olmamışlardır), Ön-Kafkasya'da yaşayan Osetler ise kısmen Ruslar tarafından asimile edilmekte, diğer kısmı ise öz edebiyatlarını yaratarak gelişmektedirler — durumu ne olacaktır? Bunlar yekpare bir ulusal birlikte nasıl «örgütlenecekler»?

Gürcüce konuşan, fakat Türk kültürüne sahip ve müslüman Acarlar hangi ulusal birliğe sayılacak? Yoksa onları **dini meseleler bazında** Gürcülerden ayrı ve **diğer kültür meseleleri bazında** Gürcülerle birlikte mi «örgütlemeli»? Ya Kobuletler, İnguşlar, İngiloidler?

Bir dolu halkı listeden çıkaran bu özerklik nasıl bir özerkliktir?

Hayır, bu ulusal sorunun çözümü değil, boş bir fantezinin ürünüdür.

Fakat yine de düşünülmezi düşünüp, N.'nin ulusal-kültürel özerkliğinin gerçekleştiğini varsayalım. Nereye varacak, hangi sonuçları verecektir bu? Örneğin çok düşük okuma-yazma oranı ile, herşeye kadir mollaların başı çektiği okulları ile, dinsel inançlarla işlenmiş kültürleri ile Trans-Kafkasya Tatarlarını alalım... Bunları bir ulusal-kültürel birlik biçiminde örgütlemenin, mollaları başlarına oturtmak, onları eti ve kemiğiyle mollalara teslim etmek, Tatar kitlelerin baş düşmanları tarafından manevi köleleştirilmesi için yeni kaleler meydana getirmek anlamına geleceğini kavramak zor değildir.

Fakat Sosyal-Demokratlar ne zamandan beri gericilerin değirmenine su taşıyorlar?

En kötü gericilere kitleleri köle olarak teslim etmeye yarayan, Trans-Kafkasyalı Tatarların bir ulusal-kültürel birlik biçiminde ayrılması — Kafkasyalı tasfiyeciler «ilan edecek» daha iyi birşey bulamadılar mı?...

Hayır, ulusal sorunun çözümü bu değildir.

Kafkasya'da ulusal sorunun çözümü ancak, **geç kalmış ulusların ve halkların, gelişmiş kültürün genel cereyanı içine çekilmesi doğrultusunda mümkündür.** Ancak böyle bir çözüm ilerici olabilir ve Sosyal-Demokrasi tarafından kabul edilebilir. Ve Kafkasya'nın bölgesel özerkliği tam da bunun için; geç kalmış ulusları genel kültürel gelişim içine çektiği, onlara küçük milliyetlerin tecrit kabuğundan çıkmalarına yardımcı olduğu, onları ileriye ittiği ve gelişmiş kültürün nimetlerinden yararlanmalarını sağladığı için kabul edilebilir olmaktadır. Oysa ulusal-kültürel özerklik tam aksi yönde etki yapmaktadır; çünkü o ulusları eski kabuğu içine kapatır, onları kültürün alt aşamalarında tutar ve daha yüksek kültür aşamalarına varmalarını engeller.

Böylece ulusal özerklik, bölgesel özerkliğin olumlu yanlarını felce uğratır, bunları sıfırlar.

Işte bunun için, ulusal-kültürel özerkliği bölgesel özerklikle birleştiren, N.'nin önerdiği özerkliğin bu karma tipi de işe yaramaz. Doğaya aykırı olan bu kombinasyon, durumu iyileştirmez, bilakis kötüleştirir, çünkü geç kalmış uluslа-

rın gelişimini engellemekle kalmaz, aynı zamanda bölgesel özerkliği, ulusal birlikler halinde örgütlenmiş *ulusların* çatışma alanı haline getirir.

Böylece genel olarak işe yaramaz olan ulusal-kültürel özerklik, Kafkasya'da anlamsız gerici bir girişime bürünür!

N.'nin ve onun Kafkasyalı düşünce arkadaşlarının ulusal-kültürel özerkliği işte budur.

Kafkasyalı tasfiyecilerin «bir adım ileriye» atarak örgüt sorununda da «Bund»u izleyip izlemeyeceklerini zaman gösterecektir. Şimdiye kadar Sosyal-Demokrasi tarihinde örgüt federalizmi her zaman programda ulusal özerklikten önce gelmiştir. Avusturya sosyal-demokratları daha 1897'den başlayarak örgütsel federalizmi uyguluyorlardı ve ancak iki yıl sonra (1899) ulusal özerkliği kabul ettiler. Bundçular ulusal özerklik üzerine işitilebilir bir şekilde konuşmaya ilk olarak 1901'de başladılar, ancak örgütsel federalizmi 1897'den beri uyguluyorlardı.

Kafkasyalı tasfiyeciler sondan, ulusal özerklikten başladılar. Eğer «Bund»un ayak izlerinden yürümeye devam ederlerse, önce doksanlı yılların sonunda *enternasyonallik* temelinde kurulmuş olan mevcut örgüt yapısının tamamını yıkmak zorunda kalacaklardır.

Ancak bir zamanlar işçiler için anlaşılmaz olan ulusal özerkliğin yanında yer almak ne kadar kolay olduysa, Kafkasya'daki tüm milliyetlerin işçileri tarafından yıllar süren çalışma sonucu böylesine büyük bir özen ve sevgiyle inşa edilmiş olan, böylesine korunan bu yapıyı yıkmak o ölçüde zor olacaktır. İşçilerin gözlerinin açılması ve ulusal-kültürel özerkliğin milliyetçi niteliğini görmeleri için sadece böyle bir Herostrat* adımı atmak yeterli olacaktır.

Kafkasyalılar ulusal sorunu sözlü münazara ve edebi tartışma yoluyla, alışılmış biçimde çözmeye çalışırlarken, tasfiyecilerin tüm-Rusya Konferansı hiç alışılmamış bir yöntem keşfetti. Basit ve kolay bir yöntem. Dinleyin:

---

* *Herostrat, sırf üne kavuşmak için, Efes'teki Artemis tapınağını yakmıştı. —ÇN.*

«... ulusal-kültürel özerklik talebini ileri sürme zorunluluğu üzerine... Kafkasya delegasyonunun bildirimini dinledikten sonra, Konferans, bu talebin özüne ilişkin tavır takınmaksızın, her milliyete kendi kaderini tayin hakkını tanıyan Parti programı maddesinin böyle bir yorumunun, Parti programının tam anlamına ters düşmediğini saptar.»

Yani önce, bu sorunun «özüne ilişkin tavır takınmamak», sonra da «saptamak». Orijinal bir yöntem...

Bu orijinal konferans neyi «saptıyor»?

Ulusal-kültürel özerklik «talebinin», ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkını tanıyan «programın tam anlamına ters düşmediğini» saptıyor.

Bu tezi inceleyelim.

Kendi kaderini tayin maddesi, ulusların haklarından sözeder. Bu maddeye göre uluslar, sadece özerklik hakkına değil, fakat ayrılma hakkına da sahiptirler. Burada sözkonusu olan, **siyasi** bakımdan kendi kaderini tayin etmedir. Tüm uluslararası Sosyal-Demokrasi içinde uzun zamandan bu yana saptanmış olan ulusların siyasi bakımdan kendi kaderlerini tayin etme hakkına olur-olmaz anlamlar yüklemeye çalışarak kimi aldatmak istiyorlardı tasfiyeciler?

Yoksa tasfiyeciler işin içinden sıyrılıp, şöyle bir sofizmin arkasına mı saklanmak isteyecekler: Ulusal-kültürel özerklik zaten ulusların haklarına «ters düşmez» ki? Yani herhangi bir devletin bütün ulusları, yaşamlarını ulusal-kültürel özerklik ilkelerine göre kurma isteğinde olurlarsa, bu belirli uluslar bu hakka sahiptirler ve hiç kimsenin onlara politik yaşamın başka bir biçimini **zorla kabul ettirmeye** hakkı yoktur. Yeni olduğu kadar da açıkgöz bir düşünce! Buna, genelde ulusların anayasalarını kaldırmaya, yerine bir istibdat rejimi getirmeye, eski düzeni tekrar yerleştirmeye hakları olduğunu eklemek mümkün değil midir? Çünkü uluslar, ve yalnızca uluslar kendi kaderlerini tayin etme hakkına sahiptirler. Tekrarlıyoruz: Meseleyi böyle alırsak, ne ulusal-kültürel özerklik, ne de herhangi bir ulusal gericilik, **ulusların haklarına** «ters düşmez».

Saygıdeğer konferans bunu mu söylemek istiyordu acaba?

Hayır, bunu değil. O doğrudan doğruya ulusal-kültürel özerkliğin, ulusların haklarına değil, **programın «tam anlamına»** «ters düşmediğini» söylüyor. Burada sözkonusu olan, ulusların hakları değil, programdır.

Bu anlaşılırdır da. Herhangi bir ulus, Konferansa başvursaydı, Konferans o ulusun ulusal-kültürel özerklik hakkına sahip olduğunu açıkça saptayabilirdi. Ancak Konferansa bir ulus değil, Kafkasya Sosyal-Demokratlarının bir «delegasyonu» başvurdu; kötü Sosyal-Demokratlar olmakla birlikte, ne de olsa Sosyal-Demokratlar. Ve bunlar, ulusların haklarını değil, fakat ulusal-kültürel özerkliğin **Sosyal-Demokrasinin ilkeleriyle** çelişip çelişmediğini, **Sosyal-Demokrasinin programının «tam anlamına»** «ters düşüp düşmediğini» sordular.

Demek ki **ulusların hakları** ve **Sosyal-Demokrasinin programının «tam anlamı»** bir ve aynı şey değildir.

Görülüyor ki, ulusların haklarına ters düşmeksizin, programın «tam anlamına» ters düşebilen talepler vardır.

Bir örnek. Sosyal-Demokratların programlarında dini inanç özgürlüğü üzerine bir madde bulunuyor. Bu maddeye göre, her bireyler grubu, istediği herhangi bir dini kabul etme **hakkına sahiptir:** Katoliklik, ortodoksluk vb. Sosyal-Demokrasi her türlü dini baskıya karşı, ortodoksların, katoliklerin, protestanların takibata uğratılmasına karşı mücadele edecektir. Fakat bu, katolikliğin, protestanlığın vb. «programın tam anlamına ters düşmediği» anlamına mı gelmektedir? Hayır, kesinlikle değil. Sosyal-Demokrasi her zaman katolikliğin, protestanlığın takibata uğratılmasını protesto edecek, her zaman ulusların istedikleri dini kabul etmeleri hakkını savunacaktır; fakat aynı zamanda Sosyal-Demokrasi, proletaryanın çıkarlarından yola çıkarak, sosyalist dünya görüşünü zafere götürmek için katolikliğe, protestanlığa, ortodoksluğa karşı ajitasyon yürütecektir.

Ve bunu, protestanlığın, katolikliğin, ortodoksluğun vb. hiç kuşkusuz programın «tam anlamına», yani proletarya-

nın iyice anlaşılan çıkarlarına «ters düştüğü» için yapacaktır.

Ulusların kendi kaderlerini tayini için de aynı şeyler söylenmelidir. Uluslar istedikleri gibi örgütlenme hakkına sahiptirer; onlar ulusal kurumlarından her birini —yararlı olanlar gibi zararlıları da— koruma hakkına sahiptirler, kimse ulusların yaşamlarına **zorla** müdahale edemez (kimse bu hakka sahip değildir!). Fakat bu henüz, Sosyal-Demokrasinin ulusların zararlı kurumlarına karşı, ulusların amaca uygun olmayan taleplerine karşı mücadele etmeyeceği ve ajitasyon yapmayacağı anlamına gelmez. Tam tersine Sosyal-Demokrasinin görevi, kendisini proletaryanın çıkarlarına en uygun biçimde örgütlemesi doğrultusunda ulusun iradesini etkilemek, bu doğrultuda ajitasyon yapmaktır. İşte bunun için Sosyal-Demokrasi, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı uğruna mücadelesinde, gerek Tatarların ayrılmasına karşı, gerekse Kafkasya uluslarının ulusal-kültürel özerkliğine karşı aynı zamanda ajitasyon yapacaktır; çünkü her ikisi de bu ulusların **hakları** ile ters düşmeksizin, programın **«tam anlamına»**, yani Kafkasya proletaryasının çıkarlarına ters düşmektedir.

Görülüyor ki, «ulusların hakları» ile programın «tam anlamı» bambaşka iki düzlemdir. Programın «tam anlamı», proletaryanın programında onun çıkarlarının bilimsel formülasyonunu ifade ederken, ulusların hakları çeşitli sınıfların — burjuvazi gibi, aristokrasi gibi, ruhban sınıfı gibi sınıfların güçleri ve etkilerine göre — çıkarlarını ifade edebilir. Orada sözkonusu olan Marksistlerin **yükümlülüğü**, burada ise çeşitli sınıflardan oluşan ulusların **haklarıdır**. Ulusların hakları ile Sosyal-Demokratizmin ilkeleri arasında, örneğin Keops piramidinin tasfiyecilerin ünlü konferansına ters düştüğü ölçüde ayrılık vardır. Bu iki şeyi birbiriyle karşılaştırmak olanaksızdır.

Bundan şu sonuç çıkar ki, saygıdeğer konferans, affedilmeyecek bir biçimde, iki çok farklı şeyi birbirine karıştırmıştır. Çıkan sonuç, ulusal sorunun çözümü değil, fakat anlamsızlıktır; öyle ki, ulusların hakları ile Sosyal-Demok-

rasinin ilkeleri birbirine «ters düşmez» — dolayısıyla bir ulusun her talebi proletaryanın çıkarlarıyla bağdaştırılabilir, dolayısıyla kendi kaderini tayin etmek isteyen ulusların hiçbir talebi programın «tam anlamına» «ters düşmez»!

Onların mantıkla işleri yok...

Tasfiyeciler konferansının ulusal-kültürel özerklik talebinin programın «tam anlamına» «ters düşmediği» yolundaki ünlü kararı da bu anlamsızlıktan çıkmıştır.

Fakat tasfiyeciler konferansı sadece mantık kurallarına karşı gelmekle kalmaz.

Ulusal-kültürel özerkliği tasdik ve kabul etmekle bu konferans, Rusya Sosyal-Demokrasisine karşı yükümlülüğünü de ihlâl etmektedir. Programın «tam anlamını» açıkça ihlâl etmektedir, çünkü bilindiği gibi, bu programı kabul etmiş olan II. Parti Kongresi, ulusal-kültürel özerkliği **kesinlikle reddetmiştir.** Bu kongrede, sözü edilen konu üzerine şunlar söylenmiştir:

«*Goldblatt* (Bundçu):... ben, milliyetlerin kültürel gelişim *özgürlüğünü güvenceleyecek* özel kuruluşların oluşturulmasını gerekli görüyorum ve bunun için 8. maddeye şunun eklenmesini öneriyorum: *'ve onlara tam bir kültürel gelişim özgürlüğü güvenceleyecek kurumların oluşturulması'* (bu bilindiği gibi, ulusal-kültürel özerkliğin Bundçu formülasyonudur. *J. St.*).

Martinov, genel kuruluşların özel çıkarları da güvenceleyecek biçimde oluşturulması gerektiğine işaret eder. Milliyetlerin kültürel gelişim özgürlüğünü güvenceleyecek herhangi bir *özel* kurum meydana getirmenin olanaksızlığını ileri sürer.

Yegorov: Milliyetler sorununda biz sadece olumsuz önerileri kabul edebiliriz, yani biz milliyetlere herhangi bir halel getirilmesine karşıyız. Fakat Sosyal-Demokratlar olarak şu ya da bu milliyetin, milliyet olarak gelişip gelişmeyeceği bizi ilgilendirmez. Bu derinden işleyen bir sürecin işidir.

Koltsov: 'Bund' delegeleri, milliyetçilikleri üzerine ko-

nuşmaya başlandığı anda kırılıyorlar. Oysa 'Bund' delegesinin getirdiği değişiklik önerisi salt milliyetçi niteliktedir. Bizden, yitip gitmekte olan milliyetlerin bile desteklenmesi için hücum önlemleri isteniyor!»

... Sonuç, «*Goldblatt'ın önerisi çoğunluk tarafından, üç oya karşı, reddedilir*».

Yani tasfiyeciler konferansının, programın «tam anlamına» «ters» hareket ettiği açıktır. O programı ihlal etmiştir.

Şimdi de tasfiyeciler, ulusal-kültürel özerkliği güya onayladığını iddia ettikleri Stockholm Parti Kongresine dayanarak kendilerini haklı çıkarmaya çalışıyorlar. VI. Kossovski şöyle yazıyor:

«Bilindiği gibi, Stockholm Parti Kongresinde kabul edilmiş olan sözleşmeye göre, (genel parti kongresinde ulusal sorun karara bağlanasıya kadar) 'Bund'a ulusal programını muhafaza izni verilmişti. Bu kongre, ulusal-kültürel özerkliğin en azından genel parti programıyla çelişmediğini kabul etmiştir.»*

Ne var ki tasfiyecilerin çabaları boşunadır. Stockholm Parti Kongresi «Bund»un programını onaylamayı aklından bile geçirmemiştir. Sadece, bu sorunu şimdilik açık bırakmaya hazır olduğunu açıklamıştır. Yiğit Kossovski, doğrunun tümünü söylemek için gerekli cesaretten yoksundur. Olguları izaha ne gerek var. İşte olgular:

«Galin tarafından bir değişiklik önerisi getirilir: 'Parti Kongresi konuyu *görüşmediği* için, ulusal program sorunu *açık bırakılmıştır*' (*lehte* 50 oy, *aleyhte* 32 oy).

Bir ses: 'Açık bırakılmıştır' ne demektir?

Başkan: Ulusal sorunun açık kaldığını söylüyorsak, bu 'Bund'un bu sorun üzerine aldığı kararı önümüzdeki Parti

---

* «*Naşa Zarya*», *1912, No. 9/10, s. 120.*

Kongresine kadar muhafaza edebileceği demektir»** (altını biz çizdik. *J. St.*).

Görüldüğü gibi Parti Kongresi, «Bund»un ulusal program sorununu «görüşmemiştir» bile, onu sadece «açık» bırakmış ve gelecek genel parti kongresine kadar programının kaderi üzerine kendisinin karar vermesi için «Bund»u serbest bırakmıştır. Başka sözlerle: Stockholm Parti Kongresi, ulusal-kültürel özerklik hakkında şu ya da bu yönde bir yargıya varmaksızın bu sorunu atlamıştır.

Buna karşılık tasfiyecilerin konferansı en belirli biçimde sorunun yargılanmasına girişiyor, ulusal-kültürel özerkliği kabul edilebilir olarak tanıyor ve Parti programı adına bunu onaylıyor.

Aradaki fark göze batmaktadır.

Böylece tasfiyeciler konferansı, bütün hile ve kurnazlıklara rağmen ulusal sorunu bir adım bile ileriye götüremedi.

«Bund»un ve Kafkasyalı ulusal-tasfiyecilerin önünde laf ebeliği yapmak — konferansın becerebildiği tek şey bu oldu.

VII
RUSYA'DA ULUSAL SORUN

Geriye ulusal sorunun olumlu çözümünü anlatmak kalıyor.

Biz sorunun ancak Rusya'nın bugün içinde bulunduğu durumla ayrılmaz bağ içinde çözülebileceğinden yola çıkıyoruz.

Rusya «normal», «anayasal» bir yaşama varamamış, siyasi krizin henüz çözülmemiş olduğu bir geçiş dönemi içinde yaşamaktadır. Önümüzde fırtınalı ve «karışık» günler bulunuyor. Bugünkü ve gelecekteki hareketin kendisine hedef

---

** *«Naşe Slovo», 1906, No. 8, s. 53.*

olarak [Rusya'yı -ÇN] tamamen demokratikleştirmeyi koyması bundandır.

Ulusal sorun işte bu hareket ile bağ içinde incelenmelidir.

Demek ki, ulusal sorunun çözümünün **temeli** ve önkoşulu olarak ülkenin tamamen demokratikleştirilmesi.

Sorunun çözümünde sadece iç durum değil, aynı zamanda dış durum da gözönünde tutulmalıdır. Rusya, Avrupa ile Asya arasında, Avusturya ile Çin arasındadır. Asya'da demokratizmin büyümesi kaçınılmazdır. Avrupa'da emperyalizmin gelişmesi bir tesadüf değildir. Avrupa, sermayeye küçük gelmeye başlar; yeni pazarlar, ucuz işgücü, yeni yatırım olanakları peşinde koşan sermaye, şiddetle yabancı ülkelere yüklenir. Ancak bu durum dış politika karışıklıklarına ve savaşa yol açar. Balkan savaşının[143] karışıklıkların başı değil, sonu olduğunu kimse söyleyemez. Bu yüzden, Rusya'daki şu ya da bu milliyetin bağımsızlık sorununu ortaya atmayı ve çözmeyi gerekli bulabileceği iç ve dış konjonktürlerin biraraya gelmesi elbette mümkündür. Ve böyle durumlarda engeller çıkarmak kuşkusuz Marksistlerin işi değildir.

Bundan, Rus Marksistlerinin ulusların kendi kaderini tayin hakkını tanımaksızın edemeyecekleri sonucu çıkmaktadır.

Demek ki, ulusal sorunun çözümünde **ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı kaçınılmaz bir noktadır.»**

Devam edelim. Şu ya da bu nedenden ötürü bütünün çerçevesi içinde kalmayı yeğ tutan ulusların durumu ne olacaktır?

Ulusal-kültürel özerkliğin işe yaramaz olduğunu gördük. Birinci olarak bu özerklik yapaydır ve hayatiyetten yoksundur; çünkü yaşamın, gerçek yaşamın birbirinden ayırarak ülkenin ayrı köşe ve bucaklarına dağıttığı insanların yapay olarak bir ulus içine çekilmesini öngörmektedir. İkinci olarak bu özerklik, milliyetçiliğe götürür; çünkü insanların ulusal kuryalara göre «ayrılması» görüşüne, ulusların «örgütlenmesi» görüşüne, «ulusal özellikler»in «korunması» ve geliştirilmesi görüşüne götürmektedir — ki bunlar Sosyal-De-

mokrasi için yakışık almayan şeylerdir. Reichsrat'taki Moravyalı ayrılıkçıların, Alman Sosyal-Demokrat milletvekillerinden ayrıldıktan sonra Moravyalı burjuva milletvekilleriyle, deyim yerindeyse bir Moravya «Kolo»su [küme] oluşturmaları bir tesadüf değildir. «Sabbat»ı ve «İbranice»yi kutsallaştıran Bundçu ayrılıkçıların milliyetçilik batağına saplanmaları da tesadüf değildir. Duma'da henüz Bundçu milletvekili yoktur, fakat «Bund»un etki alanında dinci-gerici Yahudi camiası var ve «Bund», bu camianın «idari kurumlarında», Yahudi işçilerle Yahudi burjuvazisi arasında «birlik» düzenliyor.* Ulusal-kültürel özerkliğin mantığı budur işte.

O halde **ulusal** özerklik sorunun çözümü değildir.

Peki ama çıkar yol nerededir?

Biricik doğru çözüm, **bölgesel** özerkliktir, Polonya, Litvanya, Ukrayna, Kafkasya vb. gibi belirginleşmiş birimlerin özerkliğidir.

Bölgesel özerkliğin üstünlüğü öncelikle şudur: Burada sözkonusu olan topraksız bir kurgu değil, fakat belirli bir toprakta yaşayan belirli bir ahalidir. Bundan başka bu özerklik, insanları uluslara göre ayırmaz, ulusal engelleri sağlamlaştırmaz — aksine engelleri yıkar ve farklı bir ayırımın, sınıflara göre ayırımın yolunu açmak için nüfusu birleştirir. Son olarak bu özerklik, sözkonusu bölgenin, ortak merkezin kararlarını beklemek zorunda kalmaksızın doğal zenginliklerini en iyi biçimde kullanma ve üretici güçleri geliştirme olanaklarını sağlar — ki bunlar ulusal özerkliğin içermediği fonksiyonlardır.

Demek ki ulusal sorunun çözümünde **kaçınılmaz nokta olarak bölgesel özerklik.**

Elbette hiçbir bölge tüm alanı içinde ulusal bakımdan homojen değildir, çünkü bu bölgelerden her birine ulusal azınlıklar serpiştirilmiştir. Polonya'da Yahudiler, Litvanya'da Letonlar, Kafkasya'da Ruslar, Ukrayna'dda Polonyalılar

---

* *«'Bund'un VIII. Konferansı Üzerine Rapor», Camia üzerine kararın sonu.*

vb. gibi. Bu nedenle, ulusal çoğunlukların ulusal azınlıkları baskılamalarından kaygı duyulabilir. Bu tür kaygılar, ülke ancak eski durumunda kaldığı sürece geçerlidir. Ülke tamamen demokratikleşsin, bu kaygılar da yitecektir.

Dağılmış azınlıkları yekpare bir ulusal birlikte birleştirmek öneriliyor. Fakat azınlıkların yapay birliklere değil, yaşadıkları yerlerde gerçek haklara ihtiyaçları var. Tam bir demokratikleşme **olmaksızın** böyle birlikler onlara ne verebilir? Ya da tam demokratikleşme **durumunda** özel ulusal birliklere ne gerek vardır?

Bir ulusal azınlığı özellikle ne ilgilendirir?

Azınlık, bir ulusal birlikten yoksun olduğu için değil, anadilini konuşma hakkından yoksun bırakıldığı için hoşnutsuzdur. Ona anadilini kullanma hakkı verilsin, hoşnutsuzluk kendiliğinden kaybolacaktır.

Azınlık, yapay bir birlikten yoksun olduğu için değil, kendi ulusal okulundan mahrum bırakıldığı için hoşnutsuzdur. Ona böyle bir okul verilsin, hoşnutsuzluğunun bütün temelleri ortadan kalkacaktır.

Azınlık, bir ulusal birlikten yoksun olduğu için değil, vicdan özgürlüğünden (dini özgürlük), dolaşım özgürlüğünden yoksun olduğu için hoşnutsuzdur. Ona bu özgürlükler verilsin, hoşnutsuzluğu kalmayacaktır.

Demek ki ulusal sorunun çözümünde, **kaçınılmaz nokta olarak, bütün biçimleriyle (dil, okul vb.) ulusal eşitlik.** Ülkenin tamamen demokratikleşmesi temelinde çıkarılmış, ne biçimde olursa olsun istisnasız bütün ulusal ayrıcalıkları, ulusal azınlıkların haklarının daraltılması ve kısıtlanmasını yasaklayan genel bir devlet yasası da kaçınılmazdır.

Azınlıkların kağıt üzerinde kalmayan gerçek haklarının güvencesi, ancak ve yalnız bu yolla mümkündür.

Örgütsel federalizmle ulusal-kültürel özerklik arasında mantıki bir ilişkinin varlığı kabul edilebilir veya edilmez. Fakat ulusal-kültürel özerkliğin tam kopuşa, ayrılıkçılığa dönüşen sınırsız bir federalizm için elverişli bir atmosfer yarattığı tartışma götürmez. Avusturya'da Çekler ve Rusya'da Bundçular özerklikle başlamış, sonra federalizme geçmiş, en

sonunda da kendilerini ayrılıkçılıkta bulmuşlarsa, bunda hiç kuşkusuz ulusal-kültürel özerklik tarafından yayılan milliyetçi atmosfer büyük rol oynamıştır. Ulusal özerklikle örgüt içinde federasyonun elele yürümesi bir tesadüf değildir. Bu anlaşılırdır da. Her ikisi de milliyetlere göre ayrım talep ediyorlar. Her ikisi de milliyetlere göre bir örgütlenme öngörüyorlar. Benzerlik açıktır. Aradaki tek fark, birinde genel olarak nüfusun, diğerinde ise Sosyal-Demokrat işçilerin ayrılmasıdır.

Biz, işçilerin milliyetlere göre ayrılmasının nereye götürdüğünü biliyoruz. Birleşik işçi partisinin parçalanması, sendikaların milliyetlere göre bölünmesi, ulusal sürtüşmelerin, ulusal grev kırıcılığın keskinleşmesi, Sosyal-Demokrasi saflarında tam bir moral çöküntüsü — örgütsel federalizmin sonuçları bunlardır. Avusturya'da Sosyal-Demokrasinin tarihi ve Rusya'da «Bund»un faaliyetleri bunun açık kanıtıdır.

Buna karşı tek çıkar yol, enternasyonallik ilkelerine göre örgütlenmektir.

Rusya'nın tüm milliyetlerden işçilerinin yerel olarak **birleşik ve yekpare kollektiflerde** toplanması, bu kollektiflerin **yekpare** bir partide birleştirilmesi — görev budur.

Kendiliğinden anlaşılırdır ki, Partinin bu biçimde yapılanması, yekpare parti bütünü içinde bölgelerin geniş bir özerkliğini dıştalamaz, tersine önşart koşar.

Kafkasya deneyimleri, böyle bir örgüt tipinin amaca tam uygunluğu gösteriyor. Eğer Kafkasyalılar, Ermeni ve Tatar işçiler arasındaki ulusal kavgaları aşabildilerse, halkı katliam ve kurşunlama olasılıklarına karşı koruyabiliyorlarsa; eğer Bakû'da, ulusal grupların bu kaleydoskopunda artık ulusal çatışmalar daha şimdiden mümkün değilse, orada işçileri güçlü bir hareketin yekpare akışı içine çekmekte başarılı olunmuşsa, bunda Kafkasya Sosyal-Demokrasisinin enternasyonal yapılanması önemli bir rol oynamıştır.

Örgüt tipi sadece pratik çalışmaya etki yapmaz. Aynı zamanda işçinin bütün manevi yaşamı üzerinde silinmez izini bırakır. İşçi, örgütünün yaşantısını yaşar, manevi olarak orada gelişir ve orada eğitilir. Örgütü ile ilişkide olan, ora-

da her defa diğer milliyetlerden yoldaşlarına rastlayan, ortak kollektifin yönetimi altında onlarla birlikte ortak mücadele yürüten işçi, işçilerin **herşeyden önce** bir sınıf ailesinin üyeleri, sosyalizmin birleşik ordusunun üyeleri oldukları düşüncesi ile kaynaşır. Ve bu, işçi sınıfının geniş kesimleri için muazzam bir eğitici önem taşır.

Bunun için enternasyonal örgüt tipi, arkadaşlık duygularının okuludur, enternasyonalizm yararına en güçlü ajitasyondur.

Milliyetlere göre örgütlenmede ise durum farklıdır. Milliyet ilkesi temelinde örgütlenmiş olan işçiler, ulusal kabuklarına çekilir, örgütsel engellerle birbirlerinden ayrılırlar. İşçiler arasında **ortak meseleler** değil, fakat işçileri birbirinden ayıran şeyler vurgulanır. Burada işçi **her şeyden önce** ulusunun bir üyesidir: Yahudi, Polonyalı vb. Örgüt içinde **ulusal** federalizmin, işçileri ulusal içine kapanma doğrultusunda eğitmesinde şaşılacak birşey yoktur.

Bu nedenle ulusal örgüt tipi, ulusal dargörüşlülüğün ve fosilleşmenin okuludur.

Böylece önümüzde ilke bakımından ayrı iki örgüt tipi var: enternasyonal birlik tipi ve işçilerin milliyetlere göre örgütsel «ayırımı».

Bu iki tipi uzlaştırma çabaları şimdiye kadar başarısız kalmıştır. Avusturya Sosyal-Demokrasisinin 1897'de Wimberg parti kongresinde hazırlanmış bulunan uzlaştırıcı tüzüğü havada kalmıştır. Avusturya partisi parçalanmış ve sendikaları da parçalanmaya çekmiştir. «Uzlaşma»nın sadece bir ütopya değil, aynı zamanda zararlı olduğu da görülmüştür. Strasser, «ayrılıkçılık»ın «ilk zaferini Wimberg parti kongresinde» kutladığını* öne sürerken haklıydı. Rusya'da da aynı şey olmuştur. «Bund»un federalizmi ile Stockholm Parti Kongresinde yapılan «uzlaşma» tam bir yıkımla sonuçlanmıştır. «Bund», Stockholm uzlaşmasını akamete uğratmıştır. Hemen Stockholm kongresinin ertesinde «Bund», tek tek bölgelerin işçilerini **yekpare**, bütün milliyetlerin iş-

---

* *J. Strasser, a.g.e.*

çilerini kapsayan bir örgüt içinde birleştirme çalışmasına köstek olmuştur. Ve «Bund»; Rusya Sosyal-Demokrasisi hem 1907'de hem de 1908'de bütün milliyetlerden işçilerin tabandaki birliğinin nihayet gerçekleştirilmesi talebini[144] ileri sürmesine rağmen, ayrılıkçı taktiğini inatla sürdürmüştür. Örgütsel ulusal özerklik ile başlamış olan «Bund», tam kopuşa, ayrılıkçılığa varmak için pratikte federasyona geçmiştir. Rusya Sosyal-Demokrasisinden koparken, onun içine parçalanmışlık ve örgütsüzlük taşımıştır. Örneğin, Jagiello[145] olayını hatırlamak yeter.

Bu nedenle «uzlaşma» yolundan utopik ve zararlı bir yol olarak vazgeçilmek zorundadır.

İki şeyden biri: **Ya** «Bund»un federalizmi — ki o zaman Rusya Sosyal-Demokrasisi işçilerin milliyetlere göre «ayrılması» ilkeleri üzerine yeniden kurulur; **ya da** enternasyonal örgüt tipi — ki o zaman «Bund» bölgesel özerklik ilkelerine göre, Kafkasya, Letonya, Polonya Sosyal-Demokrasilerinin örneğine göre kendisini yeniden örgütler ve Yahudi işçilerin Rusya'nın diğer milliyetlerinden işçileri ile doğrudan birleşmesinin yolunu açar.

İkisinin ortası yoktur: ilkeler galip gelirler, fakat «uzlaştırılmazlar».

Demek ki, ulusal sorunun çözümünde **kaçınılmaz nokta olarak işçilerin enternasyonal birlik ilkesi.**

Viyana, Ocak 1913.

İlk kez «Prosveşçenye» («Aydınlanma»)[146] dergisi No. 3-5'te yayınlanmıştır.
Mart - Mayıs 1913.
İmza: K. Stalin.

SOSYAL-DEMOKRAT FRAKSİYONDA DURUM

«Pravda» No. 44'te, yedi Sosyal-Demokrat milletvekilinin altı işçi milletvekiline düşmanca çattığı bir «açıklama» yayınlandı. [147]

«Pravda»nın aynı sayısında altı işçi milletvekili onlara cevap veriyor ve bu çıkışı bölünmeye doğru ilk adım olarak nitelendiriyor.

Böylece işçiler, yekpare bir Sosyal-Demokrat fraksiyonun olması ya da olmaması sorunuyla karşı karşıyalar.

Şimdiye dek Sosyal-Demokrat fraksiyon bir bütündü ve birliği dolayısıyla güçlüydü, proletaryanın hasımlarını onu hesaba katmaya zorlayacak kadar güçlü.

Şimdi belki de düşmanların eğlence ve sevincine, iki parçaya bölünecek.

Konu nedir? Sosyal-Demokrat fraksiyonun üyeleri hangi nedenlerden dolayı bu kadar keskin birbirlerinden ayrıldılar? Yedi milletvekilini, gazetede, işçi sınıfının düşmanları önünde arkadaşlarına saldırmaya iten nedir?

Onlar «Açıklama»larından iki sorun ortaya atıyorlar: «Luç» ve «Pravda»da çalışma sorunu, ve bu gazetelerin birleşmesi sorunu.

Yedi milletvekili, Sosyal-Demokrat milletvekillerinin iki gazetede de çalışmak zorunda oldukları, altı milletvekilinin «Luç»ta çalışmayı reddetmesinin Sosyal-Demokrat fraksiyonun birliğine zarar verdiği görüşündeler.

Bu gerçekten böyle midir? Yedi milletvekili haklı mı?

İlkin, çizgisini değil paylaşmak, zararlı bulduğun bir gazetede nasıl beraber çalışılır, bilinmez. Örneğin ortodoks Marksist Bebel, revizyonist bir gazetede veya revizyonist Vollmar ortodoks bir gazetede çalışmaya nasıl yükümlendirilebilir? Almanya'da böyle bir talebe gülerler, çünkü orada eylem birliğinin görüş ayrılıklarını ortadan kaldırmadığı bilinir. Fakat bizde... bizde allaha şükür daha kültürlülük yoktur.

İkincisi, milletvekillerinin iki ayrı gazetede çalışmasının fraksiyonun birliğini baltalamadığını Rusya deneyiminden biliyoruz. Üçüncü fraksiyondan[148] sözediyoruz. III. Devlet Dumasındaki Sosyal-Demokrat fraksiyonun 13 üyesinden 9'unun **yalnızca** «Zvezda»da, 2'sinin yalnızca «Şivoye Dyelo»da[149] çalıştığı ve diğer ikisinin ise ne o ne de diğer gazetede görev almadığı, kimse için bir sır değildir... Buna rağmen üçüncü fraksiyonun birliği bir nebze bile sarsılmadı! Fraksiyon sürekli birleşik bir fraksiyon görünümündeydi.

Yedi milletvekilinin «Luç»ta zorunlu çalışmayı talep ederken yanlış bir yolda oldukları açık. Sorunu daha tam kavrayamadıkları belli.

Devam edelim. Yedi milletvekili, «Pravda» ve «Luç»un fraksiyoncu olmayan bir tek gazetede kaynaştırılmasını talep ediyorlar.

Fakat bu gazeteler nasıl kaynaştırılabilirler? Onları bir tek gazetede kaynaştırmaya olanak var mıdır?

Bu yedi milletvekili, «Luç»un bu «düşünce yoldaşları» böyle bir kaynaşmayı en başta «Luç»un reddettiğini bilmiyorlar mı? «Luç»un 108. sayısını okudular mı? Orada şöyle deniyor: **«Birliğe, iki organın kaynaştırılması gibi basit mekanik önlemlerle ulaşılamaz vs.»**

Eğer okudularsa, nasıl olur da bir kaynaştırmadan ciddi olarak sözedebilirler?

İkincisi, bu yedi milletvekilinin genelde birlik ve özelde ortak organ üzerine tasfiyeci liderlerin tutumundan haberleri var mı?

«Luç»un ilham kaynaklarından birini, P. Akselrod'u dinleyelim. Petersburglu işçilerin bir kısmı «Zvezda»ya ve «Şi-

voye Dyelo»ya karşı, fraksiyoncu olmayan bir gazete çıkarmaya karar verdiklerinde, «Nevski Golos» No. 6'da o şöyle yazıyordu:

> «Fraksiyoncu olmayan bir Sosyal-Demokrat organ düşüncesi şimdilik bir ütopyadır, hem de proletaryanın Sosyal-Demokrasi bayrağı altında parti siyaseti gelişiminin ve örgütsel birleştirilmesinin çıkarlarına nesnel olarak ters düşen bir ütopya. Doğa kapıdan dışarı atılsa, pencereden tekrar içeri girer... Önerilen işçi organı iki karşıt kamp arasında tarafsız bir pozisyon alabilecek mi?... Alamayacağı aşikâr» (bkz. «Nevski Golos» No. 6).

Yani Akselrod'a göre ortak bir gazete sadece olanaksız değil, zararlıdır da, çünkü «proletaryanın politik gelişiminin çıkarlarına ters düşer».

«Luç»un diğer bir ilham kaynağı, ünlü Dan'ı dinleyelim:

> «Büyük siyasi görevler, anti-tasfiyeciliğe karşı acımasız bir mücadeleyi kaçınılmaz kılıyor... Anti-tasfiyecilik sonsuz bir fren, sonsuz bir dezorganizasyondur.» «Onu tohum halindeyken boğmaya bütün güçle çalışılmalıdır» (bkz. «Naşa Zarya» No. 6, 1911 yıllığı).

Demek ki «anti-tasfiyeciliğe», yani «Pravda»ya karşı «acımasız savaş», «anti-tasfiyeciliği», yani «Pravda»yı «boğmak» — Dan bunu öneriyor.

Bütün bunlardan sonra yedi milletvekili, iki gazetenin kaynaştırılmasından nasıl ciddi olarak sözedebilirler?

Kimi kaynaştırmak, kimi birleştirmek istiyorlar acaba?

İki şeyden biri:

Ya sorunu anlamadılar ve tarafını tuttukları «Luç»un pozisyonuna alışamadılar — o zaman «ne yaptıklarını kendileri bilmiyorlar».

Ya da onlar, Dan'la birlikte, «anti-tasfiyeciliği boğmaya» hazır olan, Akselrod'la birlikte, ortak gazete olasılığına

inanmayan, fakat fraksiyonun bölünmesine **gizlice** temel hazırlamak için **yüksek sesle** birlikten sözeden hakiki Luçistler...

Her halükârda, şu kuşku götürmez: İşçilerin önünde, bölünmeyle tehdit edilen, yekpare Sosyal-Demokrat fraksiyonu muhafaza etme sorunu duruyor.

Fraksiyon tehlikede!

Fraksiyonu kim kurtarabilir, fraksiyonun birliğini kim sağlayabilir?

İşçiler ve sadece işçiler! İşçilerden başka hiç kimse!

Bu nedenle, nereden gelirse gelsin, fraksiyon içinde bölücü çabalara karşı sesini yükseltmek, sınıf bilinçli işçilerin görevidir.

Sosyal-Demokrat fraksiyonun diğer yarısına karşı ortaya çıkmış olan yedi Sosyal-Demokrat milletvekilini disipline çağırmak, sınıf bilinçli işçilerin görevidir.

Fraksiyonun birliğini korumak için, işçiler hemen şimdi müdahale etmelidirler.

Şimdi susmak olanaksızdır. Dahası — şimdi susmak cinayettir.

«Pravda» No. 47,
26 Şubat 1913.
İmza: K. Stalin.
Rusça gazete metnine göre.

LENA KATLİAMININ YILDÖNÜMÜ[150]

Yoldaşlar!

Lena'da 500 yoldaşımızın vurulmasının üzerinden bir yıl geçti. Rus çarının, bir avuç milyonerin yararına olan emri üzerine, 4 Nisan 1912'de Lena altın madenlerinde, barışçı bir iktisadi grev yüzünden 500 kardeşimiz kurşuna dizildi.

Çar adına bu katliamı düzenleyen, sonra hükümetten yüksek nişanlar ve altın madeni sahiplerinden görkemli bir mükâfat alan jandarma yüzbaşısı Treşçenko, şimdi aristokrat meyhanelerinde dolaşıyor ve bir Okrana dairesinin şeflik makamını gözlüyor. Ateşli bir anda, öldürülenlerin ailelerine bakılacağına söz verilmişti; küstahça aldatıldıkları ortaya çıkıyor. Lena'daki işçiler için devlet sigortası yürürlüğe konacağına söz verilmişti; aldatıldıkları ortaya çıkıyor. Meselenin araştırılacağına söz verilmişti, gerçekte kendi gönderdikleri ilgilinin —Senatör Manuçin— başlattığı tahkikatı bile örtbas ettiler.

«Böyleydi ve böyle kalacak» — diye açıklıyordu Duma tribününden cellat Bakan Makarov. Ve haklı çıktı: Bir avuç barbar çiftlik sahibinin ve milyonerin iradesini yerine getiren Çar ve yöneticileri, yalancılar, yalancı şahitler, kan köpekleri ve kamarilla idiler ve öyle kalacaklardır.

Eski devrim-öncesi otokrasiye olan inanç, 9 Ocak 1905 günü Petersburg'da Kışlık Saray önündeki meydanda atılan kurşunlarla parçalandı.

Şimdiki «yenilenmiş» devrim-sonrası otokrasiye olan inanç, 4 Nisan 1912 günü ta uzaklardaki Lena'da atılan kurşunlarla parçalandı.

Bizde anayasal düzenin varlığına, eski zulümlerin artık mümkün olmadığına inanmış olan herkes, bunun böyle olmadığına, Çarlık çetesinin büyük Rus halkı üzerinde despot rejimini eskisi gibi sürdürdüğüne, Nikolaus Romanov monarşisinin eskisi gibi, yüzlerce ve binlerce Rus işçi ve köylüsünün cesedini sunak olarak talep ettiğine, kırbaçların bütün Rusya'da aynı eskiden olduğu gibi şakladığına ve çarın kiralık askerlerinin, Tresçenko'ların kurşunlarının savunmasız Rus vatandaşını hedef alarak ıslık çaldığına kanaat getirdi.

Lena katliamı tarihimizde yeni br sayfa açtı. Sabrın ölçüsü artık tükendi. Halkın birikmiş kızgınlığı barajı yardı. Halkın öfke cereyanı harekete geçti. Çar uşağı Makarov'un «Böyleydi ve böyle kalacak» sözleri, ateşe benzin döktü. Bu sözler tıpkı, 1905 yılında başka bir kan köpeği Trepov'un emrinin etkisini yaptı: «Kurşunları esirgemeyin!» İşçi denizi dalgalanıyor ve köpürüyor. Ve yaklaşık yarım milyon işçiyi kapsayan protesto greviyle Rus işçileri Lena katliamına bir ağızdan cevap verdiler. İşçi sınıfı, üzerine yeniden Rus devriminin üç temel talebini yazdığı eski kızıl bayrağımızı yükseltti:

İşçiler için sekiz saatlik işgünü!

Köylüler için çiftlik sahiplerinin ve çarın tüm topraklarına el konması!

Tüm halk için Demokratik Cumhuriyet!

Mücadelenin bir yılı arkamızda kaldı. Geriye bakarsak, memnunlukla şunu söyleyebiliriz: Başlangıç yapıldı, yıl boşuna geçmedi.

Lena grevi 1 Mayıs greviyle birleşti. 1912 yılının şanlı Mayıs töreni, işçi hareketi tarihimize altın harflerle geçti O zamandan beri mücadele bir an bile durmadı. Siyasi grev etrafa yayılıyor ve büyüyor. 16 Sivastopollü bahriyelinin kurşuna dizilmesini 150.000 işçi, devrimci proletaryanın devrimci ordu ile ittifakını ilan ettikleri devrimci bir grevle yanıtlıyor. Duma için işçi milletvekilleri seçiminin çarpıtılmasını Petersburg proletaryası grevle protesto ediyor. IV. Duma'nın açılış gününde[151], Sosyal-Demokrat fraksiyonun sigorta önergesini gündeme getirdiği gün, Petersburglu iş-

çiler bir günlük grev ve gösteriler düzenliyorlar. Nihayet 9 Ocak 1913 günü 200.000'e yakın Rus işçisi, düşen savaşçıların anısına saygı göstermek ve tüm demokratik Rusya'yı yeni mücadeleye çağırmak için greve gidiyor.

1912 yılının bilançosu budur.

Yoldaşlar! Lena katliamının birinci yıldönümü yaklaşıyor. Bu günü, şu ya da bu biçimde anmalıyız, bu bizim görevimizdir. Oldürülen yoldaşlarımızın anısına saygı duyduğumuzu göstermek zorundayız. 9 Ocak Kanlı Pazar'ını unutmadığımız gibi 4 Nisan kanlı gününü de unutmadığımızı göstermeliyiz.

Lena yıldönümü her yerde mitingler gösteriler, bağışlar vb. ile anılmalıdır.

Bu günde tüm proleter Rusya, ortak mücadele çağrısını yükseltsin:

Kahrolsun Romanovlar monarşisi!
Yaşasın yeni devrim!
Yaşasın Demokratik Cumhuriyet!
Düşen savaşçılara şan ve şeref!

RSDİP Merkez Komitesi

Bildiriyi çoğaltın ve yayın!
1 Mayıs törenine hazırlanın!

Ocak/Şubat 1913'te yazıldı.
Hektografide çekilmiş bildirinin
Rusça metnine göre.

NOTLAR

[1] K. Kautsky'nin broşürü [Almanca: «Die Neue Zeit», 25. yıl, 1. cilt, s. 284-290 ve 324-333] Gürcüce çeviri olarak Mart 1907'de Tiflis'te yayınlandı. Bolşevik gazete «Dro»nun 18 Mart 1907 tarihli 7. sayısında, K. Kautsky'nin broşürünün Gürcüce ve Koba'nın (J. V. Stalin) önsözüyle birlikte yayınlandığı üzerine bir açıklama yapılmıştır. (s. 11)

[2] Kadetler (K.D.) — Anayasal-Demokrat Parti — liberal monarşist burjuvazinin ana partisi, 1905 Ekim'inde kurulmuştur (bkz. J. V. Stalin, «Eserler», c. 1, s. 406, Rusça [Türkçe baskı c. I., s. 356 Notlar: 52] (s. 14)

[3] «Pervi Sbornik» *(Birinci Derleme) — Petersburg'da 1906'da çıkan Menşevik derleme. (s. 15)*

[4] «Naşe Dyelo» *(Davamız) — haftalık Menşevik dergi; 24 Eylül'den 25 Kasım 1906'ya kadar Moskova'da çıkmıştır (s. 15)*

[5] «Tovarişç» *(Yoldaş) — Mart 1906'dan Aralık 1907'ye kadar Petersburg'da çıkan günlük gazete; biçimsel olarak herhangi bir partinin organı değildi, pratikte ise sol Kadetlerin organıydı. Gazetede Menşevikler de çalıştılar (s. 15)*

[6] «Otkliki» *(Yanıt Sesleri) — 1906-1907 yıllarında Petersburg'da çıkan Menşevik derlemeler. Üç cilt çıkmıştır. (s. 17)*

[7] «Mir Boşi» *(Tanrının Dünyası) — 1892'den itibaren Petersburg'da çıkan liberal eğilimli aylık dergi. 19. yüzyılın 90'lı yıllarında bu dergide «legal Marksistler»in makaleleri yayınlandı. 1905 Devrimi sırasında bu dergide Menşevikler de çalıştılar. 1906-1918 arasında «Sovremenni Mir» (Günümüz Dünyası) adıyla çıkmıştır. (s. 17)*

[8] «Golos Truda» *(Emeğin Sesi) — 21 Haziran - 7 Temmuz 1906 arasında Petersburg'da çıkan Menşevik gazete. (s. 18)*

[9] «Trudovikler» ya da «Trudovaya Gruppa» — 1906 Nisanında I. Devlet Dumasının köylü milletvekillerinin oluşturduğu küçük-burjuva demokratlar grubu (bkz. J. V. Stalin, «Eserler», c. 1, s. 410, Rusça [Türkçe baskı, s. 235], Not 77).

Halkçı Sosyalistler (Narodniye Sosyalisti, baş harflerine göre NS'ciler diye de adlandırılır) — 1906'da Sosyal-Devrimcilerin sağ kanat unsurlarından oluşan küçük-burjuva örgüt. Halkçı Sosyalistlerin koyduğu politik talepler anayasal monarşinin çerçevesini aşmıyordu. Lenin onları «Sosyal-Kadetler» ve «Sosyal-Devrimci Menşevikler» diye adlandırıyordu. (s. 21)

[10] II. Devlet Duması seçimlerinde seçim taktiği sorunu üzerine 6 Ocak 1907'de Petersburg'da yapılan Sosyal-Demokrat konferans kastediliyor. Konferansta 40 Bolşevik ve 31 Menşevik hazır bulundu. Çoğunluğu Menşeviklerden oluşan RSDİP MK, delegelere, bir şehir konferansı ve bir de il konferansına ayrılmayı önerdi. Bu yolla Menşevikler oyların daha büyük bir bölümünü elde etmeyi düşünüyorlardı. Konferans, Parti tüzüğüne aykırı olduğu için, bu isteği yerine getirmeyi reddetti. Protesto belirtisi olarak Menşevik delegeler oturumu terkettiler. Geri kalan delegeler Konferansı sürdürme kararı aldılar. Konferans, V. İ. Lenin'in raporunu dinledikten sonra, Kadetlerle seçim anlaşması imzalanmasına karşı çıktı, böyle anlaşmaları sadece ilke olarak doğru bulmamakla kalmayıp, siyasi olarak da kesinlikle zararlı olarak mahkûm etti. Konferans, «Petersburg için çok önemli olan, devrimci demokrasi ile anlaşma sorununu derhal gündeme getirme» kararı aldı. Konferansta bulunan MK'nin Menşevik temsilcileri, Konferans kararlarının Petersburg Sosyal-Demokrat örgütü için bağlayıcı olmadığını açıkladılar, ve Konferansı terketmiş olan Menşevikler, basında, Kadetlerle bir blok oluşturma önerisiyle ortaya çıktılar. (s. 23)

[11] «Reç» *(Konuşma) — günlük gazete, Şubat 1906'dan 26 Ekim 1917'ye kadar Petersburg'da çıkan, Kadet partisinin merkez organı. (s. 23)*

[12] «Çveni Zhovreba» *(Yaşamımız) — Tiflis'te 18 Şubat 1907'den itibaren çıkan Bolşevik legal günlük gazete. Gazete*

J. V. Stalin tarafından yönetiliyordu. 13 sayı yayınlandı. 6 Mart 1907'de gazete «aşırı yönelimi nedeniyle» yasaklandı. (s. 26)

[13] «Na Oçeredi» *(Gündemde) — Aralık 1906'dan Mart 1907'ye dek Petersburg'da çıkan Menşevik haftalık gazete. Dört sayı çıktı. (s. 27)*

[14] «Dro» *(Zaman) — «Çveni Zhovreba» gazetesinin yasaklanmasından sonra, 11 Mart'tan 15 Nisan 1907'ye dek Tiflis'te çıkan Bolşevik günlük gazete. Gazetenin yöneticisi J. V. Stalin'di. Gazetenin redaksiyonunda M. Çakaya ve M. Davitaşvili de bulunuyordu. 31 sayı çıktı. (s. 28)*

[15] Bkz. Marx/Engels, Bütün Eserler, ilk bölüm, c. 7, s. 495 [Almanca: Karl Marx/Friedrich Engels, «1848 Devrimi», «'Neue Rheinische Zeitung'dan Seçmeler», Berlin 1949, s. 185].

«Neue Rheinische Zeitung» *1 Haziran 1848'den 19 Mayıs 1849'a dek Köln'de çıktı. Gazetenin yöneticileri Karl Marx ve Friedrich Engels idi. (s. 29)*

[16] Gurko, İçişleri Bakanının yardımcısıydı; Lidval büyük bir spekülatör ve maceraperestti. Gurko 1906 yılında ona, açlık çeken bölgelere tahıl gönderilmesi üzerine bir komisyonculuk işi sağladı. Lidval'in bu spekülasyon olayına bu Çarcı makam sahibinin katılması, «Lidval olayı» diye bilinen sansasyonel bir mahkeme davasına yol açtı. Gurko bu davadan, görevinden alınmaktan başka bir zarar görmedi. (s. 30)

[17] Oktobristler ya da «17 Ekim Birliği» — büyük ticaret ve sanayi burjuvazisinin ve büyük toprak sahiplerinin karşı-devrimci partisi, kuruluşu Kasım 1905. Oktobristler, Stolipin rejimini ve Çarlığın iç ve dış politikasını sonuna kadar desteklediler. (s. 30)

[18] «Parus» *(Yelken) — günlük gazete, 1907 yılında Moskova'da çıkan Kadet organı. (s. 30)*

[19] «Zevodinya» *(Bugün) — 1906-1908 yıllarında Petersburg'da çıkan, bulvar tipi burjuva akşam gazetesi. (s. 31)*

[20] «Slovo» *(Söz) — Aralık 1904'te Petersburg'da çıkmaya başlayan günlük gazete. Ekim 1905'ten Haziran 1906'ya kadar Oktobristler Partisinin bir organıydı. (s. 31)*

[21] G. P. Teliya 1880'de doğdu ve 19 Mart 1907'de Suhum'da

öldü. Teliya 25 Mart'ta Kutais ili Çagani kasabasında toprağa verildi. (s. 33)

[22] 22 Nisan 1901'de J. V. Stalin'in doğrudan önderliği altında yapılan, Tiflisli işçilerin Mayıs gösterisi kastediliyor. Gösteri Tiflis'in merkezinde, Asker Pazarında yapıldı; yaklaşık olarak 2000 kişi katıldı. Gösteri sırasında polis ve askerle çatışma çıktı, 14 işçi yaralandı, 50'den fazla işçi tutuklandı. Tiflis gösterisi üzerine Leninist «İskra» şöyle yazıyordu: «22 Nisan (eski stil) Pazar günkü Tiflis olayları, bütün Kafkasya için tarihi bir önem taşıyor: bu günle Kafkasya'da açık devrimci hareket başlıyor» («Iskra» No. 6, Temmuz 1901). (s. 34)

[23] 23Şubat 1903'te RSDİP Tiflis Komitesinin kararı üzerine Tiflisli işçiler, yaklaşık 6000 kişinin katıldığı bir gösteri yaptı. Gösteri orduyla çatışma ile sonuçlandı. 150 kişi tutuklandı. (s. 34)

[24] «Proletariatis Brdsola» *(Proletaryanın Mücadelesi) — RSDİP Kafkas Birliği'nin organı, Gürcüce illegal gazete (bkz. J. V. Stalin, «Eserler», c. 1, s. 399, Rusça [Türkçe baskı s. 350] Not 21). (s. 35)*

[25] «Akhali Zhovreba» *(Yeni Yaşam) — 20 Haziran'dan 14 Temmuz 1906'ya dek Tiflis'te çıkan Bolşevik günlük gazete. 20 sayı çıktı. Gazetenin yöneticisi J. V. Stalin'di, M. Davitaşvili, G. Teliya, G. Kikodze vb. sürekli birlikte çalışıyorlardı. (s. 36)*

[26] RSDİP V. Kongresi 30 Nisan-19 Mayıs 1907 arasında Londra'da yapıldı. Kongre bütün temel sorunlarda Bolşevik kararlar kabul etti. J. V. Stalin Kongrede Tiflis örgütünün delegesi olarak bulunuyordu. J. V. Stalin Kongrenin çalışma sonuçlarını «RSDİP Londra Kongresi (Bir Delegenin Notları)» makalesinde aydınlattı (bkz. elinizdeki cilt, s. 50-83). (s. 37)

[27] «Bund» — «Polonya, Litvanya ve Rusya'da Genel Yahudi İşçi Birliği»; kuruluşu Ekim 1897 (bkz. J. V. Stalin, «Eserler», c. 1, s. 395, Rusça [Türkçe baskı, s. 347], Not 7). (s. 37)

[28] «Spilka» (Dernek) — Menşeviklere yakın olan, Ukraynalı Sosyal-Demokrat birlik. «Spilka» 1904 sonlarında, küçük-burjuva, milliyetçi, «Devrimci Ukrayna Partisi»nin (RUP) bölünmesiyle ortaya çıktı. Stolipin gericiliği yıllarında varlığı sona erdi. (s. 37)

[29] «Lahvari» (Mızrak) — Nisan'dan Haziran 1907'ye dek Tiflis'te çıkan Gürcüce Menşevik günlük gazete. (s. 40)

[30] «S'hivi» (Işın) — Aralık 1905'ten Şubat 1906'ya kadar Tiflis'te çıkan Menşevik Gürcüce günlük gazete. (s. 44)

[31] II. Devlet Duması Çarlık hükümeti tarafından 3 Haziran 1907'de dağıtıldı. 65 milletvekili bulunan Sosyal-Demokrat Duma fraksiyonu, provokatif bir tarzda, askeri komplo kurmakla suçlandı. Sosyal-Demokrat milletvekillerinin çoğunluğu angarya ve sürgün cezasına çarptırıldı. (s. 46)

[32] «RSDİP Londra Kongresi (Bir Delegenin Notları)» makalesi tamamlanamadı; tamamlanması, 1907'nin ikinci yarısında güçlenen polis tarafından izlenme ve Stalin'in bunu izleyen tutuklanması ile engellendi. (s. 50)

[33] Vergeşki, A. — Kadet gazetesi «Reç»te çalışanlardan A. V. Tirkova'nın edebi takma adı. (s. 50)

[34] Kuskova, Y. D. — «Ekonomistler»in programı olan «Credo»yu kaleme alanlardan biri; 1906 ve 1907 yıllarında yarı-Kadet yarı-Menşevik dergi ve gazetelerde çalıştı. (s. 50)

[35] Aleksinski, G.A. — II. Devlet Dumasında milletvekili; Sosyal-Demokrat fraksiyonun Bolşevik kesimine mensuptu. RSDİP Londra Kongresinden sonra, III. Devlet Dumasını boykot taktiğinden yana çıktı. Sosyalist Ekim Devriminden sonra Beyaz Ordu yanlısı bir göçmen oldu. (s. 53)

[36] Stuttgart'taki Uluslararası Sosyalist Kongre (II. Enternasyonal'in 7. Kongresi) başlangıçta RSDİP Londra Kongresinin gündemine alınmıştı, fakat sonra Kongre tarafından görüşme gündeminden çıkarıldı. Kongre 5-11 (18-24) Ağustos 1907 arasında yapıldı. Bolşeviklerden V. İ. Lenin, A. V. Lunaçarski, M. M. Litvinov vb. Kongrede bulundular. (s 56)

[37] Ryadovoi — A. A. Malinovski'nin takma adı, Bogdanov adı altında daha iyi tanınır («Maksimov» takma adını da kullanırdı). 1903 yılında Bolşeviklere katıldı. RSDİP Londra Kongresinden sonra Bolşevik Partiden ayrıldı (bkz. elinizdeki cilt, Not 80). 1928 yılında öldü. (s. 57)

[38] Petersburg örgütünün bölünmesi üzerine J. V. Stalin'in «Petersburg'da Seçim Mücadelesi ve Menşevikler» adlı makalesine bakınız (elinizdeki cilt, s. 21-26). (s. 57)

[39] «Devlet Dumasından» toprak sorunu üzerine çağrı tasarısını Kadetler hazırladı ve 20 Haziran 1906 köysel toprak mülkiyeti üzerine Hükümet beyanına cevap olarak 5 Temmuz 1906'da açıklandı. Kadetler köylüleri, toprak yasasının Duma tarafından tamamlanmasını beklemeye ikna etmeye çalıştılar. RSDİP'nin Menşevikler tarafından yönetilen Merkez Komitesi, Sosyal-Demokrat Duma fraksiyonuna, Kadetlerin tasarısı lehine oy kullanmayı önerdi. Fraksiyon tasarı aleyhine oy kullandı. (s. 57)

[40] Halk Particiler (Ulusal-Demokratlar) — Polonya burjuvazisinin karşı-devrimci, milliyetçi partisi; kuruluşu 1897. Halk Particiler 1905-1907 devrimi sırasında Polonya karşı-devriminin ana partisi, Polonya Kara Yüzlerinin partisi haline geldiler. (s. 60)

[41] RSDİP V. («Londra») Kongresinde II. Devlet Dumasının Menşevik milletvekilleri A. L. Caparidze ve İ. G. Tsereteli'nin konuşmaları kastediliyor. (bkz. RSDİP V. Parti Kongresi Tutanağı, Moskova 1935, s. 250 ve 354/355, Rusça). (s. 60)

[42] Guesde'ciler — J. Guesde yandaşları — Fransız sosyalistleri arasında sol, Marksist akım. 1901 yılında Guesde'ciler «Fransa Sosyalist Partisi»ni kurdular. Guesde'ciler Fransız işçi hareketi içindeki oportünistlere karşı savaşıyor, burjuvaziyle anlaşma politikasına ve sosyalistlerin bir burjuva hükümetine girmelerine karşı çıkıyorlardı. Emperyalist dünya savaşının patlak vermesinden sonra Guesde, anavatan savunuculuğu görüşünü benimsedi ve burjuva mükümetine girdi. Guesde'cilerin devrimci Marksizme sadık kalmış olan bölümü, daha sonra Fransa Komünist Partisine geçti. (s. 64)

[43] Yuri Pereyaslavski'nin (G. Krustalyov) bir makalesi kastediliyor. «Bakinski Den» (Bakû Günlüğü) — Haziran 1907'den Şubat 1908'e dek çıkan liberal günlük gazete. (s. 68)

[44] J. Larin, L. A. Rin (M. A. Lurye) — 1907'de bir «geniş işçi kongresi» toplama düşüncesini yayan tasfiyeci Menşevik. 1917 yılında J. Larin Bolşevik Partiye girdi. El (İ. İ. Lusin) — tasfiyeci Menşevik. (s. 68)

[45] 1907'de Tiflis'te Gürcüce çıkan «Tüm Rusya İşçi Kongresi ve 'Bolşevikler'» broşürü kastediliyor. «Brodyaga» — Men-

şevik Georgi Eradze'dir; «Şura» — onun karısı, Menşevik Pişkina'dır. (s. 69)

[46] Çerevanin'in işçi kongresi üzerine makalesi, Menşevik derleme «Siyasi Durum ve Taktik Problemler»de —Moskova 1906— yayınlandı. (s. 71)

[47] Lindov — G. D. Leiteisen'in takma adı. (s. 72)

[48] Bakû Komitesi 1907 sonbaharında, Stalin yoldaşın yönetimi altında, III. Devlet Duması için seçim kampanyasını yürüttü. 22 Eylül'de Bakû'lu işçilerin temsilcilerince yapılan toplantıda III. Devlet Dumasına ikinci seçmen olarak Bolşevikler seçildiler. J. V. Stalin'in yazdığı «seçmen görevi» toplantıda kabul edildi ve özel bildiri olarak RSDİP Balahani semt komitesinin matbaasında basıldı. (s. 76)

[19] Bu makale, petrol sanayicileriyle Bakû işçilerinin temsilcileri arasında amaçlanan bir müzakere çağrısıyla bağıntılı olarak yazılmıştır. Bolşeviklerin o zaman izlediği müzakereyi boykot taktiği, işçi kitlelerinde geniş ölçüde destek buldu. 10 Ekim'den 1 Kasım 1907'ye kadar Bakû'nun petrol alanlarında ve fabrikalarında, müzakere sorununu tartışan işçi toplantıları yapıldı. Bu toplantılarda hazır bulunan işçilerin üçte ikisi müzakereye katılma aleyhine konuştular. Ne pahasına olursa olsun müzakere isteyen Menşevikler yenilgiye uğradılar. (s. 79)

[50] Petrol alanı işçileri, kuyuların yapımında ve petrol çıkarımında istihdam edilen işçilerdir. Fabrika işçileri, mekanik atölyelerin, enerji fabrikalarının ve petrol sanayii için çalışan diğer yardımcı işletmelerin işçileridir. (s. 80)

[51] «Bahşiş» — Bakû'lu petrol sanayicileri tarafından, işçileri siyasi mücadeleden saptırmak ve işçi hareketini bölmek için, geniş ölçüde uygulanan, prim biçiminde küçük sadakalar sistemi. Primin yüksekliği farklı ve patronun keyfine bağlıydı. Bolşevikler grevler sırasında prim taleplerine kesinlikle karşı çıktılar ve ücretlerin yükseltilmesi için mücadele ettiler. (s. 81)

[52] Koçegar — «Gudok» gazetesinin resmi redaktörü ve sahibi I. Şitikov'un (Samarzev'in) takma adı. (s. 82)

[53] «Neftyanoye Dyelo» (Petrolcülük) — petrol sanayicilerinin organı, 1899-1902 yıllarında Bakû'da petrol sanayicilerinin Kongre Konseyi tarafından çıkarılıyordu. Kongre Konseyi

— petrol sanayii burjuvazisinin örgütü — petrol sanayicilerinin kongrelerinde, en büyük firmaların temsilcileri arasından seçilirdi. Kongre Konseyinin görevi, işçi sınıfına karşı örgütlü mücadele, petrol sanayicilerinin çıkarının hükümette temsili, petrol sanayicileri için yüksek kârların güvencelenmesi vb.dir. (s. 84)

[54] Taşnakzakanlar, Taşnaklar — Ermeni burjuva-milliyetçi partisi «Taşnakzutyun»un üyeleri, Taşnaklar Ermeni burjuvazisinin çıkarlarını temsil ediyorlardı ve Trans-Kafkasya işçileri arasında milli düşmanlık körüklüyorlardı. (s. 84)

[55] Kasım 1907'de Bakû'lu Bolşevikler, J. V. Stalin'in önderliğinde şu şiarı atıyordu: «Garantili bir müzakere, ya da müzakere yok!» İşçilerin müzakereye katılmak için öne sürdükleri koşullar şunlardı: Sendikaların müzakere kampanyasına aktif katılması, taleplerin geniş işçi tabakalarınca tartışılması, gelecek temsilciler konseyinin özgürce toplanması ve müzakerenin açıklanma anının işçilerce seçimi. İşçilerin müzakereye katılma koşullarını kararlaştıracak olan ve müzakereyi toplayan örgütleme komisyonu için temsilcilerini seçmesi gereken temsilciler konseyi seçimleri dolayısıyla, Bakû'nun petrol alanları ve fabrikalarında geniş bir kampanya başladı. Temsilciler seçimiyle ilgili işçi toplantıları açık yapıldı. İşçilerin büyük çoğunluğu Bolşevik çizgi lehine konuştu. Müzakerenin boykotunu savunan Taşnaklar ve Sosyal-Devrimciler gibi, garantisiz müzakereden yana olan Menşevikler de kitlelerde destek bulamadılar. (s. 91)

[56] «Gudok» (Siren) — legal Bolşevik gazete, Bakû Petrol Sanayii İşçileri Derneği'nin haftalık organı. «Gudok»un 1. sayısı 12 Ağustos 1907'de çıktı. «Gudok»ta J. V. Stalin'in bu kitaba alınmış olan bir dizi yönlendirici makalesi yayınlanmıştır. S. Şaumiyan, A. Caparidze, S. Spandaryan vb. «Gudok»ta aktif çalıştılar. Gazetenin Bolşevik redaksiyon tarafından çıkarılan son sayısı, No. 34, 1 Temmuz 1908'de yayınlandı. 35. sayı ile birlikte «Gudok» Menşeviklerin eline geçti. Bolşevikler Bakû'da ilk sayısı 6 Eylül 1908'de çıkan yeni legal bir sendika gazetesini, «Bakinski Raboçi» (Bakû'lu İşçi) çıkarmaya başladılar. (s. 93)

[57] Bakû'da Mirzoyev petrol alanlarındaki greve 1500'e

yakın işçi katıldı. Grev 14 Şubat 1908'de başladı ve 73 gün sürdü. (s. 93)

[58] İşçi temsilcilerinin seçimi Şubat 1908 başında sona erdi. Ancak Kafkasya Genel Valisi Vorontsov-Daşkov'un emri üzerine, temsilciler konseyinin toplanması ertelendi. Temsilciler konseyi ilk oturumunu 30 Mart 1908'den ve diğerlerini 6, 10, 26 ve 29 Nisan'da yaptı. Temsilciler konseyinin çalışmaları üzerine G. K. Orjonikidze sonraları şunları yazdı: «Kara gericilik bütün Rusya'da hüküm sürerken, Bakû'da gerçek bir işçi parlamentosu toplanıyor. Bu parlamentoda Bakû işçilerinin bütün talepleri açıkça kaleme alındı ve konuşmacılarımız asgari programımızın tamamını orada izah ettiler.» Temsilciler konseyinde Bolşeviklerin önerisi —garantili müzakere lehine 199 temsilci oy kullandı ve müzakerenin boykotu için 124 oy kullanıldı. Boykot taraftarları —Sosyal-Devrimciler ve Taşnaklar— konsey oturumunu terkettiler. Seçmen görevinin ultimatif beyan edilmesi önerisi 54 oya karşı 113 oy çoğunlukla onaylandı. (s. 100)

[59] «Promislovi Vestnik» (Petrol Alanı Habercisi) — legal Menşevik gazete, Makine İşçileri Derneğinin organı, 1907 Kasım ve Aralık'ta ve 1908 Mart-Temmuz arasında haftada iki ya da üç kez Bakû'da çıktı. (s. 101)

[60] K-sa (Kara-Mursa, P.) — Kadet Partisi üyesi, Bakû'lu petrol sanayicilerinin organı «Neftyanoye Dyelo»nun redaktörü. (s. 106)

[61] «Koçi» — haydut, kiralık katil. (s. 108)

[62] Çanlar Safaraliyev — Bolşevik bir işçi ve Azerbaycanlı işçilerin yetenekli örgütçüsü. Naftalan petrol alanlarında başarıyla yürütülen grevden sonra, Çanlar 1907'nin 19 Eylül'ü 20'ye bağlayan gecesinde, petrol sanayicilerinin tuttuğu bir kiralık katil tarafından öldürücü biçimde yaralandı. Birkaç gün sonra Çanlar öldü. RSDİP Bibi-Aybat semt komitesinin çağrısı üzerine iki günlük bir genel grev yapıldı; işçiler Naftalan şirketinden, Çanlar'ın katili, burgu ustası Cafar, ve yönetici Abuzarbek'in petrol alanından uzaklaştırılmasını talep ettiler. Çanlar'ın cenaze töreni 20.000 işçinin katıldığı güçlü bir protesto

gösterisi oldu. J. V. Stalin Çanlar'ın mezarı başında bir konuşma yaptı. (s. 112)

[63] J. V. Stalin «Basın» makalesini 1908 yazında, 25 Mart'tan 9 Kasım 1908'de Solviçegodsk'a sürgün edilene kadar kaldığı Bakû hapishanesinde yazdı. (s. 118)

[64] «Napertskali» (Kıvılcım) — Mayıs 1908'den Temmuz'a dek Tiflis'te çıkan Gürcü Menşeviklerin gazetesi. (s. 118)

[65] «Asri» (Düşünce) — 29 Ocak'tan 2 Mart 1908'e kadar Tiflis'te çıkan Menşevik Gürcüce gazete. (s. 118)

[66] Şendrikov kardeşler (Leo, İlya, Gleb) 1904 yılında Bakû'da «Balahani ve Bibi-Aybat İşçileri Örgütü» (sonra «Bakû'lu İşçiler Birliği») adı altında Zubatovcu bir örgüt kurdular. Şendrikov'cular Bolşeviklere karşı bir iftira kampanyası yürüttüler. Sıkı loncasal iktisadi şiarlar koyarak grev mücadelesini dezorganize ettiler, silahlı ayaklanma hazırlıklarını engellemeye çalıştılar, «uzlaştırma kamarası», artel vb. kurulması için ajitasyon yaptılar. Şendrikovlar petrol sanayicilerinden ve Çarlık makamlarından para yardımı gördüler. Menşevikler Şendrikovların Zubatov'cu örgütünü resmi Parti örgütü olarak tanıdılar. Şendrikovlar Bakû'lu Bolşeviklerce, Çarlık Okrana'sının paralı askerleri olarak deşifre edildiler ve meydandan kaçırtıldılar. «Pravoye Dyelo» (Haklı Dava) dergisi Şendrikovlar tarafından Petersburg'da çıkarıldı. Derginin 1. sayısı Kasım 1907'de, 2. ve 3. sayısı Mayıs 1908'de çıktı. Daha sonra adı geçen Groşev ve Kalinin Menşeviklerdi, Şendrikov yandaşlarıydı. (s. 120)

[67] Gukassov, A. — Bakû'nun en büyük petrol sanayicilerinden biri, petrol sanayicileri Kongre Konseyi'nin yöneticisi. (s. 121)

[68] Örgütleme Komisyonunun, petrol sanayicileriyle müzakere sorunu ile ilgili oturumu 13 Mayıs 1908'de, 14 petrol sanayicisi ve 15 işçinin katılımıyla yapıldı. Aynı gün gazetelerde, sendika temsilcilerinin komisyona girmelerine izin verilmeyeceği duyuruldu. Oturuma gelen işçi delegasyonu, sendika temsilcileri katılmadan çalışmaya başlamayı reddetti. Komisyon başkanı Junkovski (Kafkasya'daki çarlık genel valiliği divanının üyesi) bu karşı koyuşa dayanarak örgütleme komisyonunun oturumunu kapattığını ilan etti. (s. 123)

[69] «Toprak ve özgürlük», «Hakkını mücadele içinde alacaksın» — Sosyal-Devrimciler Partisinin şiarları. (s. 124)

[70] Genel grev Bakû'da 1 Temmuz 1903, Tiflis'te 14 Temmuz, Batum'da 17 Temmuz'da başladı. Grev bütün Trans-Kafkasya'yı sardı ve Güney Rusya'ya da sıçradı (Odessa, Kiev, Yekaterinoslav vd. şehirler) (s. 125)

[71] Bakû genel grevi, petrol semtleri Balahani ve Bibi-Aybat'taki Rotşild, Nobel ve Mirzoyev'in petrol alanlarında 13 Aralık 1904'te bir grevle başladı. 14-18 Aralık arasında grev çoğu Bakû işletmelerine sıçradı. Grev J. V. Stalin'in önderliğinde yürütüldü. İlk grev günlerinde Bakû Komitesince çıkarılan bildirilerde siyasi şiarlar ileri sürüldü ve iktisadi talepler formüle edildi —sekiz saatlik işgünü, ücret artışı, para cezalarının kaldırılması vb. Grev sırasında işçilerin sayısız gösterisi ve toplantısı oldu. Grev işçilerin başarısıyla, Rusya işçi hareketinin tarihinde ilk toplu sözleşme olan, işçiler ve petrol sanayicileri arasında bir toplu sözleşmenin imzalanmasıyla son buldu. «Bu grev, büyük bir devrimci fırtınayı müjdeleyen bir gökgürleyişine benziyordu» («SBKP/B Tarihi, Kısa Ders», Moskova 1945, s. 54, Rusça [Türkçe baskı, İstanbul 1975, s. 81]). Bakû Aralık grevinin önemi elinizdeki ciltte s. 151-154'de etraflıca açıklanmaktadır. (s. 125)

[72] «Bakû» — 1902'den 1918'e kadar kısa aksamalarla çıkan burjuva gazetesi. Bu gazete öncelikle Ermeni petrol ve ticaret burjuvazisinin çıkarlarını temsil ediyordu. (s. 130)

[73] Gürcü Menşevik gazete «Homli»nin 17 Temmuz 1908 tarihli 4. sayısında çıkan «Bakû'daki İşçi Komisyonu» makalesi kastediliyor. (s. 130)

[74] L. A. Rin'in (Y. Larin'in) «Petrol Sanayicileriyle Müzakere Üzerine» broşürü, 1907'de Makine İşçileri Derneği tarafından çıkarıldı. (s. 131)

[75] «Proletari» (Proleter) — IV. Kongre'den («Birlik Kongresi») sonra Bolşevikler tarafından kurulan, 21 Ağustos (3 Eylül 1906'dan 28 Kasım (11 Aralık) 1909'a dek çıkan illegal gazete. «Proletari» 50 sayı çıktı; ilk 20 sayısı Finlandiya'da, diğerleri Cenevre ve Paris'te çıkarıldı. «Proletari», pratikte Bolşeviklerin merkez organıydı ve V. İ. Lenin tarafından redakte edili-

yordu. Stolipin gericiliği yıllarında «Proletari» Bolşevik örgütün korunması ve sağlamlaştırılmasında mükemmel bir rol oynadı. (s. 133)

[76] «Golos Sotsial-Demokrata» *(Sosyal-Demokratların Sesi) — Şubat 1908'den Aralık 1911'e dek çıkan, tasfiyeci Menşeviklerin yurtdışı organı. «Golos Sotsial-Demokrata»nın redaksiyonunda G. V. Plehanov, P. B. Akselrod, J. O. Martov, F. İ. Dan, A. S. Martinov bulunuyordu. Plehanov, «Golos»un açık tasfiyeci çizgisiyle ilgili olarak, redaksiyondaki çalışmasını bıraktı, sonra resmen de redaksiyondan ayrıldı. RSDİP MK'nin Şubat 1910'daki plenum toplantısında «Golos Sotsial-Demokrata»nın yayınını durdurmaya ilişkin alınan karara rağmen, Menşevikler onu yayınlamayı sürdürdüler, ve gazetede tasfiyeci düşünceleri açıktan vaaz ettiler. (s. 133)*

[77] «Sosyal-Demokrat» *— Şubat 1908'den Ocak 1917'ye kadar çıkan RSDİP'nin merkez organı. Gazetenin ilk sayısı Rusya'da çıktı, yayınlanması sonra yurtdışına aktarıldı, önce Paris'e, sonra Cenevre'ye. Merkez organın redaksiyonu RSDİP MK'nin kararına uygun olarak, Bolşeviklerin, Menşeviklerin ve Polonyalı Sosyal-Demokratların temsilcilerinden oluşuyordu. «Sosyal-Demokrat»ta Lenin'in yolgösterici makaleleri basılıyordu. V. İ. Lenin «Sosyal-Demokrat»ın redaksiyonu içinde tutarlı Bolşevik çizgi için mücadele ediyordu. Redaksiyonun bir bölümü (Kamenev ve Zinovyev), tasfiyecilere karşı uzlaşmacı bir tavır aldı ve Lenin'in çizgisinin gerçekleştirilmesini engellemeye çalıştı. Merkez organın redaksiyon çalışmasını sabote eden Menşevik Martov ve Dan, aynı zamanda «Golos Sotsial-Demokrata»da tasfiyeciliği açıktan savunuyorlardı. Lenin'in tasfiyecilere karşı uzlaşmaz mücadelesi, Haziran 1911'de Martov ve Dan'ın «Sosyal-Demokrat»ın redaksiyonundan ayrılmasına yol açtı. «Sosyal-Demokrat» Aralık 1911'den itibaren V. İ. Lenin tarafından yönetildi. Gazete, J. V. Stalin'in elinizdeki ciltte bulunan birçok makalesini yayınladı. «Sosyal-Demokrat»ta yerel parti örgütlerinin faaliyetleri, bunlar arasında Trans-Kafkasya'daki parti örgütlerinin faaliyetleri üzerine de sistemli bir şekilde materyaller yayınlandı. (s. 133)*

[78] 21-23 Temmuz 1907 arasında RSDİP üçüncü («İkinci

Tüm Rusya») konferansı ve 5-12 Kasım 1907 arasında RSDİP dördüncü («Üçüncü Tüm Rusya») konferansı yapıldı. (s. 139)

[79] «Partiden», «Bakinski Proletari» gazetesinin bir bölümünün başlığıydı. (s. 147)

[80] «Proletari»nin genişletilmiş redaksiyonu pratikte, 1907 yılındaki RSDİP V. («Londra») Kongresi Bolşevik kesiminin oturumunda seçilen bir Bolşevik merkezdi. «Proletari»nin genişletilmiş redaksiyonunun müzakeresi, 8-17 (21-30) Haziran 1907 arasında Paris'te Lenin'in yönetimi altında yapıldı. Müzakere Otzovizmi ve Ültimatomculuğu «tersten tasfiyecilik» olarak mahkum etti. Otzovistler tarafından Capri'de kurulan «Parti» okulu, müzakerede «Bolşeviklerden ayrılan fraksiyonun merkezi» olarak adlandırıldı. A. Bogdanov (V. Şantser tarafından desteklenerek) «Proletari»nin genişletilmiş redaksiyonun kararına uymayı reddetti ve Bolşevik örgütten ihraç edildi. (s. 147)

[81] Bakû Komitesinin kararı, 3 (16) Ekim 1909'da «Proletari»nin 49. sayısında redaksiyonun şu ekiyle birlikte yayınlandı: «Otzovistler, Ültimatomcular ve Tanrı Yapıcıları üzerine, Bakû'lu yoldaşların söylediklerinden ayrı birşey söylemedik. Maksimov yoldaşın, redaksiyon kararlarına uymak istemediğini açıklayan tutumuna karşı Bakû'lu yoldaşlar kendileri protesto ettiler. Eğer Maksimov yoldaş Bolşeviklerin organının kararlarına uysaydı ve Bolşevik fraksiyona karşı dezorganize edici kampanya yürütmeseydi, o zaman hiçbir 'bölünme' olmazdı. 'Uymamak' tabii ki 'bölünmek' anlamına gelir. Suçladığımız 'bölücü' politika konusu üzerinde, bu sayıda redaksiyona Bakû'lularınkinden önce gelen benzer kararları dolayısıyla 'Petersburg'lu Bolşeviklerle Konuşma' adlı makalede etraflıca durulmaktadır.» Redaksiyon tarafından anılan «Petersburg'lu Bolşeviklerle Konuşma» makalesi V. İ. Lenin'in kalemindendir (bkz. «Bütün Eserler», c. XIV, s. 169-178, Rusça). (s. 150)

[82] «Amşaralar» (kelime anlamı «hemşeriler») — para kazanmak için Bakû'ya gelen vasıfsız İranlı işçilere verilen ad. (s. 152)

[83] «Kafkasya'dan Mektuplar», Kasım ve Aralık 1909'da «Proletari» ve «Sosyal-Demokrat»ta yayınlanmak amacıyla yazıldı. «Proletari»nin yayını o zaman durduğu için mektuplar

RSDİP merkez organı «Sosyal-Demokrat»a gönderildi. «Sosyal-Demokrat»ın redaksiyonundaki Menşevik kesim, tasfiyeciliğe karşı keskin eleştiri içeren «Kafkasya'dan Mektup»u merkez organa almak istemedi. Mektup, «Tartışma Gazetesi»nde («Sosyal-Demokrat»ın ilâvesi) yayınlandı. (s. 155)

[84] Çarlık hükümeti, Zemstvo kuruluşları üzerine 12 Haziran 1890 mevzuatını 1864 kararnamelerinin yerine geçirdi. Eski varlık sayımı yerine sınıfsal sayımı getiren yeni mevzuat, Zemstvoların il meclislerinin büyük çoğunluğunda soylulara kesin çoğunluğu sağlıyor ve Zemstvoların merkezi devlet gücüne bağımlılıklarını artırıyordu. (s. 158)

[85] «Bakinski Proletari» (Bakû'lu Proleter) — 20 Haziran 1907'den 27 Ağustos 1909'a dek Bakû'da çıkan, illegal Bolşevik gazete. Yedi sayı çıktı. «Bakinski Proletari»nin ilk sayısı RSDİP Bakû örgütü Balahani semtinin organı olarak, ikinci sayısı RSDİP Bakû örgütü Balahani ve Çernogorod semtlerinin organı olarak çıktı; gazete üçüncü sayısıyla birlikte RSDİP Bakû Komitesinin organı haline geldi. «Bakinski Proletari», J. V. Stalin'in redaksiyonu altında çıkıyordu. Bu gazetede onun elinizdeki cilde alınmış olan birçok yol gösterici makalesi yayınlanmıştır. «Bakinski Proletari»de S. Şaumiyan, A. Caparidze, S. Spandaryan vb. birlikte çalışıyorlardı. Beşinci sayıdan sonra «Bakinski Proletari»nin yayını kesildi. J. V. Stalin'in Solviçegodsk sürgününden kaçıp Bakû'ya geri dönmesinden sonra, 1 Ağustos 1909'da tekrar yayına başladı. Gazetenin son sayısı, No. 7, 27 Ağustos 1909'da çıktı. «Bakinski Proletari»nin redaksiyonu «Proletari» ve «Sosyal-Demokrat» ile sıkı ilişki halindeydi. (s. 161)

[86] «Trud» (Emek) — 1908 başında kurulan, Bakû kenti ve petrol alanları işçilerinin genel tüketim kooperatifi. Tüketim kooperatifi «Trud»un yaklaşık 1200 üyesi ve Balahani, Bibi-Aybat, Savoksalni ve Çernogorod semtlerinde açılan şubeleri vardı. 1909 yılında kooperatif haftalık dergi «Trudovoi Golos»u (İşçilerin Sesi) çıkardı. Bolşevikler kooperatifte aktif çalışıyorlardı. (s. 164)

[87] «Znaniye-Zila» (Bilgi güçtür) ve «Nauka» (Bilim) kulüpleri, petrol işçilerinin kendilerini yetiştirmelerini teşvik et-

meyi amaçlıyordu. Bunlar genel yetiştirici ve teknik kurslar, konferanslar tertipliyorlardı. Kulüplerin maddi kaynakları üye aidatları, konferans ve gösterilerden kazanılan gelirlerden oluşuyordu. Petrol bölgeleri ile ilgilenen kulüp «Znaniye-Zila» Bolşevikler, külup «Nauka» ise Menşevikler tarafından yönetiliyordu. (s. 167)

[88] Alkolizmle mücadele kongresi Petersburg'da 28 Aralık 1909'da açıldı ve günlerce devam etti. Kongrede 510 delege hazır bulunuyordu. Kongrenin işçi grubu 43 kişiydi, bunların içinde Bakû'lu işçilerin iki delegesi vardı. İşçi delegelerin bir kısmını polis kongreden sonra hemen tutukladı. (s. 165)

[89] «Dassatskissi» (Başlangıç) — Menşeviklerin 4-30 Mart 1908 arası Tiflis'te çıkan legal Gürcüce gazetesi. (s. 167)

[90] An, N., Kostrov — Gürcistan tasfiyeci Menşeviklerinin liderlerinden Noah Yordaniya'nın takma adı. (s. 167)

[91] G. V. Plehanov'un 1889 yılında Paris'teki Uluslararası Sosyalistler Kongresinde yaptığı konuşmadan sözler. (s. 170)

[92] Çarın bakanı Stolipin tarafından, köylülerin köy cemiyetinden çıkarılması ve tek tek çiftliklerin oluşturulması üzerine 9 Kasım 1906'da çıkarılan toprak yasası (Ukas) kastediliyor. (s. 174)

[93] Mektupta, RSDİP MK'nin 2-23 Ocak 1910'da Paris'te yaptığı plenum toplantısından sözediliyor. Plenum toplantısı, «az-çok örgütlü tüm fraksiyonları ortadan kaldırmanın ve bunları Partinin eylem birliğine halel getirmeyecek akımlar yapmanın» zorunlu olduğu kararını aldı. Plenum toplantısı V. İ. Lenin'in talebi üzerine tasfiyeciliği ve Otzovizmi mahkum etti (ancak kararda «tasfiyecilik» ve «Otzovizm» bu şekilde adlı adınca anılmamaktadır). Plenum toplantısında uzlaşmacı unsurların egemen olması, onlara bir dizi anti-Lenin'ci kararlar geçirme olanağı sağladı. V. İ. Lenin'in protestosuna rağmen bazı tasfiyeci Menşevikler merkezi Parti kurumlarına girdiler. Plenum toplantısından sonra tasfiyeciler Partiye karşı mücadeleyi güçlendirdiler. (s. 185)

[94] RSDİP MK'nin Ocak 1910'daki Plenum toplantısında alınan, merkezi Parti kurumlarının — Merkez Komitesinin, merkez organın redaksiyonunun, MK Yurtdışı Bürosu'nun ve MK

Rusya Kurulu'nun — yeniden örgütlenmesi («reform») kararı kastediliyor (bkz. «Parti Kongrelerinin, Parti Konferanslarının ve MK Plenum Toplantılarının Kararlarında SBKP(B)», Bölüm I, 6. baskı, Moskova 1940, s. 157, 158, Rusça). (s. 186)

[95] Mektupta, J. V. Stalin'in Solviçegodsk sürgün süresinin bitmesine, yani 1911 Haziran sonuna dek kalan altı aydan sözediliyor. (s. 186)

[96] «Mysl» (Düşünce) — Aralık 1910'dan Nisan 1911'de dek Moskova'da çıkan, felsefi ve sosyo-ekonomik sorunlar üzerine Bolşevik legal aylık dergi. Beş sayı çıktı. Dergi V. İ. Lenin tarafından kuruldu, derginin fiili yöneticisi de o oldu. «Mysl»ın 1-4. sayılarında V. İ. Lenin'in yazıları yayınlandı. V. V. Vorovski, M. S. Olminski, İ. İ. Skvorzov-Stepanov dergide sıkı şekilde çalıştılar. Bolşeviklerden başka, Plehanov ve diğer Partiye sadık Menşevikler de dergide çalıştılar. (s. 186)

[97] «Raboçaya Gazeta» (İşçi Gazetesi) — 30 Ekim (12 Kasım) 1910'dan 30 Temmuz (12 Ağustos) 1912'ye dek Paris'te çıkan popüler Bolşevik gazete. Gazetenin kurucusu ve yöneticisi V. İ. Lenin'di. Prag Parti Konferansı (Ocak 1912), «Raboçaya Gazeta»nın Parti ve Parti ilkesini savunarak elde ettiği yararları belirtti ve onu Parti Merkez Komitesinin resmi organı olarak tanıdı. (s. 186)

[98] «Zvezda» (Yıldız) — 16 Aralık 1910'dan 22 Nisan 1912'ye dek (başlangıçta haftalık, sonra haftada iki veya üç kez) Petersburg'da çıkan Bolşevik legal gazete. «Zvezda»nın çalışmaları, gazete için makalelerini yurtdışından düzenli olarak gönderen V. İ. Lenin tarafından yönlendiriliyordu. V. M. Molotov, M. S. Olminski, N. G. Poletayev, N. N. Baturin, K. S. Yeremeyev vb. «Zvezda»da çalışanların başında geliyorlardı. A. M. Gorki de çalıştı. J. V. Stalin 1912 ilkbaharında Petersburg'da kaldığı sürece gazetenin yönetimini doğrudan elinde tuttu ve gazetede elinizdeki ciltte basılan bir dizi makale yayınladı. Gazetenin tek tek sayılarının tirajı 50.000 — 60.000'i bulyordu. «Zvezda», günlük Bolşevik gazete «Pravda»nın (Gerçek) yayınını hazırladı. 22 Nisan (5 Mayıs) 1912'de Çarlık hükümeti «Zvezda»yı yasakladı. Ekim 1912'ye kadar çıkan «Nevskaya Zvezda» (Neva Yıldızı), «Zvezda»nın devamıydı. (s. 186)

[99] «Parti İçin!» bildirisi J. V. Stalin tarafından 1912 Mart başında yazıldı ve V. İ. Lenin tarafından yazılan «RSDİP'in Seçim Platformu» adlı bildiriyle birlikte bütün ülkede geniş şekilde dağıldı. «Sosyal-Demokrat»ın 26. sayısında MK Bürosu şunu bildiriyordu: «MK Rusya'da 1. Parti İçin (6000); 2. Seçim Platformu (10.000) bildirilerini yayınladı. Bu bildiriler, aralarında en büyük merkezlerin de bulunduğu 18 yere teslim edildi... MK'nin bildirileri her yerde memnunlukla karşılandı, sadece az oluşları üzüntü yarattı.» 29 Mart 1912'de G. K. Orjonikidze Kiev'den, iki bildirinin de «çok iyi bir etki yaptığını, halkın coştuğunu» bildiriyordu. Kısa süre sonra N. K. Krupskaya V. İ. Lenin adına şöyle yazdı: «İki mektubunuz (yerel meseleler ve düşünülen planlar üzerine) ile 'Parti İçin' ve 'Platform' bildirilerini aldık. Çok olumlu bulduk.» (s. 187)

[100] Bu bildiride, 5-17 (18-30) Ocak 1917 arasında Prag'da yapılan Altıncı Tüm Rusya Parti Konferansı'ndan sözediliyor. Konferans Bolşevik örgütleri birleştirdi ve Bolşevik Partiyi bağımsız varolan bir parti olarak şekillendirdi. Konferans kararıyla Menşevikler Parti'den kovuldu, Bolşeviklerin Menşeviklerle bir partide formel birleşmesine kesinlikle son verildi. Prag Konferansı yeni tipte bir partinin temelini attı. (bkz. «SBKP(B) Tarihi, Kısa Ders», Moskova 1945, s. 134-139, Rusça [Türkçe baskı, s. 175-180]). (s. 187)

[101] «Yaşasın 1 Mayıs!» bildirisi, J. V. Stalin tarafından 1912 Nisan başında Moskova'da yazıldı. Tiflis'te legal bir matbaada gizlice basıldı. Bildirinin baskıları sonra Petersburg'a gönderildi. (s. 192)

[102] Devlet dumasının çalışmadığı sürede devlet anayasasının 87. maddesi bakanlar kuruluna, Çar'ın onayına doğrudan doğruya yasa önerisi sunma hakkı tanıyordu. Stolipin bu şekilde, özellikle tarım sorununda bir dizi yasaları Duma'yı atlayarak geçirdi. (s. 199)

[103] «Saprossy Jizni» (Yaşamın Talepleri) — 1909-1912 yıllarında Petersburg'da çıkan dergi. 1912 yazında V. İ. Lenin A. M. Gorki'ye bu dergi üzerine şöyle yazıyordu: «Geçerken belirteyim ki, garip bir dergi — tasfiyeci-Trudovikçi-Vekhi'ci» (bkz. Lenin Derlemesi I, s. 125, Rusça). (s. 202)

[104] Barışçıl Yenilemeciler («Barışçıl Yenileme Partisi») — büyük ticaret ve sanayi burjuvazisiyle büyük toprak sahiplerinin partisi, kuruluşu 1906. Lenin barışçıl yenilemecilere «barışçıl yağmalama partisi» diyordu. (s. 202)

[105] «Dyelo Jizni» (Yaşam Davası) — 22 Ocak'tan 31 Ekim 1911'e dek Petersburg'da çıkan tasfiyeci Menşeviklerin legal dergisi. (s. 203)

[106] «Naşa Zarya» (Kızıl Şafağımız) — legal aylık dergi, 1910'dan 1914'e dek Petersburg'da çıkan tasfiyeci Menşeviklerin organı. (s. 203)

[107] İlerlemeciler — Oktobristler ile Kadetler arasında ara bir yer alan, Rus burjuvazisinin liberal-monarşist grubu. İlerlemecilerin liderleri Moskova'lı fabrikatörler Ryabuşinski, Konovalov vb. idi. (s. 208)

[108] IV. Devlet Duması için seçimler 1912 sonbaharında yapıldı. Fakat V. İ. Lenin ve J. V. Stalin tarafından yönetilen Bolşevikler daha 1912'nin ilkbaharından beri seçim kampanyasının hazırlanmasına çalışıyorlardı. Bolşevik Parti IV. Duma seçimlerine bağımsız ve şu şiarlarla katıldı: Demokratik Cumhuriyet, sekiz saatlik işgünü, büyük toprak sahiplerinin topraklarına el konulması. V. İ. Lenin Mart 1912'de, bildiri olarak basılan ve Rusya'nın bir dizi büyük kentinde dağıtılan, «RSDİP'in Seçim Platformu»nu kaleme aldı. Bolşeviklerin seçim kampanyasındaki çalışmaları doğrudan J. V. Stalin tarafından yönetiliyordu. 22 Nisan 1912'de tutuklanması, Devlet Duması seçimleri için hazırlık çalışmalarına ara verdirdi. J. V. Stalin Eylül 1912'de Narym sürgününden kaçtıktan sonra, seçim kampanyası tam hızıyla sürerken Petersburg'a geri döndü. (s. 209)

[109] «Zemşçina» (Kır Halkı) — 1909'dan 1917'ye dek Petersburg'da çıkan Kara Yüzler'in gazetesi; Devlet Dumasının aşırı sağcı milletvekillerinin organıydı. (s. 213)

[110] «Novoye Vremya» (Yeni Zaman) — 1868'den Ekim 1917'ye dek Petersburg'da çıkan gazete; soyluların gerici çevrelerinin ve bürokratik memur kesiminin organıydı. 1905'den sonra Kara Yüzler'in organı oldu. (s. 213)

[111] «Golos Moskvi» (Moskova'nın Sesi) — günlük gazete, Aralık 1906'dan 1915'e dek Moskova'da çıkan Oktobristlerin par-

ti organı. Gazetenin redaktörü ve yayınlayıcısı. A. İ. Guçkov idi. (s. 213)

[112] «Pravda»*(Gerçek) — 22 Nisan 1912'den 8 Temmuz 1914'e dek Petersburg'da çıkan Bolşevik günlük işçi gazetesi. «Pravda» V. İ. Lenin'in talimatı ve J. V. Stalin'in inisiyatifi ile kuruldu. J. V. Stalin Parti Merkez Komitesi üyesi olarak «Pravda» platformunun hazırlanmasını yönetti ve gazetenin ilk sayısının düzenlenmesinde birlikte çalıştı. «Pravda»nın ilk sayısının çıkış günü olan 22 Nisan'da J. V. Stalin tutuklandı. «Pravda»daki çalışmasına ancak 1912 sonbaharında Narym sürgününden kaçtıktan sonra tekrar başlayabildi. «Pravda»da 1912 Ekim'inden 1913 Şubat'ına kadar J. V. Stalin'in elinizdeki ciltte de bulunan bir dizi yönlendirici makalesi yayınlanmıştır. V. M. Molotov, M. S. Olminski, N. N. Baturin, İ. M. Sverdlov, A. M. Gorki, K. N. Samoilova vb. «Pravda»nın redaksiyon üyeleriydiler. İki buçuk yıl süresince Çarlık hükümeti «Pravda»yı sekiz defa yasakladı, fakat işçilerin desteği sayesinde yeni isimler altında yayına tekrar başladı («Raboçaya Pravda» [İşçi Pravdası], «Severnaya Pravda» [Kuzey Pravdası], «Pravda Truda» [Emeğin Pravdası], «Sa Pravdu» [Pravda için] vb.) («Pravda»nın önemi ve rolü üzerine bkz. «SBKP(B) Tarihi, Kısa Ders», Moskova 1945, s. 143-148, Rusça [Türkçe baskı, İstanbul 1975, s. 187-193], (s. 216)*

[113] «Petersburglu İşçilerin İşçi Delegelerine Seçmen Dilekleri» 1912 Ekim başlangıcında yazıldı. Petersburglu büyük işletmelerin işçi toplantılarında ve 17 Ekim 1912'deki işçi yetkililerinin kongresinde oy birliğiyle onandı. Fabrika toplantılarında «Seçmen Dileği» tartışmalarını J. V. Stalin yönetiyordu. V. İ. Lenin «Seçmen Dileği»ne özel bir önem gösteriyordu. Basılması için «Sosyal-Demokrat»ın matbaasına gönderdiğinde, kenarında şu not vardı: «Mutlaka geri gönderilmeli! Kirletilmemeli. Bu evrağın korunması son derece önemlidir.» «Seçmen Dileği» 5 (18) Kasım 1912'de «Sosyal-Demokrat»ın 28/29 sayılarında yayınlandı. Lenin, «Pravda»nın redaksiyonuna bir mektubunda ısrarla şunu istiyordu: «Bu Seçmen Dileğini dikkati çeken bir yerde ve büyük yazıyla, Petersburglu milletvekillerine mutlaka iletin» (bkz. «Bütün Eserler», c. XXIX, s. 78, Rus.). (s. 218)

[114] «Açıklama» ifadesi, Senato'nun seçim yasalarını, hükümetin hoşlanacağı biçimde uygulayarak açıklaması ile ilgili olarak ortaya çıkmıştır. Yasaların «Açıklama»sında resmi daireler yapılan seçimleri keyfî geçersiz ilan ediyorlardı. (s 218)

[115] Petersburg bölgesi işçi kuryesinin temsilci seçimleri ilk kez 'Ekim 1912'de bölge yetkililer kongresinde yapıldı. Petersburg'un en büyük işletmelerinden 21'inin seçme hakkına sahip olmamasına rağmen, Kongre tarafından seçilen 6 temsilcinin 4'ü Bolşevikti. «Açıklanan» işletmelerin işçileri, kitle baskısı sonucu seçme haklarını geri aldılar. 14 Ekim 1912'de bu işletmelerde yeni yetkililer seçimi yapıldı ve 17 Ekimde Petersburg bölgesi işçi kuryesinin ikinci yetkililer kongresi toplandı. Bu kongrede yeniden temsilci seçimi yapıldı, ikisi Bolşevik ve üçü Menşevik olmak üzere beş aday kesin çoğunluğu aldı. Öbürgün, altıncı temsilci olarak bir Bolşevik'in seçildiği ek bir oylama yapıldı. Seçim mücadelesi süreci J. V. Stalin'in «Sosyal-Demokrat»ta yayınlanmış olan «Petersburg'ta seçimler» yazısında etraflıca anlatıyor.

[116] «Luç» (Işın) — Eylül 1912'den Temmuz 1913'e dek Petersburg'ta çıkan, Likidatör-Menşeviklerin legal günlük gazetesi. Likidatörler «Luç»da illegal partiye açıkça karşı çıkıyorlardı. Gazete en başta burjuvazinin yardımıyla yaşıyordu. (s. 221)

[117] Obuchov — Fabrikası kasdediliyor. (s. 224)

[118] 9 Ocak 1905'in sekizinci yıldönümüne ithaf edilmiş olan «Rusya'nın tüm erkek ve kadın işçilerine!» adlı bildiriyi J. V. Stalin Aralık 1912'de yazdı. V. İ. Lenin böyle bir bildiri yayınlamanın gerekliliği üzerine 23 Kasım (6 Aralık) 1912'de Krakau'dan, Petersburg'taki J. V. Stalin'e şunları yazıyordu: «Sevgili arkadaş, 9 Ocak için, meseleyi önceden düşünmek ve hazırlamak son derece önemlidir. Mitinglere, bir günlük grev ve gösterilere çağrıyla (bu yerinde ve anında kararlaştırılmalıdır, yerinde ve anında daha iyi karar alınabilir) birlikte, bildiri zamanında hazır olmalıdır... Bildirinin şiarları şu üç devrimci şiar olmalıdır (Cumhuriyet, Sekiz saat iş günü, derebey topraklarına el koyma), burada Romanov hükümdarlığının üçyüz yıllık 'alçaklığı' özellikle vurgulanmalıdır. Bildiriyi Petersburg'ta elde etme olanağı tam ve kesin değilse, zaman varken

burada önceden hazırlanmalı ve oraya gönderilmelidir.» 'bkz. «Bütün Eserler», c. XXIX, s. 82, Rus.). (s. 232)

[119] Ağustos 1912'den Ekim'e dek, Kutomar ve Algatschi (Transbaykal bölgesinde Nertschisk kürek cezası yeri) hapishanelerinin siyasi mahkûmları arasında, hapishane yönetiminin zorbalıklarını protesto belirtisi olarak kitle halinde açlık grevleri ve intiharlar oluyordu. Petersburg'ta, Moskova'da ve Varşova'da işçilerin protesto grevleri ve öğrencilerin toplantıları bu olayların bir yankısıydı. (s. 232)

[120] Sivastopol Deniz Kuvvetleri Mahkemesi Ekim 1912'de Karadeniz filosunda isyan hazırlamakla suçlanan 142 bahriyelinin davasında yargısını açıklıyordu. Sanıkların 17'si ölüm, 106'sı kürek cezasına çarptırıldı, 19'u beraat etti. Mahkeme kararına yanıt olarak, Moskova, Petersburg, Harkov, Nikolayev, Riga ve Rusya'nın diğer kentlerinde kitle grevleri ve protesto gösterileri yapıldı. (s. 232)

[121] Basın, 1911 sonlarında hükümetin yeni bir provagasyonunu ortaya çıkaran belgeler yayınlıyordu: Sosyal-demokrat milletvekillerine karşı suçlama materyalleri Petersburg Ohrana'sının bir eseri olarak kanıtlandı. Kasım 1911'de III. Duma'nın Sosyal-demokrat fraksiyonu Duma'ya, II. Devlet Dumasının Sosyal-demokrat milletvekillerinin mahkemesinin revizyonu için sorgu getirdi. Sorgu Duma tarafından reddedildi. Bununla bağıntılı olarak Petersburg, Riga, Varşova ve Rusya'nın diğer kentlerinde binlerce kişinin katıldığı mitingler yapıldı; yargılanan milletvekillerinin serbest bırakılmasını talep eden ortak bildiriler hazırlandı. (s. 234)

[122] J. V. Stalin, Petersburg seçim kampanyasının yürütülmesinde Parti MK'sinin temsilcisiydi. Petersburg Komitesinin yürütme kurulu, Petersburg Komitesinin sürekli çalışmalarının yönetimini üstlenen dar kesimdi. (s. 238)

[123] Likidatörler Eylül 1912'de yayınlanan seçim platformlarından RSDİP asgari programının temel politik şiarlarını çıkardılar. Demokratik Cumhuriyet şiarı yerine «Devlet Duması ve yerel muhtariyet organları seçiminde» genel seçim hakkı talebini, Derebeyi topraklarına el konması şiarı yerine «III. Duma'nın Tarım Yasası'nın revizyon» talebini getirdiler. (s. 240)

[124] Ağustos 1912'de Likidatörlerin Viyana'da yapılan «Ağustos Konferansı» kasdediliyor. Bu konferans Bolşeviklerin Prag Konferansı'na karşı bir güç olarak toplanmıştır. (s. 242)

[125] Bolşevik «X» M. G. Poletayev'di; Likidatör «y» herhalde S. Mayevski (V. A. Gutovski).

Daha altta adı geçen Petersburglu Likidatörler «Ab... ve L...», V. M. Abrossimov ve V. Leviski (V. O. Zederbaum) (s. 243)

[126] «Nevski Golos» (Neva Sesi) — Mayıs'tan Ağustos 1912'ye dek Petersburg'ta çıkan, Likidatör - Menşeviklerin legal haftalık gazetesi. (s. 245)

[127] Bkz. «Kafkasya'dan Mektuplar» (s. 251)

[128] G. V. Plehanov «Dnevnik Sosyal-Demokrata»nın (Sosyal-Demokratların Hatıra Defteri'nin) 9. sayısında, Gürcü Likidatör-Menşevik S. Dshibladse'nin «Golos Sozial-Demokrata»daki tavrını eleştiriyordu. (s. 251)

[129] Panislamizm — *19. yüzyılın ikinci yarısında Sultanlık Türkiye'sinde, Türk derebeyleri, burjuvazi ve din adamları arasından çıkan ve sonra diğer müslüman halkların varlıklı sınıfları arasında yayılan gerici dinî-siyasi ideoloji. Panislamizm İslam'a (müslüman dinine) inanan tüm halkların bir bütün olarak birleşmesini va'zediyordu. Müslüman halkların egemen sınıfları pozisyonlarını Panislamizm yardımıyla sağlamlaştırmayı ve doğulu emekçi halkların devrimci hareketini boğmayı deniyorlardı. (s. 251)*

[130] «Marksizm ve Ulusal Sorun» *yazısı 1912 sonları ve 1913 başlarında Viyana'da yazılmıştır; ilk kez «Prosveşçenye» (Aydınlatma) gazetesinin 3-5 sayılarında (yıl 1913), «Ulusal Sorun ve Sosyal-Demokrasi» başlığı altında K. Stalin imzasıyla yayınlanmıştır. J. V. Stalin'in bu yazısı 1914 yılında özel broşür olarak «Ulusal Sorun ve Marksizm» adı altında, Petersburg'ta «Priboi» (Dalga) Yayınevinde basıldı. İçişleri bakanlığının emriyle broşür tüm genel kütüphane ve okuma salonlarından kaldırıldı. Halk komiserliği 1920 yılında bu yazıyı uluslar meseleleri için, J. V. Stalin'in ulusal sorun üzerine «Yazılar Koleksiyonu»nda (Tula Devlet Yayınevi) yeniden yayınladı. 1934 yılında bu yazı: J. V. Stalin, Marksizm, Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu, Seçme Yazılar ve Konuşmalar Koleksi-*

yonu» kitabına alındı. Lenin, «RSDİP'in Ulusal Programı Üzerine» makalesinde, o zaman ulusal soruna önemli bir yer veren nedenlere değiniyor ve şöyle yazıyordu: «Teorik marksist literatürde bu sorun ve Sosyal-demokratların ulusal sorun programının temeli aydınlatılmıştır (burada Stalin'in yazısı başta gelir)». Vladimir İlyiç Şubat 1913'de A. M. Gorki'ye şunları yazıyordu: «Burada Mükemmel bir Gürcü işe koyuldu ve 'Prosveşçenye' için büyük bir makale yazıyor, bunun için Avusturya'dan ve diğer materyallerin tümünü bir araya getirdi.» Bu yazıya tartışma makalesi gözüyle bakma eğilimlerini duyan Lenin buna şiddetle karşı çıktı: «Buna kesinlikle karşıyız. Yazı fevkaladedir. Bu bir mücadele sorunudur ve biz 'Bund'un ayak takımı karşısındaki ilkesel pozisyonumuzdan bir santim bile kaymayacağız» (Marx-Engels-Lenin-Enstitüsünün Arşivi). J. V. Stalin'in Mart 1913'de tutuklanmasından sonra V. İ. Lenin «Sosyal-Demokrat»ın redaksiyonuna şunları yazıyordu: «... Ağır tutuklamalar oldu. Koba tutuklandı... Koba ulusal sorun üzerine ('Prosveşçenye'nin üç sayısı için) büyük bir yazı yazdı. Güzel! Gerçek uğruna ve 'Bund'un separatistlerine ve oportünistlerine karşı olduğu kadar Likidatörlere karşı da mücadele edilmelidir» (Marx-Engels-Lenin-Enstitüsü Arşivi). (s. 253)

[131] Siyonizm — taraftarlarını Yahudi burjuvazisi, aydınlar ve Yahudi işçilerin geri kalmış tabakalarında bulan gerici-milliyetçi akım. Siyonistler, Yahudi işçi kitlelerini proletaryanın birleşik mücadelesinden tecrit etmeye uğraşıyorlardı. (s. 254)

[132] Avusturyalı Sosyal-demokrasinin Brün Kongresi 24 Eylül 1899'dan 29 Eylül 1899'a dek sürdü. Kongrenin ulusal sorun üzerine kararlaştırdığı ortak bildirinin metni J. V. Stalin tarafından bu yazının bir sonraki bölümünde veriliyor (bkz. s. 293) (s. 273)

[133] «Allaha şükür bizde parlamento yok» — Çarlık Maliye Bakanı (sonraları Cumhurbaşkanı) V. Kokovzev'in 24 Nisan 1908'de Devlet Duması'nda söylediği sözler. (s. 276)

[134] Bk. Karl Marx ve Friedrich Engels'in «Komünist Parti Manifestosu» Bölüm II. (Berlin 1950, s. 29). (s. 287)

[135] Avusturya Sosyal-Demokrat Partisi'nin Viyana (veya

Wimberg — bu adı toplandığı bir Viyana Oteli'nden alıyordu) Kongresi 6 Haziran'dan 12 Haziran 1897'ye dek sürdü. (s. 288)

[136] Karl Marx'ın 1884'de «Alman-Fransız Yıllık Defterler»inde yayınlanan «Yahudi Sorunu Üzerine» yazısı kasdediliyor (bkz. Marx/Engels Bütün Eserler, ilk bölüm, c. 1, (s. 576). (s. 289)

[137] «Bund»un VIII. Konferansı Eylül 1910'da Lvov'da yapıldı. (s. 294)

[138] G. V. Plehanov «Sa Partiyu» (Parti İçin) gazetesinde 2 (15) Ekim 1912'de yayınlanan, «Bir Bölücü Konferans Daha» adlı makalesinde Likidatörlerin «Ağustos Konferansı»nı yargılıyor ve Bundçuların ve Kafkasyalı Sosyal-demokratların pozisyonunu, sosyalizmin milliyetçiliğe bir uyarlanması olarak karakterize ediyordu. Bundçuların bir lideri olan Kossovski Likidatör dergi «Naşa Zarya»nın redaksiyonuna gönderdiği yazıda Plehanov'u eleştirdi. (s. 297)

[139] «Bund»un VII. Kongresi 1906 Ağustos sonundan Eylül başlangıcına dek Lvov'da yapıldı. (s. 297)

[140] «Iskra» (Kıvılcım) — 1900 yılında Lenin tarafından kurulan ilk bütün Rusya illegal marksist gazete (bkz. J. V. Stalin, «Eserler», c. 1, s. 401, Rus.) (Almanca baskı s. 350/351) (Türkçe baskı, s. 352, Notlar 26). (s. 299)

[141] Karl Venék — açıkca şöven, Separatist tavır alan Çekeslovak Sosyal-demokrat. (s. 300)

[142] «Çveni Zhovreba» (Yaşamımız) — 1-22 Temmuz 1912' ye dek Kutais'de çıkan, Gürcü Menşeviklerin günlük gazetesi. (s. 302)

[143] Ekim 1912'de bir yanda Bulgaristan, Sırbistan, Yunanistan ve Karadağ ile, diğer yanda Türkiye arasında patlak verenbirinci Balkan Savaşı. (s. 313)

[144] Bkz. 1907 Kasım'ın 5'inden 12'sine dek süren dördüncü RSDİP («Üçüncü Rusya») Konferansı'nın ve 1908 Aralık 21'inden 27'sine (3-9 Ocak 1909) dek yapılan RSDİP'in V. Konferansı («1908 Rusya Konferansı»)nın kararları, (bkz. «Kongrelerin, Parti Konferanslarının ve Merkez Komite Genel Toplantılarının Ortak Bildirilerinde ve Kararlarında SBKP(B),» Bölüm 1, 6. Baskı, Moskova 1940, s. 118, 131, Rus.). (s. 318)

[145] Jagiello, E. J. — Polonya Sosyalist Partisinin (PPS) üyesi; IV. Devlet Duması'na Varşova'dan, «Bund» ve burjuva milliyetçileri ile birlikte PPS bloğu tarafından Polonyalı Sosyal-demokratlara karşı milletvekili olarak seçildi. Duma'nın Sosyal-demokrat fraksiyonu, Likidatör-Menşeviklerin oy çoğunluğu sayesinde (yedi Menşevik) altı Bolşevik milletvekiline karşı, Jagiello'nun Sosyal-demokrat fraksiyona alınması için bir ortak bildiri kabul etti. (s. 318)

[146] «Prosveşçenye» (Aydınlanma) — Aralık 1911'den beri Petersburg'ta çıkan, legal Bolşevik aylık dergi. Dergi, Rusya'da bulunan redaksiyon kurulu üyeleriyle (M. A. Savetyev, M. S. Olminski, A. İ. Yelisarova) düzenli mektuplaşan V. İ. Lenin tarafından yönetiliyordu. Petersburg'ta kaldığı sürece J. V. Stalin de dergide çalışanlar arasındaydı. Dergi «Pravda» ile sıkı ilişkideydi. Haziran 1914'de, Birinci Dünya Savaşı'ndan bir akşam önce hükümet dergiyi yasakladı. 1917'de bir çift sayı daha çıkarıldı. (s. 318)

[147] Aralık 1912'de IV. Duma işçi yetkilileri, isimlerinin «Luç»ta çalışanlar listesine alınmasını kabul ettiler. Aynı zamanda «Pravda»da beraber çalışıyorlardı. İşçi milletvekilleri gerçekte «Luç»ta çalışanlar arasında değillerdi. MK'nin buna ilişkin uyarısından sonra, isimlerinin «Luç»ta çalışanlar listesinden silineceğini açıkladılar. Bu açıklamaya bağıntılı olarak Sosyal-demokrat fraksiyonun iki grubu arasında (altı Bolşevik ve yedi Menşevik arasında) şiddetli bir mücadele alev aldı. (s. 319)

[148] III. Devlet Dumasındaki Sosyal-demokrat fraksiyon kasdediliyor. (s. 320)

[149] «Sivoye Dyelo» (Canlı Eylem) — 1912 Ocak'tan Nisan'a dek Petersburg'ta çıkan Likidatör-Menşeviklerin haftalık legal gazetesi. (s. 320)

[150] «Lena-Katliamının Yıldönümü» bildirisi J. V Stalin tarafından 1913 Ocak veya Şubat'ta Krakau'da yazıldı. N. K. Krupskaya tarafından elle yazıldı, bir hektografta çoğaltıldı, Rusya'ya gönderildi ve Petersburg, Kiev, Mohilev, Tiflis ve diğer kentlere yayıldı. (s. 323)

[151] IV. Devlet Duması oturumunu 15 Kasım 1912'de açtı. (s. 324)

KRONOLOJİK BİYOGRAFİ

(1907'den Mart 1917'ye dek)

1907

1 Ocak — J. V. Stalin tarafından yönetilen «Mnatobi» (Fener) gazetesinin 1. sayısı çıkıyor. «Akhali Droyeba» (Yeni Zaman) gazetesinin 8. sayısında, J. V. Stalin'in «Anarşizm mi? Sosyalizm mi?» yazısının devamı yayınlanıyor.

10 Şubat — J. V. Stalin, K. Kautsky'nin «Rus Devriminin İtici Güçleri ve Görünümü» adlı broşürünün Gürcüce baskısına Önsözü yazıyor.

18 Şubat — J. V. Stalin tarafından yönetilen «Çveni Zhovreba» (Yaşamımız) gazetesinin 1. sayısı, J. V. Stalin'in «Petersburg'da Seçim Mücadelesi ve Menşevikler» adlı makalesiyle birlikte çıkıyor.

21-28 Şubat — «Çveni Zhovreba» gazetesinin 3., 5., 8. ve 9. sayılarında J. V. Stalin'in «Anarşizm mi? Sosyalizm mi?» yazısının devamı yayınlanıyor.

11 Mart — J. V. Stalin tarafından yönetilen gazete «Dro»nun (Zaman) 1. sayısı çıkıyor.

13 Mart — «Dro» gazetesinin 2. sayısında J. V. Stalin'in «Kadet Diktatörlüğü mü, Halkın Diktatörlüğü mü?» makalesi yayınlanıyor.

17 Mart — «Dro» gazetesinin 6. sayısında J. V. Stalin'in «Proletarya Mücadele Ediyor, Burjuvazi Hükümetle İttifak Kuruyor» makalesi (başyazı) yayınlanıyor.

22 Mart — «Dro» gazetesinin 10. sayısında, J. V. Stalin'in «G. Teliya Yoldaşın Anısına» makalesi yayınlanıyor.

28-30 Mart — Tiflisli Bolşevik işçilerin, J. V. Stalin'in RSDİP V. Kongresi'ne delege seçilmesiyle ilgili kararları «Dro» gazetesinde yayınlanıyor.

4-6 ve 10 Nisan — «Dro» gazetesinin 21-23. sayılarında J. V. Stalin'in «Anarşizm mi? Sosyalizm mi?» yazısının devamı yayınlanıyor.

8 Nisan — «Dro» gazetesinin 25. sayısında J. V. Stalin'in «İleri Proletarya ve Beşinci Kongre» makalesi (başyazı) yayınlanıyor.

10 Nisan — «Dro» gazetesinin 26. sayısında J. V. Stalin'in «Bir Karışıklık...» makalesi yayınlanıyor.

13 Nisan — «Dro» gazetesinin 29. sayısında J. V. Stalin'in «Kafkasyalı Soytarılarımız» makalesi yayınlanıyor.

30 Nisan - 19 Mayıs — J. V. Stalin, RSDİP V. («Londra») Kongre çalışmalarına Tiflis örgütünün delegesi olarak katılıyor.

Haziranın ilk yarısı — J. V. Stalin, RSDİP V. («Londra») Kongresi'nden döndükten sonra Bakû ve Tiflis'e gidiyor. Bakû, Tiflis ve bir dizi Batı Gürcistan bölgelerindeki Sosyal-Demokrat örgütlerin toplantılarında Kongre sonuçları üzerine bilgi veriyor. J. V. Stalin, Bolşeviklerin Menşeviklere, Sosyal-Devrimcilere vb. karşı yürüttükleri mücadelede en başta yer alıyor.

20 Haziran — J. V. Stalin tarafından redakte edilen illegal Bolşevik gazete «Bakinski Proletari»nin 1. sayısı çıkıyor. Gazetede Stalin'in yazıları yayınlanıyor: «Duma'nın Dağıtılması ve Proletaryanın Görevleri» (başyazı), «RSDİP Londra Kongresi (Bir Delegenin Notları)».

Yaz/Sonbahar — Bakû semtlerinde düzenlenen tartışma toplantılarında J. V. Stalin, Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin siyasetini teşhir ediyor.

J. V. Stalin, petrol sanayicileriyle yapılacak müzakereye karşı boykot kampanyasını yönetiyor.

10 Temmuz — «Bakinski Proletari»nin 2. sayısında «RSDİP

Londra Kongresi (Bir Delegenin Notları)» yazısının devamı yayınlanıyor.

Temmuz sonu — J. V. Stalin'in önderliğinde Bakû'lu Bolşevikler, genel grev lehine bir petrol semtleri konferansı düzenliyorlar.

12 Ağustos — J. V. Stalin'in inisiyatifiyle kurulmuş olan Bakû Petrol Sanayii İşçileri Birliği'nin legal Bolşevik organı «Gudok» gazetesinin 1. sayısı çıkıyor.

24 Ağustos — J. V. Stalin, beş Sosyal-Demokrat semt örgütünün ve müslüman Sosyal-Demokrat grup «Hummat»-ın delegelerinin toplantısında şehir parti konferansını örgütleme komisyonuna üye seçiliyor.

Eylül/Ekim — J. V. Stalin, III. Devlet Duması için seçim kampanyasını yönetiyor. Stalin tarafından yazılan, III. Devlet Duması'nın Sosyal-Demokrat Milletvekillerine «Seçmen Görevi» Bakû işçi kuryesinin 22 Eylül'deki temsilciler toplantısında kabul ediliyor.

29 Eylül — J. V. Stalin, kapitalistlerin kiralık ajanları tarafından öldürülen Bolşevik işçi Çanlar Safaraliyev'in mezarı başında bir konuşma yapıyor.

«Gudok»un 4. sayısında J. V. Stalin'in «Müzakere Boykot Edilmelidir!» makalesi yayınlanıyor.

25 Ekim — J. V. Stalin, Bolşevik şehir konferansında, RSDİP Bakû Komitesi'ne üye seçiliyor.

Kasımın ilk yarısı — RSDİP Bakû Komitesi, Zabunçi Hastanesi binasında J. V. Stalin'in de katıldığı bir oturum yapıyor.

22 Kasım — RSDİP Bakû Komitesi J. V. Stalin'in önderliğinde, II. Devlet Duması'nın Sosyal-Demokrat fraksiyonuna karşı yürütülen davaya karşı bir günlük protesto grevi yapıyor.

Kasım sonu — J. V. Stalin, Parti işleriyle ilgili olarak Tiflis'e gidiyor.

Kasım 1907 - Mart 1908 — J. V. Stalin, Bakû'lu işçilerin petrol sanayicileriyle müzakereye katılma sorununda, işçi haklarının garantisi için kampanyayı yönetiyor.

1908

13 Ocak — «Gudok»un 14. sayısında, J. V. Stalin'in «Seçimlerden Önce» makalesi (başyazı) yayınlanıyor.

Ocak/Şubat — Bakû'lu Bolşevikler, J. V. Stalin'in önderliğinde bir dizi büyük grevler düzenliyorlar.

3 Şubat — «Gudok»un 17. sayısında J. V. Stalin'in «Bir Kez Daha Garantili Müzakere Üzerine» makalesi (başyazı) yayınlanıyor.

Şubat — RSDİP Bakû Komitesi, Kara Yüzler'in artan saldırısına karşı, J. V. Stalin önderliğinde bir «Özsavunma Kurmayı» örgütlüyor.

2 Mart — «Gudok»un 21. sayısında J. V. Stalin'in «Son Zamandaki Grevlerimiz Ne İfade Ediyor?» makalesi yayınlanıyor.

9 Mart — «Gudok»un 22. sayısında J. V. Stalin'in «Petrol Sanayicilerinin Taktiğinde Bir Değişiklik» makalesi (başyazı) yayınlanıyor.

16 Mart — «Gudok»un 23. sayısında J. V. Stalin'in «Hazırlıklı Olalım!» makalesi (başyazı) yayınlanıyor.

25 Mart — J. V. Stalin, Gayosa Nişaradze adı altında tutuklanıyor ve Bakû kentinin Bailov Hapishanesi'ne gönderiliyor.

25 Mart - 9 Kasım — J. V. Stalin hapishanede, Bakû Bolşevik örgütüyle sürekli bir bağlantı kuruyor, RSDİP Bakû Komitesi'ni yönetiyor ve «Bakinski Proletari» ve «Gudok» için makaleler yazıyor.

Bunun dışında J. V. Stalin, hapishanede siyasi tutuklular arasında çalışıyor, Sosyal-Devrimciler ve Menşeviklerle tartışmalar yürütüyor ve siyasi tutuklular arasında Marksist literatürün incelenmesini örgütlüyor.

30 Mart — «Gudok»un 25. sayısında J. V. Stalin'in «İktisadi Terör ve İşçi Hareketi» makalesi (başyazı) yayınlanıyor.

21 Nisan - 18 Mayıs — «Gudok»un 28., 30. ve 32. sayılarında J. V. Stalin'in «İktisadi Terör üzerine Petrol Sanayicileri» makalesi yayınlanıyor.

20 Temmuz — «Bakinski Proletari»nin 5. sayısında J. V. Sta-

lin'in «Uşak Sosyalistler» ve «Riyakâr Zubatovcular» adlı makaleleri yayınlanıyor.

Gazetenin ilâvesinde J. V. Stalin'in «Müzakere ve İşçiler» makalesi yayınlanıyor.

9 Kasım — J. V. Stalin, iki yıl için, polis kontrolü altına alındığı Vologda iline sürülüyor.

1909

Ocak — J. V. Stalin, jandarma nezaretinde Vologda'ya varıyor, Vologda Hapishanesi'ne gönderiliyor.

27 Ocak — Vologda ilinde Solviçegodsk kenti J. V. Stalin'e sürgün yeri olarak gösteriliyor.

8 Şubat — J. V. Stalin sürgün yerine giderken tifo hastalığı nüksediyor ve Vyatka Hapishanesi'nden, Vyatka ili Zemstvo Hastanesi'ne aktarılıyor.

20 Şubat — J. V. Stalin hastaneden tekrar Vyatka Hapishanesi'ne gönderiliyor.

27 Şubat — J. V. Stalin Solviçegodsk'a varıyor.

24 Haziran — J. V. Stalin'in Solviçegodsk sürgününden kaçışı.

Temmuz başı — J. V. Stalin yolculuğu sırasında birkaç gün Petersburg'da kalıyor.

Temmuzun ilk yarısı — J. V. Stalin illegal olarak Bakû'ya geliyor ve Bakû ile tüm Trans-Kafkasya Bolşevik örgütünün tekrar kurulma ve sağlamlaştırılma çalışmalarını yönetiyor.

1 Ağustos — «Bakinski Proletari»nin 6. sayısı (bir yıllık aradan sonra) J. V. Stalin'in «Parti Krizi ve Görevlerimiz» başyazısıyla yayınlanıyor.

2 Ağustos — RSDİP Bakû Komitesi, J. V. Stalin'in önderliğinde «Proletari» redaksiyonundaki durum üzerine bir karar hazırlıyor, bu karar «temsilciliğini Lenin yoldaşın yaptığı, redaksiyon çoğunluğunun görüşünü» destekliyor.

27 Ağustos — «Bakinski Proletari»nin 7. sayısında J. V. Sta-

lin'in «Parti Krizi ve Görevlerimiz» (sonu) ve «Önümüzdeki Genel Grev Üzerine» makaleleri yayınlanıyor.

Eylülün ilk yarısı — J. V. Stalin Bakû'dan Tiflis'e gidiyor, orada Tiflisli Bolşeviklerin tasfiyeci Menşeviklere karşı mücadelesini örgütlüyor ve yönetiyor.

Eylül sonu — J. V. Stalin, Bakû Komitesi'nin illegal matbaasını tekrar işler hale getirmek için önlemler alıyor.

19 Ekim - Kasım başı — J. V. Stalin Tiflis'e geliyor, Tiflis'te bir şehir parti konferansı ile Bolşevik gazete «Tiflisski Proletari»nin yayınını hazırlıyor.

12 Kasım — J. V. Stalin, Tiflis'ten Bakû'ya geri dönüyor.

13 Aralık — RSDİP Bakû Komitesi, J. V. Stalin tarafından kaleme alınan, «Aralık Grevi ve Aralık Sözleşmesi Üzerine» bildiriyi (1904 Bakû grevinin beşinci yıldönümü dolayısıyla) yayınlıyor.

Kasım/Aralık — J. V. Stalin, Parti merkez organı için «Kafkasya'dan Mektuplar»ı yazıyor.

1910

1910'dan itibaren J. V. Stalin, Parti MK'nin temsilcisidir («MK görevlisi»).

5 Ocak — J. V. Stalin'in doğrudan katkısıyla kurulan «Tiflisski Proletari»nin 1. sayısı çıkıyor.

22 Ocak — RSDİP Bakû Komitesi, J. V. Stalin'in, genel parti konferansının toplanma zorunluluğu, Parti çalışmalarının pratik yönetimi için merkezin Rusya'ya taşınması ve tüm Rusya çapında yönlendirici bir gazetenin yayınlanması üzerine yazdığı kararı kabul ediyor.

23 Mart — J. V. Stalin, Zakar Grigoryan Melikyanz adıyla tutuklanıyor.

J. V. Stalin tarafından yazılan «August Bebel, Alman İşçilerinin Lideri» bildirisi çıkıyor.

26 Mart — J. V. Stalin, Bakû kentinin Bailov Hapishanesi'nde zindana atılıyor.

7 Eylül — J. V. Stalin'e hapishanede Kafkasya Genel Va-

lisi'nin 27 Ağustos tarihli bir emri tebliğ ediliyor, bu emirde Stalin'e Kafkasya'da bulunmak beş yıl süreyle yasaklanıyor.

23 Eylül — J. V. Stalin jandarma nezaretinde Solviçegodsk'a nakledilliyor.

29 Ekim — J. V. Stalin Solviçegodsk'a varıyor.

Kasım 1910 - Haziran 1911 — J. V. Stalin, V. İ. Lenin'le bağlantı kuruyor, sürgünler arasında, raporlar sunulan ve günlük siyasi sorunların tartışıldığı toplantılar düzenliyor.

31 Aralık — J. V. Stalin Parti Merkez Komitesine bir mektup yazıyor («Solviçegodsk Sürgününden Mektup»).

1911

Mart - Haziran — Solviçegodsk'ta J. V. Stalin'in evi (M. P. Kuskova'nın evinde) tekrar tekrar aranıyor.

1 Haziran — J. V. Stalin, RSDİP MK üyelerinin Paris'teki bir görüşmesinde, yokluğunda, bir parti konferansı düzenlemek amacıyla kurulan Örgütleme Komisyonu'na aday seçiliyor.

23-26 Haziran — J. V. Stalin Solviçegodsk'ta, sürgündeki Sosyal-demokratların bir toplantısını örgütlemek yüzünden üç günlüğüne hapse atılıyor.

27 Haziran — J. V. Stalin, sürgün süresinin dolmasıyla, polis gözetimiyle eklemli olan bildirim yükümlülüğünden kurtuluyor. Kafkasya'da, başkentlerde ve sanayi merkezlerinde bulunmasının yasaklanması yüzünden, Petersburg yolu üzerinde bulunan Vologda'yı ikâmetgâh olarak seçiyor.

6 Temmuz — J. V. Stalin bir geçiş tezkeresiyle Solviçegodsk'tan Vologda'ya gidiyor.

16 Temmuz — J. V. Stalin Vologda'ya varıyor.

Temmuz - Eylül — J. V. Stalin Vologda'da gizli polis gözetimi altında tutuluyor.

Temmuz — J. V. Stalin, V. İ. Lenin tarafından yönetilen «Raboçaya Gazeta»nın redaksiyonuna bir mektup ya-

zıyor. J. V. Stalin yazısında, Petersburg veya Moskova'da çalışma niyetinde olduğunu bildiriyor.

6 Eylül — J. V. Stalin illegal olarak Vologda'dan Petersburg'a gidiyor.

7 Eylül — J. V. Stalin Petersburg'a varıyor ve P. A. Çişikov adına düzenlenmiş bir pasaportla polise bildirim yapıyor.

7-9 Eylül — J. V. Stalin, Bolşevik S. Alliluyev ve S. Todriya ile buluşuyor ve Petersburg Parti örgütüyle bağ kuruyor.

9 Eylül — J. V. Stalin tutuklanıyor ve Petersburg'da zindana atılıyor.

14 Aralık — J. V. Stalin üç yıl süreyle, polis gözetimi altında Vologda'ya sürülüyor.

25 Aralık — J. V. Stalin Vologda'ya varıyor.

1912

5 (18) - 17 (30) Ocak arası — J. V. Stalin, yokluğunda, Altıncı («Prag») Genel Parti Konferansı'nda, Bolşevik Parti Merkez Komitesi üyeliğine seçiliyor.

Konferans, başında J. V. Stalin'in bulunduğu, Rusya'da devrimci çalışmanın pratik yönetimi için bir merkez oluşturuyor (MK Rusya Bürosu).

Şubat ortası — MK Rusya Bürosu'nun üyesi G. K. Orjonikidze V. İ. Lenin tarafından, Prag Konferansı'nın kararları üzerine şahsen bilgi vermek için J. V. Stalin'in yanına Vologda'ya gönderiliyor.

29 Şubat — J. V. Stalin'in Vologda sürgününden kaçışı.

Mart başı — J. V. Stalin «Parti İçin!» bildirisini yazıyor. Bildiri RSDİP MK adına yayınlanıyor ve Rusya'da geniş ölçüde dağıtılıyor.

Martın ilk yarısı — J. V. Stalin Prag Konferansı'nın kararlarını gerçekleştirmek için Trans-Kafkasya Bolşevik örgütlerinin işlerini örgütlemek için Bakû ve Tiflis'e gidiyor. Merkez Komitesi'nin kesin kuruluşunu bildiren, RSDİP MK'nin Parti Örgütlerine 1 No'lu Genelgesi'ni kaleme alıyor.

29 Mart — J. V. Stalin, Bakû Bolşevik Parti semt örgütlerinin Parti işçileriyle bir görüşme yapıyor. Görüşme, Prag Konferansı'nın kararlarına katılıyor.

30 Mart — J. V. Stalin, «Sosyal-Demokrat» için, Bakû'daki görüşme üzerine bir haber sayfası hazırlıyor.

1 Nisan — J. V. Stalin Bakû'dan Petersburg'a gidiyor.

Nisan başı — J. V. Stalin Petersburg yolculuğuna Moskova'da ara veriyor ve G. K. Orjonikidze ile buluşuyor.

J. V. Stalin «Yaşasın 1 Mayıs!» bildirisini kaleme alıyor.

J. V. Stalin, bir grup Moskova Parti işçisinin Prag kararlarını ve yeni kurulan Merkez Komitesi'ni onaylayan kararını Tiflis'e gönderiyor.

J. V. Stalin, RSDİP MK adına Clara Zetkin'e bir mektup yazıyor ve onda bulunan Parti paralarını, IV. Devlet Duması'na seçim kampanyasında kullanılmak üzere Merkez Komitesi'ne vermesini rica ediyor.

10 Nisan — J. V. Stalin illegal olarak Petersburg'a geliyor.

10-22 Nisan — J. V. Stalin, Bolşevik işçi gazetesi «Zvezda»yı redakte ediyor.

«Zvezda»da J. V. Stalin'in şu makaleleri yayınlanıyor: «Yeni Bir Dönem» (başyazı), «Yaşam Yeniyor!», «İyi Çalışıyorlar...», «Harekete Geçti!» (başyazı), «Seçimlere Nasıl Hazırlanıyorlar», «Sonuçlar» (başyazı) vb.

Nisan ortası — J. V. Stalin, III. Devlet Duması'ndaki Sosyal-Demokrat fraksiyonun üyeleri N. G. Poletayev ve İ. P. Pokrovski ile Bolşevik muhabir M.S. Olminski ve N. N. Baturin'le birlikte «Pravda»nın yayınını ve platformunu kararlaştırıyor ve onlarla birlikte gazetenin ilk sayısını hazırlıyor.

22 Nisan — Proleter günlük gazete «Pravda»nın 1. sayısı, J. V. Stalin'in «Hedeflerimiz» makalesiyle çıkıyor.

J. V. Stalin tutuklanıyor ve zindana atılıyor.

2 Temmuz — J. V. Stalin üç yıl süreyle, polis gözetimi altında Narmy bölgesine sürülüyor ve jandarma nezaretinde Petersburg'dan götürülüyor.

18 Temmuz — J. V. Stalin, Tomsk'tan bir gardiyanın eşliğinde, «Kolpaşevets» vapuruyla Narmy'deki sürgün yerine gidiyor.

1 Eylül — J. V. Stalin'in Narmy sürgününden kaçışı.

12 Eylül — J. V. Stalin Petersburg'a geliyor.

Eylül/Ekim — J. V. Stalin, IV. Devlet Duması için seçim kampanyasını yönetiyor ve tasfiyeci Menşeviklere karşı mücadeleyi örgütlüyor.

J. V. Stalin «Pravda»yı redakte ediyor.

4 Ekim — Petersburg Komitesi Yürütme Komisyonu, J. V. Stalin'in önderliğinde Petersburg'un en büyük işletmelerinde (Putilov işletmeleri vb.) temsilciler seçiminin geçersiz sayılmasına karşı bir günlük protesto grevi kararının alındığı bir oturum yapıyor.

Ekim başı — J. V. Stalin, tasfiyecilere karşı mücadele taktiğinin tartışıldığı ve IV. Devlet Duması için işçi milletvekilleri adaylarının seçildiği bir illegal parti toplantısı gerçekleştiriyor.

J. V. Stalin, «Petersburglu İşçilerin İşçi Milletvekiline Seçmenlerin Verdiği Görev»i yazıyor.

Ekim ortası — J. V. Stalin, «Petersburglu İşçilerin Verdiği Görev»i V. İ. Lenin'e, «Sosyal-Demokrat»ın redaksiyonuna gönderiyor («Seçmen Görevi» 5 (18) Kasım 1912' de «Sosyal-Demokrat» No. 28/29'da yayınlanıyor).

17 Ekim — J. V. Stalin'in yazdığı «Seçmen Görevi» Petersburg ili işçi kuryesinin temsilciler kongresinde kabul ediliyor.

19 Ekim — «Pravda»nın 147. sayısında J. V. Stalin'in «Temsilcilerin İradesi» makalesi (başyazı) yayınlanıyor.

21 Ekim (3 Kasım) — V. İ. Lenin adına N. K. Krupskaya, «Pravda»ya ve Sosyal-Demokrat fraksiyon üyelerine, J. V. Stalin'in Krakau'ya gelmesi gerektiğini yazıyor.

24 Ekim — «Pravda»nın 151. sayısında J. V. Stalin'in «Petersburg İşçi Kuryesindeki Seçim Sonuçları Üzerine» makalesi yayınlanıyor.

25 Ekim — «Pravda»nın 152. sayısında J. V. Stalin'in «Seçim Günü» makalesi yayınlanıyor.

Ekim sonu — J. V. Stalin, IV. Devlet Duması'nın yeni seçilen milletvekilleriyle —Bolşevik işçilerle— bağlantı kurduğu Moskova'da bir süre kalıyor.

29 Ekim — J. V. Stalin Moskova'dan Petersburg'a geri dönüyor.

10 Kasım'dan önce — J.V. Stalin illegal olarak Krakau'da bulunan V. İ. Lenin'in yanına gidiyor.

11 (24) Kasım — V. İ. Lenin, J. V. Stalin'den aldığı «Seçmen Görevi»ni «Pravda» redaksiyonuna gönderiyor ve «dikkat çeken bir yerde büyük yazıyla» basılmasını öneriyor.

Kasımın ilk yarısı — J. V. Stalin, RSDİP MK üyelerinin Krakau'daki bir oturumuna katılıyor.

Kasım sonu/Aralık başı — Krakau'dan Petersburg'a dönen J. V. Stalin, IV. Devlet Duması'ndaki Sosyal-Demokrat fraksiyonun çalışmalarını yönetiyor.

23 Kasım (6 Aralık) — V. İ. Lenin, J. V. Stalin'e yazdığı bir mektubunda, 9 Ocak'ın yıldönümü hazırlığı üzerine ve bildiri çıkarmanın gerekliliği üzerine yazıyor.

Aralık'ın ilk yarısı — V. İ. Lenin adına N. K. Krupskaya, J. V. Stalin'e, RSDİP MK üyelerinin IV. Devlet Duması milletvekilleriyle (Bolşevik «Altı» ile) bir müzakere için Krakau'ya gelmesi gerektiğini yazıyor.

Aralık sonu — J. V. Stalin illegal olarak Krakau'ya gidiyor.

28 Aralık 1912 (10 Ocak 1913) - 1 (14) Ocak 1913 — J. V. Stalin, V. İ. Lenin yönetiminde, Parti İşçileri ve Sosyal-Demokrat Duma fraksiyonunun Bolşevik üyeleriyle yapılan RSDİP MK «Şubat Görüşmesi»ne katılıyor. Bu toplantıda V. İ. Lenin ve J. V. Stalin «Pravda» redaksiyonunun çalışmalarının düzelmesi için gereken önlemleri tasarlıyorlar.

1912 Aralık sonu - 1913 Ocak başı — J. V. Stalin tarafından yazılan «Rusya'nın Tüm Kadın ve Erkek İşçilerine!» bildirisi yayınlanıyor.

1913

12 Ocak — «Sosyal-Demokrat»ın 30. sayısında J. V. Stalin'in «Petersburg'da Seçimler (St. Petersburg'dan Mektup)» ve «Milliyetçilik Yolunda (Kafkasya'dan Mektup)» makaleleri yayınlanıyor.

Ocak'ın ikinci yarısı — J. V. Stalin Krakau'dan Viyana'ya gidiyor, orada V. İ. Lenin tarafından yazılan «Şubat Görüşmesi» üzerine «Duyuru»nun ve görüşmenin kararlarının Paris'te yapılacak basımını örgütlüyor.

Ocak — J. V. Stalin, «Ulusal Sorun ve Sosyal-Demokrasi» yazısını yazıyor. Bu yazı «Prosveşçenye»nin 3-5. sayılarında, 1913 Mart-Mayıs arasında yayınlanıyor.

Ocak-Şubat — J. V. Stalin, «Lena Katliamının Yıldönümü» bildirisini yazıyor.

Şubat ortası — J. V. Stalin yurtdışından Petersburg'a geri dönüyor ve J. M. Sverdlov ile beraber, V. İ. Lenin'in talimatları uyarınca «Pravda» redaksiyonunun yeniden örgütlenmesine girişiyor.

23 Şubat — J.V. Stalin, Kalaşnikov borsasının salonunda Petersburg Bolşevik Örgütü'nün düzenlediği bir konser sırasında tutuklanıyor ve hapse atılıyor.

26 Şubat — «Pravda»nın 47. sayısında J. V. Stalin'in «Sosyal-Demokrat Fraksiyonda Durum» makalesi yayınlanıyor.

2 Temmuz — J. V. Stalin jandarma nezaretinde Turuçansk bölgesine gönderiliyor ve dört yıl süreyle polis gözetimi altına alınıyor.

11 Temmuz — J. V. Stalin Krasnoyarsk'a geliyor.

15 Temmuz — J. V. Stalin Krasnoyarsk'tan Turuçansk'a getiriliyor.

10 Ağustos — J. V. Stalin Turuçansk'a varıyor ve sürgün yerine, küçük bir yerleşim birimi olan Kostino'ya getiriliyor.

1914

Mart'ın ilk yarısı — J. V. Stalin, kutup dairesinin kuzeyindeki Kureika yerleşim birimine aktarılıyor. J. V. Stalin üzerindeki polis gözetimi artıyor.

1915

27 Şubat — J. V. Stalin, kendisi gibi sürgünde bulunan S. Spandarya'nın yanına gittiği Monastirskoye köyünden V. İ. Lenin'e yazdığı mektupta, Plehanov'un anavatan savunuculuğuna yönelik çizgisini ve oportünizm bakış açısına geçmiş olan uluslararası sosyal-demokrasiyi eleştiriyor.

yaz — J. V. Stalin, Monastirskoye Köyü'nde, RSDİP MK Rusya Bürosu ve IV. Devlet Duması Bolşevik Fraksiyonu'nun üyesi olan siyasi sürgünlerin bir toplantısına katılıyor. Toplantıda fraksiyona karşı açılan mahkeme davası sorunu görüşülüyor.

10 Kasım — J. V. Stalin, Turuçansk sürgününden V. İ. Lenin ve N. K. Krupskaya'ya bir mektup yazıyor.

1916

5 Şubat — J. V. Stalin, yurtdışı Parti merkezine, ulusal soruna ilişkin makaleler üzerindeki çalışması hakkında bir mektup yazıyor.

25 Şubat — J. V. Stalin, İnes Armand aracılığıyla gönderdiği bir mektupta, yurtdışına gönderdiği «Ulusal-Kültürel Özerklik Üzerine» makalesinin akibetini yurtdışı Bolşevik merkezine soruyor.

12 Mart — J. V. Stalin, S. Spandaryan ve diğer sürgünlerle birlikte «Voprossi Strahovaniya» (Sigorta Sorunları) dergisinin redaksiyonuna bir mektup yazıyor.

14 Aralık — J. V. Stalin, idari sürgünlerin orduya celbi nedeniyle jandarma nezaretinde Krasnoyarsk'a getiriliyor.

1917

Şubat başı — Krasyonarsk'taki celp komisyonu, J. V. Stalin'i orduya celp edilmekten muaf kılıyor.

20 Şubat — J. V. Stalin, Krasnoyarsk'tan, sürgün süresi bitene dek oturma izni verilen Açinsk'e gidiyor.

8 Mart — J. V. Stalin, bir grup diğer sürgünle birlikte Açinsk'ten Petrograd'a yola çıkıyor.

YAYINEVİMİZDE ÇIKAN KİTAPLAR

- KADIN SORUNU ÜZERİNE
  Marx-Engels-Lenin-Stalin-Komintern
  & Clara Zetkin

- ÖRGÜTLENME ÜZERİNE
  «Komünistler Birliği» Tüzüğü, RSDİP Tüzükleri
  KEYK Örnek Tüzüğü
  LENİN-STALİN

- Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında Polemik (1963)
  — Dokuz Yorum ve Ekler
  — SBKP MK'nin ÇKP MK'ne Mektubu
  — SBKP MK'nin Açık Mektubu

- KADIN SORUNU ÜZERİNE SEÇME YAZILAR
  Clara Zetkin
  &
  CLARA ZETKİN ÜZERİNE (N. Krupskaya-W. Pieck)

- MATERYALİZM ve AMPİRİOKRİTİSİZM
  Cilt: I
  V.İ. Lenin

- MATERYALİZM ve AMPİRİOKRİTİSİZM
  Cilt: II
  V.İ. Lenin

- SBKP (B) XIX. (1952) ve SBKP XX. (1956)
  PARTİ KONGRE RAPORLARI

- ÖZGÜRLÜK (Roman)
  Per Wahlöö

- KILLARI YOLUNMUŞ MAYMUN (Roman)
  Güney Dal

- SENDİKALAR ÜZERİNE (I) Muharebe Olarak Grev
  A.S. LOSOVSKY
  (Beraat etti)

- SENDİKALAR ÜZERİNE (II) Marx ve Sendikalar
  A.S. LOSOVSKY

- PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN TARİHSEL DENEYİMLERİ (Toplatıldı)

- BİRÇOK HAYAT YAŞADIM
  Aleksandra Kollontai (Otobiyografi)

- TARİH ÇARPITICILARI
  SB. Enformasyon Bürosu & J.V. Stalin

- ESERLER Cilt I
  Stalin

- ESERLER Cilt VI
  Stalin

- BRECHT'in LAİ-TU'su
  Ruth Berlau (Biyografi)

- FRANSIZ DEVRİMİNİN KISA TARİHİ
  Albert Soboul

inter
yayınları